

# Omgevingsplan Zeeland 2012-2018

Beleid voor ruimte, milieu, water en natuur



Provincie Zeeland

# **Omgevingsplan Zeeland 2012-2018**

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland op 28 september 2012

## Inhoudsopgave

<b>1. Inleiding en leeswijzer .....</b>	<b>4</b>
<b>2. Integrale visie op Zeeland .....</b>	<b>5</b>
<b>2.1. Huidig beeld, ontwikkelingen en trends .....</b>	<b>5</b>
2.1.1. Strategische ligging .....	5
2.1.2. Onderscheidende karakteristiek .....	6
<b>2.2. Opgaven en ambities.....</b>	<b>7</b>
2.2.1. Duurzame ontwikkeling als vertrekpunt.....	7
2.2.2. Vernieuwend samenwerken .....	7
2.2.3. Provincie als Stuwende Kracht .....	7
<b>2.3. Visie op Zeeland .....</b>	<b>8</b>
2.3.1. Zeeland is 'Land in Zee' .....	8
2.3.2. Produceren op Land aan Zee .....	8
2.3.3. Beleven van Land en Zee .....	9
2.3.4. Bloeien op Land en in Zee .....	11
2.3.5. Water, Land en Zee .....	12
2.3.6. Van visie naar beleid en uitvoering .....	13
<b>2.4. Taak, rol en strategie Provincie.....</b>	<b>15</b>
2.4.1. Kerntaken van de Provincie Zeeland .....	15
2.4.2. Provinciale kernrollen .....	15
2.4.3. Strategie.....	16
<b>3. Hoofdpijnen beleid .....</b>	<b>17</b>
<b>3.1. Sterke economie.....</b>	<b>17</b>
3.1.1. Haventerreinen en industrie .....	18
3.1.2. Bedrijventerreinen .....	21
3.1.3. Nieuwe economische dragers in het landelijk gebied .....	23
3.1.4. Energie.....	25
3.1.5. Transportleidingen .....	28
3.1.6. Verblijfsrecreatie .....	30
3.1.7. Dagrecreatie .....	33
3.1.8. Voorzieningen .....	34
3.1.9. Waterrecreatie en jachthavens .....	36
3.1.10. Landbouw .....	38
3.1.11. Aquacultuur.....	42
3.1.12. Glastuinbouw .....	45
3.1.13. Intensieve veehouderij .....	47
3.1.14. Visserij, schaal- en schelpdiersector .....	49
<b>3.2. Goed woon- en werkklimaat .....</b>	<b>50</b>
3.2.1. Woningbouw en herstructurering .....	51
3.2.2. Gezonde leefomgeving .....	55
3.2.3. Geluid.....	56
3.2.4. Luchtkwaliteit .....	59
3.2.5. Geur .....	61
3.2.6. Licht en duisternis .....	62
3.2.7. Externe Veiligheid .....	63
3.2.8. Afvalstoffen .....	64
3.2.9. Hoogwaterveiligheid.....	65
3.2.10. Medegebruik waterkeringen.....	67
<b>3.3. Water en landelijk gebied met kwaliteit .....</b>	<b>68</b>
3.3.1. Oppervlaktewater.....	69
3.3.2. Grondwater .....	73
3.3.3. Kwaliteit en medegebruik natuurgebieden .....	75
3.3.4. Landschap en erfgoed .....	77

3.3.5.	Duurzaam gebruik van bodem en diepere ondergrond .....	79
3.3.6.	Archeologie en aardkunde .....	83
3.3.7.	Luchtvaart .....	84
<b>4.</b>	<b>Uitvoeringsagenda .....</b>	<b>85</b>
<b>4.1.</b>	<b>Instrumenten en inzet bij kernrollen .....</b>	<b>85</b>
4.1.1.	Inzet provinciale verordeningen .....	86
<b>4.2.</b>	<b>Vergunningverlening, toezicht, handhaving en monitoring .....</b>	<b>87</b>
4.2.1.	Ontwikkelingen .....	87
4.2.2.	Vergunningverlening .....	87
4.2.3.	Toezicht en handhaving .....	88
4.2.4.	Monitoring .....	89
<b>4.3.</b>	<b>Ruimte voor maatwerk .....</b>	<b>90</b>
4.3.1.	Ruimte voor ruimte .....	90
4.3.2.	Het principe van verevening .....	90
4.3.3.	Landschappelijke inpassing .....	90
4.3.4.	Ontwikkelen met deskundig advies .....	91
<b>4.4.</b>	<b>Gebiedsontwikkeling .....</b>	<b>92</b>
4.4.1.	Gebiedsprogramma's en -projecten .....	92
4.4.2.	Grondinstrumentarium .....	93
<b>4.5.</b>	<b>Financieel overzicht .....</b>	<b>95</b>
4.5.1.	Acties met financiële inzet .....	95
4.5.2.	Programma's en financiering .....	95
<b>5.</b>	<b>Bijlagen .....</b>	<b>97</b>
<b>5.1.</b>	<b>Overzicht operationele doelen en indicatoren .....</b>	<b>97</b>
<b>5.2.</b>	<b>Overzicht acties en inzet instrumenten .....</b>	<b>100</b>
<b>5.3.</b>	<b>Kaarten .....</b>	<b>112</b>
5.3.1.	Kaart 1 - Havens en bedrijventerreinen .....	113
5.3.2.	Kaart 2 - Energie .....	114
5.3.3.	Kaart 3 - Recreatiekansenkaart .....	115
5.3.4.	Kaart 4 - Aquacultuur .....	116
5.3.5.	Kaart 5 - Geluid .....	117
5.3.6.	Kaart 6 - Externe veiligheid .....	118
5.3.7.	Kaart 7 - Hoogwaterveiligheid .....	119
5.3.8.	Kaart 8 – Waterfunctiekaart .....	120
5.3.9.	Kaart 9 – Bodemkaart GGOR .....	121
5.3.10.	Kaart 10 – Waterkansenkaart .....	122
5.3.11.	Kaart 11 – KRW Grondwaterlichamen .....	123
5.3.12.	Kaart 12 – Grondwater kwetsbare gebieden en verdrogingsbestrijding .....	124
5.3.13.	Kaart 13 - EHS en Natura-2000 .....	125
5.3.14.	Kaart 14 – Landschap en cultuur .....	126
5.3.15.	Kaart 15 – Bodemverontreiniging .....	127
5.3.16.	Kaart 16 – Archeologie .....	128
5.3.17.	Kaart 17 – Aardkunde .....	129
5.3.18.	Kaart 18 – Luchtvaart .....	130
5.3.19.	Kaart 19 – Ruimtelijke functiekaart .....	131
<b>5.4.</b>	<b>Lijst nieuwe economische dragers (NED's) .....</b>	<b>132</b>
<b>5.5.</b>	<b>Natuur- en boscompensatie .....</b>	<b>134</b>
<b>5.6.</b>	<b>Milieueffectrapportage .....</b>	<b>135</b>
<b>5.7.</b>	<b>Watertoets .....</b>	<b>137</b>

## 1. Inleiding en leeswijzer

Voor een **krachtig Zeeland** zijn **economische groei**, **ontwikkeling** en **innovatie** nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied. In het Omgevingsplan 2012-2018 beschrijft de Provincie wat zij de komende jaren zal doen om Zeeland op deze punten vooruit te helpen. Dit Omgevingsplan is onder andere gebaseerd op het overleg dat in 2010 en 2011 met inwoners, bedrijven, medeoverheden en maatschappelijke organisaties heeft plaatsgevonden. Van 29 maart 2012 tot en met 9 mei 2012 heeft het plan ter inzage gelegen. Ruim tachtig personen, bedrijven en organisaties hebben met hun zienswijze bijgedragen aan het plan. Ook bij de uitvoering van het Omgevingsplan is een goede samenwerking onmisbaar.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (art. 2.2), Wet Milieubeheer (art. 4.9) en Waterwet (art. 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen, maar het beleid en de financiering voor die onderwerpen worden ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen- en agenda's. In het Omgevingsplan wordt daarom op onderdelen verwezen naar de

Economische Agenda, de nota Leefbaarheid en het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan (PVVP).

Het Omgevingsplan begint in hoofdstuk 2 met een beschrijving van het startpunt van het beleid, namelijk hoe Zeeland er op dit moment uit ziet en welke belangrijke ontwikkelingen er gaande zijn. Na deze beschrijving volgen de integrale visie voor de periode tot 2018 en de bestuurlijke doelen. Hieruit wordt duidelijk waar grote opgaven liggen op het gebied van ruimte, milieu, natuur en water.

Iedere inwoner, bedrijf en instelling in Zeeland levert op eigen wijze een bijdrage aan de toekomst. Ook de Provincie Zeeland heeft specifieke eigen taken en verantwoordelijkheden. Het tweede deel van hoofdstuk 2 geeft inzicht in de hoofdopgaven, rollen en taken die de Provincie wil oppakken.

Na de algemene uitgangspunten, volgt in hoofdstuk 3 het concrete beleid per thema. Dit onderdeel geeft inzicht in concrete doelstellingen, uitgangspunten en de kaders voor samenwerking en uitvoering. De acties die hieruit naar voren komen en de instrumenten die worden ingezet, zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 4 en 5, de uitvoeringsagenda voor 2012-2018.

## 2. Integrale visie op Zeeland

### 2.1. Huidig beeld, ontwikkelingen en trends

#### 2.1.1. Strategische ligging

Zeeland ligt in het midden van de Zuidwestelijke Delta en het stedelijk gebied van Randstad, Brabantse stedenrij en Vlaamse Ruit. Het gebied is uniek door de strategische ligging aan diep vaarwater, een sterk landelijk karakter en de uitgestrekte kust en deltawateren.



Legenda

- mainports
- branchports
- greenports
- logistieke achterlandknooppunten
- wegen
- bus
- rivieren
- Seine-Schelde verbinding
- Vianen/Boisbriand
- agglomeratie

Strategische ligging van Zeeland

#### Ligging aan diep vaarwater

Met de ligging aan diep water en de goede achterlandverbindingen over water liggen de havens in Zeeland als een knooppunt in het havennetwerk van het deltagebied. Belangrijk zijn de waterverbindingen met Rotterdam, Antwerpen, Zeebrugge, Gent en het verdere achterland. Hierdoor liggen er kansen op het gebied van logistiek en maintenance. Verbetering van capaciteit van enkele sluiscomplexen is essentieel voor een steviger

positie in het knooppunt. Belangrijk voor de havens is de overslag van bulk. De overslag van containers is nog zeer gering en vraagt ontwikkeling om optimaal in te kunnen blijven spelen op veranderingen in de logistiek.

Rond de havens in het Sloegebied en de Kanaalzone liggen concentraties van een goed ontwikkelde (proces)industrie. De industrie is relatief sterk en de toekomstige potenties zijn groot, vooral op het terrein van Biobased Economy en maintenance. Ook het versterken van de energieproductie geeft kansen. Sterk punt hierbij is de van oudsher sterke relatie tussen havens, industrie en energieproductie vanwege de aanvoer van grondstoffen via diep vaarwater.

#### Sterk landelijk karakter

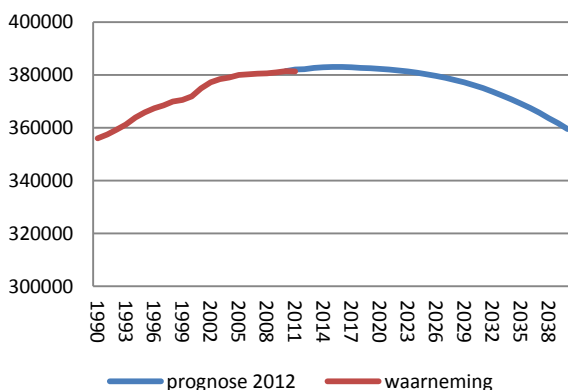
Het sterk landelijke karakter zorgt ervoor dat Zeeland onderscheidend is van het omliggende stedelijke gebied. Openheid, grootschalige polders, verspreid liggende natuurgebieden, vruchtbare kleigronden met veel landbouw en wonen in dorpen en het landelijke gebied bepalen het karakter.

Ongeveer de helft van de landoppervlakte van de provincie bestaat uit landbouw. Binnen de landbouw is akkerbouw de belangrijkste bedrijfstak. Daarnaast zijn de intensieve teelten en veehouderij van belang. De komende jaren echter vragen veranderingen in markt en landbouwbeleid om ingrijpende aanpassingen van de landbouw. Dit geeft kansen voor nieuwe producten, schaalvergroting en verbreding.

Bij het landelijke karakter hoort ook het wonen in het landelijke gebied. In Zeeland woont bijna de helft van de bevolking in het landelijke gebied in dorpen tot 5000 inwoners. Slechts een derde van de bevolking woont in de vier grotere steden. Op de meeste plaatsen is de kwaliteit van de woonomgeving hoog.

Bijzondere aandacht is nodig voor veranderingen in de bevolking door minder groei, vergrijzing, ontgroening en de toenemende trek naar de steden. Van belang hierbij zijn de sterke afname van het aantal mensen in de leeftijdsgroep 30 – 65 jaar en de sterke toename van het

aantal ouderen. Hierdoor nemen de beroepsbevolking en het aantal gezinnen met kinderen sterk af en ontstaan er flinke verschuivingen in vraag en aanbod op het gebied van arbeidsmarkt, woningvoorraad en voorzieningen. Het tempo en de omvang van deze veranderingen verschillen per regio. Vanwege de impact vraagt dit wel om tijdige en ingrijpende aanpassingen in omvang en kwaliteit van arbeidsmarkt, woningvoorraad, voorzieningen en bereikbaarheid. Dit voor behoud van leefbaarheid en aantrekkelijkheid van steden, dorpen en het landelijke gebied.



Ontwikkeling bevolking Zeeland (1990 – 2038)

### ***Uitgestrekte kust en Deltawateren***

De uitgestrekte kust en de Deltawateren maken Zeeland aantrekkelijk voor de omliggende stedelijke omgeving. De combinatie van zee, strand, robuuste duinen en verschillende Deltawateren met natuur, recreatie en wonen is sterk.

De Deltawateren nemen ook een groot deel van de oppervlakte in beslag. Door klimaatontwikkelingen moet rekening worden gehouden met zeespiegelstijging en verhoogde rivierafvoeren. Een voortdurende inspanning is nodig om de veiligheid tegen overstromingen te waarborgen. De Deltawateren kunnen nodig zijn voor opvang van rivierwater bij extremen. Dit vraagt de komende jaren om aanpassingen in het systeem en het gebruik. Dat geldt ook voor de economische en ecologische ontwikkeling van de Deltawateren. In het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta zijn deze aanpassingen beschreven. De rivieren en kanalen zijn van groot belang voor de scheepvaart vanwege de bereikbaarheid van zee tot diep landinwaarts. Van

oudsher worden de Deltawateren ook gebruikt voor visserij en de schaal en schelpdiersector. De meer extensieve en duurzame vormen passen steeds beter. Innovatie blijft echter nodig. Daarnaast bezitten de wateren brakke en zoute natuurwaarden van internationaal statuut. De natuurwaarden staan echter sterk onder druk en vragen nadrukkelijk om een zorgvuldige bescherming. Aanvullend daarop is er versterking nodig van het areaal intergetijdegebied en verbetering van de ecologische kwaliteit. Verbetering hiervan geeft meer ruimte voor ontwikkeling.

De recreatieve aantrekkelijkheid van de wateren is in combinatie met de kust erg groot. Langs de kust en vooral aan de randen van de noordelijke deltaxwateren liggen veel recreatiegebieden, jachthavens en locaties voor actieve watersporten. Behoud van recreatieve aantrekkelijkheid vraagt om versterking van omgevingskwaliteiten, innovatie in de uiteenlopende producten en ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

#### Top 10 Recreatieactiviteiten in Zeeland

1. Strandwandeling / uitwaaien	86%
2. Strand voor zonnebaden	52%
3. Funshoppen / winkelen	51%
4. Bar / café	50%
5. Wandelen	50%
6. Gastronomisch / restaurant	49%
7. (Historische) bezienswaardigheden	47%
8. Natuurgebied / bos	43%
9. Fietsen	41%
10. Museum	22%

Het gebruik van de kust en deltaxwateren is veel omvattend. Veel past door de juiste combinaties, maar soms zijn er scherpe keuzes nodig. Vooral bescherming en herstel van natuurwaarden en een meer dynamisch omgaan met de kust en deltaxwateren hebben extra aandacht nodig.

#### **2.1.2. Onderscheidende karakteristiek**

Zeeland is door de schaal, lage bevolkingsdichtheid en (eilanden)structuur in geografisch en bestuurlijk opzicht anders dan de meeste omliggende gebieden. Binnen

Zeeland liggen zeer verschillende regio's, die door water worden gescheiden en ingedeeld zijn in de dertien Zeeuwse gemeenten. Ook ontbreken in Zeeland de grote steden. De bijzondere positie en potenties van Zeeland, kenmerken en onderscheidende karakteristiek, geven een sterk concurrerend en aantrekkelijk vestigingsklimaat op het gebied van wonen, bedrijvigheid en recreatie. Het verder versterken hiervan vraagt om het doorzetten van bijpassende ontwikkelingen en geeft nieuwe uitdagende kansen.

Daarnaast liggen er ook een aantal specifieke opgaven op het gebied van de Deltawateren, de woningvoorraad, voorzieningen en leefbaarheid. Aanpak hiervan is nodig voor een stevig fundament en een duurzame toekomst.

## 2.2. Opgaven en ambities

### 2.2.1. Duurzame ontwikkeling als vertrekpunt

#### **Evenwichtig, duurzaam en innovatief**

De Provincie wil Zeeland duurzaam verder ontwikkelen door aan te sluiten op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. De Provincie vertaalt dit in een lange termijn perspectief door te kiezen voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van economie, vestigingsklimaat en ruimtelijke kwaliteit.

Voor het versterken van de economische veerkracht van Zeeland wil de Provincie ook het gebruik van energie en grondstoffen uit hernieuwbare bronnen bevorderen en gelijktijdig streven naar het sluiten van kringlopen van water en grondstoffen op lokaal tot regionaal schaalniveau.

Verder wil de Provincie de economische groei en veerkracht versterken door in te zetten op innovatie en het scheppen van een gunstig klimaat voor onderzoek en experiment. De bewoners en gebruikers staan centraal bij het ontwerpen en inrichten van de ruimte en de sociale omgeving evenals het betrekken van 'jong en oud' bij toekomstige ontwikkelingen.

#### **Sterke economische sectoren als basis**

Voor een concurrerende en duurzame economische ontwikkeling vormen de sterke Zeeuwse economische

sectoren een belangrijke basis. Het gaat dan met name om biobased economy, procesindustrie, maintenance, havens, logistiek, energie, innovatieve landbouw, visserij en aquacultuur en recreatie en toerisme. Het samenspel van de vier grotere Zeeuwse steden (de Z4: Goes, Middelburg, Vlissingen en Terneuzen) moet leiden tot een dragend en stuwend netwerk.

#### **Benutten onderscheidende kracht**

Het optimaal benutten van de potentie en kernkwaliteiten van Zeeland speelt daarbij een grote rol. Deze liggen besloten in de omgeving, de ligging aan zee, de mensen en de daarmee samenhangende beeldbepalende economische sectoren. In het hart van de grote havengebieden van de Rijn-Maas-Schelde Delta (Rotterdam, Antwerpen, Gent, Zeebrugge) heeft Zeeland sterke banden met de Vlaamse steden, West-Brabant en de zuidvleugel van de Randstad. Samen vormt dit het hoefijzer rond Zeeland. De Provincie wil de bijzondere positie en potentie van Zeeland verder versterken en tot ontwikkeling brengen.

### 2.2.2. Vernieuwend samenwerken

Deze wenselijke duurzame ontwikkeling vraagt om een integrale aanpak en innovatief denken in systemen. De Provincie stimuleert vernieuwende samenwerkingsverbanden door samen mét burgers, (mede)overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties een bijdrage te leveren aan een evenwichtige duurzame ontwikkeling, ieder vanuit hun rol en verantwoordelijkheden. Een voorbeeld hiervan is Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Dit stimuleert economische groei door kostenbesparing en het vergroten van kansen op innovatie én vermindert de druk op ruimte en milieu. Vernieuwende samenwerkingsverbanden leiden tot een hogere inhoudelijke kwaliteit, meer draagvlak en legitimiteit en een hogere effectiviteit.

### 2.2.3. Provincie als Stuwende Kracht

In de verschillende beleidsnota's, in programma's en projecten en als samenwerkingspartner wil de Provincie optreden als 'Stuwende Kracht' door te werken vanuit



een visie en door beleid richting en randvoorwaarden te geven aan ontwikkelingen. Daarbij zijn het uiteindelijk vooral de bedrijven (ondernemers én werknemers), maatschappelijke organisaties en instellingen en burgers die in de praktijk van alledag de ontwikkelingen vorm moeten geven.

De Provincie Zeeland draagt met de visie een beeld uit van kansen die de komende jaren in Zeeland spelen, inspireert om deze kansen te pakken en wil bestaande initiatieven benutten. De visie is de basis om het gesprek met partijen in Zeeland aan te gaan en richt zich op de periode 2012-2018. Voor de langere termijn wil de Provincie in brede maatschappelijke samenspraak de toekomst van Zeeland verder bekijken.

### 2.3. Visie op Zeeland

#### 2.3.1. Zeeland is 'Land in Zee'

##### **Verbinden land en zee**

De omgeving, inwoners en economie van Zeeland hebben een sterke relatie en verbinding met het water. Het samenspel van zee, water, wind en stromingen heeft de landkaart van Zeeland door de eeuwen heen getekend en daarmee ook de Zeeuwse horizon. De verborgen kracht en geaardheid van de mensen ligt in hun verbondenheid met het landschap. De gezamenlijke strijd tegen het water heeft ook gezorgd voor onderlinge verbondenheid. Zeeland leeft op de verbinding tussen land en zee. Vanuit de ligging van het Zeeuwse land, met overal de zee dichtbij, zijn unieke kwaliteiten en ontwikkelingen ontstaan. Het benutten van die kwaliteiten en het toegankelijk maken daarvan krijgt invulling vanuit het idee dat Zeeland 'Land in Zee' is. Het Zeeuwse land is puur, mooi en divers. Het staat symbool voor de nuchtere, betrouwbare en authentieke kant van Zeeland. De zee is ruig, onstuimig en uitdagend.

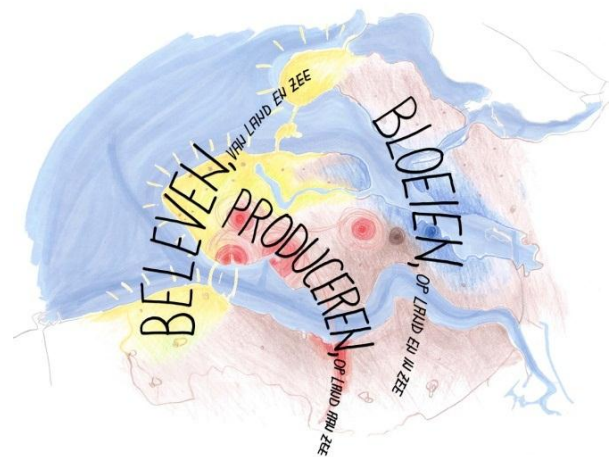
##### **Drie deelgebieden in 'Land in Zee'**

Met de integrale visie wil de Provincie de kernkwaliteiten van Zeeland verder benutten, (h)erkennen en versterken. Het karakter van verschillende delen van Zeeland, met sterke, beeldbepalende economische sectoren en eigenheid van de omgeving, is daarvoor de basis. Deze

basis is uitgewerkt voor economie, inwoners en omgeving. Dit geeft een logische indeling op de kaart van Zeeland. Zeeland kan daarmee in drie deelgebieden worden gezien:

- Produceren op Land aan Zee
- Beleven van Land en Zee
- Bloeien op Land en in Zee

Drie gebieden waartussen en waarin de verschillende kwaliteiten en kansen elkaar versterken. Elk deelgebied heeft een eigen relatie met het water en benut een eigen kernkwaliteit van het water en van 'Land in Zee'. De deelgebieden onderscheiden zich in de benaderingswijze van economie, omgeving en mens. Per deelgebied zijn uitwerkingen gemaakt met daarbij de kansen voor de toekomst.



*Drie deelgebieden in visie 'Land in Zee'*

#### 2.3.2. Produceren op Land aan Zee

##### **Economie op volle toeren**

'Produceren op Land aan Zee' is het gebied van de zeehavens met bijbehorende industriegebieden en de vier grootste Zeeuwse steden. Dit is het gebied waar de economische motor op volle toeren draait. Het betreft de meest dichtbevolkte gebieden qua inwoners en bedrijvigheid. Mensen pendelen van en naar dit gebied voor hun werk en de grootste goederenstromen lopen van en naar dit gebied.

De zeehavens en industriegebieden hebben een rol in verwerking en doorvoer van producten uit het deelgebied 'Bloeien op Land en in Zee'. Elk van de vier steden heeft

een functie als regiostad. Goes voor De Bevelanden, Terneuzen voor Zeeuws-Vlaanderen en Middelburg en Vlissingen gezamenlijk voor Walcheren. De twee Walcherse steden hebben beiden ook een duidelijke en verschillende functie in het deelgebied 'Beleven van Land en Zee'.

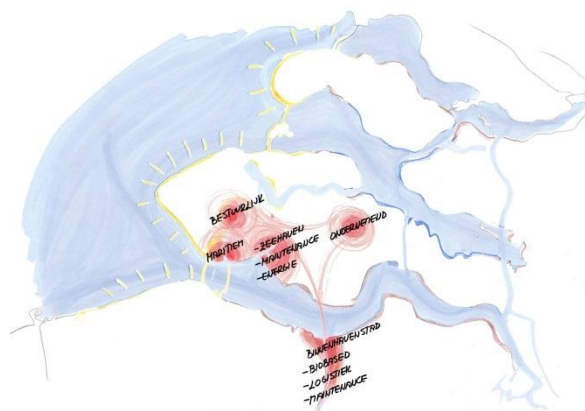
### **Havens, industrie en steden in netwerk**

De kwaliteit van de zeehavens en industrie is verbonden met de ligging aan diep vaarwater en de ontwikkeling van de procesindustrie. De havens danken de sterke ligging aan de verbinding over water met Rotterdam, Antwerpen, Gent, Ruhrgebied, Londen en -in de toekomst- Parijs. Daarnaast zijn de havens goed ontsloten over weg, spoor en per buisleiding. Vanuit de aanwezige bedrijvigheid, de ligging en de achterlandverbindingen ontstaan kansen voor biobased economy, maintenance, energieproductie en logistiek op het raakvlak van zee- en binnenvaart.

Goes, Terneuzen, Middelburg en Vlissingen zijn vier kleinschalige steden met een goed woon-, werk- en leefklimaat. Samen hebben deze steden de kans om als stuwend en dragend netwerk voor de provincie te gaan functioneren. Daarvoor zullen de steden elkaar moeten gaan aanvullen en versterken. Vanuit de eigenheid van de steden zijn ze te karakteriseren als Maritiem Vlissingen, Bestuurlijk Middelburg, Ondernemend Goes en Haven- en binnenhavenstad Terneuzen. Een goede afstemming binnen het stedennetwerk biedt kansen voor het behoud van bestaande grote en gespecialiseerde voorzieningen en het aantrekken van kwalitatief hoogwaardige voorzieningen die nu nog in Zeeland ontbreken. Dit vraagt om een gezond evenwicht tussen concurrentie en complementariteit van de steden en commerciële partijen binnen die steden.

De Provincie zet in op het benutten van de genoemde kansen in het Sloegebied en de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone. De Provincie wil als stuwende kracht bedrijven stimuleren deze kansen te benutten, ruimte bieden voor ontwikkelingen en werken aan behoud en versterking van de achterlandverbindingen. Het overleg

en de afstemming tussen de vier steden wil de Provincie stimuleren en ondersteunen.



*Producteren op Land aan Zee*

### **Enkele ideeën bij Producteren op Land aan Zee**

De stimulering van de ontwikkeling van de biobased economy in combinatie met mogelijkheden om landbouw- en restproducten uit de regio hiervoor te benutten. Op het terrein van maintenance zijn er ideeën om te komen tot slimme manieren van samenwerking zoals in het Maintenance Value Park. Het totaal van het Zeeuwse onderwijsaanbod voor middelbaar en hoger onderwijs (Roosevelt Academy, HZ en ROC) zou een duidelijker onderscheidend karakter kunnen krijgen door het profiel aan te passen op de omgeving of de plaats van vestiging en het onderwijs-/kennis-aanbod te laten aansluiten op de vraag van de economische sectoren (zoals met de Delta Academy en het maritieme onderwijs). Een goed voorbeeld waar samenwerking tussen de Zeeuwse steden voorzichtig vorm krijgt is de Opbouwplaats Zeeland.

### **2.3.3. Beleven van Land en Zee**

#### **Recreatieve bedrijvigheid**

'Beleven van Land en Zee' is de strook land waar land en zee letterlijk samenkomen. Het gebied om bij uitstek de zee te beleven en met de mooiste en schoonste stranden van Nederland. Inwoners uit de drukke omliggende stedelijke gebieden komen naar dit gebied om zich te ontspannen. Ook voor de Zeeuwen heeft dit gebied een

belangrijke functie. Het gebied wordt gekenmerkt door recreatieve bedrijvigheid en ondernemerschap. In samenhang met de rust en de ruimte van het gebied 'Bloeiën op Land en in Zee' is dit het 'Central Park' voor de grote stedelijke concentraties in de Randstad, Brabant en Vlaanderen. Op het water en op het strand is ruimte voor veel recreatieve activiteiten. De Zeeuwse steden bieden de voorzieningen. Daarbij is Vlissingen 'De stad aan zee' en biedt Middelburg unieke mogelijkheden voor 'Leef het verleden'. De stedelijke en economische activiteiten van 'Producers op Land aan Zee' geven met dynamiek en beeld aanvulling en contrast voor 'Beleven van Land en Zee'.

### **Verschillende kwaliteiten**

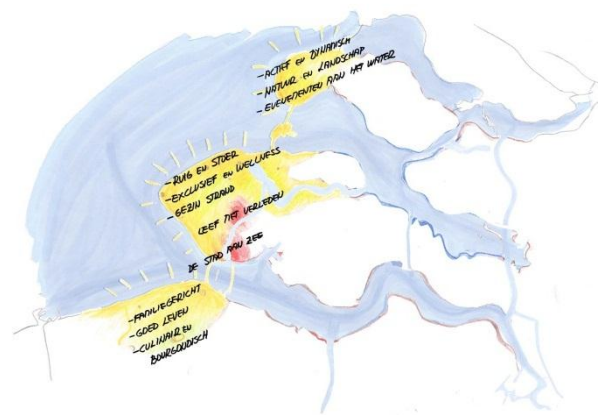
De kwaliteit van de Zeeuwse kust hangt bij uitstek samen met die mooie stranden, maar zeker ook met de mooie natuur en het landschap in de vorm van de duinen en het gebied daar net achter. De steden en dorpen in deze strook maken het gebied 'Beleven van Land en Zee' compleet. Veel toeristen en recreanten uit binnen- en buitenland weten dit prachtige stukje Zeeland al te vinden en komen hier o.a. surfen, zeilen en fietsen. De aanwezige kwaliteiten in dit gebied bieden veel kansen voor ontwikkeling op het terrein van recreatie, toerisme, sport, cultuur en zorgconomie. Differentiatie en kwaliteitsverbetering zijn daarbij de sleutelwoorden. Zo kan de som meer worden dan het optellen van de verschillende delen.

De Kop van Schouwen heeft de breedste strandstrook van Zeeland. De combinatie van mooie natuurgebieden en het landschap biedt kansen voor dit gebied. Concert at Sea illustreert dat de kust ook een unieke beleving kan bieden voor evenementen aan het water, evenals sportevenementen als de kustmarathon dit bewijzen. Zierikzee vult de beleving van dit gebied aan met een prachtig historisch stadscentrum. De Brouwersdam biedt mogelijkheden voor nieuwe combinaties van toeristische attracties en de opwekking van getijdenenergie. Walcheren en daaraan grenzend de kust van Noord-Beveland is uniek door de combinatie van strand, de diversiteit in de dorpen en de twee steden. Vlissingen en Middelburg leveren elk hun eigen bijdrage aan het

totaalproduct op Walcheren. De diversiteit in dorpen brengt ook een grote diversiteit in stranden met zich mee. Gezinsstranden, exclusieve stranden, ruimte voor ruige strandporten, het is allemaal te vinden aan deze kust. Deze verschillende kwaliteiten zouden nog verder benut kunnen worden.

De Zeeuws-Vlaamse kust ligt letterlijk op de grens met zee en Vlaanderen. Het is goed leven in dit gebied. Mooie stranden, mooie natuur, leuke dorpen en stadjes, culinaire en bourgondische inslag. Er liggen hier kansen om dit verder te ontwikkelen. Zeker ook voor families (meerdere generaties) biedt dit gebied voor elk wat wils.

Versterking is te realiseren door te investeren in de recreatieve en omgevingskwaliteit van het gebied. Door nieuwe ontwikkelingen te stimuleren die de kwaliteiten benutten en ruimte te bieden voor die ontwikkelingen. Zeker in de randvoorwaarden wil de Provincie een belangrijke rol vervullen op onder andere het gebied van bereikbaarheid, kwaliteit van voorzieningen, landschappelijke kwaliteit en evenementen.



*Beleven van Land en Zee*

### **Enkele ideeën bij Beleven van Land en Zee**

De culinaire kwaliteiten kunnen steviger samenkomen in een top koksopleiding met Zeeuwse producten (bijvoorbeeld ook in samenwerking met de horeca-opleidingen in Brugge). Het stimuleren van wellnessactiviteiten in relatie tot zorg en herstel (zorgconomie). Het aanbieden van een goed fietsnetwerk met faciliteiten voor fietsen aan zee. Een Visserij-experience die de beleven-kwaliteit, de bloeien-kwaliteit en de water-kwaliteit benut.

### 2.3.4. Bloeien op Land en in Zee

#### **Rust, ruimte en ondernemerschap**

'Bloeien op Land en in Zee' met kenmerkende landschappen, landbouw, aquacultuur, visserij en diverse kleine woonkernen is veelal beeldbepalend voor Zeeland. Op het eerste oog een gebied met een landelijk karakter en vooral rust en ruimte, maar een tweede blik laat de bedrijvigheid en het ondernemerschap zien. Yerseke vormt het hart voor de schaal- en schelpdieren en is daarin landelijk bekend. Rond Kapelle zijn veel agrofood bedrijven gevestigd. Dit vormt het gebied van 'Bloeien op Land en in Zee'.

De zeehavens en industriegebieden uit het deelgebied 'Produceren op Land aan Zee' hebben een rol in verwerking en doorvoer van producten uit dit deelgebied. Rust, ruimte, landschap, streekproducten en cultuurhistorie zijn belangrijke aanvulling op het toeristisch / recreatief product van 'Beleven van Land en Zee'.

Het gebied omvat voor een groot deel de grensgebieden van Zeeland. Gebieden die niet alleen profiteren van wat er in Zeeland gebeurt, maar ook de ontwikkelingen over de grens benutten. Op Tholen groeit de samenwerking met West-Brabant door en voor Schouwen-Duiveland groeit de relatie met de Zuidvleugel van de Randstad. Vooral op het gebied van economie, wonen en voorzieningen is de band sterk. In Zeeuws-Vlaanderen zijn soortgelijke verbanden met Vlaanderen te zien, waarbij ook het kooptoeisme over en weer een rol speelt. Met steeds poreuzere grenzen versterkt dit Zeeland. Voor de landbouw en agrofoodsector worden de banden de activiteiten in de biobased industrie steeds meer benut.

#### **Innovatie in traditie**

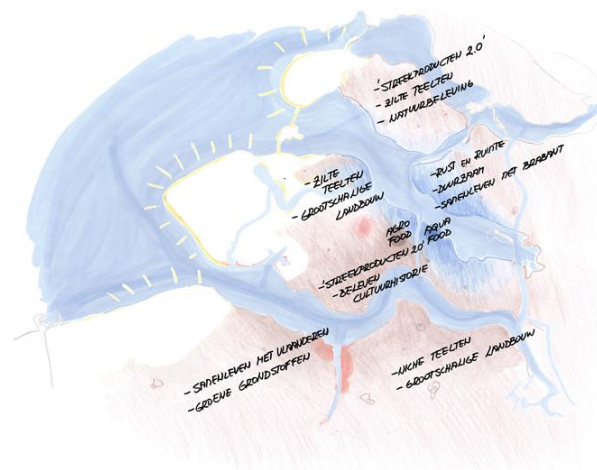
De landbouw in Zeeland houdt perspectief doordat er juist vele kleinere kansen liggen. Kansen die aan kracht verliezen als deze gemeengoed worden, maar die samen de toekomst vormen. Zoals specifieke groene grondstoffen voor de biobased industrie, niche teelten, benutten van de cultuurhistorie, zilte teelten en streekproducten op basis van korte ketens. Streekproducten bieden kansen om lokaal eigen teelten

te verkopen, maar ook voor de landelijke of zelfs internationale markt 'streekproducten 2.0' te vermarkten. Tegelijk blijft in Zeeland ook de grootschalige akkerbouw belangrijk. Een aantal gebieden biedt daarvoor zeker kansen. Daarin speelt de beschikbaarheid van zoet water een rol.

Ook de visserij en aquacultuur zijn voor Zeeland een beeldbepalende sector. Een sector waar door innovatie vanuit de traditie mooie producten uit voortkomen. Daarmee staat Zeeland internationaal stevig op de kaart. De ondernemers verdienen de kansen om die innovatie verder uit te bouwen en te benutten.

Belangrijk voor dit hele gebied is het perspectief als woongebied. Het is doorsneden door kleinere steden (zoals Zierikzee en Hulst), dorpen en kleinere woonkernen, waar inwoners voor het specifieke karakter van hun woonkern en omgeving hebben gekozen. Kleinschaligheid en gemeenschapszin zijn hier belangrijk. Het leefbaar houden van dit gebied in tijden van demografische veranderingen vergt specifieke aandacht. De kwaliteit van de woonomgeving, de kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen en de sociale samenhang binnen dorpen en wijken is daarvoor van groot belang.

De Provincie Zeeland wil als een stuwende kracht de ontwikkelingen die de kwaliteiten benutten versterken en ruimte bieden voor die ontwikkelingen. Zeker in de randvoorwaarden wil de Provincie een belangrijke rol vervullen.



Bloeien op Land en in Zee

### **Enkele ideeën bij Bloeien op Land en in Zee**

Stimuleren van het verder vermarkten van 'streekproducten 2.0', met als voorbeeld de wijn van de Kleine Schorre. Versterking van de wisselwerking op het gebied van wonen tussen Vlaanderen en Zeeland door het benutten van het verschil in kwaliteiten. Bijdragen aan aquacultuur en de opstart van nieuwe 'zee'producten via de zeeboerderij.

#### **2.3.5. Water, Land en Zee**

##### **Verweving van water, land en zee**

In geen andere provincie in Nederland is de verwevenheid met water zo groot als in Zeeland. Vanuit zowel het recente als verdere verleden wordt de bedreiging die het water kan bieden door de Zeeuwen sterk gevoeld. Tegelijkertijd hangen veel kwaliteiten en ontwikkelingen in Zeeland samen met het water. Het vele water kent als deltagebied een grote diversiteit. De Noordzee, Grevelingen, Volkerak-Zoommeer, Veerse Meer, Oosterschelde en Westerschelde en de binnenwateren hebben elk hun eigen kwaliteiten en mogelijkheden op het gebied van veiligheid, ecologische waarde en economische vitaliteit.

Daarom is het voor Zeeland belangrijk om niet alleen vanuit landkwaliteiten te denken, maar juist vanuit de combinatie met waterkwaliteiten. Veel van de landkwaliteiten zijn tenslotte gekoppeld aan de waterkwaliteiten. De havens met als kracht de ligging aan diep vaarwater en de goede achterlandverbindingen, de jachthavens met hun recreatieve aantrekkingskracht, de stranden met al hun ontspannings- en sportmogelijkheden, kreken en waterlopen die de kust recreatief met het achterland verbinden en Yerseke als aquacultuurcentrum. In elk van de hiervoor genoemde deelgebieden speelt water zijn eigen rol. Op het water komen ze samen. De kwaliteit van het Zeeuwse water is verbonden met ligging, verbindingen, getijden en diversiteit in mogelijkheden. Ook hier zijn differentiatie en kwaliteitsverbetering sleutelwoorden.

##### **De kracht van het verbinden**

De kwaliteit van de Zeeuwse havens is de ligging aan diep vaarwater, waardoor zeeschepen de havens kunnen bereiken. Tegelijkertijd is de verbinding met het achterland via binnenvaartverbindingen van groot belang. Zeeland is over water verbonden met de grote economische centra van Noordwest Europa. Zeeland ligt in de toekomst op het knooppunt van de as Antwerpen-Londen en Rotterdam-Parijs.

Voor de recreatie bieden de verschillende deltawateren en juist ook de verschillen tussen de Deltawateren een diversiteit aan mogelijkheden op en in het water. Het wind-, golf- en kitesurfen langs de kust en in de Grevelingen, de rustige omgeving die het Veerse Meer voor zeilers biedt, rondom mogelijkheden voor de meer ervaren zeilers en de prachtige onderwaternatuur voor duikers in het Nationale Park de Oosterschelde.

Met het verbeteren van de waterkwaliteit, door de verschillende wateren weer met elkaar te verbinden, versterkt de ecologische kwaliteit in de Deltawateren. Ook de kwaliteit van de binnenwateren wordt verbeterd door inrichting met natuurvriendelijke oevers. Naast verbetering van de onder druk staande natuurlijke kwaliteiten kunnen daardoor ook de mogelijkheden voor recreatie en visserij beter worden benut. Het terugbrengen van getijden biedt kansen voor energieopwekking en de ontwikkeling van innovatie waterkeringen.

Belangrijk voor de toekomst en voor de veiligheid in de rest van Nederland is dat de waterkeringen op orde blijven, maar ook de functie die de Deltawateren hebben als plek om water te bergen en vooral om water af te voeren bij extreme situaties. Daarvoor is het belangrijk om op het totaal van de Zuidwestelijke Delta te kijken naar de kwaliteiten en functies van de wateren.

Visserij en aquacultuur blijven in de toekomst belangrijk. De Zeeuwse mosselen, oesters en Oosterscheldekreft zijn wereldberoemd. De naam die Zeeland hier in heeft moet behouden blijven. Met name voor de schaal- en schelpdiervisserij en de nieuwe technieken



### ***Integrale aanpak***

Met deze visie zet de Provincie een basis neer voor de toekomstige ontwikkeling van Zeeland. De visie vormt ook de basis voor het te voeren beleid en is een ingrediënt voor het gesprek met en tussen inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheden. Het totaal laat een uitgebreid speelveld zien aan kansen voor Zeeland, een palet aan mogelijkheden. Kansen voor Zeeland waar een ieder mee aan de slag kan. Voor betrokkenheid van de Provincie zullen keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld moeten worden. De

rolbepaling zal hierbij belangrijk zijn. De visie met de gewenste ontwikkelingen en het faciliteren van die ontwikkelingen worden beleidsmatig (onder andere) uitgewerkt in het Provinciale Verkeer- en Vervoerplan op het gebied van mobiliteit, in het Omgevingsplan voor de ruimtelijke, milieu- en wateraspecten, in de Economische Agenda voor de economische ontwikkelingen, structuurversterking en innovatie en in Leefbaarheidsagenda's voor het aantrekkelijke klimaat voor wonen, leren, werken en recreëren.

## 2.4. Taak, rol en strategie Provincie

### 2.4.1. Kerntaken van de Provincie Zeeland

De Provincie Zeeland heeft in het kader van de kerntakendiscussie gekozen voor een duidelijk profiel. De Provincie richt zich op het ruimtelijk-economisch domein, cultuur en de bovengemeentelijke sociale infrastructuur en zij ontwikkelt zich verder in haar rol als gebiedsontwikkelaar op bovengemeentelijke opgaven. Bij specifieke en voor de Zeeuwse samenleving belangrijke thema's is de Provincie gebiedsautoriteit wanneer er sprake is van een bovengemeentelijk en/of provinciaal belang. In overleg met de gemeente kan de Provincie in het sociale domein taken oppakken, maar stelt daarbij geen nieuwe voorwaarden.

### 2.4.2. Provinciale kernrollen

Voor een duidelijke positionering van de Provincie Zeeland ten opzichte van de omgeving is het van belang duidelijk te zijn in de rol die de Provincie kan of moet vervullen. De toegevoegde waarde van de Provincie komt samen in de volgende kernrollen:

#### **1. De Provincie als beleidsbepaler en leider.**

De Provincie geeft richting aan ontwikkelingen op het gebied van ruimte, natuur en economie. Dit door middel van het formuleren van een bovenlokale strategie en het borgen van de realisatie. In deze rol heeft de Provincie Zeeland een sturende, een ontwikkelende en een beschermende inzet.

Voorbeelden in het omgevingsbeleid zijn het ordenen van gebruik van de Deltawateren, de ontwikkelingsvisie Kanaalzone en het plattelandsontwikkelingsbeleid en de grensoverschrijdende samenwerking.

#### **2. De Provincie als kwaliteitsbewaker en scheidsrechter.**

Deze rol heeft betrekking op het beschermen van de kwaliteit van het milieu, de natuur en de ruimte, het managen van allerhande verdelingsvraagstukken, maar ook op het houden van toezicht en handhaving. Voorbeelden in het omgevingsbeleid zijn voorkomen van ongewenste concurrentie om bewoners en bedrijven

tussen de steden, bewaken van kwaliteit van veiligheid, lucht, natuur, water en milieu en stimuleren van intergemeentelijke samenwerking voor behoud van een goed voorzieningenniveau.

#### **3. De Provincie als ontwikkelaar en investeerder.**

Deze rol heeft betrekking op het selectief en krachtig (mee-)investeren in ontwikkelingen. Dit kan door zelf leiding te geven aan regionale investeringsopgaven of door mee te investeren in majeure projecten van regionaal belang van anderen. Dat kan door middel van participatie, het geven van subsidies, maar ook door het beschikbaar stellen van kennis en kunde. Voorbeelden in het omgevingsbeleid zijn gebiedsgerichte projecten zoals Waterdunen, Kanaalzone, en realisatie van de Ecologisch Hoofdstructuur.

#### **4. De Provincie als belangenbehartiger.**

Deze rol heeft betrekking op het integraal behartigen van alle belangen van het gebied en het voeren van lobby: het bestuurlijke vermogen om het belang van Zeeland te vertegenwoordigen in Brussel, Den Haag, de Rijn-Schelde Delta en via diverse andere bestuurlijke ingangen.

Voorbeelden in het omgevingsbeleid zijn de aansluiting op het topsectorenbeleid van het ministerie van EL&I voor o.a. de logistiek, energie en watersector, benutten van EU-subsidies voor plattelandsontwikkeling en landelijke en Europese ondersteuning voor vernieuwende vormen van waterkeringen.

De keuze voor een provinciale rol is niet bij ieder onderwerp gelijk. De Provincie geeft daarom per beleidsopgave aan wat de aanpak is, welke rol daarbij het beste past en welke instrumenten het meest geschikt zijn om invulling te geven aan de opgave.

Omdat de Provincie ook wil samenwerken met burgers, (mede)overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties wordt naast de eigen rol en taken, ook beschreven wat van deze samenwerkende partijen wordt verwacht.



### 2.4.3. Strategie

Naast het bewust kiezen voor een provinciale rol om kerntaken uit te voeren, is het ook van belang om op een zo efficiënt mogelijke manier te werken. Om dat te bereiken worden in het omgevingsplan de volgende uitgangspunten gehanteerd:

#### **Taakverdeling**

1. De Provincie beperkt zich tot activiteiten die bijdragen aan de provinciale kerntaken zoals die wettelijk en bestuurlijk door Provinciale Staten zijn vastgesteld.
2. In beleidsvelden waar meerdere overheden taken en bevoegdheden hebben, richt de Provincie zich primair op afwegingen op het regionale schaalniveau.

#### **Aanpak**

3. Beleid en acties zijn concreet en helder geformuleerd en voorzien van passend instrumentarium.
4. De Provincie maakt geen beleid voor individuele personen, bedrijven of gemeenten, maar voor functionele gebieden, regio's of thema's. Uitvoering en handhaving van provinciaal beleid en wet- en regelgeving richt zich vaak wel op specifieke personen, bedrijven of gemeenten.

#### **Realisatie**

5. Alle acties worden geacht haalbaar en betaalbaar te zijn binnen de plantermijn.
6. Voortgang en effectiviteit worden aan het begin, halverwege en na afloop van de plantermijn geëvalueerd. Als op onderdelen onvoldoende voortgang wordt geboekt, worden doel en aanpak heroverwogen.

Toepassing van deze uitgangspunten in het omgevingsplan heeft als direct gevolg dat bij iedere doelstelling wordt aangegeven wat de provinciale inzet is, welke rol de Provincie vervult, welke acties worden uitgevoerd en welke instrumenten daarbij worden ingezet. Met partners wordt op een zakelijke manier samengewerkt. Het uitgangspunt is dat samenwerking alleen loont als beide partijen er voordeel bij hebben. Samenwerking is daarmee geen doel op zich, maar is altijd gericht op het realiseren van provinciale doelen.

De Provincie verwacht vooral van de Zeeuwse gemeenten en het Waterschap Scheldestromen dat zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheden maximaal bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van Zeeland. De Provincie biedt daarvoor de ruimte in het beleid en gaat uit van samenwerking op basis van open overleg en respect voor elkaars belangen.

## 3. Hoofdlijnen beleid

### 3.1. Sterke economie

De Zeeuwse economie heeft een bijzondere opbouw die aansluit bij de ligging in de delta. De havens, industrie en logistiek in het Sloegebied en de Kanaalzone benutten de ligging aan zee en de achterlandverbindingen via spoor, buisleiding, weg en water. De zee en de Deltawateren zijn ook het terrein van de schelpdiersector en visserij. De sector recreatie en toerisme is voornamelijk gericht op stranden, duinen en deltawateren. Landinwaarts liggen grote landbouwgebieden en bedrijventerreinen.

Het bevorderen van een gezonde regionale economie is een van de kerntaken van de Provincie. De Provincie Zeeland neemt daarbij haar positie van middenbestuur in en vervult de rol van beleidsbepaler, scheidsrechter, investeerder en belangenbehartiger. In de Economische Agenda wordt de keuze voor topsectoren in Zeeland

gemaakt en verder uitgewerkt. Het Rijk zet in op topsectoren en clusters van nationaal belang. De gemeenten richten zich op de lokale economie.

De Provincie is samen met de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van Europese en nationale milieudoelstellingen. De Provincie Zeeland ziet als kwaliteitsbewaker toe op grote en risicovolle bedrijvigheid. De gemeenten richten zich op lichtere milieucategorieën. In het landelijk gebied en langs de hoofdwegen zorgt de Provincie voor het tegengaan van milieuhinder en veiligheidsrisico's.

#### **Prioriteiten**

1. Beter benutten van havengebieden en bedrijventerreinen
2. Verdere ontwikkeling van de biobased economy
3. Vernieuwing in de recreatie, visserij, schelp- en schaaldiersector en de landbouw

### 3.1.1. Haventerreinen en industrie

#### Doelstelling

De haventerreinen en industrie zijn belangrijk voor de economie van Zeeland. Innovatie, investeringen en vernieuwingen zijn nodig voor een duurzame ontwikkeling. In 2018 is de Zeeuwse industrie toekomstbestendig en heeft voldoende ontwikkelruimte. De leefomgevingskwaliteiten zijn in de directe omgeving minstens gelijkwaardig aan het basisjaar 2006. De goede achterlandverbindingen van en naar de zeehavens over weg, water, spoor en per buisleiding worden behouden en versterkt. De omslag naar een op groene grondstoffen gebaseerde economie zorgt naast economische potenties ook voor het beperken van de klimaatproblematiek.

#### Inzet Provincie

De Provincie Zeeland bevordert toekomstbestendige ontwikkeling van het industrie- en havencluster in Zeeland door middel van

1. verdere ontwikkeling naar een biobased economy
2. continue verbeteringspoor bij de huidige bedrijven
3. passend ruimtelijk spoor
4. goede toegankelijkheid en achterlandverbindingen
5. oplossen van bestaande knelpunten
6. betere communicatie met de omgeving
7. gebiedsgerichte aanpak
8. mogelijk maken van containerisatie, inclusief WCT
9. opstellen van bedrijfsmilieuplannen

#### **1. Verdere ontwikkeling naar een op groene grondstoffen gebaseerde (biobased) economie**

De omslag naar een op groene grondstoffen gebaseerde economie gebeurt via de Economische Agenda en de Agenda Biobased Economy Zuid West Nederland, "Agro meets chemistry". Zeeland heeft de intentie om een topregio te zijn op het gebied van de biobased economy. Daarbij wordt samengewerkt met West-Brabant en Vlaanderen. De agenda kent drie pijlers waarop het beleid berust: het ontwikkelen van groene bouwstenen voor hoogwaardige materialen en chemicaliën, het vergroenen van de procesindustrie (inclusief het sluiten van kringlopen) en het ontwikkelen van nieuwe groene

grondstoffen. Biobased economy richt zich niet alleen op de industriële bedrijven, maar ook op het midden- en kleinbedrijf, inclusief landbouw en agrofood. Impuls Zeeland, Zeeland Seaports, Kamer van Koophandel, Syntens en de Provincie participeren in het Uitvoeringsbureau Biobased Economy.

Het gebruik van groene grondstoffen levert een belangrijke bijdrage aan het beperken van het klimaatprobleem. Maar bedrijven die groene grondstoffen toepassen, zijn niet automatisch stiller, veiliger of schoner dan traditionele bedrijven. De Provincie Zeeland kiest daarom voor een brede invulling van het programma biobased economy. Daarbij staat niet alleen het gebruik van groene grondstoffen centraal, maar ook het verduurzamen van de processen en het sluiten van kringlopen.

Het benutten van reststromen en het sluiten van kringlopen is goed voor milieu en economie. In het Sloegebied is het project Restwarmtebenutting Sloegebied uitgevoerd en in de Kanaalzone loopt het Multi Utility Provider (MUP)-project. Beide projecten hebben veel potentie, maar het is lastig om concrete businesscases sluitend te krijgen. In havengebied Vlissingen-Oost wordt een restwarmtekoppeling uitgewerkt. Eind 2012 moet duidelijk zijn of de door Zeeland Seaports getrokken MUP een uitvoerbaar project is. In het kader van de Green Deal Zeeland 2011 heeft de Provincie aangegeven dat zij de komende jaren diverse restwarmtekoppelingen wil realiseren.

#### **2. Continue verbeteringspoor bij de bestaande bedrijven**

Met het continue verbeteringspoor voor bestaande bedrijven wordt ruimte gemaakt voor economische groei voor bestaande en nieuwe bedrijven. Het doel is de daarmee samenhangende milieukwaliteiten zoveel mogelijk te behouden, binnen de kaders van bestaande wet- en regelgeving.

Uitgangspunt is het behoud van de huidige kwaliteit van de leefomgeving rond het industrie- en havencluster, ook om een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden voor bedrijven. De Provincie ziet toe op naleving van milieueisen. Bedrijven moeten voldoen aan de best

beschikbare technieken voor bescherming van het milieu, waarbij ook wordt voldaan aan de geldende streef- en grenswaarden voor buitenluchtkwaliteit, de beleidsregels voor zonebeheer en -waar die zijn vastgesteld- de veiligheidscontour op het industrieterrein. De beleidsregels voor geluid zijn gericht op een eerlijke verdeling van de beschikbare geluidruimte en de beleidsregel Veiligheidscontour Vlissingen Oost begrenst de individuele risicocontouren. Het voordeel van de veiligheidscontour is dat bedrijven binnen de contour onderling niet meer getoetst hoeven te worden. Beide beleidsregels geven de bedrijven extra flexibiliteit ten opzichte van de situatie zonder de beleidsregels.



De Provincie Zeeland bevordert een toekomstbestendige ontwikkeling van het industrie- en havencluster in Zeeland door uitvoering van de Agenda Biobased Economy Zuidwest Nederland, “Agro meets chemistry” en het behouden van de lokale/regionale milieukwaliteit rondom de Zeeuwse havens.

### **3. Passend ruimtelijk spoor**

De Provincie Zeeland zet in op concentratie van bestaande en nieuwe industrie in Sloegebied en Kanaalzone en concentratie van de agribusiness op de terreinen Smokkelhoek en Nishoek. Hiermee wordt invulling gegeven aan de kaders die vanuit de duurzaamheidsladder voor alle stedelijke ontwikkelingen, inclusief de zeehaventerreinen gelden. Zeeland Seaports en Impuls Zeeland werven nieuwe bedrijven. In het Sloegebied is de hoeveelheid uitgeefbaar terrein beperkt, terwijl in de Kanaalzone nog relatief veel beschikbaar is. De Provincie stimuleert samen met de

gemeenten en Zeeland Seaports zorgvuldig ruimtegebruik en intensivering in de beide gebieden. De druk op het Sloegebied wordt verminderd door ontwikkelingsmogelijkheden in en rond de Buitenhaven in Vlissingen te onderzoeken en benutten. In de Kanaalzone biedt het Maintenance Valuepark hiervoor mogelijkheden.

De ruimtelijke reservering voor uitbreiding op de Westelijke Kanaaloever blijft gehandhaafd.

### **4. Toegankelijkheid en achterlandverbindingen**

De Provincie Zeeland zet in op behoud en verbetering van de toegankelijkheid van de Zeeuwse havens en de achterlandverbindingen over weg, water, spoor en per buisleiding. De nieuwe Seine-Scheldeverbinding biedt de mogelijkheid om het transport over water verder te versterken. Het provinciale verkeer- en vervoersbeleid geeft hier invulling aan. Prioriteiten hierbij zijn de verdubbeling van de N62 (Sloe- en Tractaatweg), de realisatie van de Sluiskiltunnel, de capaciteit van de A58 Markiezaat-Zoomland, de capaciteit van de sluiscomplexen bij de Terneuzen, Krammer en Volkerak en de spoorverbinding met Antwerpen (VEZA). Beheerders zijn verantwoordelijk voor een goede inpassing van de verbindingen op plekken waar de leefomgeving onder druk dreigt te komen te staan (zie kwaliteitsnet goederenvervoer). De Provincie reserveert op Zeeuws grondgebied de benodigde ruimte voor de spoorverbindingen Zeeland-Antwerpen (VEZA) en Axel-Zelzate.

### **5. Oplossen bestaande knelpunten**

Op het gebied van geluid is het terrein Oostelijke Kanaaloevers in Terneuzen een knelpunt. Dit knelpunt is uiterlijk in 2018 opgelost. Zie paragraaf [geluid](#) voor de uitwerking hiervan.

### **6. Betere communicatie met de omgeving**

De Provincie draagt bij aan verbeterde communicatie tussen overheden, bedrijfsleven en de burgers. Draagvlak vanuit de omgeving is nodig voor het verder ontwikkelen van het industrie- en havencluster, in de paragraaf [monitoring](#) is aangegeven hoe de Provincie

hierop zal inzetten. De Provincie zal de communicatie met de omgeving van de haventerreinen intensiveren.

### **7. Gebiedsgerichte aanpak Kanaalzone**

In de Kanaalzone voert de gemeente de regie in een integrale gebiedsgerichte aanpak om economische, leefbaarheids- en milieudoelstellingen beter af te stemmen. Hiervoor is een samenwerkingsverband gevormd tussen de Provincie, de gemeente Terneuzen, Zeeland Seaports en het Rijk. De Gebiedsvisie Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone is hierbij de leidraad. De Provincie stimuleert de integrale aanpak van onder andere de op groene grondstoffen gebaseerde economie, hergebruik van CO2 en warmte, toegankelijkheid vanaf de Westerschelde en logistiek op het raakvlak van zeehaven- en binnenvaartactiviteiten.

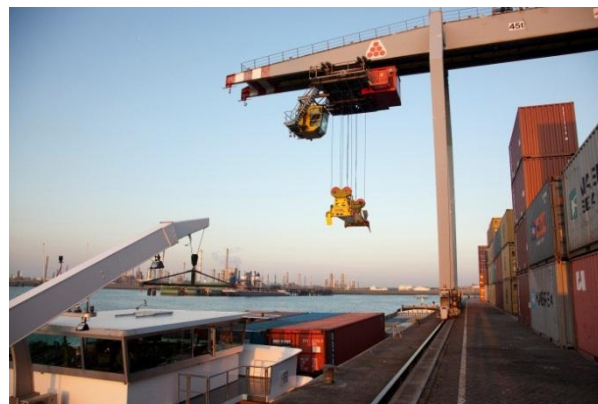
### **8. Containerisatie**

De Provincie Zeeland bevordert een toekomstbestendige ontwikkeling van het industrie- en havencluster in Zeeland, waarbij slagvaardig wordt ingezet op verdergaande containerisatie. De Provincie faciliteert daarbij onder meer de ontwikkeling van de Westerschelde Container Terminal (WCT). De initiatiefnemer zorgt voor een concreet en goed onderbouwd verzoek.

### **9. Bedrijfsmilieuplannen**

Om te komen tot een milieu- en duurzaamheidsagenda voor de langere termijn wordt in overleg met het bedrijfsleven aangestuurd op een Zeeuwse variant van de Bedrijfsmilieuplannen (BMP)-aanpak (als opvolger

van het landelijk doelgroepenbeleid milieu en industrie dat in 2010 is beëindigd).



### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

- Actie 1 – Stimuleren Biobased Economy
- Actie 2 – Toetsen van bedrijven aan BBT
- Actie 3 – Uitbreiding havenfaciliteiten mogelijk maken, inclusief WCT
- Actie 4 – Verdere verbetering toegankelijkheid en achterlandverbindingen
- Actie 5 – Regulering milieuruimte
- Actie 6 – Realiseren reststroomkoppelingen
- Actie 7 – Verbeteren milieucommunicatie
- Actie 8 – Beschikbaar houden uitbreidingsruimte industrie (Westelijke kanaaloevers)
- Actie 9 – Aanpak knelpunt Oostelijke kanaaloevers
- Actie 10 – Ruimte reserveren voor uitbreiding Buitenhaven en omgeving in Vlissingen
- Actie 11 – Uitvoeren project bedrijfsmilieuplannen

### 3.1.2. Bedrijventerreinen

#### **Doelstelling**

Voor de steden en regio's is het kunnen aanbieden van voldoende aanbod van kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen van groot belang. In 2018 is er voldoende aanbod aan goed ontsloten bedrijventerrein en kantoorlocaties om de economische dynamiek optimaal te dienen. Er is geen structureel overaanbod en door herstructurering sluit de kwaliteit van bedrijventerreinen goed aan bij wensen en kansen uit de markt. Terreinen voegen zich goed in de (landschappelijke) omgeving.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland bevordert optimale afstemming van vraag en aanbod van bedrijventerreinen, herstructurering van bestaande terreinen, zorgvuldig ruimtegebruik, landschappelijke inpassing en goede bereikbaarheid. Hiervoor wordt de duurzaamheidsladder gehanteerd. Extra aandacht krijgen grootschalige kantoren, watergebonden bedrijven en logistieke bedrijven.

#### **Regionale samenwerking**

Omdat de bedrijventerreinenmarkt regionaal georiënteerd is, werken gemeenten in regionaal verband samen en stemmen zij hun bedrijventerreinbeleid af in bedrijventerreinprogramma's. Deze regionale afstemming wordt door de Provincie bekrachtigd. Hiermee wordt voorkomen dat gemeenten elkaar beconcurreren en wordt de markt goed bediend. Voor een realistische planning is uitbreiding van het areaal bedrijventerreinen in een regio niet groter dan de behoefte die in de komende bestemmingsplanperiode (10 jaar) wordt verwacht. Omwille van een zorgvuldige planning verlangt de Provincie een consequente toepassing van de duurzaamheidsladder (voorheen SER-ladder, voor toelichting zie paragraaf [Woningbouw en herstructurering](#)).

#### **Concentratie en bundeling van bedrijven**

Het is zowel ruimtelijk als economisch van belang dat bedrijvigheid geconcentreerd en gebundeld wordt

ontwikkeld. Bedrijvigheid wordt daarom zoveel mogelijk geclusterd op bedrijventerreinen, met de nadruk op ontwikkeling van de grootschalige terreinen (80% van de toename van het areaal per regio vindt hier plaats). Kleinschalige terreinen krijgen eenmalig de mogelijkheid voor een beperkte afronding, indien de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse verbetert. Om infra-investeringen optimaal te kunnen benutten en overlast te voorkomen moet worden aangesloten bij het kwaliteitsnetwerk goederenvervoer. In aanvulling op het bovenregionale kwaliteitsnet goederenvervoer wordt vanuit het verkeer- en vervoerbeleid ook het regionale kwaliteitsnet goederenvervoer uitgewerkt. Nieuwe bedrijven, vooral voor logistiek gerelateerde bedrijvigheid, kunnen zich alleen vestigen op terreinen die zijn aangesloten op dit regionale kwaliteitsnet.



#### **Kwaliteitsimpuls voor bedrijventerreinen**

Om de kwaliteit van bedrijventerreinen zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij wensen en kansen uit de markt is aandacht voor beheer, bereikbaarheid, marktconforme grondprijzen en de aanpak van verouderde terreinen nodig. De Provincie dringt er bij gemeenten op aan om duurzaam beheer en onderhoud bij nieuwe terreinen te borgen en ondersteunt herstructurering en transformatie van verouderde terreinen. Met gemeenten is de opgave geïnventariseerd, de provinciale doelstelling is dat in 2018 100 ha verouderd bedrijventerrein in herstructurering is genomen. Het Rijk ziet, na decentralisatie van de zogenaamde Convenantsgelden (ofwel Noordanusgelden), de herstructurering niet meer als nationale taak. Na de eerste uitvoeringsronde van het convenant bedrijventerreinen wordt herstructurering

geheel aan Provincie, gemeenten en bedrijfsleven overgelaten; Provincies krijgen de regie en een verantwoordingsstaak over de voortgang. Herstructurering blijft ook zonder inzet van het Rijk hard nodig. De Provincie zoekt daarom naar een nieuwe financieringsbron voor herstructurering, bij voorkeur vanuit de markt.

### **Laad- en loskaden binnenvaart**

De Provincie stelt zichzelf ten doel dat in 2018 een sterk netwerk van laad- en loslocaties ten behoeve van de binnenvaart is behouden. Ingezet wordt op regionale dekking, kwaliteit en voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. Dit betekent behoud van de binnenhavens en loswallen Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone, Walsoorden, Vlissingen, Middelburg, Schore, Wemeldinge, Kats, Veersedam, Neeltje Jans, Brouwersdam, Bruinisse en Sint Philipsland. Functieverandering van één van deze binnenhavens of loswallen is alleen acceptabel als er binnen 30 kilometer (over de weg) voldoende en passende overslagmogelijkheden of mogelijkheden voor bedrijfsvestiging zijn om de daar plaatshebbende overslag en gevestigde watergebonden bedrijven op te vangen. De loskade in Breskens zal mogelijk op korte termijn van functie veranderen, waarbij aandacht zal zijn voor de watergebonden bedrijvigheid en overslag. De Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone kan een geschikt alternatief zijn. Daarnaast zal de Provincie onderzoeken waar nieuwe ontwikkelingen voor binnenvaartoverslag gewenst zijn en hiervoor de benodigde planologisch ruimte bieden.

### **Kantoren**

Als uitwerking van het rijksbeleid ter voorkoming van overaanbod van kantoren, wordt selectief omgegaan met nieuwe kantoorontwikkeling. In Zeeland vormt bouwen voor leegstand geen probleem, omdat er alleen wordt gebouwd als er vraag is. Wel zien we dat in de bestaande voorraad de leegstand toeneemt, als gevolg van verplaatsen naar nieuwbouw dan wel teruglopende vraag.

De Provincie wil, om investeringen in openbaar vervoer en infrastructuur optimaal te benutten, dat zelfstandige grootschalige kantoren zoveel mogelijk gesitueerd zijn in of direct aansluiten aan de binnenstad van Goes, Middelburg, Vlissingen en Terneuzen. Ontbreken die mogelijkheden dan is vestiging aan toegangswegen naar het stadscentrum, dichtbij doorgaande wegen en aan de stadsranden bij de toegangswegen mogelijk. Kantoren met een publieksfunctie moeten goed bereikbaar zijn per openbaar vervoer. In de overige kernen zijn –bij voorkeur in het centrum– alleen kleinschalige kantoorontwikkelingen met een publieksfunctie en kantoren met een lokale of regionale functie toegestaan.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

- Actie 1 – Regionale planning en afstemming
- Actie 2 – Kwaliteitsverbetering bedrijventerreinen
- Actie 3 – Uitwerking regionaal kwaliteitsnet goederenvervoer in relatie tot bedrijventerreinen
- Actie 4 – Stimulering en bescherming binnenhavens en laad- en loslocaties
- Actie 5 – Grootschalige zelfstandige kantoren concentreren in de Z4-steden

### 3.1.3. Nieuwe economische dragers in het landelijk gebied

#### **Doelstelling**

De komende generatie zal naar schatting ongeveer 40% van de agrarische ondernemers zijn agrarische activiteiten beëindigen. Herbestemming of sanering van de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen is noodzakelijk om verpaupering te voorkomen. Nieuwe economische dragers leveren een bijdrage aan behoud van de vitaliteit van het landelijk gebied.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie streeft naar voldoende ruimte voor nieuwe en uitbreiding van bestaande niet-agrarische en semi-agrarische activiteiten in het landelijk gebied. Voorwaarde is dat deze activiteiten qua aard, schaal, omvang en verkeersaantrekkende werking passen in het landelijk gebied. Bovendien wil de Provincie versterking van het landelijk gebied tegengaan. Een nieuwe activiteit dient daarom een bijdrage te leveren aan de herbestemming of sanering van vrijkomende (agrarische) bebouwing en het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing. Wat in het landelijk gebied wordt gerealiseerd wordt echter niet in de kern of op een bedrijventerrein gerealiseerd. Dit vraagt om afstemming van de ontwikkelingsmogelijkheden in het landelijk gebied en de mogelijkheden in of aansluitend aan de kernen.

#### ***Herbestemmen bebouwing***

Naast de ontwikkelingsruimte voor wonen en recreatie biedt de Provincie in het landelijk gebied ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe economische dragers. Het gaat per definitie om kleinschalige activiteiten die qua aard, schaal en omvang passen in het landelijk gebied. In [bijlage 5.4](#) is een voorbeeldlijst opgenomen van mogelijke activiteiten. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in hun bestemmingsplannen buitengebied een vergelijkbare lijst opnemen met toegestane activiteiten. Een nieuwe economische drager kan alleen worden gerealiseerd bij bebouwing op bestaande bouwvlakken en bij bestaande woonfuncties in het landelijk gebied. Verder is het volume van de bestaande bebouwing

maatgevend voor de maximale omvang van de activiteit. Nieuw gebruik van onbebouwde gronden is daarbij niet wenselijk (géén buitenopslag, stalling etc.)

De capaciteit van het bestaande wegennet is bovendien bepalend om een verkeersaantrekkende werking tegen te gaan. De gemeente beoordeelt of initiatieven aan deze voorwaarden voldoen.



#### ***Herbestemming waardevolle gebouwen***

Herbestemming van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing is vaak alleen mogelijk na restauratie. Subsidiemogelijkheden zijn daarvoor zeer beperkt. De Provincie ondersteunt hergebruik door het aanbieden van advies en kennis over middelen en instrumenten die het aantrekkelijker maken voor particulieren om hierin te investeren.

#### ***Uitbreiden bestaande bebouwing***

Een beperkte uitbreiding van de bestaande bebouwing tot 20% met een maximum van 250 m<sup>2</sup> ten behoeve van een nieuwe economische drager behoort tot de mogelijkheden. Hiervan afwijken is mogelijk als dit per saldo niet leidt tot een toename van de bebouwing.

#### ***Nieuwvestiging***

Voor specifieke activiteiten behoort ook de nieuwvestiging van een nieuwe economische drager tot de mogelijkheden. In bijlage 5.4 is aangegeven welke activiteiten dit betreft. Ook voor activiteiten die naar aard, verkeersaantrekkend en invloed op de omgeving gelijk gesteld kunnen worden met de op de lijst voor nieuwvestiging genoemde activiteiten kunnen mogelijkheden geboden worden.



Om versterking van buitengebied tegen te gaan zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:

- Nieuwvestiging is voorbehouden aan gebieden waar dit leidt tot een versterking van het landschap.
- Er wordt aangetoond dat er geen vrijkomende bouwblokken beschikbaar zijn
- Het aantal bouwvlakken in het buitengebied in de regio neemt niet toe. In de praktijk zal er dus elders een bouwvlak (incl. bebouwing) gesaneerd en wegbestemd moeten worden, zodat het volume aan bebouwing niet toeneemt. Sanering van een eventueel op het te saneren bouwvlak aanwezige dienstwoning is daarbij niet noodzakelijk.
- Er geldt een maximale maat van 1 ha voor het toe te kennen bouwvlak.

Wanneer een gemeente mogelijkheden biedt voor uitbreiding en nieuwvestiging van nieuwe economische dragers, dient het gemeentelijk beleidskader invulling te geven aan bovenstaande voorwaarden.

#### **Verkeer en milieu**

Wanneer realisatie, uitbreiding of nieuwvestiging van een nieuwe economische drager in het landelijk gebied infrastructurele aanpassingen noodzakelijk maakt, zijn de

kosten voor deze aanpassing voor rekening van de initiatiefnemer of de gemeente die de ontwikkeling planologisch mogelijk maakt. Bij voorkeur wordt aangesloten op het beleid uit het PVVP. Ook moet worden voldaan aan de milieunormen en de eisen die de waterbeheerder stelt aan de afvalwaterlozing. Ook mogen initiatieven niet leiden tot belemmeringen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven.

#### **Verwerking van producten**

De hier beschreven mogelijkheden zijn niet van toepassing op nieuwvestiging van bedrijven die zich richten op de (industriële) verwerking van producten en reststoffen. Nieuwvestiging van dergelijke bedrijven is uitsluitend mogelijk op grootschalige bedrijventerreinen/zeehavens. Voor bestaande verwerkende bedrijven in het landelijk gebied geldt een eenmalige uitbreidingsmogelijkheid met een maximum van 20% van de bestaande bebouwde en onbebouwde omvang.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Versterken vitaliteit landelijk gebied

Actie 2 – Behoud (agrarisch) cultureel erfgoed

### 3.1.4. Energie

#### **Doelstelling**

Benutten van kansen voor een duurzame energieproductie en een betrouwbare energievoorziening met efficiënt gebruik en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland richt haar energie- en klimaatbeleid op het leveren van een evenredige bijdrage aan de nationale doelen, rekening houdend met de Zeeuwse geografische, maatschappelijke en bestuurlijke context. De nationale kwantitatieve doelstellingen worden gebruikt als 'punt aan de horizon', maar niet als een directieve provinciale doelstelling. Voor windenergie draagt Zeeland in 2020 minimaal 500 MW bij aan de landelijke ambitie in Nederland van 6000 MW op land.

#### **Energie en klimaat**

De Provincie richt het energie- en klimaatbeleid op de opwekking van duurzame energie in de vorm van windenergie, getijdenenergie, bio-energie, zonne-energie en de besparing van energie door middel van het gebruik van industriële restwarmte.

#### **Zonne-energie**

Zeeland is een uitstekende locatie voor zonne-energie. De provincie staat daarom positief tegen initiatieven om meer zonnepanelen te plaatsen. In de in 2012 op te stellen beleidsnota en uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat wordt dit verder uitgewerkt.

#### **Windenergielocaties**

De Provincie heeft locaties aangewezen voor windmolenparken bij de Oosterscheldekering, Sloegebied, Kreekraksluizen/Schelde Rijnkanaal en Kanaalzone. Daar wordt de locatie Krammersluizen aan toegevoegd. Deze locatie sluit aan bij het provinciale concentratiebeleid voor windenergie waarbij als concentratiegebied (en sublocaties) is gekozen voor grootschalige industriegebieden en grote infrastructurele werken.

Verder kunnen windenergieprojecten gerealiseerd worden op eerder benoemde 'overige locaties'. Deze locaties zijn limitatief op [Kaart 2 - Energie](#) weergegeven. Op de overige locaties is vervanging van de huidige windturbines door hogere toegestaan en kan het aantal windmolens onder voorwaarden beperkt toenemen (maximaal twee per locatie). Voor bestaande locaties, die veelal voor 1999 zijn gerealiseerd en die niet als overige locatie of concentratielocatie zijn benoemd, is opschaling en uitbreiding met grootschalige windturbines niet mogelijk. Wel is vernieuwing toegestaan en bestaande rechten op deze locaties worden gerespecteerd. Plaatsing van windmolens hoger dan 20m is op land buiten de genoemde locaties niet mogelijk.



Het maatwerk bij windenergieprojecten wordt aan de gemeenten overgelaten. Het provinciaal beleid kent geen bepalingen ten aanzien van masthoogtes, rotordiameters of het aantal te plaatsen turbines. Wel stelt de Provincie eisen aan de plaatsing van windturbines uit een oogpunt van veiligheid. Daarbij wordt niet de risicobenadering toegepast maar de effectbenadering. Dit betekent dat geen nieuwe turbines worden toegestaan in de buurt van een emplacement of opslagtank met brandbare gassen (zoals LPG), toxische gassen (chloor) en toxische vloeistoffen (acrylnitril). Alleen wanneer de kans op een groot ongeval of ramp aantoonbaar verwaarloosbaar is, bijvoorbeeld door het nemen van maatregelen, ontstaat er een bestuurlijke afwegingsruimte om windturbines op een dergelijke locatie toe te staan. Aangezien de gevolgen van een ongeval met brandbare vloeistoffen (zoals aardolie) veel minder verstrekend zijn, is

plaatsing van windturbines nabij de opslag van dergelijke vloeistoffen in principe wel toegestaan.

### ***Kleine windmolens***

Het plaatsen van turbines op gebouwen en turbines met een tiphoogte tot 20 m is primair een zaak van de gemeenten. Deze turbines genereren vermogen dat is bedoeld voor zogenaamde energieopwekking achter de meter en telt niet mee bij het realiseren van de provinciale doelstelling. In 2004 is voor deze categorie turbines in gezamenlijk overleg tussen gemeenten en Provincie een beleidsvisie opgesteld. Deze kan als leidraad dienen.

### ***Energie uit water***

De Provincie ziet volop kansen om energie uit water te halen. Verschillende initiatieven in de regio zijn hiervan het bewijs. Zo wordt onderzoek gedaan naar het ontwikkelen van groene grondstoffen vanuit aquatische teelten (algen en wieren) voor de industrie en wordt er gekeken naar de mogelijkheid om uit de zoet-zout scheiding van water energie te halen. Ook bestaat de mogelijkheid om zowel uit getij als stroming energie op te wekken en is er een sterke verbinding met waterbouw en deltatechnologie.

Voor de korte termijn verkent de Provincie Zeeland samen met de Provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat de kansen voor de ontwikkeling van een rendabele getijdencentrale in de Brouwersdam. Voor getijden- en stromingsenergie bestaan verschillende technieken en enkele hiervan worden op dit moment al in de Zeeuwse Delta getest. Zeeland is de provincie in Nederland waar de beste omstandigheden voor getijdenstroom aanwezig zijn. Een belangrijk element is dat Zeeland al lange tijd kennis heeft op het gebied van deltatechnologie die, in combinatie met de opwekking van energie uit stroom of getij, nieuwe kansen biedt. De Provincie zet zich daarom in om Zeeland te ontwikkelen tot het belangrijkste deltagebied voor kennis van en praktijkervaring met energie uit water.

### ***Biovergisting***

De Provincie bevordert de teelt van landbouwgewassen voor productie van grondstoffen en energie. Grote installaties die gas winnen uit mest of afvalstoffen mogen worden gebouwd op bedrijventerreinen en bij de glastuinbouwgebieden in Rilland en de Kanaalzone. Kleine installaties zijn onder voorwaarden ook mogelijk bij agrarische bedrijven (zie paragraaf [landbouw](#)). De Provincie stimuleert ook waar mogelijk de afzetmarkt voor biogas.

### ***Aardwarmte***

De Provincie informeert burgers en bedrijven over mogelijkheden voor gebruik van warmte uit de bodem en diepere ondergrond (geothermie). Ook adviseert de Provincie het Rijk bij de verlening van vergunningen.

### ***Conventionele energie***

Andere vormen van energieopwekking zijn vooral gevestigd in de industriegebieden Sloegebied en Kanaalzone. De Provincie stelt het toepassen van meest milieuvriendelijke technieken verplicht voor alle energiebedrijven. Vanuit EU-regelgeving moeten nieuwe energiecentrales de uitstoot van CO<sub>2</sub> beperken en zoveel mogelijk afvangen, afvoeren en opslaan. De Provincie ondersteunt het onderzoek naar de toepassing van CO<sub>2</sub>-afvang in Zeeland.

### ***Kernenergie***

Het Rijk maakt de vestiging mogelijk van een tweede kerncentrale in het Sloegebied. De Provincie steunt die ontwikkeling omdat zij kernenergie in de overgangsfase naar duurzame brandstoffen ziet als een goed alternatief en het een bijdrage levert aan de Zeeuwse economische infrastructuur en werkgelegenheid.

### ***Energiebesparing***

Het Rijk stelt hoge eisen aan de energiezuinigheid van nieuwe woningen. Samen met het Rijk, gemeenten en woningbouwcorporaties bevordert de Provincie dat ook oudere woningen energiezuiniger worden gemaakt. De Zeeuwse industrie gebruikt veel energie, waarbij een deel niet benut wordt en als restwarmte in lucht of water

terecht komt. De Provincie ondersteunt initiatieven om die restwarmte beter te benutten.

De Provincie onderzoekt mogelijkheden om, door nieuwe samenwerkingsvormen van betrokken partijen, initiatieven voor ontwikkeling van duurzame energie of energiebesparingen te versnellen. Dit kan door de oprichting van een Zeeuws Energieloket en het

oppakken van de regierol door de inzet van een 'stroomversneller' op kansrijke onderwerpen.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Duurzame energie

Actie 2 – Energiebesparing

Actie 3 – Klimaatdoelstellingen

### 3.1.5. Transportleidingen

#### **Doelstelling**

Bundelen van regionale- en nationale ondergrondse buisleidingen in een leidingenstraat of leidingenstrook voor een efficiënt transport en beperking van ruimtegebruik. Eventueel toekomstige hoogspanningslijnen in Zeeland zoveel mogelijk combineren met bestaande lijnen.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie wil transport van stoffen door middel van (ondergrondse) buisleidingen bevorderen. Daarbij gaat het zowel om de regionale initiatieven voor uitwisseling van reststromen en het sluiten van kringlopen als om de aansluitingen en gebruik van het landelijke en transnationale netwerk van buisleidingen. Door borging van leidingstroken in het omgevingsbeleid kunnen nieuwe leidingen efficiënter worden aangelegd. Uitgegaan wordt van bundelen van (hoofdtransport)leidingen in een strook gebaseerd op het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen. Hoofdtransportleidingen zijn buisleidingen waarmee de volgende producten worden vervoerd:

- gas, olie, olieproducten, chemische producten, vaste stoffen/ goederen;
- aardgas hoofdtransportnet Gasunie, of andere gasnetten, met diameter vanaf 18 inch (47,5 cm);
- defensiebrandstoffen;
- warmte en afvalwater, ruwwater of halffabricaat voor de drink- en industriewatervoorziening, met een diameter groter of gelijk aan 18 inch (47,5 cm)
- aardolieproducten, met een uitwendige diameter van meer dan 7 cm en een druk van meer dan 16 bar.

#### **Leidingstroken**

Bij leidingen van nationaal belang moet de Structuurvisie Buisleidingen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) worden gehanteerd. De vrijwaringsbepaling in artikel 2.9.5, tweede lid, van het ontwerp Barro, eerste aanvulling, vormt de kernverplichting voor gemeenten om een leidingenstrook van 70 meter (breedte) in een bestemmingsplan vast te leggen. Een optimale benutting

van de op Kaart 2 - Energie aangegeven leidingenstroken staat centraal.

Het Zeeuwse beleid hanteert het bundelingsprincipe; ook leidingen van regionaal belang dienen in de leidingenstroken aangelegd te worden. Uit veiligheidsoverwegingen en om verdere versnippering tegen te gaan wordt dit bundelingsprincipe in stand gehouden. Verdringing van leidingen van regionaal belang buiten de strook is niet gewenst, ook al wordt het ruimtelijk bundelen van leidingen van nationaal belang onderschreven. Leidingenstroken en hun directe omgeving moeten gevrijwaard blijven van bebouwing. Dit voorkomt problemen met de aanleg van leidingen voor gevaarlijke stoffen.

#### **Verbinding met Antwerpen**

Een directe aansluiting met het Antwerpse havengebied ontbreekt. Het feit dat de zogenaamde Gasdam in Het Land van Saeftinghe niet meer wordt opgenomen in de Structuurvisie Buisleidingen, betekent dat de verbinding met België verloopt via Zuid-Beveland en een tracé door de Westerschelde tussen Ellewoutsdijk en Terneuzen. Om dit tracé te ontlasten wordt is de realisatie van een robuuste verbinding met het Antwerpse havengebied nodig.

De verbinding tussen Ellewoutsdijk en Terneuzen wordt in de (ontwerp) Structuurvisie Buisleidingen weergegeven als een strook van 70 meter, waarvan het de bedoeling is deze in bestemmingsplannen vast te leggen. Aangezien de Westerschelde een grillig stromingsprofiel kent, stelt de Provincie het Rijk voor om voor dit tracé een ruimer gebied op te nemen zodat rekening kan worden gehouden met stromingsprofielen en ondergrond.

De Provincie wil dat, ook wanneer ruimere afstandsnormen worden bepaald, de in dit plan vastgelegde zones niet worden opgerekt. Indien noodzakelijk zullen dan ook bij aanleg van nieuwe leidingen aanvullende maatregelen worden geëist ten aanzien van bijvoorbeeld de diepte waarop de leiding wordt aangelegd, de wanddikte en het al dan niet aanbrengen van betonplaten boven de leiding.

### **Veiligheidsnormen**

Hoofdtransportleidingen dienen in principe te liggen in een op de kaart weergegeven leidingstrook. Door bundeling van leidingen wordt het (indirecte) ruimtebeslag beperkt, kan het beheer van de leidingen efficiënter worden uitgevoerd en wordt bovendien de veiligheid vergroot. Solitaire aanleg van hoofdtransportleidingen is alleen toegestaan wanneer een bestemming niet bereikbaar is via het landelijke en regionale net van leidingenstroken of wanneer, door het volgen van de leidingenstroken, een onaanvaardbaar lang tracé ontstaat. De onaanvaardbaarheid hangt nauw samen met het product dat vervoerd wordt. Hoe gevaarlijker een product, hoe minder aanvaardbaar het is om de leiding buiten de leidingenstroken aan te leggen.

Bij aanleg van nieuwe buisleidingen voor gevaarlijke stoffen worden risico's getoetst aan externe veiligheidsnormen:

- Leidingen in een leidingstrook mogen geen PR 10-6 contour hebben, die buiten de strook valt.
- Solitaire leidingen mogen geen kwetsbare objecten hebben binnen de PR 10-6 contour

Het gebruiken, onderhouden, vervangen, verwijderen en aanleggen van buisleidingen in Zeeland is geregeld in de Provinciale Milieuverordening (PMV) tot het moment dat wetgeving voor alle gevaarlijke stoffen die per buisleidingen worden getransporteerd van kracht is. De kaders in de PMV komen met vaststelling van de AMvB Buisleidingen te vervallen.

### **Hoogspanningslijnen**

Het ministerie van EL&I en van I&M werken samen met TenneT TSO BV aan een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borssele en Tilburg. Dit nieuwe bovengrondse hoogspanningstracé maakt het, door bundeling met bestaande lijnen, mogelijk dat (parallele) delen van de bestaande 150/380 kV-verbindingen in de gemeente Borssele, Kapelle en Reimerswaal kunnen worden ontmanteld. Het nieuwe 380 kV-tracé maakt het mogelijk om de in Zeeland opgewekte energie naar de consument te transporteren. Ook bij eventueel toekomstige plannen voor uitbreiding voor het hoogspanningsnet is bundeling van de lijnen over de bestaande tracés uitgangspunt.



Het Rijk hanteert een voorzorgsbeleid dat nieuwe gevoelige bestemmingen "zoveel als redelijkerwijs mogelijk" moeten worden vermeden binnen de zogenaamde magneetveldzone van hoogspanningslijnen. De gemeente is verantwoordelijk voor de bijbehorende afweging.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Bewaken bundeling buisleidingen

Actie 2 – Bevorderen bundeling hoogspanningslijnen

### 3.1.6. Verblifsrecreatie

#### **Doelstelling**

Zeeland biedt een hoogwaardig recreatieproduct dat aansluit op de huidige en toekomstige marktontwikkelingen.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie maakt toekomstgerichte verblifsrecreatieve ontwikkelingen mogelijk op locaties die economisch en landschappelijk wenselijk en goed bereikbaar zijn. Ook streeft de Provincie naar kwaliteitsverbetering van het verblifsrecreatieve product.

#### ***Algemeen recreatiebeleid***

De Provincie wil de toeristisch-recreatieve potenties van Zeeland optimaal benutten. Daarom is gekeken naar het marktperspectief voor de meest ruimtevragende verblifsrecreatieve sectoren (kamperen, recreatiewoningen, hotellerie en watersport). Dit onderzoek heeft geleid tot een recreatiekansenkaart (zie kaart 3), die de onderlegger vormt voor het recreatiebeleid.

Voor de geboden verblifsrecreatieve ontwikkelingsmogelijkheden wordt onderscheid gemaakt in hotspots, kustzone, regionale ontwikkelingslocaties en overig Zeeland.

#### De hotspots

Uitgangspunt voor de hotspots is dat meerdere kansrijke (verblifs)recreatieve ontwikkelingen worden gecombineerd tot initiatieven met een economische meerwaarde voor het gebied. In de hotspots wil de provincie samen met gemeenten, bedrijven en (nieuwe) investeerders uitwerking geven aan een toekomstbestendig verblifsrecreatief product. Per hotspot wordt op de recreatiekansenkaart inzichtelijk gemaakt welke kansen er voor het betreffende gebied liggen. Ook andere ontwikkelingen die bijdragen aan het realiseren van een samenhangend verblifsrecreatief product zijn mogelijk. Nieuwvestiging van bedrijven behoort tot de mogelijkheden. Bij de nadere uitwerking van de hotspots ziet de provincie nadrukkelijk een rol weggelegd voor zichzelf.

#### De kustzone

Revitalisering vormt de belangrijkste opgave voor het bestaande verblifsrecreatieve aanbod in de kustzone. Om dit te kunnen realiseren wordt bestaande bedrijven de mogelijkheid geboden tot kwaliteitsverbetering en productinnovatie (of transformatie) al dan niet in combinatie met een (beperkte) uitbreiding. De mogelijkheid tot nieuwvestiging van bedrijven is gekoppeld aan de transformatie van het bestaand verblifsrecreatief product. Dit kan op directe wijze, doordat een bestaand bedrijf wordt getransformeerd, of op indirecte wijze, doordat bij nieuwvestiging van een bedrijf een bijdrage wordt geleverd aan de transformatie (functieverandering) van een bestaand bedrijf.

#### De regionale ontwikkelingslocaties

Binnen de regionale ontwikkelingslocaties is over het algemeen sprake van een clustering van bestaande bedrijven. Voor deze bedrijven gelden dezelfde ontwikkelingsmogelijkheden als voor de bestaande bedrijven in de kustzone. Daarnaast worden mogelijkheden geboden voor nieuwvestiging van bedrijven die zich richten op specifiek voor de locatie geldende kansen. Deze verschillen per regionale ontwikkelingslocatie en zijn aangeduid op de recreatiekansenkaart.

#### Overig Zeeland

Voor bestaande bedrijven in de rest van Zeeland ligt de nadruk op kwaliteitsverbetering en productinnovatie. Ook hier worden (beperkte) uitbreidingsmogelijkheden geboden om deze verbeteringsslag te financieren. Aanvullend wordt de mogelijkheid geboden voor nieuwvestiging van verblifsrecreatieve initiatieven die in samenhang met een versterking van het landschap worden gerealiseerd (zie paragraaf landschap en erfgoed).

Binnen de geschetste ontwikkelingsmogelijkheden wil de provincie samen met gemeenten, bedrijven en (nieuwe) investeerders door middel van een gebiedsgerichte aanpak uitwerking geven aan het realiseren van een beperkt aantal hotspots en de revitalisering van bestaande bedrijven in de kustzone. Vanuit het

provinciale verkeer- en vervoerbeleid worden in de toeristische gebieden acties ondernomen om in het bijzonder gebruik van de fiets en het OV in recreatieve gebieden te versterken.

Naast deze hoofdlijnen stelt de Provincie per sector aanvullende kaders.

### **Kamperen**

De kampeermarkt wordt al jaren gekenmerkt door een geleidelijke teruggang in de vraag. Dit terwijl het aanbod aan kampeerplaatsen, ook in Zeeland, nog steeds toeneemt. Het aanbod van kampeerplaatsen in Zeeland is groot, maar ook divers. Er zijn topbedrijven met een hoog kwaliteitsniveau, maar ook bedrijven aan de onderkant van de markt.

Om minimaal het huidige kwaliteitsniveau te kunnen blijven bieden tegen de hiervoor noodzakelijke tarieven is het niet wenselijk dat het aanbod aan kampeerplaatsen in Zeeland verder toeneemt.

Bij kwaliteitsverbetering en revitalisering van kampeerbedrijven neemt het aantal kampeerplaatsen geleidelijk af, omdat hoogwaardiger vormen van verblijfsrecreatie worden aangeboden. Kampeerplaatsen die als gevolg hiervan vrijkomen, kunnen opnieuw in de markt worden gezet.

De Provincie verwacht van gemeenten dat zij dit in hun beleid uitwerken, zodat het aantal kampeerplaatsen per saldo ongeveer gelijk blijft. Tevens is het noodzakelijk dat gemeenten hoge eisen stellen aan de verdere ontwikkelingsruimte voor de kampeersector.

### **Kleinschalig kamperen**

In aanvulling op beleid voor het regulier kamperen stelt de Provincie bij het kleinschalig kamperen de volgende specifieke randvoorwaarden:

- Maximaal 25 eenheden of standplaatsen per minicamping
- Maximaal 20 procent van de standplaatsen op een minicamping mag worden gebruikt voor permanente eenheden, met een maximum aantal van vijf.
- Bij het realiseren van nieuwe permanente voorzieningen dient sprake te zijn van een volwaardige landschappelijke inpassing.

Met deze randvoorwaarden blijft het kleinschalige en unieke karakter van deze vorm van recreatie behouden en wordt ze waar mogelijk versterkt. Gemeenten zijn vrij om binnen deze kaders hun eigen beleid te formuleren voor onder andere winterkamperen, permanente standplaatsen en privé sanitair.



### **Recreatiewoningen**

Aan de realisatie van nieuwe recreatiewoningen met een verblijfsrecreatieve bestemming zijn specifieke voorwaarden gekoppeld. Het gaat achtereenvolgens om:

- Een centrale exploitatie voor bedrijfsmatige verhuur én bedrijfsmatig beheer van het park, die bestemmingsplanmatig en contractueel dient te worden vastgelegd;
- Tenminste de ondergrond waarop de gemeenschappelijke voorzieningen worden gerealiseerd (o.a. infrastructuur, centrumvoorzieningen etc.) zijn in eigendom van één partij. Daarbij kan worden overwogen de ondergrond van het gehele park in eigendom van één partij te houden (bijv. via publiekrechtelijke erfpacht);
- De financiële haalbaarheid wordt aangetoond van een (langdurige) bouw, beheer en verhuurexploitatie;
- De bedrijfsmatig beheerder door middel van privaatrechtelijke overeenkomsten zorg draagt voor de kwalitatieve instandhouding van het gehele park.

Op deze manier wordt het beschikbare recreatieve verhuuraanbod ook daadwerkelijk in de markt gezet, blijft de verhuur gebundeld bij één aanbieder en kan een kwalitatief beter verhuurproduct worden gewaarborgd.



Daarbij is het overigens niet verplicht dat eigenaren de recreatiewoningen ook daadwerkelijk jaarrond voor verhuur aanbieden.

Permanente bewoning binnen een recreatieve bestemming is niet toegestaan. Gemeenten worden geacht dit te handhaven.

### **Hotels**

De Provincie biedt mogelijkheden voor de realisatie van nieuwe hotels in het luxere (3-, 4-, en 5 sterren) segment. Voor wat betreft de mogelijke locaties geldt daarbij de volgende prioriteitsvolgorde:

- Realisatie in samenhang met andere initiatieven in de op de recreatiekansenkaart weergegeven hotspots.
- Realisatie in regionale ontwikkelingslocaties en/of het (overig) stedelijk gebied.
- Realisatie in samenhang met landschapsversterking in een landgoedachtige setting (zie paragraaf [landschap en erfgoed](#)).

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Combineren kansrijke nieuwe initiatieven in de hotspots

Actie 2 – Kwaliteitsverbetering bestaande bedrijven

### 3.1.7. Dagrecreatie

#### Doelstelling

Toename van mogelijkheden voor dagrecreatie en vergroten van de bijdrage van de dagrecreatie aan de economie.

#### Inzet Provincie

De Provincie Zeeland vergroot mogelijkheden voor beleving en vermaak voor burgers en toeristen in Zeeland door ontwikkelingsmogelijkheden te bieden voor dagrecreatieve voorzieningen en attracties.

#### Grote dagrecreatieve voorzieningen

De Provincie wil ontwikkeling van grote dagrecreatieve voorzieningen (méér dan 250.000 bezoekers per jaar) vooral concentreren in het stedelijk gebied (Middelburg, Vlissingen, Goes en Terneuzen) op locaties die goed zijn of worden ontsloten over de weg, per fiets en met het Openbaar Vervoer. Ook daarbuiten zijn locaties waar de Provincie ontwikkelingsmogelijkheden wil bieden. Deze locaties zijn weergegeven op [Kaart 3 - Recreatie](#).

#### (Overige) Dagrecreatieve voorzieningen

Voor kleinere dagrecreatieve voorzieningen biedt de Provincie ontwikkelingsmogelijkheden in het stedelijk gebied. In het landelijk gebied gelden voor de vestiging van een dagrecreatieve voorziening de kaders zoals verwoord in de paragraaf [nieuwe economische dragers in het landelijk gebied](#).

#### Voorwaarden bij dagrecreatieve voorzieningen

Aan de geboden ontwikkelingsruimte worden de volgende voorwaarden gesteld:

- De verwachte toename in verkeersstromen als gevolg van uitbreiding of nieuwvestiging van een dagrecreatieve voorziening moet kunnen worden afgewikkeld binnen de capaciteit van het bestaande wegenpatroon. Kosten voor aanpassing van het verkeersnetwerk (weg, fiets, OV) als gevolg van toename van verkeersstromen na realisatie van een

dagrecreatieve voorziening zijn voor rekening van de desbetreffende ondernemer of gemeente.

- Noodzakelijke parkeerfaciliteiten worden binnen de begrenzing van een dagrecreatieve voorziening gerealiseerd.
- Activiteiten moeten aansluiten op het karakter van Zeeland en qua aard en schaal passen bij de locatie. Concreet betekent dit onder meer dat bij uitbreiding en nieuwvestiging van dagrecreatieve voorzieningen rekening moet worden gehouden met de voor het gebied benoemde landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Dagrecreatieve voorzieningen die kunnen leiden tot hinder voor het milieu zijn niet mogelijk, tenzij deze passen binnen de kaders van het provinciaal geluid- en luchtbeleid.
- Aan de dagrecreatieve voorziening gekoppelde (ondersteunende) detailhandelsactiviteiten zijn beperkt toegestaan (zie paragraaf [voorzieningen](#)).



#### Dagrecreatieve infrastructuur

Daarnaast zet de Provincie in op vergroten van de toegankelijkheid van het landelijk gebied. De Provincie concentreert zich daarbij op het bevorderen van de aanleg van wandel- en fietspaden en benutten van recreatieve vaarroutes.

#### [Bijbehorende acties in hoofdstuk 5](#)

Actie 1 – Verbeteren dagrecreatieve infrastructuur

Actie 2 – Meerwaarde dagrecreatief product vergroten

### 3.1.8. Voorzieningen

#### **Doelstelling**

Een goed voorzieningenniveau voor alle bewoners, toeristen en bedrijven, vanwege het grote belang voor de leefbaarheid en economie van Zeeland. Voorzieningen zijn betaalbaar, bereikbaar en divers.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie zet zich in voor het toekomstbestendig maken van het Zeeuwse voorzieningensysteem. Het bieden van een goede kwaliteit van voorzieningen is daarbij belangrijker dan de fysieke nabijheid. De Provincie streeft naar het goed bereikbaar maken van voorzieningen door middel van op de vraag afgestemd Openbaar Vervoer (OV) en waar mogelijk realisatie van (ontbrekende) kwalitatief hoogwaardige voorzieningen in de grote Zeeuwse steden. De provinciale rol is niet zozeer die van implementatie op lokaal, of regionaal niveau, maar van belangenbehartiger voor de regio's richting Rijk en Europa, gebiedsontwikkelaar en investeerder. De Provincie streeft ook naar behoud en versterking van vitale binnensteden en kernwinkelgebieden.

#### **Voorzieningenstructuur**

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale voorzieningen. Op bovengemeentelijk niveau draagt een adequaat voorzieningenpatroon bij aan de leefbaarheid en aan de aantrekkelijkheid van een regio. De Provincie vraagt daarom gemeenten in regioverband een masterplan voorzieningen op te stellen. Hierin worden de demografische ontwikkelingen en de te verwachten vraag in beeld gebracht en kunnen gemeenten -in overleg met maatschappelijke organisaties en burgers- gezamenlijk beleid voor de lange termijn ontwikkelen. Via het leefbaarheidsbeleid wordt het huidige voorzieningenbestand geïnventariseerd en het antwoord gegeven op de vraag hoe een kwalitatief en toekomstbestendig voorzieningenniveau er uit ziet.

#### **Hoogwaardige voorzieningen**

Als voorzieningen regionaal of zelfs voor heel Zeeland van belang zijn, is afstemming op hoger niveau nodig.

Het Stedennetwerk Z4 heeft, uiteraard samen met de Provincie, hierin een bijzondere rol en verantwoordelijkheid. Hier zijn grote en gespecialiseerde voorzieningen voor alle Zeeuwen gebundeld. Een goede afstemming binnen het stedennetwerk biedt kansen voor het aantrekken van voorzieningen die nu nog in Zeeland ontbreken. Grootschalige (leisure)voorzieningen worden bij voorkeur in een van de vier stedelijke gebieden gevestigd.

#### **Detailhandel**

De duurzaamheidsladder voor stedelijke ontwikkeling is ook van toepassing op detailhandel. Vanuit zorgvuldig ruimtegebruik, bundeling van functies en versterking van attractieve steden ziet de Provincie (binnenstedelijke) kernwinkelgebieden als primaire vestigingsplaats voor detailhandel. Kernwinkelgebieden vervullen een belangrijke economische functie voor bewoners en toeristen en verdienen bescherming. In kernen zonder kernwinkelgebied is ruimte voor lokale detailhandel en buiten bestaand bebouwd gebied zijn kleinschalige en aan het buitengebied gebonden vormen van detailhandel mogelijk.



Detailhandel ter ondersteuning van grootschalige dagrecreatieve voorzieningen ("leisure" zoals Zeelandhallen Goes, ZEP Middelburg en Skihal Terneuzen) is als kostendrager voor ontwikkeling toegestaan, mits inhoudelijk gerelateerd aan de voorziening en ondergeschikt qua omvang van het totale concept (regulier 5% van het bebouwde oppervlak en als uitzondering maximaal 20% bij ZEP Middelburg en Skihal Terneuzen).

Detailhandel in volumineuze of gevaarlijke goederen en detailhandel bedoeld voor laagfrequente, doelgerichte inkopen (zoals woon- en autobranche, doe-het-zelf, bruin- en witgoed, tuincentra) is toegestaan op de aan de (binnen)stadsrand gesitueerde PDV-locaties. Inzet is verdere concentratie alleen op de locaties Zierikzee Boerenweg, Poortvliet-Noord, Goes Marconigebied, Middelburg Mortiere, Terneuzen Kennedylaan en Hulst Morres toe te staan. Branches in de dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen horen niet op PDV-locaties thuis.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

- Actie 1 –Verbeteren kwaliteit voorzieningenniveau
- Actie 2 – Verbeteren bereikbaarheid bovenlokale voorzieningen
- Actie 3 – Concentratie detailhandel in kernwinkelgebieden
- Actie 4 – Behoud en versterken huidige PDV/GDV concentratiegebieden

### 3.1.9. Waterrecreatie en jachthavens

#### **Doelstelling**

Zeeland biedt een hoogwaardig waterrecreatieproduct dat aansluit op de huidige en toekomstige marktontwikkelingen.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland streeft naar het optimaal benutten van de (economische) potentie van de Zeeuwse Delta voor de watergebonden recreatie in combinatie met behoud van natuurwaarden, nautische veiligheid, zorgvuldig ruimtegebruik en de omgevingskwaliteiten. Ook streeft de Provincie naar kwaliteitsverbetering in de waterrecreatie.

#### **Jachthavens**

De Provincie faciliteert de groei van het aantal ligplaatsen in de Zeeuwse wateren en de bijbehorende voorzieningen, met het oog op kwaliteitsverbetering. De Provincie geeft op [Kaart 3 - Recreatie](#) met de hotspots aan waar jachthavenontwikkeling economisch het meest wenselijk en kansrijk wordt geacht. Criteria zijn onder andere economische potentie, mogelijke invloed op nautische veiligheid, bereikbaarheid via bestaande infrastructuur en landschap. De locaties zijn in de milieueffectrapportage (m.e.r.) voor het omgevingsplan globaal beoordeeld op mogelijke effecten op de aanwezige natuurwaarden.

Naast deze hotspots wordt ook ruimte geboden voor nieuwe ontwikkelingen die aansluiten bij de kansen en locaties die zijn weergegeven op de recreatiekansenkaart. De kansenkaart kent géén exacte begrenzing, maar geeft een indicatie van potentieel kansrijke locaties voor jachthavenontwikkelingen. In de kustzone en langs het Veerse meer is nieuwvestiging gekoppeld aan de transformatie van bestaande jachthavens. Dit kan op directe wijze, doordat een bestaand bedrijf wordt getransformeerd of op indirecte wijze doordat nieuwvestiging van een bedrijf bijdraagt aan de transformatie van een bestaand bedrijf.

Voor bestaande bedrijven buiten deze locaties ligt de nadruk op kwaliteitsverbetering en productinnovatie. De Provincie maakt die initiatieven in ruimtelijke zin mogelijk, maar de vestiging van nieuwe jachthavens is hier niet mogelijk. Bij het toekennen van ligplaatsen moet de toegevoegde waarde voor werkgelegenheid en lokale en regionale economie een belangrijke rol spelen. Daarom wordt prioriteit gegeven aan het versterken van bestaande historische stadshavens als recreatief concentratiepunt en aan uitbreiding van bestaande jachthavens in combinatie met revitalisering en transformatie van bestaande faciliteiten.

#### ***Combinatie met natuur***

Door de ligging aan of in Natura 2000 gebieden is het uitvoeren van een passende beoordeling en een m.e.r.-beoordeling vaak noodzakelijk. Met een zorgvuldige planvorming kunnen (mogelijk) negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden zoveel mogelijk worden voorkomen. Indien dergelijke effecten toch nog optreden is compensatie aan de orde. In de Deltawateren kunnen negatieve effecten bijvoorbeeld worden voorkomen door een toegankelijkheidsregeling voor de meest verstoringgevoelige natuur. In geval van significante effecten zal gezocht moeten worden naar een andere locatie.

#### ***Combinatie met beroepsvaart***

Ontwikkeling van jachthavens mag ook niet ten koste gaan van het netwerk van binnenhavens en loswallen. De veiligheid van het scheepsverkeer is een belangrijk aandachtspunt. Voor jachthavens langs de Westerschelde heeft de vaarwegbeheerder een toetsingskader voor deze nautische veiligheid opgesteld. Hierin zijn de aspecten opgenomen: de afstand tot de hoofdvaargeul, de complexiteit van de havenomgeving, stroming bij de haventoeegang, de breedte van de vaargeul in de directe omgeving. Bij beoordeling van jachthavenontwikkelingen dient hieraan expliciet aandacht te worden besteed.

#### ***Snelle watersport***

Snelle watersport blijft mogelijk binnen de bestaande zones. Voor bestaande zones geldt dat deze -als dit bij

vergunningverlening aan de orde is- worden afgewogen tegen de instandhoudingsdoelstellingen van het desbetreffende deltawater.

### **Onderwatersport**

De Provincie faciliteert de groei van de onderwatersportsector en stimuleert hierbij de aanleg van locaties die speciaal worden ingericht voor duikers. Deze locaties liggen aan duikwateren, bij voorkeur bij of in de nabijheid van de hotspots. De Provincie maakt hier initiatieven op onderwatersportgebied in of aan het water en op het land in ruimtelijke zin mogelijk.



### **Overige watersport**

Surfen, actieve strandporten, kanoën en kitesurfen zijn populaire vormen van waterrecreatie. Hiervoor is het gewenst dat voorzieningen worden gerealiseerd rekening houdend met de andere functies van de betreffende gebieden. Wel kunnen deze vormen van recreatie leiden tot verstoring van de natuur. Locaties voor deze activiteiten dienen beoordeeld te worden op mogelijk significant negatieve effecten op de natuurwaarden. Kanoën is mogelijk in de Deltawateren, de waterlopen, de natte ecologische verbindingen (watergangen met natuurvriendelijke oevers) en het open water van de grootste kreken. Bij de voor verstoring veel gevoeliger kreekuitlopers en de kleinere kreken is kanoën niet mogelijk.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Stimuleren ontwikkeling watersportsector

Actie 2 – Behoud en ontwikkeling recreatietourvaartnetwerk

### 3.1.10. Landbouw

#### Doelstelling

De Zeeuwse landbouwsector speelt goed in op de gefaseerde verschuiving in het Gemeenschappelijk landbouw beleid (GLB) van directe inkomenssteun aan individuele boeren naar het betalen voor maatschappelijke diensten. Innovatie, optimaal benutten van verschillende productieomstandigheden en de verbredingsmogelijkheden dragen daar aan bij.

#### Inzet Provincie

De Provincie Zeeland is met decentralisatie van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) verantwoordelijk geworden voor het gehele plattelandsbeleid. De Provincie ondersteunt innovatie, specialisatie en verbreding om gevolgen van verlies aan inkomsten uit EU-productiesubsidies zoveel mogelijk te beperken. De Provincie zet in op grondgebonden landbouw en aquacultuur. Ontwikkelingsmogelijkheden van grondgebonden landbouw en aquacultuur worden verruimd. Voor intensieve veehouderij en glastuinbouw zijn de mogelijkheden beperkt. De Provincie streeft daarnaast naar behoud van de omgevingskwaliteit, behoud van biodiversiteit, beperken van milieubelasting, minder uitstoot van broeikasgassen en levering van grondstoffen voor de biobased industrie. Bij grootschalige ontwikkelingen is afstemming met logistieke landbouwroutes noodzakelijk.

Het beleid voor verbrede plattelandsontwikkeling wordt voortgezet en ruimtelijke mogelijkheden worden geboden in het beleid voor nieuwe economische dragers. Samen met de sector worden kansen in beeld gebracht voor verbreding van agrarische bedrijven binnen het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid. De ontwikkeling van bedrijven wordt hierdoor bevorderd. Het provinciaal subsidiebeleid zal door afname van middelen meer worden afgestemd op kansrijk geachte ontwikkelingen die passen binnen de provinciale beleidsdoelen.

#### Grondgebonden landbouw

Voor de grondgebonden landbouw wil de Provincie zoveel als mogelijk de 'eigenschalligheid' van agrarische

ondernemers bevorderen. Onder eigenschalligheid wordt verstaan dat agrarische ondernemers inzetten op een verdere ontwikkeling van het agrarisch bedrijf die het beste aansluit bij de ondernemer, de omgeving, de afzetmarkt en de toegevoegde waarde die bij het desbetreffende bedrijf kan worden gerealiseerd. Afhankelijk van de bestaande bedrijfsstructuur zijn daarbij aspecten als schaalvergroting, verbreding, deeltijd-landbouw of combinaties daarvan aan de orde.

De inzet op vitaliteit en innovatie vraagt om een invulling door ondernemers. Daarvoor wordt in het algemeen ruimte geboden. De doelstelling om omgevingskwaliteiten veilig te stellen en waar gewenst uit te bouwen wordt daarbij betrokken.

Voor de grondgebonden landbouw zal te maken krijgen met de wijzigingen in het Europees Landbouwbeleid (GLB). Om de ondernemers in het noodzakelijke veranderingsproces te ondersteunen wil de Provincie dit proces faciliteren door:

- Het bieden van een nader in te vullen stimulerend kader voor de landbouw, waar op basis van de aanwezige omgevingskwaliteiten de meest geschikte ontwikkelingen worden aangegeven (zoals beschikbaarheid zoetwater, mogelijkheden groene/blauwe diensten).
- Een daarop afgestemd stimulerings- en subsidiebeleid. Beschikbare middelen worden met prioriteit toegekend aan kansrijk geachte ontwikkelingen.
- Inzet van de Zeeuwse grondbank, kavelruil instrumentarium, etc.



### **Grondruil**

Omdat de financiële rijksmiddelen voor de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) verdwijnen, stagneert ook de financiering van het ruilproces met gronden. Een ruilproces dat noodzakelijk is voor de beoogde schaalvergroting in de landbouwsector. De Provincie vindt het met de andere betrokkenen in het landelijk gebied noodzakelijk ook in de komende periode de dynamiek via gezamenlijke regionale ruilprocessen te behouden. Dit vergt een herijking van het instrumentarium en een passende financiering. Dit resulteert in het gezamenlijke ruilen van gronden waarin alle integrale belangen die op het platteland spelen worden meegewogen. De Provincie neemt hierbij de regie.

### **Agrarische Adviescommissie Zeeland (AAZ)**

Met het oog op het ontbreken van specifieke agrarische deskundigheid bij zowel Provincie als de Zeeuwse gemeenten is in 1998 een convenant afgesloten tot instelling van de Agrarische Adviescommissie Zeeland (AAZ). De adviezen van de AAZ zijn van grote betekenis bij de gemeentelijke planologische afweging.

### **Agrarisch vestigingsbeleid**

In de afgelopen periode is een groot aantal agrarische bedrijven gestopt. Een proces dat de komende planperiode doorzet. Vrijkomende agrarische bebouwing wordt hergebruikt door andere (nieuwe) agrarische ondernemers, herbestemd of gesaneerd. Door het afnemend aantal agrarische ondernemers zijn nieuwe agrarische bouwblokken niet noodzakelijk. Hiervoor worden géén mogelijkheden geboden. Op bovenstaande zijn de volgende uitzonderingen van toepassing:

- Bij verplaatsing van een agrarisch bedrijf binnen een gemeente of regio kan een nieuw bouwblok worden gerealiseerd. Voorwaarde hierbij is dat op het oude bouwblok ten minste alle agrarische opstallen worden gesaneerd en herbouw hiervan wordt tegengegaan of, in geval van cultuurhistorische waardevolle bebouwing, op adequate wijze wordt herbestemd.

- Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf. Hierbij dient te worden voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - De desbetreffende gemeente kan aantonen dat er géén vrijkomende agrarische bouwblokken beschikbaar zijn.
  - Uit een advies van de AAZ blijkt de bedrijfseconomische noodzaak
  - Een bijdrage wordt geleverd in de sanering van agrarische opstallen elders.

Agrarische bedrijfsbebouwing, nieuwe economische dragers bij een agrarisch bedrijf en voorzieningen (waaronder mestopslagen) dienen geconcentreerd te worden binnen het agrarisch bouwblok. De Provincie schrijft geen maximum omvang van het bouwblok voor. De gemeente kan dit nader invullen en maatwerk leveren.

Op afstand van het bouwblok kunnen gemeenten in individuele gevallen kleinschalige bouwwerken (circa 50 m<sup>2</sup>) toestaan, indien op basis van een advies van de AAZ de bedrijfseconomische noodzaak ten behoeve van een doelmatige agrarische bedrijfsvoering, inclusief verbrede landbouw, kan worden aangetoond. In de gemeentelijke afweging is aandacht voor vormgeving en landschappelijke inpassing.

### **Huisvesting tijdelijke arbeidskrachten**

Voor de huisvesting van tijdelijke arbeidskrachten wordt verwezen naar de paragraaf [woningbouw en herstructurering](#), het onderdeel huisvesting arbeidsmigranten.

### **Teeltondersteunende voorzieningen**

Bij de intensivering en de specialisatie in de akkerbouw wordt steeds meer gebruik gemaakt van teeltondersteunende voorzieningen als afdekmaterialen en tunnels. In het algemeen zijn deze voorzieningen toegestaan. Dat geldt voor tijdelijke afdekmaterialen, tijdelijke voorzieningen en minder in het oog springende grofmazige netten.

Ingrijpender voor landschap en beeldkwaliteit zijn voorzieningen als plastic boogkassen, regenkappen en fijnmazige hagelnetten. Hiervoor geldt dat gemeenten



afwegen welke voorzieningen toelaatbaar zijn en onder welke voorwaarden. Daarbij houden gemeenten rekening met natuurgebieden en gebieden met karakteristieke openheid. Ook wordt door de gemeente beoordeeld of landschappelijke inpassing noodzakelijk is.

### **Bufferzones**

Binnen het agrarisch gebied dient rekening gehouden te worden met de aan te houden afstanden tot woon- en verblijfsrecreatiegebieden. De afstemming met deze milieuhygiënische normen en kwaliteitsdoelstellingen dient op adequate wijze te worden geregeld en vormgegeven in het gemeentelijk ruimtelijk beleid. Waar het de stank van intensieve veehouderij betreft dient rekening gehouden te worden met de in de Regeling geurhinder en Veehouderij opgenomen normen en afstanden.

In principe dient tussen agrarische bedrijven en woon- en verblijfsrecreatiegebieden een afstand van minimaal 100 meter aangehouden te worden. Een kleinere afstand (50 meter) kan gehanteerd worden, indien daarvoor geen noemenswaardige hinder bij de gevoelige bestemmingen(en) optreedt en dit niet leidt tot onevenredige beperkingen voor de betrokken landbouwbedrijven.

Tussen (glas)tuinbouw- en fruitteeltpercelen en woon- en verblijfsrecreatiegebieden dient een afstand van minimaal 50 meter aangehouden te worden. Ten opzichte van natuurgebieden dient invulling gegeven te worden aan een afwegingszone van 100 meter. Als aangetoond wordt dat geen schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid of de natuur zullen optreden, kan een kleinere afstand toelaatbaar zijn. De zoneringen hebben een tweezijdige werking. Zowel bij nieuwe gevoelige als bij nieuwe belastende bestemmingen en grondgebruik dient met de aangegeven afstanden rekening gehouden te worden.

### **Wet Ammoniak en Veehouderij**

In het gemeentelijk beleid wordt rekening gehouden met de kwetsbare gebieden die volgens de Wet Ammoniak en Veehouderij in Zeeland zijn aangewezen en begrensd. In deze gebieden en in een zone van 250 meter daar omheen gelden beperkingen voor de

(intensieve) veehouderij. Veehouderijen mogen zich niet vestigen en zich alleen uitbreiden wanneer hun ammoniakemissie binnen een individueel vastgesteld emissieplafond blijft. Kleine melkrundveehouderijen kunnen groeien totdat hun ammoniakemissie gelijk is aan een algemeen vastgesteld plafond. Biologische veehouderijen en bedrijven die het vee voor natuurdoeleinden houden zijn uitgezonderd van dit beleid.



### **Individuele mestopslag**

De opslag van mest afkomstig van het eigen bedrijf behoort bij de veehouderijbedrijven tot de bedrijfsvoering. Binnen het agrarisch bouwblok wordt daarvoor ruimte geboden. Ook akkerbouwers die mest aanwenden hebben de mogelijkheid mest voor eigen gebruik op het bouwblok op te slaan.

Permanente mestopslag op veldkavels is uitgesloten. Wel is tijdelijke mestopslag op veldkavels mogelijk.

### **Regionale mestopslag**

De aanwending van dierlijke mest in de grondgebonden landbouw heeft vanuit klimaatdoelstellingen aanzienlijke voordelen. Regionale mestopslagen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het verhogen van het aandeel dierlijke mest ter vervanging van chemische meststoffen. Om logistieke mogelijkheden voor ruime toepassing van dierlijke mest te bieden, worden in overleg met gemeenten verspreid over de Provincie locaties mogelijk gemaakt. De Provincie neemt hiertoe het initiatief. Aansluiting op logistieke landbouwroutes is nodig, omdat er sprake zal zijn van gebruik door zwaar (landbouw)verkeer.

### **(Co)vergisting**

Op bedrijventerreinen en bij glastuinbouwgebieden kan ruimte geboden worden voor middelgrote en grootschalige energieopwekking door middel van (co)vergisting. In aanvulling hierop biedt de Provincie ruimte op het agrarisch bouwblok voor (co)vergisting. Het gaat om ontwikkelingen die qua aard, schaal en omvang passen in het landelijk gebied. Een verantwoorde landschappelijke inpassing is daarbij voorwaarde. De Provincie onderschrijft de geactualiseerde handreiking (co)vergisting van mest van het ministerie van VROM (7 juli 2009). Installaties tot een omvang van maximaal 500 m<sup>3</sup> zijn mogelijk. Grotere installaties mogen alleen worden gebouwd op basis van een nadere onderbouwing door de gemeente, waarin wordt aangetoond dat de voorziening qua aard, schaal

en omvang ter plaatse verantwoord is. In die afweging is, naast de gebruikelijke criteria, aandacht voor de mate van verstening, industrialisatie en de toename van het aantal met de inrichting samenhangende vervoersbewegingen een belangrijk aandachtspunt. Het karakter van het landelijk gebied mag niet onevenredig wordt aangetast. Een goede landschappelijke inpassing maakt deel uit van de planvorming en uitvoering.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Omschakeling naar nieuw stelsel GLB faciliteren

Actie 2 – Faciliteren schaalvergroting

Actie 3 – Verbetering regionale distributie dierlijke mest

Actie 4 – Ruimte bieden voor huisvesting arbeidskrachten

### 3.1.11. Aquacultuur

#### **Doelstelling**

Het doel is ontwikkelingsruimte te bieden voor aquacultuur in de verschillende ontwikkelingsrichtingen: als extensieve teelt, als neventak bij agrarische bedrijven en als zelfstandige productiesector. Voor een duurzaam ontwikkelingsperspectief van een zelfstandige productiesector wordt een ruimtelijke clustering als een belangrijke voorwaarde gezien.

#### **Inzet Provincie**

De ontwikkeling van aquacultuur bevindt zich nog in een experimentele fase, waardoor teeltvormen en toekomstperspectieven nog in ontwikkeling zijn. De Provincie heeft met de aquacultuursector, gemeenten en het waterschap onderzocht op welke wijze een verantwoorde ontwikkeling en inbedding van aquacultuur tot stand kan komen. De conclusies van dit onderzoek zijn vastgelegd in een convenant tussen de Provincie, de Zeeuwse gemeenten en het waterschap. Het convenant spreekt de ambitie uit de ontwikkeling van aquacultuur op het land te bevorderen en een ontwikkeling met kwaliteit na te streven.

Om het provinciaal beleid voor aquacultuur te vertalen naar het gemeentelijk niveau is de "Handreiking inbedding aquacultuur" opgesteld. Deze handreiking biedt gemeenten ondersteuning voor de beleidsmatige borging, planologische toetsing en juridische regeling van aquacultuur.

De Provincie zal haar stimulerend beleid voortzetten en haar middelen voornamelijk inzetten in de concentratiegebieden. De Provincie zal de Zeeuwse grondbank inzetten om duurzame aquacultuur ontwikkeling mogelijk te maken.

#### **Bestaande aquacultuurbedrijven**

Bestaande aquacultuurbedrijven behouden ontwikkelingsruimte. Voor bestaande bedrijven die vallen in de categorie industriële aquacultuur in bedrijfsbebouwing is een ontwikkeling mogelijk vergelijkbaar met die van de omvang van een agrarisch bedrijf. De gemeente bepaalt aan de hand van relevante omgevingskwaliteiten de maximale omvang van het

bouwblok en de situering van bebouwing. Bestaande bedrijven in de categorie vijverlandschappen kunnen, mits in een gemeentelijke visie onderbouwd, ter plaatse verder ontwikkelen. Uitgangspunt daarbij is een verantwoorde landschappelijke afweging en het criterium dat gebieden waar van nature zoet water in de ondergrond aanwezig is, zijn uitgesloten.

#### **Onderscheiden vormen van aquacultuur**

De verschillende teelten en teeltcombinaties hebben verschillende verschijningsvormen en daardoor ook andere ruimtelijke consequenties. Daarom is er een ruimtelijke typering in drie typen ontwikkeld:

##### Industriële aquacultuur in bedrijfsbebouwing

Dit is een intensieve vorm van aquacultuur met een industriële uitstraling. Er is sprake van een verregaande specialisatie en optimalisatie van het productieproces. Dit type kan plaatsvinden op bedrijventerreinen en als neventak op bestaande agrarische bouwblokken.

##### Agrarisch vijverlandschap

Het agrarisch vijverlandschap is een integrale en meervoudige vorm van agrarische bedrijfsbebouwing waarin verschillende teelten gecombineerd kunnen worden. Bij de combinatie van teelten gaat het er om kringlopen te sluiten en restproducten te hergebruiken. Hierbij hoort een landschap van vijvers bekleed met folie, een intensieve padenstructuur en afschermd netten laag over de bassins gespannen. Voor de beeldkwaliteit hiervan zijn spelregels opgesteld, die in de 'Handreiking inbedding aquacultuur' verder zijn uitgewerkt.

##### Aquacultuur in natuurlijke omgeving

Dit type is een extensieve teelt, waarbij in het natuurlijke systeem wordt geoogst. Deze extensieve vorm kan in aansluiting met natuurgebieden ontwikkeld worden als bufferzone of overgang tussen de natuur en de rest van de omgeving.

##### **Kustlaboratorium**

In het project Kustlaboratorium wordt bij Burgsluis aan de Oosterschelde aquacultuur gecombineerd met recreatie, educatie en landschapontwikkeling. De Provincie steunt

deze vernieuwende ontwikkeling. De initiatiefnemer en gemeente maken dit project mogelijk en voeren het samen met andere partijen uit.

### **Gebieden waar aquacultuur niet wenselijk is**

Er zijn in Zeeland gebieden aan te wijzen waar de ontwikkeling van aquacultuur niet aan de orde is. Allereerst op de plaats van de huidige verstedelijking en infrastructuur geen ruimte voor de ontwikkeling van aquacultuur. Daarnaast is in Zeeland in bepaalde gebieden van nature zoet water in de ondergrond aanwezig. Deze gebieden vormen nu en in de toekomst de basis voor de zoetwatervoorziening van Zeeland. Het uitgangspunt is dat aquacultuur géén nadelige invloed uit mag oefenen op deze zoetwatervoorraad. Daarom is in deze gebieden de ontwikkeling van aquacultuur niet wenselijk.

### **Natuurgebieden**

In de natuurgebieden van Zeeland is het niet wenselijk om aquacultuur in bedrijfsgebouwen en vijverlandschappen te ontwikkelen. Het is mogelijk om aan de randen van natuurgebieden, in beheersgebieden of in verbindingszones een extensieve vorm van aquacultuur te ontwikkelen, die bijdraagt aan het beheer van deze gebieden.

### **Bedrijventerreinen**

Het type aquacultuur in bedrijfsbebouwing kan op bestaande bedrijventerreinen worden gerealiseerd. De bedrijventerreinen bij Bruinisse, Zierikzee, Colijnsplaat, Yerseke, Vlissingen, Terneuzen en Breskens worden beschouwd als locaties waar deze categorie gestimuleerd wordt. Voor Bruinisse, Colijnsplaat, en Yerseke geldt tevens dat deze deel uitmaken van de clusteringsgebieden.

### **Clusteringsgebieden**

Een zelfstandige productiesector aquacultuur heeft baat bij een ruimtelijke clustering van haar bedrijfsactiviteiten. Clustering geeft de mogelijkheid om specifieke en kostbare voorzieningen, zoals de aanleg van zoutwater aan- en afvoerleidingen en zuiveringssystemen, collectief en dus goedkoper uit te voeren. Clustering vereist een

planmatige aanpak waardoor toekomstige ontwikkelruimte kan worden ingebouwd en meervoudig ruimtegebruik kan worden ingepast. Hierdoor ontstaat een duurzaam ontwikkelperspectief met meer mogelijkheden om te investeren in de openbare ruimte, landschappelijke inpassingen en hoge ruimtelijke kwaliteit. Clustering vereenvoudigt kennisuitwisseling en een gezamenlijke marketingstrategie.

Clusteringslocaties zijn Bruinisse, Colijnsplaat en Yerseke. Hierin zijn alle teeltvormen mogelijk. De gemeenten werken de begrenzing van deze clusteringsgebieden nader uit en stellen een gebiedsontwikkelingsvisie op. Deze visie:

- geeft op (deel)gebiedsniveau invulling aan de ambities van het omgevingsplan en verbeeldt de betekenis van de transformatie naar een 'vijverlandschap';
- geeft invulling aan de Zeeuwse identiteit door op een kwalitatief hoogwaardige manier vorm en inhoud te geven aan dit nieuwe Zeeuwse landschapstype;
- is een integraal gebiedsontwikkelingsplan waarin naast het faciliteren van de bedrijfstak aquacultuur sprake is van meervoudig ruimtegebruik;
- geeft zicht op de publieke, collectieve en private taakverdeling in het toekomstige vijverlandschap;
- geeft zicht op een realisatie- en faseringsstrategie.

Bij deze uitwerking is een toetsbaar onderscheid tussen clusteringsgebieden en de overige gebieden vereist.

### **Overige gebieden**

In de overige gebieden kan ruimte geboden worden voor aquacultuur in bedrijfsbebouwing op bestaande bedrijventerreinen. Dit is ook mogelijk als neventak op het bestaande agrarisch bouwblok. De omvang van de neventak is afhankelijk van de bedrijfsomvang en mag maximaal 2000 m<sup>2</sup> bedragen. Als vervolgactiviteit op een agrarisch bouwblok is deze vorm van aquacultuur toegestaan onder de regels voor nieuwe economische dragers.

Aquacultuur in agrarisch vijverlandschap heeft een maximale oppervlakte van 3 ha in aansluiting op het agrarisch bouwblok. Er worden door middel van spelregels eisen gesteld aan de beeldkwaliteit van de

vijverbassins. Gemeenten geven hier in hun ruimtelijk beleid nader invulling aan volgens de 'Handreiking inbedding aquacultuur'.

De gemeente kan via een wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid bieden voor het ontwikkelen van 3 ha vijverlandschap los van het agrarisch bouwblok.

Voorwaarde hiervoor is dat de ontwikkeling voldoende ruimtelijke kwaliteit heeft.

Aquacultuur in een natuurlijke omgeving kan worden ingezet als beheersvorm in natuur(lijke) gebieden. Voor een nieuwe ontwikkeling van extensieve aquacultuur waarbij er moet worden vergraven en zoutwater wordt geïntroduceerd kunnen vanuit andere beleidsonderwerpen voorwaarden gelden.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Stimuleren ontwikkeling aquacultuur

### 3.1.12. Glastuinbouw

#### **Doelstelling**

Verduurzaming van de glastuinbouwsector, met geconcentreerde uitbreiding. De locatie in de Kanaalzone biedt voldoende ontwikkelingsruimte voor de planperiode.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie stuurt aan op een geconcentreerde glastuinbouwontwikkeling. De Provincie onderscheidt het glastuinbouwontwikkelingsgebied in de Kanaalzone, bestaande concentratielocaties, solitaire glastuinbouw en agrarische neventakken. Ontwikkeling van het glastuinbouwontwikkelingsgebied in de Kanaalzone wordt gesteund, in combinatie met een terughoudend beleid voor glastuinbouw elders in de Provincie.

#### ***Glastuinbouwontwikkelingsgebied Kanaalzone***

Vanuit het economisch perspectief en omgevingskwaliteit worden ruimtelijke mogelijkheden geboden voor een geconcentreerde ontwikkeling van glastuinbouw. De Kanaalzone biedt ruimte aan één van de tien glastuinbouwontwikkelingsgebieden in Nederland. Deze locatie biedt mogelijkheden voor in totaal 300 ha aan glastuinbouw. De eerste fase van dit project is in ontwikkeling genomen. De ontwikkeling kenmerkt zich door een koppeling van het gebied aan de in de omgeving aanwezige industrie. Deze koppeling, waarbij de glastuinbouwbedrijven gebruik maken van restwarmte en CO<sub>2</sub> vanuit de industrie, maakt dat er sprake is van een locatie die vanuit een duurzaamheidsperspectief een grote meerwaarde heeft. Een locatie ook die daarmee aansluit op de ontwikkelingsstrategie van het beleid. Op dit moment is er nog voldoende ontwikkelingsruimte. Mochten ontwikkelingen sneller gaan dan verwacht dan zal de Provincie onderzoek doen naar de wenselijkheid van verdere ontwikkelingen en de resultaten daarvan vertalen in aanvullend beleid.

#### ***Concentratielocaties***

Zeeland kent van oudsher een aantal bestaande concentratielocaties voor glastuinbouw. De locaties Sint Annaland, Kapelle en Rilland wordt geen extra ruimte

geboden bovenop de omvang die in vigerende bestemmingsplannen is vastgelegd. Voor de locatie Sirjansland geldt dat binnen de grenzen van het destijds in het geldend bestemmingsplan opgenomen gebied een ontwikkeling tot maximaal 52 ha netto glas mogelijk is, onder voorwaarde van de in het kader van de eerste herziening van het Omgevingsplan 2006-2012 overeengekomen landschappelijke afronding. De locatie Oosterland kan door inbreiding en landschappelijke afronding nog beperkte ontwikkelingsruimte worden geboden.



#### ***Solitaire glastuinbouw***

Bestaande solitaire glastuinbouwbedrijven mogen, wanneer dit voor het behoud van een reëel perspectief op continuïteit van de bedrijfsvoering noodzakelijk is, ontwikkelen tot maximaal 2 ha. Wanneer sanering van glasopstanden elders wordt gewaarborgd en een verdere ontwikkeling niet in strijd is met omgevingskwaliteiten kan de gemeente een verdere uitbreiding tot maximaal 4 ha toestaan. Evenwicht tussen enerzijds sanering en uitbreiding anderzijds moet tot stand zijn gekomen aan het eind van de planperiode, dus niet per bedrijfsontwikkeling. Gemeenten besteden hieraan aandacht in hun ruimtelijke afweging evenals aan de landschappelijke inbedding van zich ontwikkelende solitaire glastuinbouwbedrijven. De sanering van solitaire glastuinbouwbedrijven kan door gemeenten worden ondersteund door gebruikmaking van de ruimte voor ruimte regeling.

### ***Neventakken glastuinbouw***

Als ondersteuning voor een grondgebonden agrarisch bedrijf mag een neventak glastuinbouw worden toegevoegd. Om te voorkomen dat een neventak doorgroeit naar een hoofdtak is de omvang van een neventak gemaximeerd op 2000 m<sup>2</sup>. De gemeente weegt

binnen deze kaders af of er in het concrete geval nog sprake is van een neventak en levert zo nodig maatwerk.

### **[Bijbehorende acties in hoofdstuk 5](#)**

Actie 1 - Concentratie glastuinbouw

### 3.1.13. Intensieve veehouderij

#### **Doelstelling**

Tegengaan van grootschalige ontwikkeling van de intensieve veehouderij door het uitsluiten van nieuwvestiging.

#### **Inzet Provincie**

Het provinciaal beleid richt zich op de versterking van de grondgebonden landbouw. Grootschalige ontwikkeling van intensieve veehouderij is ongewenst. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij en omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar intensieve veehouderij is om die reden uitgesloten. Bestaande bedrijven die willen stoppen kunnen gebruik maken van de ruimte voor ruimte regeling.

Het strikte beleid is gebaseerd op de volgende aspecten en belangen:

- Het landelijk gebied van Zeeland wordt als landschappelijk waardevol aangemerkt. Het ontstaan van grootschalige, industrieel aandoende agrarische bedrijven doet afbreuk aan de landschappelijke kwaliteiten. Er bestaat bij het type industrieel aandoende bebouwing geen relatie tussen de mate van bebouwing en de beschikbare cultuurgrond. Intensieve veehouderijen oefenen hierdoor grotere invloed uit op het omringende landschap dan grondgebonden bedrijven.
- Het landelijk gebied maakt mede deel uit van het toeristisch product Zeeland; het recreatief medegebruik is een belangrijk bestanddeel van de dagrecreatieve voorzieningen in Zeeland. De aantrekkelijkheid van het gebied neemt door vestiging van intensieve veehouderij af.
- Vitale, grondgebonden landbouw is mede van belang voor het beheer en grondgebruik van het buitengebied. Intensieve veehouderij heeft deze functie niet, maar leidt eerder tot spanningen. Door de toenemende druk op de inkomenspositie van de vitale, grondgebonden landbouw wordt gezocht naar functies in het landelijk gebied die dit beheer en grondgebruik op adequate soortgelijke wijze kunnen overnemen, dan wel wordt gezocht naar functies die

de grondgebonden landbouw kunnen ondersteunen haar rol hierin te behouden.

- Intensieve veehouderij leidt ten opzichte van akkerbouwbedrijven tot een forse toename van zwaar vrachtverkeer. Effect daarvan is schade aan plattelandswegen die niet geschikt zijn voor dergelijke transporten. Ook zal hierdoor de onveiligheid in het verkeer toenemen.

#### ***Nieuwvestiging en omschakeling***

In heel Zeeland wordt de vestiging van intensieve veehouderij en omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar intensieve veehouderij niet toegestaan.

#### ***Verplaatsing gevestigde bedrijven***

In de Provincie Zeeland gevestigde bedrijven die vanwege de realisatie van een natuurontwikkelingsproject, stads- of dorpsuitbreiding, stads- of dorpsvernieuwing of een gebiedsgericht project verplaatst worden, kunnen hun bedrijfsvoering voortzetten. Gemeenten kunnen in die situatie een vervangend bouwblok opnemen. Voor de locatie geldt dat andere functies in het gebied zich daartegen niet verzetten en dat de afweging met de omgevingskwaliteiten positief uitvalt. De beleidsregels voor verduurzaming zijn van toepassing. De vestiging van grote industrieel aandoende bedrijven, waaronder wordt verstaan bedrijven met een vloeroppervlak van 5000 m<sup>2</sup> of meer, dient te worden tegengegaan.

#### ***Bestaande hoofdtakken en verduurzaming***

In de herziening van het Omgevingsplan 2006-2012 is voor bestaande hoofdtakken ingezet op verduurzaming. Door afname van het aantal bedrijven in de periode 2000 – 2009 en door het strikte beleid voor nieuwvestiging is daarvoor binnen de hiervoor geformuleerde doelstellingen ook ruimte aanwezig. De verduurzaming biedt kansen om de bestaande bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij een kwaliteitsverbetering te laten maken die bijdraagt aan de provinciale doelstellingen. Daarbij wordt aangesloten bij een aantal wettelijke verplichtingen (Besluit Huisvesting en Eisen Dierenwelzijn) waar de individuele bedrijven aan moeten voldoen. Er kunnen op lokaal niveau oplossingen worden



gevonden voor bijvoorbeeld geuroverlast en landschappelijke inbedding.

Onder een duurzame ontwikkeling wordt verstaan een ontwikkeling die een belangrijke kwaliteitsimpuls voor de omgeving oplevert. Het gaat om een ontwikkeling die meer betekent dan het voldoen aan wettelijke verplichtingen. Daarbij wordt in ieder geval aandacht besteed aan dierenwelzijn, milieuwinst (waaronder het terugdringen van geuroverlast), het versterken van omgevingskwaliteiten (door een verantwoord stalontwerp en een adequate landschappelijke inpassing), maatschappelijk verantwoord ondernemen, een goede invulling van het vereveningsprincipe en een vanuit een oogpunt van bedrijfsvoering verantwoord bedrijfsperspectief.



Het beleid vraagt om maatwerk per bedrijf. Gemeenten kunnen aan bestaande intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsruimte bieden voor het verduurzamen van die bedrijven wanneer dit voor het behoud van een reëel perspectief op continuïteit van de bedrijfsvoering noodzakelijk is, wanneer geen andere zwaarwegende belangen vanuit het omgevingsbeleid zich daartegen verzetten en het bedrijfsvloeroppervlak de omvang van 5000 m<sup>2</sup> niet overschrijdt.

De ruimte om te verduurzamen wordt ingezet voor bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij met een bedrijfsvloeroppervlakte van maximaal 5000 m<sup>2</sup>.

Voor de bedrijven met een bedrijfsvloeroppervlak van meer dan 5000 m<sup>2</sup> is een eenmalige maximale uitbreiding van 10% toelaatbaar voor verduurzaming. Als wettelijke eisen voor dierenwelzijn een verruiming van deze maatvoeringen nodig maken, kan daar door gemeenten ruimte voor worden geboden.

### **Neventakken**

Vanwege de doelstelling om de sector te verduurzamen zijn nieuwe neventakken intensieve veehouderij niet toegestaan. Het starten van een neventak grondgebonden veehouderij is wel toegestaan. Voor bestaande neventakken intensieve veehouderij is de maximale uitbreidingsruimte afhankelijk van de bestaande bedrijfsomvang (is er nog sprake van een neventak), de noodzaak voor de continuïteit van het bedrijf en de diersoort. De omvang mag op basis van de herziene norm uit de Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2009 – 2010 niet meer dan 2100 m<sup>2</sup> bedrijfsvloeroppervlak bedragen. Doorgroei van neventak naar hoofdtak intensieve veehouderij is niet toegestaan.

Het beleid ten aanzien van intensieve veehouderij met inbegrip van de ruimtelijk relevante aspecten van verduurzaming wordt vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

De Provincie zal het convenant over de advisering van de Agrarische Adviescommissie Zeeland (AAZ) actualiseren. Daarbij wordt ook bezien of er voldoende eenduidigheid bestaat in de advisering over de veehouderij en dan specifiek de vraag of er sprake is van grondgebonden of niet-grondgebonden landbouw.

### **Beëindiging bedrijfsvoering**

Bedrijfsbeëindiging kan worden ondersteund door gebruikmaking van de ruimte voor ruimte regeling.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Verminderen milieubelasting intensieve veehouderij

### 3.1.14. Visserij, schaal- en schelpdiersector

#### **Doelstelling**

Versterken van de economische en ecologische positie van de visserijsectoren in Zeeland.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie bevordert een optimale benutting van de Deltawateren door de verschillende visserijsectoren, in harmonie met de andere gebruikers. Daarnaast stimuleert de Provincie de ontwikkeling van aquacultuur op het land.

#### **Visserij**

Visserij in de Deltawateren kent vele verschijningsvormen, variërend van de visserij op ansjovis tot de kweek van oesters en van palingvisserij tot boomkorvisserij. Nieuwe ontwikkelingen zijn de vangst met invanginstallaties van mosselzaad (MZI's) en oesterbroed (OBI's). Met in achtneming van de bevoegdheden van andere overheden (Europese Commissie voor vaststelling quota; ministerie van EL&I voor vergunningen Visserijwet en privaatrechtelijke verhuur percelen, Rijkswaterstaat als eigenaar van de Deltawateren) streeft de Provincie naar een optimale benutting van de Deltawateren voor de verschillende visserijsectoren in relatie tot andere gebruiksfuncties. De Provincie stimuleert en faciliteert innovaties en overleg, zoveel mogelijk binnen bestaande gremia.



#### **Efficiënt gebruik van de Deltawateren**

De Provincie start overleg op tussen overheden, belangenorganisaties, kennisinstellingen en bedrijfsleven die een bijdrage kunnen leveren aan een goede samenwerking op de Deltawateren. Dit overleg moet leiden tot overeenstemming over een goede ordening van het gebruik. De Provincie Zeeland start met overleg over de Oosterschelde. Met de Provincie Zuid-Holland wordt samengewerkt aan verbetering van de Grevelingen. De Provincie Noord-Brabant neemt het voortouw bij het Volkerak-Zoommeer vanuit het gebiedsprogramma Waterpoort.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Steunen innovatie in visserij en vis-, schaaldier- en schelpdierkweek.

Actie 2 – Afstemmen gebruik op de Deltawateren

### 3.2. Goed woon- en werkklimaat

Zeeland heeft veel kwaliteit te bieden op het gebied van wonen en werken en scoort landelijk gezien positief qua leefomgeving. Wel zijn er lokaal aanzienlijke verschillen. Voor een goed woon- en werkklimaat zijn veel verschillende factoren van belang. Het gaat om de woningen en bedrijfspanden zelf, de directe omgeving en de toegang tot hoofdwegen en voorzieningen.

Voor een gezonde regionale economische ontwikkeling is een goede woon- en werkomgeving noodzakelijk. Een goed functionerende woningmarkt met voldoende aanbod aan toekomstbestendige woningen is daarvoor een eerste voorwaarde. Dit is van direct belang voor de bouw-, detailhandels- en financiële sector, maar ook voor goede huisvesting van alle werknemers in andere sectoren. Vanwege de grote economische belangen investeert de Provincie mee in de toekomstbestendige huisvesting en bewaakt de omvang en kwaliteit van regionale woningbouw en herstructurering.

De woonomgeving is minstens zo belangrijk voor de aantrekkelijkheid van Zeeland als de kwaliteit van woningen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de

kwaliteit van de lokale woonomgeving. De Provincie is voor Zeeland als geheel beleidsbepaler en kwaliteitsbewaker door te zorgen voor een goede ruimtelijke ordening, bereikbaarheid van voorzieningen en een goede milieukwaliteit. Bij milieukwaliteit gaat het vooral om bewaken van een optimale scheiding van woningen en bedrijven die geluid produceren, veiligheidsrisico's geven of verontreinigingen uitstoten.

Om in Zeeland te kunnen wonen, werken en recreëren moet het land beschermd zijn tegen overstromingen. Het Rijk stelt de veiligheidsnormen voor de primaire waterkeringen langs de Noordzee en de Deltawateren. De Provincie stelt de kaders voor de regionale waterkeringen en houdt toezicht op alle waterkeringen. Het beheer en het treffen van noodzakelijke maatregelen zijn taken van het Waterschap Scheldestromen en Rijkswaterstaat.

#### **Prioriteiten**

1. Toekomstbestendige woningmarkt
2. Een gezonde leefomgeving

### 3.2.1. Woningbouw en herstructurering

#### **Doelstelling**

Een goed woonklimaat en een goed werkende woningmarkt in steden, dorpen en op het platteland en met voldoende omvang, kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad. Ruimtelijk staan bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik voorop.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland stelt de Zeeuwse burger en zijn of haar woonwensen centraal. Het is van provinciaal belang dat de regionale woningmarkten in Zeeland goed functioneren; dynamisch zijn, met voldoende nieuwbouw, doorstroming en verandering en van de bestaande woningvoorraad. Als gevolg van financieel-economische en demografische veranderingen zijn regionale woningmarktafspraken nodig op basis van nieuw realisme, regionale samenwerking, afstemming en sturing. Dat is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van gemeenten, corporaties, marktpartijen en burgers. De Provincie stelt een beleidsneutrale verkenning op, bevordert en ondersteunt de te maken regionale woningmarktafspraken en dwingt regionale afstemming in het uiterste geval af. Tekorten op de gemeentelijke bouwgrondexploitatie moeten door de gemeenten worden aangepakt.

De Provincie steunt de aanpak van de particuliere bestaande woningvoorraad met een herstructureringsfonds en steunt een aantal lopende transformatieprojecten in het stedennetwerk. Voorwaarde voor de steun is dat het onderdeel is van een integrale aanpak en onderdeel uitmaakt van de regionale woningmarktafspraken.

#### ***Bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik***

Bij de woningbouw staan de ruimtelijke doelen van bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik hoog op de agenda. Het is van provinciaal belang dat de Zeeuwse steden de sociaaleconomische motor blijven van de Provincie. De bundelingsdoelstelling is alleen gericht op de vier Zeeuwse steden (Z4). De toename van de kwantitatieve woningbehoefte neemt af en lijkt op lange termijn zelfs eindig. Voor deze woningbehoefte zijn al

meer plannen in uitvoering of voorbereiding dan nodig. Bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik zijn daarom onderdeel van de regionale woningmarktafspraken.

#### ***De duurzaamheidsladder***

De provinciale inzet op bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik sluit naadloos aan bij het rijksbeleid. Voor het bevorderen van zorgvuldig ruimtegebruik is in het rijksbeleid de 'ladder' voor duurzame verstedelijking opgenomen. Deze wordt verankerd in het Besluit ruimtelijke ordening en is ook van provinciaal belang. De duurzaamheidsladder is een procesvereiste en houdt in dat bij vaststelling van een ruimtelijk plan wordt gemotiveerd hoe een zorgvuldige afweging is gemaakt over het ruimtegebruik. Deze werkt met de volgende stappen die in de onderbouwing moeten terugkomen (sterk verkorte weergave):

1. De ontwikkeling voorziet in een regionale, intergemeentelijke vraag.
2. Realisatie vindt plaats binnen het bestaand bebouwd gebied in de regio, tenzij dat niet mogelijk is.
3. De locatie is of wordt multimodaal ontsloten.

Deze wettelijke procesvereisten kunnen worden ondersteund met de regionale woningmarktafspraken. Voor begrenzing van het bestaand bebouwd gebied zullen de grenzen uit 2005 geactualiseerd worden, waarbij al onherroepelijke bestemmingsplannen worden meegenomen. Daardoor zal het bestaand bebouwd gebied in ieder geval voor de planperiode voldoende ruimte bieden voor de woningbehoefte. Indien toch plannen buiten de grenzen tot ontwikkeling worden gebracht zal via het de duurzaamheidsladder de noodzaak aangetoond moeten worden.

#### ***Regionale woningmarktafspraken***

Het maken en hebben van regionale afspraken is noodzakelijk voor:

1. De onderbouwing van de 'ladder' voor duurzame verstedelijking
2. De onderbouwing op welke wijze de regio invulling geeft aan de provinciale doelen voor bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik

3. De onderbouwing voor een realistische aanpak voor een dynamische en evenwichtige regionale woningmarkt.
4. het in aanmerking kunnen komen van provinciale ondersteuning uit het herstructureringsfonds en/of transformatieprojecten van de Z4.

De gemeenten in de regio's geven gezamenlijk, eventueel met hun partners, invulling aan regionale afspraken. Oude afspraken kunnen daarbij worden heroverwogen.

De regionale afspraken bevatten ten minste afspraken over de volgende onderwerpen:

- Een kwantitatief en kwalitatief woningbouwprogramma voor de komende 10 jaar.
- De invulling van bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik.
- De aanpak en afspraken over de herstructureringsopgaven in de bestaande woningvoorraad (incl. particuliere sector).
- Aanpak en doelstellingen particuliere voorraad.
- Visie op en afspraken over deeltijd wonen.

### **Beleidsneutrale verkenning**

De Provincie levert een bijdrage aan een regionale en integrale aanpak door een beleidsneutrale verkenning op te stellen. Die verkenning bevat minimaal de volgende onderwerpen:

- Een woonbeeld van de regio met de huidige woningvoorraad, bevolkings- en huishoudenssamenstelling en de te verwachten ontwikkelingen daarin.
- De kwantitatieve woningbehoefte voor de lange termijn (20 jaar) opgesplitst in perioden van 5 jaar.
- Een indicatie van de kwalitatieve woningbehoefte.
- Een indicatie van de opgave in de bestaande woningvoorraad.

Voor de eenduidigheid levert de Provincie een aantal richtlijnen voor de invulling van de regionale afspraken en de periodieke actualisatie daarvan. De regionale afspraken behoeven de instemming van de Provincie.

### **Verbetering woningen en herstructureringsfonds**

Gemeenten hebben ook een opgave in verbetering van de bestaande woningvoorraad. Verbeteren, veranderen, vernieuwen, vervangen en verminderen (5V's) zijn daarbij de sleutelwoorden. In de (sociale) huursector ligt de verantwoordelijkheid bij de Zeeuwse woningcorporaties, regionale woningmarkt afspraken kunnen daarbij helpen. De Provincie wil de aanpak van de particuliere woningvoorraad stimuleren. Daarvoor wordt een herstructureringsfonds opgericht waaruit goedkope leningen kunnen worden gefinancierd voor duurzame particuliere woningverbetering. Voor krimp gebieden wordt bezien of ook slooppremies gefinancierd kunnen worden. Belangrijk is dat de aanpak van de particuliere sector ondersteund wordt door flankerend beleid zoals regionale woningmarkt afspraken.



Vergrijzing biedt kansen voor vernieuwing van de woningvoorraad. Veel ouderen zullen blijven wonen waar ze wonen, maar vooral de jonge senioren zijn te verleiden om te verhuizen. Daarvoor moet wel de juiste kwaliteit op de juiste plaats geboden worden en verouderde woningen worden gerenoveerd of gesloopt. Vernieuwing van de woningvoorraad biedt ook kansen voor duurzaam en energiezuinig bouwen.

### **Deeltijdwonen**

Het onderscheid tussen reguliere woningen en recreatiewoningen wordt in de praktijk steeds kleiner. Dit komt ook tot uitdrukking in de wijze van gebruik. Woningen met een permanente woonbestemming worden steeds vaker gebruikt in 'deeltijd', terwijl

recreatiewoningen lang niet altijd worden gebruikt voor de recreatieve verhuur aan recreanten en toeristen. De Provincie verwacht dat gemeenten een helder onderscheid maken in het gewenste gebruik via bestemmingsplan en de gemeentelijke gebruiks- of huisvestingsverordening. Dit biedt de noodzakelijke duidelijkheid voor (toekomstige) eigenaren voor wat betreft de gebruiksmogelijkheden.

De Provincie ziet kansen voor 'deeltijd wonen', mits dit niet ten koste gaat van de kwaliteit van wonen en recreatie. Als nieuwbouwprojecten worden gerealiseerd voor deeltijd wonen, vraagt dat om bijzondere kwaliteiten en duidelijke afspraken. Omdat dergelijke projecten ook aantrekkingskracht hebben op de lokale consument, dienen deze in de regionale woningmarktafspraken worden meegenomen. Daar waar sprake is van krimp en overschotten aan woningen ontstaan, of juist een nichemarkt bediend kan worden kan een ruime toepassing van deeltijd wonen worden overwogen.

### **Huisvesting arbeidsmigranten**

Onze economie heeft een continue behoefte aan goedkope arbeid. Om hier in te voorzien is de laatste jaren sprake van een toename van arbeidskrachten uit Midden en Oost-Europa. De huisvesting van deze arbeidskrachten vergt de aandacht van werkgevers, gemeenten, woningcorporaties en arbeidsbemiddelingsbureaus. Het voorkomen van sociale problemen vormt bovendien een gezamenlijke opgave van genoemde partijen.

Huisvesting van arbeidsmigranten die voor een langere periode in Zeeland werkzaam zijn, valt binnen de reguliere woningbehoefte. In de provinciale bevolkingsprognose is hiermee voor zover mogelijk rekening gehouden. Gemeenten stellen vast wanneer sprake is van een dusdanig lange periode, dat huisvesting in een reguliere woning wenselijk is.

Voor arbeidsmigranten die voor een kortere periode in Zeeland verblijven is aanvullend beleid noodzakelijk. Voor deze groep dient gezocht te worden naar huisvestingsmogelijkheden in het stedelijk gebied (bijv. hotels, pensions en kleinschalige huisvesting in

woonhuizen). Aanvullend worden mogelijkheden geboden in het landelijk gebied, onder de randvoorwaarden zoals beschreven in de paragrafen over nieuwe economische dragers en kleinschalig kamperen.

### **Landelijk gebied**

De positie en de functie van het landelijk gebied veranderen. De woonfunctie kan een bijdrage leveren aan dit veranderingsproces, doordat bijvoorbeeld voormalige boerderijen worden hergebruikt als woning. Daarnaast kunnen woningen worden gebruikt als kostendrager bij het oplossen van problemen en/of het stimuleren van gewenste ontwikkelingen in het landelijk gebied. Op deze manier kan een ruimtelijke kwaliteitsverbetering bereikt worden en landschappelijke en cultuurhistorische waarden behouden blijven of worden versterkt. Tegelijkertijd kan door toestaan van de woonfunctie tegemoet gekomen worden aan de vraag naar landelijk wonen.



Uitgangspunt is dat wonen in het landelijk gebied géén doel op zich is, maar in het teken staat van bovenstaande ontwikkelingen. Tevens moet worden aangetoond dat ontwikkelingen voorzien in een regionale behoefte en het agrarisch gebruik niet wordt belemmerd. De Provincie ziet verschillende mogelijkheden om een woonfunctie in het landelijk gebied te realiseren. Hierbij worden drie principes onderscheiden:

1. Het benutten van bestaande bebouwing (rood voor rood).

Onder deze categorie vallen de mogelijkheden voor verbetering, uitbreiding en verplaatsing van bestaande individuele burgerwoningen en het benutten van cultuurhistorisch waardevolle (categorie. A en B uit provinciale inventarisatie) bebouwing in het landelijk gebied, waaronder ook bestaande buitenplaatsen. In geval van hergebruik of sanering van niet cultuurhistorisch waardevolle bebouwing geldt de ruimte voor ruimte regeling.

2. Ruimte voor ruimte

De regeling is beschreven in de paragraaf [ruimte voor ruimte](#).

3. Nieuwe bebouwing (rood voor groen)

Deze mogelijkheden, waaronder nieuwe landgoederen en buitenplaatsen, zijn uitgewerkt in [paragraaf landschap en erfgoed](#).

Het verdient aanbeveling de ontwikkelingen kleinschalig te houden mede omdat ook deze ontwikkelingen moeten voorzien in een regionale behoefte.

Voor kleinschalige ontwikkelingen (tot maximaal 10 woningen) die passen binnen de beschreven kaders en bijdragen aan de geformuleerde doelstellingen wordt het niet noodzakelijk geacht dat deze onderdeel uitmaken van de regionale woningmarktafspraken.

**[Bijbehorende acties in hoofdstuk 5](#)**

Actie 1 – Stimuleren regionale samenwerking en afstemming

Actie 2 – Ondersteunen transformatieprojecten stedennetwerk Z4

Actie 3 – Stimuleren deeltijdwonen

Actie 4 – Stimuleren aanpak particuliere woningvoorraad

### 3.2.2. Gezonde leefomgeving

#### Doelstelling

Een leefomgeving die als herkenbaar, prettig, schoon, veilig en aantrekkelijk wordt ervaren, zodat mensen er graag wonen, werken en verblijven, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is.

#### Inzet Provincie

De Provincie Zeeland bevordert verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en draagt bij aan gezond ontwerp en inrichten van de fysieke leefomgeving. Daarbij speelt het bijeenbrengen van kennis en informatie en deze beschikbaar maken voor verschillende doelgroepen een duidelijke rol.



#### Gezond plannen

Gezondheid is een voorwaarde voor leefbaarheid. Gezonde en actieve burgers dragen veel bij aan de economische en sociale vitaliteit van de samenleving. De fysieke kenmerken van de leefomgeving zijn van grote invloed op de gezondheid. Veranderingen in de fysieke omgeving gaan vaak ook gepaard met veranderingen in de sociale omgeving, zoals de sociale veiligheid en cohesie.

Vanuit de Wet publieke gezondheid zijn gemeenten primair (bestuurlijk) verantwoordelijk voor gezondheidsbeleid. Zij zijn er voor verantwoordelijk dat bij de ruimtelijke (her)inrichting rekening wordt gehouden

met factoren die een negatief of positief effect hebben op de kwaliteit en gezonde inrichting van de leefomgeving. De Provincie wil bevorderen dat gemeenten voldoende kennis en aandacht hebben voor groene functionele leefruimtes, het bevorderen van bewegen (actief beweeg- en verplaatsingsgedrag) en nieuwe gezondheidsrisico's (mondiale milieuverandering/klimaatverandering) en mogelijkheden om daar de omgeving op aan te passen.

#### *Eerst de omgeving, dan het gebouw*

Structuur, identiteit en inpassing van nieuwe ontwikkelingen in hun omgeving zijn belangrijk voor ruimtelijke kwaliteit. Deze is op zijn beurt weer bepalend voor het woon- en leefklimaat van steden en dorpen. Analyse van deze factoren moet daarom deel uitmaken van de planvorming voor nieuwe ontwikkelingen in de gebouwde omgeving. Gemeenten laten een dergelijke analyse onderdeel uitmaken van hun structuurvisies en bestemmingsplannen.

De Provincie draagt ook zelf bij aan een gezonde leefomgeving door aanleg van recreatieve netwerken, ontwikkeling van toegankelijke natuur, verbetering van de verkeersveiligheid en ruimtelijke scheiding van wonen en agrarische, industriële en havenactiviteiten en grote vervoerstromen en het voorkomen en beperken van verontreinigingen (op het gebied van [luchtkwaliteit](#), [geur](#), [geluid](#), [lichthinder](#), [externe veiligheid](#)) door vergunningverlening en handhaving.

Er wordt door verschillende partijen gewerkt aan een gezonde leefomgeving in Zeeland. Het doordenken van de relatie tussen gezondheid en leefomgeving, het stimuleren van onderzoek en het verspreiden van kennis zijn van belang. De Provincie Zeeland kan hierin als ontwikkelaar en investeerder een rol spelen.

#### Bijbehorende acties in hoofdstuk 5

Actie 1 – Verbeteren kwaliteit leefomgeving



### 3.2.3. Geluid

#### **Doelstelling**

Een goed leef- en vestigingsklimaat voor bedrijven, recreanten en inwoners door het naleven van de landelijke normen.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland voorkomt waar doelmatig geluidshinder afkomstig van provinciale wegen en de bedrijven waarvoor de Provincie bevoegd gezag is op basis van de Wet milieubeheer. Daarnaast zorgt de Provincie voor vastleggen en monitoren van geluidsruimte voor regionale industrieterreinen en het behouden van stilte in milieubeschermingsgebieden zonder bedrijvigheid onnodig te belemmeren.

#### **Aanpak geluid**

De Provincie is op twee fronten actief op het gebied van geluid. Het eerste front heeft betrekking op het bestrijden en reguleren van teveel geluid. Dit gaat vooral om geluid afkomstig van provinciale en rijkswegen, regionale industrieterreinen, individuele bedrijven waarvoor de Provincie bevoegd gezag is of een verklaring van geen bedenkingen afgeeft en lawaaisportterreinen.

#### **Minder geluidsproductie**

In 2012 moet vanuit Europese regelgeving door de Provincie Zeeland voor 120 kilometer provinciale weg een geluidbelastingkaart worden opgesteld. Deze kaart geeft de geluidbelasting op woningen veroorzaakt door de provinciale wegen weer. De geluidgrens waarboven de Provincie maatregelen gaat onderzoeken om het geluidsniveau te reduceren, de zogenaamde plandrempel, wordt vastgesteld op 65 dB. Deze plandrempel wordt ook gehanteerd door het Rijk voor de rijkswegen en is tevens de maximale waarde uit de Wet geluidshinder voor de bouw van nieuwe woningen. De maatregelen worden opgenomen in een actieplan. Om in het actieplan een overzicht te krijgen van alle provinciale knelpunten zullen zowel de geluidbelastingkaarten als het actieplan betrekking hebben op alle provinciale wegen.

#### **Hogere grenswaarden**

Indien een nieuwe provinciale of rijksweg wordt aangelegd of fysiek wordt gewijzigd en de geluidbelasting op de nabij gelegen woningen boven de wettelijke voorkeursgrenswaarde ligt, dan is de Provincie bevoegd tot het afgeven van een hogere waarde. Met alle Provincies samen wordt een doelmatigheids criterium ontwikkeld voor het voor het beoordelen van aanvragen om een hogere waarde langs wegen. Hierdoor krijgt de Provincie Zeeland het toetsingskader dat nodig is om te kunnen beoordelen of een aangevraagde hogere waarde kan worden afgegeven of dat het toepassen van andere maatregelen (stil asfalt/scherm/wal) doelmatiger is. Voorgesteld wordt dit doelmatigheids criterium voor alle provinciale en rijkswegen als toetsingskader te gaan hanteren.



Voor alle nieuw aan te leggen provinciale wegen of verbredingen van wegen is stil asfalt het uitgangspunt als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Er moet sprake zijn van een overschrijding van de voorkeursgrenswaarde en dus een wettelijke plicht zijn tot het treffen van maatregelen.
- De toepassing van stil asfalt moet technisch mogelijk zijn en kan dus op dit moment nog niet worden toegepast op kruispunten en rotondes.
- Stil asfalt wordt alleen toegepast op provinciale wegen met meer dan 3 miljoen motorvoertuigen per jaar.
- Er moet sprake zijn van een cluster van woningen.

### **Reguleren geluid**

De Wet geluidhinder kent voor de verdeling van de geluidruimte op de regionale industrieterreinen een systeem van "wie het eerst komt, het eerst maalt". Dit systeem biedt voor bedrijven onvoldoende zekerheid dat zij een gewenste activiteit ook daadwerkelijk kunnen uitvoeren. Om deze reden stelt de Provincie beleidsregels op voor de verdeling van het geluid op de in de Provinciale Milieuverordening (PMV) aangewezen regionale industrieterreinen (zie [Kaart 5 – Geluid](#)). Voor de industrieterreinen waar deze beleidsregels nog niet zijn opgesteld worden zij de komende periode opgesteld.

Een goed functionerend systeem van verdeling van de geluidruimte binnen de vastgestelde normen betekent indirect ook het reguleren van de totale geluidsemissie van de bedrijven op het industrieterrein naar de omgeving en het instandhouden van een qua geluid goed woon- en leefklimaat in die omgeving. Door het wijzigen (verkleinen) van de grens van een gezoneerde industrieterrein is het mogelijk een deel van de bedrijven buiten het toetsingskader van de Wet geluidhinder te plaatsen. Dit kan betekenen dat de totale geluidsemissie naar de omgeving toeneemt. Om deze reden is het van belang dat de begrenzing van een regionaal industrieterreinen niet kan worden gewijzigd (verkleind) tenzij wordt aangetoond dat er door de wijziging geen negatieve effecten op de omgeving optreden (bijvoorbeeld wanneer alleen kleine AMvB bedrijven buiten de zone worden geplaatst).

### **Hogere grenswaarde industrie- en havencluster**

De Provincie is het bevoegd gezag voor het afgeven en handhaven van een hogere waarde bij industrie- en havencluster (regionale industrieterreinen volgens de Wet geluidhinder) indien de geluidzone wordt verruimd. De Provincie geeft alleen een hogere waarde af als er geen maatregelen aan de bron of in de overdracht mogelijk zijn, tenzij het gaat om solitaire woningen. Naar de mogelijkheden om bij bestaande bedrijven maatregelen te treffen aan de bronnen wordt in 2012 onderzoek gedaan. De wettelijke grenswaarden zijn bepalend voor de af te geven hogere grenswaarde, waarbij voor bestaande woningen alleen een ontheffing

tussen de 55 en de 60 dB(A) wordt afgegeven als ten minste een gevel van de woning geluidsluw is.

### **Oostelijke kanaaloevers**

Rondom het industrieterrein Oostelijke Kanaaloevers is aan de zijde van de kern Terneuzen al vele jaren een probleem met een te krappe geluidzone, dit beperkt de bestaande bedrijven in hun uitbreidingsmogelijkheden en zorgt ervoor dat vergunningen niet gereviseerd kunnen worden. Uit onderzoek is gebleken dat geluidsreductie bij deze bedrijven niet mogelijk is. De Provincie is er voorstander van de nieuwe wetgeving voor provinciale en gemeentelijke infrastructuur en industrielawaai (Swung-2) af te wachten omdat verwacht wordt dat door nieuwe wettelijk beoordelingskader voor industrielawaai de problematiek opgelost zal zijn. Mocht de invoering van deze wet vertraging oplopen of niet de gewenste oplossing bieden dan zal de Provincie zich inzetten voor de verruiming van de geluidzone rond het industrieterrein Oostelijke Kanaaloevers.

### **Lawaaisporten**

Lawaaisporten (o.a. microlight aircrafts, modelvliegtuigen en motorcross), alsmede landingsplaatsen voor parachutisten geven veel overlast in de directe omgeving en vooral de grote lawaaisportterreinen kennen veel deelnemers van buiten Zeeland. Nieuwe of uitbreiding van bestaande lawaaisportlocaties en start- en landingsplaatsen is niet gewenst, met uitzondering van de uitbreiding bij de locatie Bath, tenzij verplaatsing de overlast voor de omgeving vermindert en/of lawaaisporten beter worden geconcentreerd. Onder uitbreiding wordt ook verstaan het crossen van extra dagen of uren ten opzichte van de vigerende omgevingsvergunning. Voor modelvliegtuigterreinen geldt, als uitzondering hierop dat nieuwvestiging mogelijk is als het terrein op minimaal 500 meter afstand ligt van de Zeeuwse EHS (uitgezonderd binnendijken, bloemdijken en faunadijken).

### **Beschermen gevoelige functies**

Het tweede front waar de Provincie actief is daar waar mensen willen recreëren. Zeeland is een Provincie met veel recreatie en mensen willen daar zoveel mogelijk rust

ervaren. Daarom maakt de Provincie beleid voor de integrale milieubeschermingsgebieden en bij recreatierreinen. Voor recreatiewoningen en kampeerterreinen worden vanuit de Wet geluidhinder en de Wet milieubeheer dezelfde normen gehanteerd als bij gewone woningen of woonwagenterreinen. Hierop zijn twee uitzonderingen namelijk hotels en minicampings. Unieke plekken in het landschap, waar rust en stilte centraal staan, worden beschermd. Dit zijn de Milieubeschermingsgebieden. In Zeeland zijn onder andere alle Natura 2000 gebieden aangewezen als milieubeschermingsgebied. Voor de milieubeschermingsgebieden gelden richtwaarden en

gedragsregels om verstoring van de rust en stilte te voorkomen. Zo is gebruik van waterscooters bijvoorbeeld niet overal toegestaan. De regels zijn aangepast aan de huidige verstoring, zodat bestaande activiteiten maar ook nieuwe mogelijk zijn en blijven.

#### ***Monitoring geluid Sloegebied***

De Provincie Zeeland meet de geluidbelasting rond het Sloegebied en rapporteert hier eens per vijf jaar over.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Efficiënte bestrijding geluidsoverlast

Actie 2 – Optimaal benutten geluidsruimte

### 3.2.4. Luchtkwaliteit

#### **Doelstelling**

In overeenstemming met de regelgeving voor luchtkwaliteit voldoen aan de wettelijk vastgelegde grenswaarden. Voor niet wettelijke normen zijn industriële emissies zoveel mogelijk beperkt tot de streefwaarden. Op langere termijn is de lucht zo gezond dat mensen hoogstens een verwaarloosbaar gezondheidsrisico (vr-niveau) lopen en is de luchtkwaliteit geen belemmering voor natuurdoelen in de EHS. Er is dan sprake van een duurzaam beschermingsniveau.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland werkt als bevoegd gezag aan terugdringen van emissies conform de wettelijke normen en streefwaarden. Daarnaast monitort de Provincie de luchtkwaliteit om gegevens over de luchtkwaliteit inzichtelijk te maken voor burgers en professionals en het aansturing van beleid. Door zorgvuldig ruimtegebruik kunnen de blootstelling aan luchtverontreiniging en de uitstoot door verkeer gunstig worden beïnvloed. Ook duurzame mobiliteit is een aangrijpingspunt voor beperking van de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen.

#### **Verminderen uitstoot**

De Provincie is bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving van de grotere industriële bedrijven en enkele grote intensieve veehouderijen. Bij vergunningverlening wordt voor nieuwe emissies uitgegaan van het verwaarloosbaar risiconiveau in de leefomgeving. Voor de beoordeling van plaatsen waar blootstelling significant is neemt de Provincie de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 als uitgangspunt. Het verwaarloosbaar risiconiveau (ook streefwaarde genoemd) is de concentratie van een stof in het milieu waarbij risico's voor mens en ecosysteem verwaarloosbaar zijn. Bij dit niveau is inbegrepen dat mens en milieu aan meerdere stoffen tegelijk blootgesteld kunnen worden, waardoor deze beschermd worden tegen de risico's van mengsels.

Voor bestaande emissies van stoffen die zeer gevaarlijk zijn voor de mens, dier en plant (prioritaire stoffen) wordt ingezet op het zo snel mogelijk bereiken van het verwaarloosbaar risiconiveau. Bedrijven worden door de Provincie aangesproken op het leveren van informatie over risico's van stoffen. De Provincie volgt de lijn uit de handreiking prioritaire stoffen. Via vergunningverlening wordt een evenredige bijdrage geleverd aan het halen van de nationale emissiedoelstellingen (de NEC plafonds 2020). Dit betreft de uitstoot van zwaveldioxide, stikstofoxide, ammoniak en fijn stof. De uitstoot van stikstofoxide en ammoniak kan voor de gezondheid en gevoelige natuur van belang zijn. Bij de vergunningverlening wordt hiermee rekening gehouden in overeenstemming met de programmatische aanpak stikstof (PAS) gegeven de voorwaarde dat economische ontwikkeling mogelijk is binnen een per saldo afnemende depositie.

#### **Kanaalzone en Sloegebied**

De luchtverontreiniging door de industrie in de Kanaalzone en het Sloegebied wordt geografisch op een kaart weergegeven. De bedoeling is dat de individuele bijdragen van bronnen daarvoor worden opgeteld. Met de GGD zal worden nagegaan op welke wijze gezondheidskundige informatie kan worden gepresenteerd.



#### **Uitstoot verkeer en vervoer**

Gedragbeïnvloedende projecten in het verkeers- en vervoersplan dragen ook bij aan een betere luchtkwaliteit. Vanuit het provinciale goederenvervoerplan worden acties ondernomen die

bijdragen aan efficiënt goederenvervoer en vermindering van de uitstoot.

### **Monitoring**

De Provincie meet een aantal luchtverontreinigende componenten. In aanvulling op de stations van het landelijk meetnet worden door de Provincie metingen naar de luchtkwaliteit uitgevoerd. Er worden extra metingen naar fijn stof uitgevoerd. Omdat fijn stof een belangrijke component vanuit gezondheid is zullen de metingen tenminste enkele jaren worden voortgezet. Daarnaast worden projectmatig buitenluchtmetingen uitgevoerd (bijvoorbeeld zware metalen). Jaarlijks wordt geëvalueerd of in de uitvoering veranderingen moeten worden aangebracht. De metingen die de Provincie uitvoert 'in de schoorsteen' vormen een belangrijke

informatiebron voor de luchtkwaliteit. De Provincie monitort de luchtkwaliteit langs provinciale wegen op basis van verkeersintensiteiten. Bij grote ruimtelijke projecten worden de gevolgen voor luchtkwaliteit onderzocht en getoetst. Door vroegtijdig mogelijke maatregelen voor mobiliteit of de locatie van bronnen te betrekken bij de planvorming kunnen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit worden beperkt. De Provincie benadrukt het belang van vroegtijdig betrekken van luchtaspecten (en andere milieuaspecten) bij ruimtelijke planvorming in het overleg met partijen (zoals gemeenten).

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Verbeteren luchtkwaliteit

Actie 2 – Bijstellen uitvoering

### 3.2.5. Geur

#### Doelstelling

Een goede leefomgevingskwaliteit met een acceptabel niveau van geuroverlast.

#### Inzet Provincie

Voor bedrijven waarvoor de Provincie Zeeland bevoegd gezag is, wordt ten minste een situatie bereikt waarbij sprake is van een acceptabel hinderniveau. Nieuwe situaties met geuroverlast worden voorkomen.



#### Terugdringen geuroverlast

Geurhinder kan de leefomgevingskwaliteit nadelig beïnvloeden. De Provincie kan de geurhinder veroorzaakt door bedrijven waarvoor zij bevoegd gezag is of een deelbevoegdheid heeft, aanpakken. Daarnaast is de Provincie bevoegd gezag voor enkele grote intensieve veehouderijen.

Voor situaties waar sprake is van geuroverlast zal de Provincie via maatregelen bij de bron de overlast terugdringen. Voor de intensieve veehouderij past de

Provincie de standaardnormen uit de Wet geurhinder en veehouderij toe.

Nieuwe situaties van geuroverlast dienen voorkomen te worden door in de planvorming rekening te houden met geurhinder via het ruimtelijk spoor en/of via maatregelen bij de bron.

Voor de invulling van het acceptabel hinderniveau en voor een goede afstemming met het ruimtelijk beleid hanteert de Provincie een toetsingskader waarbij de hinderlijkheid, de tijd en aard van de bestemming worden meegewogen.

	Gevoelige bestemming	Minder gevoelig
<b>Bestaande situatie</b>	H=-1 98 percentiel	H=-1 95 percentiel
<b>Nieuwe situatie</b>	H=-1 99,5 percentiel	H=-1 95 percentiel

Gevoelige bestemmingen: woon en leefgebieden inclusief ziekenhuizen, scholen, verzorgings-, verpleeg- en ziekenhuizen, asielzoekerscentra, verblijfsrecreatie. Minder gevoelig: bedrijfswoningen, kantoren op bedrijventerreinen, woningen in het landelijk gebied, dagrecreatie.

#### Bijbehorende acties in hoofdstuk 5

Actie 1 – Aanpak bij de bron

Actie 2 – Voorkomen hinder via ruimtelijk spoor

### 3.2.6. Licht en duisternis

#### **Doelstelling**

Het doel is om in de aantrekkelijke delen van Zeeland duisternis als kwaliteit te behouden voor inwoners, toeristen en recreanten.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland wil de meerwaarde van de huidige duisternis in Zeeland bewaren en op de kaart zetten.

#### **Lichtoverlast**

De delen van Zeeland waar de donkerte een echte meerwaarde heeft beschermen tegen onnodige lichthinder zonder belemmerend te werken. Duisternis is een kwaliteit die in Zeeland nog aanwezig is en door de recreant en bewoner heel erg wordt gewaardeerd vooral in het buitengebied en de natuur. In de steden is duisternis in het algemeen geen gewenste kwaliteit vanwege de sociale onveiligheid die daarmee samenhangt en hiervoor wordt dus geen beleid geformuleerd.

De Provincie gaat wel bij grootschalige lichttoepassingen zoals een grootschalig verlicht kassengebied toezien of de beste technieken om lichthinder te voorkomen worden toegepast. De Provincie zal hierop toezien bij het verlenen van vergunningen en het beoordelen van ruimtelijke plannen.



#### **Verlichting provinciale wegen**

Ten aanzien van de toepassing van de verlichting van de provinciale wegen voert de Provincie een terughoudend beleid. Met verlichting van wegen die door grootschalige natuurgebieden heen lopen wordt zeer terughoudend omgegaan. Wel worden de landelijke richtlijnen ten aanzien van verlichting gevolgd. Bij de renovatie van bestaande verlichting zal gebruik gemaakt worden van de nieuwste verlichtingstechnieken waarbij de verlichtingssterkte in de nachtperiode met 50% wordt gedimd, wat ook positief is voor het energieverbruik.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

- Actie 1 – Beperken nieuwe verlichting in donker gebied
- Actie 2 – Aanpassen verlichting provinciale wegen

### 3.2.7. Externe Veiligheid

#### Doelstelling

Een veilige woon, werk en recreatieomgeving.

#### Inzet Provincie

De Provincie Zeeland richt zich op voorkomen van ongevallen door het zoveel mogelijk beperken van risico's waaraan burgers worden blootgesteld die verbonden zijn aan productie en verwerking van gevaarlijke stoffen.

#### Verbeteren veiligheid

Het veiligheidsbeleid volgt drie sporen:

- Brongericht beleid. Via vergunningverlening en handhaving worden de oorzaken van risico's aangepakt.
- Omgevingsgericht beleid. Door ruimtelijke inrichtingsmaatregelen wordt gezorgd voor een zo veilig mogelijke leefsituatie. In dit beleid staat een gebiedsgerichte benadering centraal.
- Rampenbestrijding. Hierbij gaat het om voorkomen van rampen en het beperken van de gevolgen hiervan. Dit is primair het domein van de Veiligheidsregio. De Commissaris van de Koningin houdt toezicht op de Veiligheidsregio en kan een aanwijzing geven. De Provincie wordt bij de bestrijding van een ramp betrokken als er een relatie is met de eigen taken, bijvoorbeeld als bevoegd gezag van een bedrijf of beheerder van een (vaar)weg.



Externe veiligheid is primair de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Het provinciaal externe veiligheidsbeleid rust op twee pijlers:

1. De effectieve en efficiënte uitvoering van wet- en regelgeving.
2. Invulling van de eigen beleidsvrijheid met locatiebeleid als belangrijkste instrument.

In de beleidsvisie verantwoorde risico's worden diverse zaken vastgelegd waaronder:

- In welke situaties de Provincie een (uitgebreide) verantwoording van het groepsrisico vereist.
- Concentreren van risicobronnen door bij wijziging van bestemmingsplannen van bedrijventerreinen – waar risicovolle activiteiten worden toegestaan - vast te leggen welke bedrijfscategorieën worden toegelaten (categorieën risicovolle bedrijven) en welke bedrijfscategorieën dus niet.
- Stimuleren van inherente veiligheid bij bedrijven.
- In navolging van de veiligheidscontour Sloegebied onderzoeken waar nog meer het instrument van een veiligheidscontour gebruikt kan worden (Kanaalzone, zie [Kaart 6 – Externe veiligheid](#)).
- Veiligheid een belangrijk aandachtspunt laten zijn bij ontwikkeling van kantoren op stationslocaties.
- Gemeenten worden gestimuleerd om in overleg met de brandweer te onderzoeken hoe de risico's kunnen worden verminderd.

De Provincie werkt samen met de gemeenten en veiligheidsregio en organiseert en bevordert kennisuitwisseling. Daarnaast verzorgt de Provincie vergunningverlening, toezicht en handhaving voor BRZO en IPPC bedrijven. De Provincie zorgt voor het opstellen en het beheer van de Risicokaart voor Zeeland.

#### Bijbehorende acties in hoofdstuk 5

Actie 1 – Voorkomen risico's gevaarlijke stoffen aan de bron

Actie 2 – Minder risico's door ruimtelijke maatregelen

Actie 3 – Opstellen en beheer Risicokaart

Actie 4 – Rampenbestrijding



### 3.2.8. Afvalstoffen

#### Doelstelling

Het beperken van het ontstaan van afvalstoffen, het beperken van de milieudruk van de activiteit "afvalbeheer" en het beperken van de milieudruk van productketens vanuit ketengericht afvalbeleid.

#### Inzet Provincie

De Provincie Zeeland voert de wettelijke taken uit:

- verlenen van vergunningen en ontheffingen na toetsing op doelmatigheid volgens het Landelijk afvalbeheerplan en toetsing op een milieuhygiënisch verantwoorde verwerking.
- toezicht en handhaving voor de grotere afvalverwerkers.
- nazorg bij gesloten stortplaatsen.

#### Afvalhiërarchie

De prioriteitsvolgorde in de afvalhiërarchie is wettelijk vastgelegd: a) preventie; b) voorbereiding voor hergebruik; c) recycling; d) andere nuttige toepassing, waaronder energierecuperatie; e) veilige verwijdering.

Ketengericht afvalbeleid zorgt voor een meer integrale benadering van de gehele materiaalketen waaruit de afvalstoffen voortkomen. De ketenaanpak beoogt een duurzaam gebruik van materialen en een verdere vermindering van de milieudruk door afval. Er wordt gezocht naar aangrijpingspunten eerder in de keten (zoals productontwerp) zonder milieudruk naar andere

fases van de materiaalketen af te wentelen.

Samenwerking tussen marktpartijen in de keten kan leiden tot nieuwe oplossingen en innovaties.

Ultiem doel van recycling is om uit afvalstoffen grondstoffen te maken (grondstoffenrotonde). Het efficiënt omgaan met grondstoffen is een belangrijke succesfactor in de ambitie om de Zeeuwse economie meer concurrerend te maken.



In het kader van Biobased Economy Zeeland vindt het nuttig toepassen van organische afvalstoffen als groene grondstof als input voor agrofood- en chemiebedrijven plaats of als energiebron.

#### [Bijbehorende acties in hoofdstuk 5](#)

Actie 1 – Ketenaanpak afvalstoffen en efficiënt omgaan met grondstoffen

Actie 2 – Nazorg stortplaatsen

### 3.2.9. Hoogwaterveiligheid

#### **Doelstelling**

Bescherming tegen overstromingen om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. Kans op schade en slachtoffers bij doorbraak van een waterkering zoveel mogelijk beperken.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland wil het risico van overstromingen verkleinen. De Provincie en andere overheden werken via drie sporen samen aan meerlaagsveiligheid:

1. Door sterke waterkeringen voorkomen dat overstromingen plaatsvinden.
2. Het gebied zo inrichten dat schade en slachtoffers bij een doorbraak beperkt blijft.
3. Een doeltreffende organisatie van de rampenbestrijding.

De eerste twee sporen worden in dit plan uitgewerkt. Het derde spoor is een onderdeel van het algemene veiligheidsbeleid.

#### ***Duinen, dijken en dammen***

De Provincie Zeeland vindt dat het voorkomen van overstromingen minstens op het huidige wettelijke beschermingsniveau moet blijven. Een hoger beschermingsniveau is wenselijk omdat de bevolking en de economische waarde van woningen en bedrijven is toegenomen. De Provincie levert een bijdrage door de gevolgen van een overstroming in beeld te brengen en door te participeren in het landelijk project Veiligheid Nederland in Kaart (VНК2).



De Provincie ziet erop toe dat Rijkswaterstaat en het waterschap de waterkeringen op sterkte brengen en houden. Voor de Noordzeekust verwacht de Provincie van het Rijk dat ze het huidige beleid voort zet om de basiskustlijn te handhaven en het kustfundament mee te laten groeien met de zeespiegelstijging, ook al betekent dat jaarlijks een groter suppletievolume nodig is. Met dynamisch kustbeheer kan meer met het volume zand worden gedaan. De Provincie verwacht bovendien van het Rijk dat noodzakelijke oeverbestortingen onverwijld worden uitgevoerd. De stabiliteit van de waterkeringen is daarvan afhankelijk.

De Provincie zal bij het Rijk aandringen om te onderzoeken hoe de veiligheid rond de Oosterschelde ook in de toekomst gewaarborgd kan worden als het beheer van de stormvloedkering aan aanpassing toe is en hoe hierop geanticipeerd kan worden. De erosie als gevolg van de zandhonger en het meegroeien met de zeespiegelstijging zijn belangrijke aandachtspunten. De Provincie verwacht bovendien van het Rijk dat ze afstemt met Vlaanderen over een gezamenlijke veiligheidsstrategie.

#### ***De inrichting van het gebied***

Aanvullend op het voorkomen van overstromingen kunnen slachtoffers en schade bij een onverhoopte doorbraak verder worden beperkt door regionale waterkeringen en door bij nieuwe bebouwing en infrastructuur rekening te houden met het overstromingsrisico. Dat geldt in het bijzonder voor vitale objecten als de energie- en drinkwatervoorziening en voor kwetsbare objecten als ziekenhuizen en verpleegtehuizen. De Provincie wil samen met de andere betrokken overheden komen tot een afweging van beleid en maatregelen, onder andere op basis van kosten en vermeden slachtoffers en schade. De Provincie zorgt voor kaarten waarop het overstromingsrisico is aangegeven.

#### ***Regionale waterkeringen***

Bij een overstroming beschermen de regionale waterkeringen kwetsbare gebieden en vormen een vluchtweg of transportroute. De Provincie legt in 2013, na aanpassing van het stelsel, in de Waterverordening de

ligging van de regionale waterkeringen vast en normen voor de sterkte en maakt met het waterschap afspraken over het op sterkte brengen en houden. De regionale waterkeringen zijn aangegeven op [Kaart 7 – Hoogwaterveiligheid](#). In de Ruimtelijke Verordening wordt aangegeven op welke wijze de gemeenten rekening moeten houden met de regionale waterkeringen.

### ***Bebouwing en infrastructuur***

Door de locatiekeuze en bouwwijze kan het risico van een overstroming verkleind worden. Vitale functies moeten bij een overstroming intact blijven of snel weer op te starten zijn. Kwetsbare objecten mogen geen risico vormen. Vluchtplaatsen en goede evacuieroutes kunnen slachtoffers voorkomen en leed beperken. De Provincie wil samen met de gemeenten, veiligheidsregio en andere partijen nagaan waar nu de knelpunten liggen en wat gedaan kan worden om deze op te lossen en nieuwe te voorkomen. Het gaat onder andere om een tweede hoofdontsluiting van Zeeland over de weg, als alternatief voor de A58, bij stremmingen en calamiteiten. De mogelijkheden hiervoor worden verkend in het nieuwe mobiliteitsbeleid.

### ***Buitendijkse bebouwing***

Bewoners van buitendijkse gebieden zijn zelf verantwoordelijk voor waterschade en het treffen van gevolg beperkende maatregelen. Maar als door een

ingreep in het watersysteem het overstromingsrisico van bestaande buitendijkse bebouwing groter wordt, is de initiatiefnemer van die ingreep verantwoordelijk. Om grote problemen te voorkomen is buitendijks wonen alleen te overwegen bij een gecontroleerd, van tevoren bekend waterpeil. Van het waterschap en Rijkswaterstaat verwacht de Provincie dat ze inzicht geven in de waterpeilen.

Het Rijk heeft aangegeven het huidige veiligheidsniveau van de bestaande buitendijkse bebouwing bij Vlissingen en Breskens te handhaven. De Provincie is van mening dat dit ook voor de andere buitendijkse bebouwing langs de Noordzeekust moet gelden. Samen met het waterschap, Rijkswaterstaat en de kustgemeenten zullen we in de planperiode het huidige veiligheidsniveau vaststellen.

De kans op milieuschade door overstroming van buitendijkse bedrijventerreinen verdient speciale aandacht. De Provincie inventariseert de risico's, geeft deze aan op de risicokaart en beoordeelt of aanvullend beleid nodig is.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Sterke waterkeringen

Actie 2 – Voorkomen schade en slachtoffers

Actie 3 – Langetermijnbeleid

### 3.2.10. Medegebruik waterkeringen

#### **Doelstelling**

Naast de primaire functie als waterkering bieden de dijken, duinen, stranden en boulevards ook voldoende ruimte voor andere vormen van gebruik.

#### **Inzet Provincie**

Waterkeringen zijn aantrekkelijk vanwege de bijzondere natuur, de fraaie vergezichten en herinneringen aan geschiedenis. Ruimtelijke opgaven, zoals herstructurering van bebouwing, nieuwbouw en jachthavens, worden zo veel mogelijk integraal met de veiligheidsopgaven aangepakt. Innovatieve oplossingen die dat mogelijk maken worden ondersteund. Bestaande natuur, landschap en cultuurhistorie wordt bij dijk- en duinversterkingen zo veel mogelijk ontzien. Waar mogelijk wordt de kwaliteit van natuur en landschap versterkt door een toegesneden beheer. Recreatief medegebruik is uitgangspunt, maar heeft beperkingen in verband met beschermde natuurwaarden. Recreatieve voorzieningen worden goed ingepast. Bij versterkingen wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen door werk met werk te maken.

#### **Duinen**

De Provincie heeft voorkeur voor een geleidelijke verbreding van de strand- en duinkust door mee te groeien met de zee door middel van zandsuppleties. Waar een stroomgeul dicht onder de kust ligt wil de Provincie dat gezocht wordt naar mogelijkheden om de geul op zijn plaats te houden of zeewaarts te verleggen. De identiteit van de kustplaatsen blijft behouden en wordt waar mogelijk versterkt. Voor het strandtoerisme is het belangrijk dat er altijd voldoende droog strand is. De gewenste breedte is afhankelijk van de intensiteit van het gebruik. Lokale maatregelen aangevuld met meer inzet van de zandsuppleties voor de basiskustlijn moeten knelpunten oplossen. Voor de gebruikers van het strand hebben zandsuppleties op vaste tijdstippen op vastgestelde trajecten de voorkeur.

Nieuwe suppletietechnieken, zoals geulwandsuppletie en zandmotor, worden ondersteund.

De natuurlijkheid van de duinkust wordt versterkt door in de delen die dynamisch beheerd kunnen worden, natuurlijke processen zoals verstuiving zo veel mogelijk de vrije hand te geven.



#### **Dijken**

Voorals langs de Noordzeekust ziet de Provincie de ontwikkeling van strand als een mooie oplossing om de veiligheid tegen overstromingen van dijken te verhogen en daarmee tegelijk de recreatieve waarde te versterken. Ook langs de Westerschelde en de Oosterschelde kan extra zand er plaatselijk voor zorgen dat platen, slikken, schorren en strandjes in stand blijven. Zowel de veiligheid als de natuur is daarmee gediend. Wonen op een dijk is aantrekkelijk. Met het oog hierop worden de kansen van een delta- of klimaatdijk, die breed en robuust genoeg is voor bebouwing, uitgewerkt. Langs de Oosterschelde en Westerschelde worden de werkwegen op de dijken opengesteld voor fietsers en wandelaars mits dat geen onaanvaardbare verstoring in het Natura 2000 gebied tot gevolg heeft. Aantasting van inlagen en karrevelden wordt voorkomen door zeewaartse versterking of 'overslagbestendig maken' van de dijk. Bij dijken met slikken en schorren gaat de voorkeur uit naar landwaartse versterking.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Innovatief combineren functies in de kustzone

### 3.3. Water en landelijk gebied met kwaliteit

Zeeland bestaat voor een groot deel uit water en landelijk gebied. De deltawateren zijn nationaal en internationaal bijzonder gewaardeerde gebieden vanwege de recreatiemogelijkheden, schelpdiervisserij en natuurwaarden. Op het land komen de verschillen tussen de voormalige eilanden duidelijk naar voren, met zichtbare sporen van de 80-jarige oorlog, de inundatie van Walcheren in 1944 en de Watersnoodramp van 1953. Restanten van dijkdoorbraken, getijdengeulen en kreken zijn nu waardevolle natuurgebieden.

De Provincie bewaakt de kwaliteit van natuur en ontwikkelt natuurgebieden. Beheer van de natuurgebieden wordt door de Provincie gefinancierd en uitbesteed aan terreinbeheerders.

Een goede kwaliteit en kwantiteit van oppervlaktewater en grondwater is voor alle inwoners en toeristen, en daarnaast ook voor de landbouw en de natuur van groot belang. Schoon water ontstaat niet vanzelf. De Provincie heeft de taak om dit te bewaken en toe te zien op correcte uitvoering van het waterbeheer door het waterschap.

In de Deltawateren komen opgaven vanuit het Rijk en provinciale taken op gebied van economie, natuur en water bij elkaar. De opgaven voor de korte termijn staan in het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta. Opgaven voor de lange termijn maken deel uit van het deelprogramma Zuidwestelijke Delta van het Nationale Deltaprogramma. De Provincie heeft daarbij de regie in het afstemmen van gebruik en treedt op als belangenbehartiger vanuit de regio richting Rijk en EU.

De bodem en de diepe ondergrond worden voor veel doelen gebruikt. De Provincie bewaakt de bodemkwaliteit en investeert in sanering. De Provincie behartigt, vanuit de kerntaken op gebied van economie, natuur, milieu en ruimte, regionale belangen bij initiatieven voor ondergrondse opslag van stoffen en winning van delfstoffen.

#### Prioriteiten

1. Europese Kaderrichtlijn water
2. Integrale aanpak Deltawateren
3. Afronden natuurontwikkeling

### 3.3.1. Oppervlaktewater

#### **Doelstelling**

Een goede kwaliteit van het oppervlaktewater en waterbodems, een peilbeheer en een aanvaardbaar risico op wateroverlast dat is afgestemd op bestaande en toekomstige functies.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland houdt toezicht op het verkrijgen van gezonde en veerkrachtige samenhangende stelsels van sloten, watergangen, kreekrestanten en andere binnenwateren (watersystemen). Het waterschap is verantwoordelijk voor de uitvoering.

Leidraad voor het waterbeheer vormt de provinciale waterfunctiekaart (zie [Kaart 8 – Waterfunctiekaart](#)) die de waterhuishoudkundige bestemming met bijbehorende gebruiksvoorwaarden van het grond- en oppervlaktewater aangeeft. Bij de vaststelling van functies spelen zowel het aanwezige gebruik als wensen en ontwikkelingsmogelijkheden een rol.

#### **Waterkwaliteit**

Alle regionale binnenwateren voldoen uiterlijk in 2027 aan de gestelde waterkwaliteitseisen. Het waterschap draagt hier zorg voor. Behalve het Rijk (via generiek beleid) is het waterschap verantwoordelijk voor het uitvoeren van de maatregelen. Voor halen van de doelen heeft het waterschap een inspanningsverplichting.

De ecologische doelen zijn gericht op het bereiken van een bepaalde samenstelling van (oever)planten en dieren in het water, de bijbehorende milieukwaliteit en de inrichting en het beheer. Voor begrensde binnenwateren of regionale KRW oppervlaktewaterlichamen is vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water uiterlijk in 2027 het bereiken van een goed ecologisch potentieel (GEP) voorzien. Het maatregelenpakket 2012-2027 hiervoor geldt als resultaatsverplichting; dit is vastgelegd in het waterbeheerplan van het waterschap en in het stroomgebiedsbeheerplan van het Rijk. Voor zowel de KRW-oppervlaktewaterlichamen als de overige binnendijkse oppervlaktewateren gelden

inspanningsdoelen zoals vastgelegd in de specifieke planherziening Europese Kaderrichtlijn Water (zie voor meer informatie Planherziening Omgevingsplan Zeeland Europese Kaderrichtlijn Water 2010 - 2015).

De chemische waterkwaliteit is gericht op het behalen van de richtwaarden uit het 'Besluit kwaliteitseisen en monitoring water' (BKMW, 2009) en de ministeriële regeling monitoring KRW (MR, 2009) die leiden tot een goede chemische toestand van oppervlaktewateren. Bij het behalen van waterkwaliteitsdoelen is het ecologisch doel maatgevend. Dat wil zeggen dat indien de ecologische kwaliteit (doel) op orde is, de heersende chemische waterkwaliteit volstaat.

#### **Diffuse bronnen**

Zeeland kampt met een aantal stoffen in grond- en oppervlaktewater die niet voldoen aan de normen. De belangrijkste oorzaak zijn uiteenlopende en verspreide veroorzakers (diffuse bronnen). De Provincie sluit aan bij het landelijk beleid voor het terugdringen van diffuse bronnen. De Provincie ondersteunt economische sectoren en overheden bij het realiseren van de landelijke doelen (uit oogpunt van het kunnen benutten van maximale ontwikkelruimte) door samen kostenefficiënte (innovatieve) maatregelen te ontwikkelen om diffuse bronnen terug te dringen en de bewustwording bij diverse doelgroepen te vergroten. In het landelijk gebied gaat het vooral om emissies uit de landbouw en in het stedelijk gebied vooral om lozingen vanuit de riolering bij hevige neerslag (overstorten) en afspoeling van hemelwater van verontreinigde verhardingen.

Eutrofiëring van het oppervlaktewater vormt een belangrijk kwaliteitsprobleem. Via onderzoek wordt getracht meer inzicht te krijgen in de bronnen die dit probleem veroorzaken (onderzoek N-bronnen) en naar mogelijkheden om de belasting terug te dringen (bijv. onderzoek peilgestuurde drainage).

#### **Waterketen**

Een goed en efficiënt functionerende afvalwaterketen levert een bijdrage aan het behalen van waterkwaliteitsdoelstellingen. De Provincie houdt toezicht

op indirecte lozingen van bedrijven. Een goede samenwerking tussen betrokken partijen is daarvoor noodzakelijk, Waterschap en gemeenten hebben in aansluiting op het landelijke bestuursakkoord water de verantwoording om in samenwerkingsverband uiterlijk in 2020 een bezuinigingstaakstelling te bereiken. Binnen Zeeland wordt er door de betrokken partijen al een aantal jaren aan deze samenwerking gewerkt. In 2012 wordt deze verder uitgebouwd in een samenwerkingsovereenkomst.



Om bij toenemende intensiteit van de neerslag wateroverlast in bebouwd gebied te voorkomen, en om de afvalwaterketen beheersbaar te houden, zal de inrichting van het bebouwd gebied hierop moeten worden afgestemd. Bij nieuwbouw is aanleg van gescheiden systemen uitgangspunt. Voor bestaand bebouwd gebied zullen gemeenten in beeld moeten brengen waar en in hoeverre ontvechting van hemel- en afvalwater doelmatig is. Uitgangspunt daarbij blijft 1% afkoppelen per jaar.

In het afgelopen decennium is de sanering van lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied afgerond. De zorg voor inzameling en transport van huishoudelijk afvalwater ligt bij de gemeenten. Voor een deel van de afvalwaterlozingen is de gemeentelijke inzameling niet doelmatig gebleken en is ontheffing van de afvalwaterzorgplicht verleend. De lozer krijgt in dat geval tot uiterlijk 2027 de tijd om een wettelijk vereiste zuiveringsvoorziening aan te leggen. Bij nieuwe en uitbreidende lozingen wordt door gemeente en waterschap samen de afweging gemaakt of gekozen

wordt voor afvalwaterzorg door de overheid of voor het aanvragen van ontheffing van de afvalwaterzorgplicht. Basis daarvoor vormen de minimale wettelijke vereisten.

De rol van de Provincie binnen het samenwerkingsverband van de afvalwaterketen is gericht op bemiddeling, toezicht en ondersteuning.

### **Waterbodems**

De waterbodem vormt een integraal onderdeel van het oppervlaktewatersysteem. Het waterschap is bevoegd gezag. Zij maakt de afweging of het verwijderen van de waterbodem nodig is om de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen te behalen. De Provincie houdt hier toezicht op.

De Provincie vraagt in het bijzonder aandacht voor de historisch vervuilde waterbodem in stedelijk gebied. Deze dienen zo veel mogelijk te worden opgeruimd, vooral als er risico's zijn voor mens, plant, dier of als er verspreiding naar de omgeving is.

Verder moet de vrijkomende baggerspecie (weer) zo veel mogelijk bruikbaar zijn als grondstof voor nuttige en functionele toepassingen. De Provincie zet zich in om met andere partijen naar (innovatieve) lange termijn oplossingen te zoeken.

### **Zwemwater**

De Provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing van zwemwaterlocaties in binnendijkse en buitendijkse oppervlaktewateren. Daarnaast wijst de Provincie de zwemwaterfunctie toe aan binnendijkse oppervlaktewateren, houdt toezicht op de kwaliteit (incl. fysieke veiligheid) van alle zwemwaterlocaties en – functies en voert daarvoor veiligheidsonderzoek uit.

In alle deltawateren en enkele regionale oppervlaktewateren zijn deelgebieden als zwemwater aangewezen. Het zwemwater dient te voldoen aan de gestelde normen in de Europese Zwemwaterrichtlijn en landelijke wetgeving zodat dit veilig is voor mensen. Als dat onverhoopt niet het geval is kan de Provincie een zwemverbod of negatief zwemadvies afgeven.

### **Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime**

De grondwaterstand en het oppervlaktewaterpeil moeten worden afgestemd op de gebiedsfuncties op de waterfunctiekaart. Het waterschap werkt dit uit in een Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR), als bouwsteen voor een nieuw te effectueren peilbesluit. De volgende tabel geeft het kader voor de uitwerking van het GGOR door de waterschappen aan in de vorm van een Optimaal Oppervlaktewater Regime (OOR), wat feitelijk neer komt op het optimale oppervlaktewaterpeil bij een bepaalde combinatie van bodem en functie. Het waterschap kan de tabel, in overleg met de Provincie, nader uitwerken voor grondgebruik en bodemopbouw op specifieke locaties. De bodemsoort is aangegeven op [Kaart 9 – Bodemkaart GGOR](#). Het waterschap koppelt de uitwerking van het GGOR aan de herziening van de peilbesluiten. Het waterschap draagt zorg voor het uiterlijk in 2020 vaststellen van geactualiseerde peilbesluiten. De eigenaar of gebruiker van de grond is zelf verantwoordelijk voor een afgestemde grondwaterstand.

In de loop van de planperiode kunnen beleidsmatige keuzes ten aanzien van gewenste ontwikkeling van zoetwatervoorraden en beïnvloeding van kwelstromen tot een aangepast kader voor het GGOR leiden.

<b>Functie</b> (zie waterfunctie-kaart)	<b>Bodem</b> (zie GGOR-bodemkaart)	<b>OOR</b> (peil in cm t.o.v 10% laagste maaiveldhoogte)
-	Veen	60
-	Ongerijpt	60
Natuur	-	Zie natuurdoeltype
Bebouwing	rest	110
Landbouw / natuur	rest	Geen verlaging
Beïnvloeding natuur	rest	Geen verlaging
Landbouw	Poelklei met veen	100
Landbouw	Schorgronden	120
Landbouw	Zand- en plaatgronden	100

### **Wateroverlast**

Naar aanleiding van een aantal natte jaren met veel neerslag is ingezet op het terugdringen van regionale wateroverlast in het landelijk en stedelijk gebied (Waterbeheer 21ste eeuw). De toename van extreme regenbuien als gevolg van de klimaatverandering wordt daarbij betrokken. Het waterschap voert maatregelen uit en zorgt uiterlijk in 2020 dat wordt voldaan aan de WB21 normering. De in de tabel aangegeven normen zijn in de Waterverordening verder uitgewerkt. Bij de uitvoering geldt de trits vasthouden-bergen-afvoeren als uitgangspunt.

<b>Functie</b> (zie waterfunctie-kaart)	<b>WB21 norm wateroverlast</b>
Bebouwing	1:100
Landbouw	1:25
Landbouw/natuur	1:25
Glastuinbouw	1:50

Bij nieuwe bebouwing wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en beperkingen van het watersysteem. Op de waterkansenkaart is dat globaal inzichtelijk gemaakt (zie [Kaart 10 – Waterkansenkaart](#)). Indien nodig wordt een nadere toetsing op locatie niveau door het waterschap uitgevoerd. Deze kaarten zijn een hulpmiddel bij de watertoets.

### **Natte ecologische verbindingen**

Natte ecologische verbindingen zijn blauw/groene lijnvormige verbindingen en hebben uit oogpunt van soortenbehoud het doel om groepen van dieren in de gelegenheid te stellen om van het ene natuurgebied naar het andere natuurgebied te komen zonder hinder van barrières. Natte ecologische verbindingen zijn gekoppeld aan (hoofd)waterlopen in beheer bij het waterschap. Er wordt onderscheid gemaakt in:

- natte ecologische verbindingen met een met een streefbeeld van 1,5 ha per kilometer, gemiddelde oeverbreedte 15 m.
- brede natte ecologische verbindingen met een streefbeeld van 2,0 ha per kilometer, gemiddelde oeverbreedte 20 m.



De Provincie stelt zich tot doel dat uiterlijk in 2027 88 km natte ecologische verbindingen en 27,5 km brede natte ecologische verbindingen is gerealiseerd. Het grootste deel van de (brede) natte ecologische verbindingen valt samen met de Kaderrichtlijn water- en Waterbeheer 21e eeuw-opgaven van het waterschap. Natte ecologische verbindingen maken onderdeel uit van de natte infrastructuur. Conform het Regionaal Bestuursakkoord Water is het waterschap verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van de verbindingen indien deze samenvallen met wateropgaven. Nadrukkelijke nevensdoelstellingen bij de realisatie van natte ecologische verbindingen zijn het bevorderen van recreatief medegebruik en het versterken van de landschappelijke en/of cultuurhistorische kwaliteiten. Daardoor wordt de (be)leefbaarheid van het landelijk en stedelijk gebied vergroot.

#### **Koppelen van doelen (synergie)**

Bij het uitwerken van maatregelen om de waterdoelen (KRW en WB21) te realiseren bekijken Provincie en waterschap gezamenlijk in hoeverre koppelingen kunnen worden gemaakt met andere functies. Het gaat daarbij om koppelingen met doelen die met het watersysteem samenhangen zoals natuurdoelen (zoals aanleg natte ecologische verbindingen) of met doelen op andere terreinen zoals landschap en cultuurhistorie (versterken/accentueren (kern)kwaliteiten) en recreatie (toegankelijkheid). Achterliggende gedachte hiervan is om hiermee voordelen wat betreft ruimtegebruik en kosten te behalen. Verbrede watermaatregelen leveren daarmee een bijdrage aan de (be)leefbaarheid van Zeeland.

#### **Zoetwatervoorziening**

Beschikbaarheid van zoet water voor de landbouw is een belangrijk aandachtspunt in het licht van de geleidelijk toenemende verzilting. De nadruk ligt daarbij op het optimaal benutten van water dat van nature aanwezig is. Dat komt neer op het in stand houden of vergroten van de zoetwaterlenzen in de bodem. Op plaatsen waar

voldoende zoet grondwater aanwezig is, kan dat onttrokken worden bodem (zie paragraaf [grondwater](#)). Uitbreiding van de aanvoer van water van buitenaf en gebruik van effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) wordt niet actief door de Provincie nagestreefd. De landbouwsector is daar zelf verantwoordelijk voor. De Provincie steunt initiatieven voor alternatieve vormen van zoetwaterbenutting op voorwaarde dat er zicht is op economisch rendement en natuur, milieu en landschap er niet onder lijden. Bijzondere aandacht daarbij heeft het Volkerak-Zoommeer, dat weer zout zal worden gemaakt om de waterkwaliteit te verbeteren. De Provincie draagt bij aan een alternatief voor de huidige zoetwatervoorziening.

#### **Vaarwegen**

De Provincie legt vast welke regionale wateren de functie vaarweg krijgen en wie de vaarwegbeheerder is. In Zeeland hebben het Kanaal door Walcheren met het Arnekanaal en het Havenkanaal Goes de functie vaarweg. Voor de binnenvaart gelden de richtlijnen van de CEMT 1992 (Conferentie van Europese Ministers van Verkeer) en de voorwaarden die door het Basis Recreatie Toervaart Net (BRTN) worden gesteld. In de Waterverordening worden de doelstellingen en het beheer uitgewerkt.

Vaarweg	CEMT -klasse	BRTN-categorie
Havenkanaal Goes	III	BZM
Kanaal door Walcheren	Va	AZM
Arnekanaal	Va	BZM

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

- Actie 1 – Kwaliteitsverbetering oppervlaktewater
- Actie 2 – Kwaliteitsbewaking zwemwater
- Actie 3 – Beperken wateroverlast
- Actie 4 – Werk met werk maken
- Actie 5 – Uitvoeren van toezichtsrol
- Actie 6 – Actualisatie waterkansenkaarten

### 3.3.2. Grondwater

#### **Doelstelling**

Een goede kwantitatieve en chemische toestand van het grondwater, afgestemd op de functies van het gebied. Een belangrijk aspect daarvan is de instandhouding van de zoetwatervoorkomens. Gevolgen van klimaatverandering op het grondwater worden opgevangen.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie zorgt samen met andere partijen voor een goede kwaliteit en kwantiteit van het grondwater en houdt hier toezicht op.

#### **Grondwaterkwaliteit**

Het grondwater in Zeeland voldoet uiterlijk in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water, De Provincie is hiervoor verantwoordelijk (zie voor meer informatie Planherziening omgevingsplan Zeeland Europese Kaderrichtlijn Water 2010 - 2015). Door middel van monitoring volgt de Provincie de ontwikkelingen. De chemische kwaliteit van de KRW-grondwaterlichamen wordt hoofdzakelijk bedreigd door diffuse bronnen. Terugdringing van deze bronnen wordt met landelijke regels geregeld. De Provincie ondersteunt dit met onderzoek, voorbeeldprojecten en voorlichting. Lokaal kan de grondwaterkwaliteit beïnvloed worden door bodemverontreiniging. Met bodemsaneringen wordt de verontreiniging aangepakt.



Van de gebieden met de functie drinkwater wordt alleen nog het pompstation Haamstede gebruikt voor de

productie van drinkwater. Sint-Jansteen en Oranjezon worden operationeel gehouden voor calamiteiten. De grondwatersituatie is op [Kaart 11 – KRW Grondwaterlichamen](#) aangegeven. Het grondwater in de drinkwatergebieden wordt extra beschermd. Daartoe zijn de gebieden in de Milieuverordening aangewezen als grondwaterbeschermingsgebied. Biggekerke wordt beschouwd als strategische voorraad. De status van dit grondwaterbeschermingsgebied vervalt.

#### **Verdrogingbestrijding**

Verdrogingbestrijding bestaat voor een belangrijk deel uit realisatie van de GGOR in gebieden met de functie natuur. De verdrogingbestrijding concentreert zich op de TOP-gebieden. In veel gebieden is een aangepast oppervlaktewaterpeil nodig. Daarnaast zijn vaak aanvullende of compenserende maatregelen nodig om het ambitieniveau te bereiken of te benaderen. Het ambitieniveau is indirect via habitat- en natuurdoeltypen in de Natura2000 beheerplannen en het Natuurbeheerplan vastgelegd.

#### **Onttrekking en infiltratie**

Onttrekking en infiltratie van grondwater zijn in principe vergunningplichtig. De Provincie is verantwoordelijk voor vergunningverlening bij onttrekkingen voor openbare drinkwatervoorziening, grote industriële onttrekkingen en bodemenergiesystemen. Het waterschap voor de overige vergunningen. Onttrekkingen kunnen worden toegestaan als de aanvulling groter blijft dan de onttrokken hoeveelheid. Daarnaast dient ook rekening te worden gehouden met andere belangen. In kwetsbare gebieden (aan grondwater gebonden natuurgebieden met bufferzone en de grondwaterbeschermingsgebieden, zie [Kaart 12 – KRW Grondwater kwetsbare gebieden](#)) zijn nieuwe permanente onttrekkingen in principe niet toegestaan als deze significant negatieve effecten hebben. In de planperiode wordt de kaart met kwetsbare gebieden herzien.

#### **Verzilting**

Voor de dunne zoete grondwaterlenzen worden bedreigd door klimaatveranderingen. In de planperiode wordt door middel van onderzoek en proefprojecten

bepaald welke maatregelen de beste zijn om de zoetwaterlenzen in gebieden met de functie landbouw in stand te houden of te vergroten. Afgewogen tegen andere doelen, zoals wateroverlast, droogteschade en het ecologisch oppervlaktewatersysteem, kan dit leiden tot aanpassing van het GGOR-kader.

Er zijn voorlopig geen aanwijzingen dat de grotere zoetwatervoorkomens, zoals het grondwater in gebieden

met de functie drinkwater binnen afzienbare tijd wordt aangetast door verzilting.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Bescherming grondwater

Actie 2 – Bestrijding verdroging

### 3.3.3. Kwaliteit en medegebruik natuurgebieden

#### **Doelstelling**

Bescherming, beheer en ontwikkeling van typisch Zeeuwse natuurwaarden, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het behoud van de (inter)nationale biodiversiteit en de omgevingskwaliteit.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie Zeeland is verantwoordelijk voor praktisch het hele natuurbeleid op basis van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Fauna-wet, de Boswet en de WILG. De Provincie stelt de beleidskaders vast, verleent ontheffingen en vergunningen, voert budgetbeheer, heeft de regie over de uitvoering, monitoring en toezicht (handhaving). Daarnaast wil de Provincie dat natuurgebieden en het platteland voor het publiek ontsloten worden: bekend, vindbaar, bereikbaar, toegankelijk en beleefbaar met daarbij speciale aandacht voor mensen met een functiebeperking.

#### **Bescherming natuurgebieden**

De Provincie beschermt alle bestaande natuurgebieden en de agrarische gebieden van ecologische betekenis planologisch (zie [Kaart 13 – EHS en Natura 2000](#)). Rond natuurgebieden geldt een zone van 100 meter waar bij nieuwe ontwikkelingen wordt beoordeeld of er gevolgen zijn voor de natuur. De gemeenten dienen de bestaande natuurgebieden en de agrarische gebieden van ecologische betekenis via een passende bestemming te beschermen.

Als aantasting van natuurwaarden per saldo onvermijdelijk is (groot openbaar belang, geen alternatief) is het verplicht om negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken (mitigatie) en verlies te compenseren. De Provincie volgt de compensatieregeling zoals die door het Rijk wordt opgenomen in de AmvB Ruimte (zie [5.5 Natuur en boscompensatie](#)) en stelt dus geen aanvullende eisen. Daarnaast bieden de Natuurbeschermingswet, de Boswet en de Flora- en Faunawet aanvullend specifieke wettelijke bescherming.

Binnen de EHS zijn door het Rijk gebieden aangewezen van internationaal belang. Dit zijn de Natura 2000-gebieden, die vallen onder de Natuurbeschermingswet: Voordelta, alle Deltawateren, Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren, Yerseke en Kapelse Moer, Vogelkreek, Canisvliet, Grootte Gat Oostburg en het Zwin en Kievittepolder. Na aanwijzing door het Rijk wordt er voor elk gebied een beheerplan opgesteld: voor de Deltawateren door het Rijk, voor alle overige gebieden door de Provincie. In het beheerplan worden de instandhoudingsdoelen benoemd en de bijbehorende noodzakelijke maatregelen, die "haalbaar en betaalbaar" moeten zijn. Daarnaast is er aandacht voor het bestaande gebruik en ontwikkelingsruimte voor andere functies (sociaaleconomische paragraaf, Programmatische Aanpak Stikstof PAS). Naast een beheerplan wordt voor ieder Natura 2000-gebied een handhavingsplan opgesteld. Op toepassing van het plan ziet de Provincie toe.

#### **Beheer natuurgebieden**

De Zeeuwse natuur wordt goed en actief beheerd. De Provincie stelt de doelen hiervoor vast (Natuurbeheerplan Zeeland) en stuurt het beheer van de natuurorganisaties en particuliere (agrarische) beheerders aan op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL). Waar mogelijk worden door beheerders mensen met een zorgvraag ingeschakeld bij het beheer.

#### **Ontwikkeling natuurgebieden**

De Provincie heeft in het verleden van het Rijk opdracht gekregen ca. 6800 ha nieuwe natuur te ontwikkelen als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daarvan is ca. 65% verworven en ca. 45% ingericht (peildatum 2011). Vanwege bezuinigingen door het Rijk vindt er een landelijke herijking van de EHS plaats, waarbij nieuwe afspraken tussen Rijk en Provincies gemaakt worden. Daarbij zal het accent meer op inrichting dan op verwerving komen te liggen en wordt er gestreefd naar een koppeling met Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water. Voor Zeeland betekent dit een kleinere EHS (mogelijk rond 75% van de oorspronkelijke natuurontwikkeling). De herijkte EHS zal vastgelegd en

geactualiseerd worden door wijziging van het Natuurbeheerplan Zeeland. Begrensde natuurontwikkelingsgebieden worden via een waarborgingbeleid planologisch beschermd tegen onomkeerbare ingrepen zonder dat er voor de vigerende agrarische functie sprake is van planologische schaduwwerking. Via droge en natte ecologische verbindingen (ecologische wegbermen, binnendijken en natuurvriendelijke waterlopen) worden de natuurgebieden van de EHS aaneen gesmeed als ecologisch netwerk. Via ontsnipperingsmaatregelen worden ecologische barrières weggenomen.

### **Soortenbescherming en biodiversiteit**

De Provincie neemt specifieke maatregelen voor bijzondere soorten (soortenbescherming) op basis van de leefgebiedenbenadering: kust, moeras, cultuurlandschap.

Verder dient de kwaliteit van bestaande natuurgebieden (EHS, Natura 2000) verbeterd te worden, waarbij verdroging, vermessing en versnippering de grootste knelpunten zijn. Behoud van biodiversiteit wordt nagestreefd via een doelgroepenbenadering: burgers, bedrijven, recreatie en landbouw.

### **Toegankelijkheid**

De Provincie bekijkt alle natuurgebieden van de EHS systematisch op mogelijkheden voor verbetering van de toegankelijkheid. Vervolgens formuleert de Provincie een streefbeeld voor medegebruik, stelt eisen aan de toegankelijkheid via de beheersubsidie (SNL) en stimuleert de aanleg van voorzieningen. Daarnaast realiseert de Provincie in samenwerking met onder andere Stichting Landschapsbeheer Zeeland, waterschap, gemeenten en ondernemers per regio een netwerk van wandelpaden door natuurgebieden en over boerenland. Agrariërs onderhouden de boerenlandpaden als onderdeel van het wandelnetwerk.

Vanuit het verkeers- en vervoerbeleid (PVVP) worden maatregelen genomen om aantasting van de natuur-, landschaps- en recreatiewaarde door autoverkeer te beperken. De belevingswaarde voor wandelaars en fietsers wordt zoveel mogelijk versterkt.

Voor kleine watersport (o.a. kanoën) is ruimte in de Deltawateren, de waterlopen en het open water van de grotere kreken. Bij de verstoringsgevoelige kleinere kreken en kreekuitlopers staat behoud van de rust voor vogels voorop en is waterport niet mogelijk.



### **Natuureducatie**

De Provincie faciliteert natuur- en milieueducatie en bijbehorende voorzieningen (Nationaal Park Oosterschelde, websites, bezoekerscentra) om de groene Zeeuwse rijkdom onder de aandacht te brengen en draagvlak voor het beleid te vergroten. Daarbij wordt gewerkt met arrangementen, waarbij diverse belangen betrokken zijn.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Bescherming en kwaliteitsverbetering bestaande natuur

Actie 2 – Voltooien herijkte Zeeuwse EHS

Actie 3 – Beheer natuurgebieden

Actie 4 – Natuur- en milieueducatie

### 3.3.4. Landschap en erfgoed

#### Doelstelling

Bescherming en ontwikkeling van waardevolle landschappen en cultuurhistorisch erfgoed in Zeeland en vergroting van (in)directe economische baten die voortvloeien uit landschap en erfgoed.

#### Inzet Provincie

De Provincie beoogt de identiteit, diversiteit en belevingswaarde van het Zeeuwse landschap en de aanwezige cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken. Herkenbaarheid, identiteit en regionale diversiteit zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. De Provincie zet daarom in op behoud, versterken en benutten van de meest kenmerkende kwaliteiten en waarden in Zeeland. Het gaat bijvoorbeeld over duinen, monumentale bebouwing, kreekkruggen, bijzondere polders en de Staats-Spaanse Linies.

#### Behoud en bescherming

In overleg met gemeenten, Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) en Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) zijn de kernkwaliteiten van het Zeeuwse landschap per regio geïnteriseerd. Daarbij is voor de afzonderlijke kwaliteiten aangegeven of zij van provinciaal, regionaal of lokaal belang zijn en zijn strategieën geformuleerd voor de wijze van behoud, bescherming en ontwikkeling.



De Provincie draagt verantwoordelijkheid voor het behoud van de kwaliteiten met een provinciaal belang. Deze zijn benoemd in onderstaand overzicht en worden weergegeven op [Kaart 14 – Landschap en cultuur](#). De

Provincie geeft deze kwaliteiten een basisbescherming in de ruimtelijke verordening.

Landschappen, landschapselementen en cultuurhistorische elementen van provinciaal belang	
Vlakelementen	Deltawateren, duin- en strandlandschappen, vroongronden, schorren en slikken, inlagen, karrevelden en open zilte weidegebieden, kreken en kreekrestanten, bossen en landgoederen, bijzondere open poelgebieden, (overige) EHS-gebieden en de open entree van Zeeland.
Lijnelementen	Deltawerken en overige grote ingenieurswerken (o.a. Zeelandbrug), deltadijken, binnendijken, muralmuurtjes, Atlantikwall, Landfront Vlissingen, Staats Spaanse Linies, duinbeken, houtwallen en elzenmeten in de Kop van Schouwen en herkenbare overgangen naar kleinschalige dekzandlandschappen in Zeeuws-Vlaanderen
Puntelementen	Vliedbergen, welen, paalhoofden, molenbiotopen, forten, kastelen, hollestelles, oesterputten en groeve Nieuw-Namen

Van gemeenten wordt verwacht dat zij op een soortgelijke wijze uitwerking geven aan het behoud van de kwaliteiten met een regionaal of lokaal belang in hun structuurvisies en bestemmingsplannen. De gezamenlijk uitgevoerde inventarisatie kan daarbij worden beschouwd als een handreiking.

#### Ontwikkeling

De Provincie biedt ruime ontwikkelingsmogelijkheden voor bijzondere projecten op het vlak van wonen, recreatie en zorg op geschikte locaties in het landelijk gebied. Uitgangspunt voor het bepalen van geschikte locaties vormen de samen met gemeenten, SLZ en SCEZ benoemde kwaliteiten en de hieraan gekoppelde strategieën. Op die manier zijn er overal verschillende ontwikkelingsmogelijkheden en kan niet alles overal. In de praktijk zal per locatie en ontwikkeling maatwerk geleverd moeten worden, waarbij een vroegtijdige betrokkenheid van gemeente én Provincie wenselijk is. Om te waarborgen dat dergelijke ontwikkelingen ook leiden tot versterking van het Zeeuwse landschap gelden hiervoor dezelfde randvoorwaarden als voor de ontwikkeling van nieuwe landgoederen en buitenplaatsen. Ook kunnen deskundigen op het gebied van economische ontwikkeling en landschap worden ingezet (zie paragraaf [Ontwikkelen met deskundig advies](#)).

### **Nieuwe landgoederen en buitenplaatsen**

Uitgangspunt voor een nieuw landgoed of buitenplaats vormt de door de particuliere sector betaalde aaneengesloten natuur- en landschapsontwikkeling (bijv. aanleg van bos). Subsidie voor de realisatie van een landgoed of buitenplaats is niet mogelijk. Om aanleg, onderhoud en beheer te kunnen financieren mag bebouwing worden gerealiseerd. Toegestane functies voor het gebruik van deze bebouwing zijn wonen, verblijfsrecreatie en zorg. In de directe nabijheid van de stedelijke centra Middelburg, Vlissingen, Goes en Terneuzen is ook een kantoorfunctie denkbaar.

De volgende randvoorwaarden zijn van toepassing:

- De maximale omvang van bebouwing bedraagt 4500 m<sup>3</sup> bij een oppervlakte van 5 ha. Als een qua oppervlak groter of kleiner landgoed wordt gerealiseerd neemt de maximale omvang van de bebouwing verhoudingsgewijs toe of af;
- De minimale oppervlakte van een landgoed of buitenplaats bedraagt 1,5 ha (het maximale bouwvolume bedraagt dan 1350 m<sup>3</sup>). Om in aanmerking te komen voor de fiscale voordelen die een landgoed of buitenplaats biedt moet voldaan worden aan aanvullende voorwaarden die op basis van de Natuurschoonwet worden gesteld;
- Op een landgoed of buitenplaats kunnen meerdere gebouwen worden gerealiseerd. Het maximale bebouwingspercentage bedraagt 3% van de totale oppervlakte;
- Een landgoed of buitenplaats is openbaar toegankelijk. Maximaal 20% van de totale oppervlakte mag aan de openbaarheid worden onttrokken;
- De te realiseren landschapswaarden worden planologisch en privaatrechtelijk vastgelegd.



### **Nationaal Landschap**

Delen van Zeeland zijn aangeduid als Nationaal Landschap. Het gaat om Walcheren, de Zak van Zuid-Beveland en West Zeeuws-Vlaanderen. In deze gebieden gelden dezelfde planologische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkingen als de rest van Zeeland. Op landschappelijk en cultuurhistorisch vlak staan daarbij de voor deze gebieden benoemde kwaliteiten en daaraan gekoppelde strategieën centraal. De Provincie roept vooral marktpartijen en ondernemers op de kansen en mogelijkheden die deze bijzondere status met zich meebrengt op economisch en landschappelijk verantwoorde wijze te vermarkten.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Beschermen en ontwikkelen landschapskwaliteiten

Actie 2 – Vergroten economische baten landschap

### 3.3.5. Duurzaam gebruik van bodem en diepere ondergrond

#### Doelstelling

De bodem en de diepere ondergrond moeten op duurzame (goede balans tussen beschermen, versterken en benutten) en integraal afgewogen wijze ingezet worden bij ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energiehuishouding, inrichting en functietoekenningen in landelijk en stedelijk gebied, de identiteit en herkenbaarheid van de leefomgeving en een schone en gezonde leefomgeving.

#### Inzet Provincie

De inzet van de Provincie Zeeland loopt via drie sporen: Ten eerste doormiddel het stimuleringsprogramma 't Zeeuws Bodemvenster het onder de aandacht brengen van de maatschappelijke relevantie van duurzaam bodemgebruik en bodem(ecosysteem)diensten. Hierbij richt de Provincie zich vooral op de Zeeuwse overheden en (potentiële) gebruikers en gebruikersgroepen van bodem(ecosysteem)diensten. Verder moet duurzame benutting van de bodem concreet en integraal vorm krijgen in de uitvoeringspraktijk van ruimtelijke planvorming, gebiedsontwikkeling en duurzaamheidsinitiatieven.

Ten tweede door het onder voorwaarden ruimte bieden aan economische activiteiten in de ondergrond, voor zover die passen binnen de gewenste ontwikkeling van Zeeland.

Ten derde door te zorgen dat risicovolle ernstige bodemverontreinigingen (de spoedlocaties, zie [Kaart 15 - Bodemverontreiniging](#)) uiterlijk eind 2015 zijn weggenomen. De overige gevallen van ernstige bodemverontreiniging moeten door eigenaren of initiatiefnemers van ontwikkelingen zelf worden aangepakt. Verontreiniging veroorzaakt na 1987 (zogenaamde nieuwe gevallen) moeten door de veroorzaker zelf zo spoedig mogelijk volledig worden gesaneerd.

#### Spoor 1: 't Zeeuws bodemvenster

Het stimuleringsprogramma 't Zeeuw Bodemvenster van de Provincie Zeeland biedt helderheid in de mogelijkheden, kansen en beperkingen en de waarde van de Zeeuwse bodem en zet in op de concrete uitvoeringspraktijk.

Het stimuleringsprogramma bestaat uit meerdere onderdelen:

- Er is een richting- en focusgevende bodemagenda opgesteld, aanhakend bij maatschappelijke opgaven;
- Vanaf 2012 is een ondersteunende internetapplicatie [www.zeeuwsbodemvenster.nl](http://www.zeeuwsbodemvenster.nl) met bodeminformatie operationeel. Een applicatie voor "niet-bodemkundigen" met bodemkaarten, productbladen, achtergrondinformatie en documenten;
- Er is een ondersteuningsteam beschikbaar om organisaties te helpen/adviseren om bij ruimtelijke ontwikkelingsplannen gebiedsverkenningen vanuit de bodem/ondergrond uit te voeren;
- Door de concrete toepassing van de bodemagenda komen gaandeweg kennis-, beleids- en uitvoeringsvragen op die opgepakt moeten worden. Hiervoor worden (pilot)projecten, symposia, workshops en studies uitgevoerd en georganiseerd. Dit kunnen initiatieven vanuit de Provincie Zeeland, de gezamenlijke Zeeuwse overheden (onder andere vanuit het Zeeuws Platform Bodembeheer), met marktpartijen, vanuit netwerken, kennis- en opleidingscentra zijn. Waar mogelijk wordt aangesloten bij landelijke en Europese initiatieven en onderzoeksprogramma's. Het stimuleringsprogramma heeft hierdoor een interactief karakter en speelt in op kansen en mogelijkheden die passen binnen de doelstelling en de bodemagenda van 't Zeeuws Bodemvenster.
- Het inzichtelijk maken van de economische en maatschappelijke waarde van de bodem. Wanneer eigenschappen en kwaliteiten van de bodem door mensen benut worden, wordt gesproken van bodem(ecosysteem)diensten. Deze diensten hebben dus een economische en/of maatschappelijke waarde die dikwijls nog onderbelicht worden.



## **Spoor 2: Benutting diepere ondergrond**

Door het ontstaan van schaarste van grondstoffen en het klimaat- en energievraagstuk komt de diepere ondergrond steeds meer in de belangstelling van onder andere het Rijk (bevoegd gezag Mijnbouwwet) te staan. Ook in Zeeland biedt de diepere ondergrond diverse mogelijkheden. Vanuit haar eigen rol heeft de Provincie de volgende standpunten over het gebruik van de diepere ondergrond.

### **Opslag radioactief afval**

Opslag van radioactief afval wordt – overeenkomstig de IPO beleidslijn, als reactie op het Europese standpunt over ondergrondse opslag van radioactief afval (opslag binnen eigen landsgrenzen) – door Zeeland afgewezen. Enerzijds biedt de zogenaamde laag van de Boomse klei in Zeeland wellicht mogelijkheden voor herneembare eindberging. Anderzijds ligt in Zeeland deze laag zo ondiep en is de dikte relatief gering zodat op geologische tijdschaal deze laag niet stabiel/veilig genoeg is. De EU hanteert voornamelijk het standpunt dat radioactief afval ondergronds moet worden opgeslagen.

### **Winning schaliegas en CBM (Coal-bed-methaan)**

Momenteel is onvoldoende duidelijk of niet-conventionele gaswinning in Zeeland mogelijk en economisch haalbaar is. Landelijke haalbaarheidsstudies naar deze methoden moeten dat uitwijzen. Beleidsmatig gezien staat de Provincie kritisch tegenover deze winningsvormen. Zo moet voldaan worden aan de volgende uitgangspunten: Geen optredende bodemdaling gezien de zeer kwetsbare laaggelegen ligging van Zeeland, geen aardtrillingen, geen schadelijke effecten van de voor deze winningen benodigde chemicaliën op bodemsysteem en leefmilieu (bodem-, grondwater- en oppervlaktewaterverontreiniging), geen gasemissies naar lucht en grondwater, geen landschappelijke verstoring door de bovengrondse voorzieningen en een economische haalbaarheid.

### **Opslag CO<sub>2</sub>**

Opslag van CO<sub>2</sub> in steenkoollagen in de ondergrond van Zeeland is technisch mogelijk. Deze methode, die nog in ontwikkeling is, zou mogelijk gecombineerd kunnen

worden met coal-bed-methaan winning. De Provincie is van mening dat opslag van CO<sub>2</sub> een maatregel is die als overgangsmaatregel binnen de energietransitie verdedigbaar, maar niet duurzaam is. Omdat injectie in steenkoollagen veel energie kost en effecten moeilijk te voorspellen zijn, is de Provincie vanuit duurzaamheidsoverwegingen geen voorstander van CO<sub>2</sub> opslag in Zeeland.

Een andere ontwikkeling is de tijdelijke opslag van CO<sub>2</sub> in de ondergrond bij kassengebieden. Door opslag van het in de winter ontstane CO<sub>2</sub> overschot in de diepere ondergrond kan het tekort aan CO<sub>2</sub> in de kassen in de zomer van daaruit worden aangevuld. Deze vorm van CO<sub>2</sub> opslag draagt wel bij aan provinciale duurzaamheidsdoelstellingen. Economische haalbaarheid, voorkomen van negatieve milieueffecten en garanderen van de veiligheid zijn hierbij de randvoorwaarden.

### **Geothermie**

Winning van aardwarmte op kilometers diepte heeft potentie in het gebied ten noorden van de Oosterschelde. In het zuidelijke deel is geothermie niet mogelijk, maar liggen er wel mogelijkheden voor ondiepe geothermie of restwarmte opslag. De Provincie staat positief tegenover het gebruik van deze duurzame vormen van energieproductie. Daarbij gelden de voorwaarden dat winningspunten en de invloedssfeer van de winning (de ruimteclaim) in de diepe ondergrond planologisch moet worden ingepast en vastgelegd. Ook moet de economische haalbaarheid vooraf goed te worden afgewogen. Geothermie vraagt om veel investeringen en kan alleen rendabel zijn bij een grote vraag aan energie/warmte. Verder zijn geothermische installaties met weinig/geen invloed op landschappelijke beeldkwaliteit vanuit dat perspectief niet gebonden aan bepaalde locaties.

### **Warmte-koude opslag**

Toepassing van open en gesloten bodemenergiesystemen (WKO) wordt gestimuleerd in Zeeland. Voor grondwaterbeschermingsgebieden geldt dat er geen bodemenergiesystemen worden toegestaan. Voor alle andere gebieden geldt dit verbod niet.

Aandachtspunten bij WKO zijn de kwaliteit bij aanleg, de kans op onderlinge beïnvloeding (rendementsverlies) van systemen die te dicht bij elkaar liggen en de balans tussen koude en warmte tijdens het gebruik. Indien relevant voor Zeeland, zal worden ingespeeld op uitkomsten van (lopende) onderzoeken op dit beleidsterrein.



### Spoor 3: Aanpak bodemverontreiniging

De risico's op de zogenaamde spoedlocaties, die medio 2013 allemaal in beeld zijn, moeten uiterlijk 2015 zijn weggenomen. Dit kan door middel van saneren of het treffen van beheersmaatregelen. Hierbij geldt dat de kosten daarvoor in principe worden gedragen door de eigenaars en/of initiatiefnemers van/op de betreffende locaties. De Provincie kan deze sanerings- of beheersmaatregelen zo nodig en voor zo ver mogelijk mee financieren. Op [Kaart 15 – Bodemverontreiniging](#) zijn spoedlocaties en de meeste overige locaties aangegeven.

De overige ernstige gevallen met bodemverontreiniging (niet-spoedeisend) worden voor 2030 aangepakt door eigenaren op het moment van ruimtelijke of maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. verkoop of projectontwikkeling). De Provincie zet financiën in om de aanpak van dergelijke gevallen van bodemverontreiniging te realiseren als daarmee knelpunten worden opgelost. Financiën kunnen ook worden ingezet om bodemverontreiniging te verwijderen waardoor ruimtelijke processen en duurzame benutting van de ondergrond worden gestimuleerd.

De ernst van een aanwezige bodemverontreiniging legt de Provincie vast in een beschikking op grond van de

Wet bodembescherming. De Provincie beschouwt locaties waar in het verleden afval is gestort als potentiële gevallen van ernstige bodemverontreiniging. Bij grote saneringen ziet de Provincie toe op een juiste uitvoering. Toezicht vindt plaats met controlebemonsteringen. De Provincie ziet ook toe op het tegengaan van illegale saneringen en depots.

In het kader van de bedrijvenregeling uit de Wet bodembescherming kunnen bedrijven op in gebruik zijnde verontreinigde bedrijfsterreinen in sommige gevallen bij de Provincie een subsidieverzoek indienen voor een bijdrage in de saneringskosten. Als een subsidie wordt toegezegd dan wordt de subsidie betaald uit een speciaal Rijksbudget. Een iets soepeler subsidieregeling is de cofinancieringsregeling voor bedrijven, waarvoor het Bodemcentrum namens het Rijk als loket fungeert.

Er zijn ook locaties waarbij de mogelijkheid bestaat dat er sprake is van bodemverontreiniging of waar dit is geconstateerd, maar waarbij dit niet in een beschikking van de Provincie is vastgelegd. Dit zijn voornamelijk locaties die voortgekomen zijn uit het project Landsdekkend Beeld Bodemverontreiniging (2004). Verder onderzoek en eventueel sanering van die locaties zullen in principe worden opgepakt door eigenaren op moment van ruimtelijke of maatschappelijke ontwikkelingen op de betreffende locaties. Verontreinigingen die zijn ontstaan na 1987 vallen onder het zorgplichtartikel van de Wet bodembescherming en moeten zo spoedig mogelijk in het geheel worden verwijderd door eigenaar of veroorzaker.

### Nazorg

Op verschillende locaties is in het verleden een sanering uitgevoerd en zijn nazorgverplichtingen vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het in stand houden van een isolerende voorziening dan wel het uitvoeren van periodieke metingen. De Provincie ziet er op toe dat de nazorgverplichtingen worden nagekomen.



### ***Verandering wettelijk kader bodem(sanerings)beleid na 2015***

Voor het faciliteren van de beleidstransitie van sectoraal saneringsbeleid naar integraal ruimtelijk en economisch ontwikkelingsbeleid is de huidige Wet bodembescherming, die zich voornamelijk richt op de inzet van saneringsinstrumentarium, ontoereikend. Er gaat aangesloten bij en gebruik gemaakt worden van

bestaande wet- en regelgevingsstructuren, zoals de Wet ruimtelijke ordening en de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht, mogelijk medio 2014 opgaand in de nieuwe Omgevingswet. De Wet bodembescherming in zijn huidige vorm kan dan worden ingetrokken.

### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 - Inspelen op mogelijkheden, kansen en beperkingen van de Zeeuwse bodem

Actie 2 – Kansen voor diensten van diepe ondergrond benutten

Actie 3 – Beperken risico's gebruik van diepe ondergrond

Actie 4 – Wegnemen onaanvaardbare risico's bodemverontreiniging

Actie 5 – Preventie en aanpak overige risico's bodemverontreiniging

### 3.3.6. Archeologie en aardkunde

#### **Doelstelling**

Bescherming en ontwikkeling van aardkundige en archeologische waarden.

#### **Inzet Provincie**

De Provincie beheert archeologische bodemvondsten en beschermt archeologisch en aardkundig waardevolle gebieden.

#### **Archeologische waarden**

De Provincie werkt samen met het Rijk en de gemeenten proactief aan het behouden van archeologische waarden. Het Rijk zorgt voor een basisbescherming en geeft opgravingsvergunningen af. De gemeente houdt in het bestemmingsplan en vergunningverlening rekening met alle archeologische waarden.

De Provincie richt zich voor de bescherming specifiek op terreinen van bekende archeologische waarde. De Provincie heeft de bevoegdheid gebieden aan te wijzen als archeologisch attentiegebied. De Provincie ondersteunt gemeenten in hun archeologiebeleid door informatie over archeologische waarden te beheren en beschikbaar te stellen en ontwikkeling van eigen gemeentelijk of regionaal beleid te (onder)steunen (zie [Kaart 16 - Archeologie](#)). Als basis zijn in de Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie tien onderzoeksthema's benoemd die van provinciaal belang zijn. Tenslotte is de Provincie eigenaar voor alle vondsten en documentatie uit archeologisch onderzoek. Zij beheert alle vondsten adequaat en ontsluit deze in het Zeeuws Archeologisch Depot. Een groot deel van deze taken wordt uitgevoerd door de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ). Gemeenten melden nieuwe vondsten aan de SCEZ.

#### **Aardkundig waardevolle gebieden**

De Provincie beschermt alle gebieden die op provinciaal, nationaal of internationaal niveau van bijzondere aardkundige waarde zijn (zie [Kaart 17 – Aardkundige waarden](#)). De inventarisatie uit het rapport "Aardkundige waarden in Zeeland" uit 2008 is hiervoor de basis. Deze waarden zijn op kaart aangegeven en beschikbaar voor gemeenten, waterschap en andere belanghebbenden. Aanvullend is ook een kaart gemaakt met overige gebieden in Zeeland met aardkundige waarden. Voor die overige gebieden voert de Provincie een stimuleringsbeleid om deze bij gebiedsontwikkeling op verantwoorde en sprekende wijze in te passen. De Provincie is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de databestanden.



#### **Aardkundige monumenten**

De Provincie wijst pareltjes onder de aardkundig waardevolle gebieden aan als aardkundige monumenten. In 2018 zullen naar verwachting ten minste zeven aardkundige monumenten aangewezen zijn in Zeeland.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Kwaliteitsbewaking archeologie

Actie 2 – Bewaren archeologisch erfgoed

Actie 3 – Beheer en behoud aardkundige waarden

### 3.3.7. Luchtvaart

#### Doelstelling

Veilige luchtvaart met beperkte geluidshinder.

#### Inzet Provincie

De Provincie reguleert als bevoegd gezag de luchtvaartterreinen in Zeeland om ruimte te bieden aan economische ontwikkelingen zonder dat dit ten koste gaat van de leefomgeving.

#### Luchtvaartterreinen

De Provincie streeft naar behoud en continuering van bestaande luchtvaartterreinen binnen de voor deze luchthaventerreinen geldende besluiten en/of regelingen. In Zeeland zijn de bestaande luchthaventerreinen gelegen bij:

- Arnemuiden (vliegveld Midden-Zeeland).
- Haamstede en Axel (zweefvliegtuigen) en Zierikzee (helikopters).
- Bedrijven en ziekenhuizen (helikopters).

Er worden geen mogelijkheden geboden voor nieuwvestiging van luchthaventerreinen waarvoor een luchthavenbesluit moet worden afgegeven.

Nieuwvestiging van niet- gemotoriseerde luchtspporten of luchthaventerreinen waarvoor een luchthavenregeling moet worden afgegeven is alleen mogelijk indien sprake is van luchthaventerreinen:

- die uitsluitend worden gebruikt ten behoeve van algemeen belang (zoals helihavens bij ziekenhuizen en brandweerkazernes).
- in een gebied waar zich een concentratie voordoet van activiteiten die wat betreft milieu-impact gelijksoortig zijn (concentratie gebied, bijvoorbeeld geluidszone industrieterrein).

#### Gebruik luchthaventerreinen

In provinciale verordeningen (luchthavenbesluit/-regeling) wordt per luchthaventerrein een maximaal aantal vliegbewegingen per jaar en, indien aan de orde, de geluidsruimte en beperkingen voor de omgeving vastgelegd. De Provincie ziet hier op toe. Uitbreiden of

wijzigen van bestaande luchthaventerreinen is alleen mogelijk als er geen structurele toename is van geluid en/of vergroting van het beperkingengebied tenzij het terrein zich bevindt in een gebied waar zich een concentratie voordoet van activiteiten die wat betreft milieu-impact gelijksoortig zijn (concentratie gebied, bijvoorbeeld geluidszone industrieterrein).



De mogelijkheden en voorwaarden voor ontheffingen ten behoeve van tijdelijk en incidenteel gebruik van luchthaventerreinen worden in een specifieke beleidsregel beschreven. De Provincie stelt in 2013 specifiek handhavingsbeleid op voor vliegbewegingen en geluidsbeperkingen.

#### Beperkingen voor omgeving

Bij het opstellen van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met hoogtebeperkingen voor gebouwen en objecten die gelden bij vliegvelden, zend- en ontvangstations en radiobakens. Voor vliegveld Midden-Zeeland geldt daarnaast dat in de ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden met een gebied waarvoor op grond van geluid en externe veiligheid beperkingen gelden voor bijvoorbeeld woningbouw. Alle beperkingen zijn aangegeven op [Kaart 18 – Luchtvaart](#).

#### Bijbehorende acties in hoofdstuk 5

Actie 1 – Reguleren Zeeuwse luchtvaartterreinen

Actie 2 – Voorkomen beperkingen vliegvelden, zend- en ontvangstations en radiobakens

## 4. Uitvoeringsagenda

Effectief omgevingsbeleid staat of valt met een effectieve en efficiënte inzet van instrumenten. In de uitvoeringsagenda komen de provinciale beleidsdoelen, acties, prestaties en instrumenten bij elkaar. Ieder beleidsthema vraagt om maatwerk, omdat de rol van de Provincie verschilt en er verschillende partijen betrokken zijn. De Provincie geeft maximale duidelijkheid aan de uitvoeringpartners door vooraf aan te geven welke instrumenten waarop worden ingezet.

### 4.1. Instrumenten en inzet bij kernrollen

Om beleidsdoelen te realiseren worden door de Provincie verschillende rollen vervuld en verschillende

instrumenten ingezet. Instrumenten worden ingezet op verschillende momenten in de beleidscyclus en beïnvloeden het proces op verschillende manieren. In hoofdlijnen is een onderverdeling te maken in algemene en specifieke instrumenten. Algemene instrumenten zijn breed inzetbaar. Dat zijn vormen van afspraken maken, variërend van informeel overleg tussen partijen, formeel ambtelijk overleg, bestuurlijke afspraken en vastgestelde kaders met een wettelijke basis. Afspraken gaan meestal over wanneer en in welke mate specifieke instrumenten worden ingezet. Andere instrumenten zijn niet op ieder moment en bij ieder beleidsveld inzetbaar. Bij de kernrollen van de Provincie past een bepaald pakket van instrumenten.

Algemeen inzetbaar	Voorbeelden van concrete provinciale instrumenten
Informeel overleg	Overleg met overheden en maatschappelijke organisaties
Formeel overleg	Wettelijk vooroverleg (Wro)
Bestuurlijke afspraken	Bestuursakkoord water, bestuursakkoord ILG, convenant bedrijventerreinen, etc.
Formele kaders	Waterverordening, Ruimtelijke verordening, Milieuverordening, Landschapsverordening
Specifiek inzetbaar	
Informatie, communicatie en connecties	Website zeeland.nl, Geoloket, Atlas Leefomgeving, Scoop, SCEZ, Impuls Zeeland, MVO, ZMf, IVN, advertenties, lobby in Den Haag en Brussel, MIRT-overleg, IPO
Financiële middelen	Bijdrage in procesgeld, cofinanciering, verdeling EU- en rijksgelden, garantstelling, voorfinanciering, vereveningsbijdragen
Menskracht	Projectleiding, projectondersteuning, procesbegeleiding, advisering door eigen specialisten, advisering door adviesorganen zoals PCO en PCGR
Formele reacties	Zienswijze (en soms beroep) bij ontwerp bestemmingsplan, omgevingsvergunning, structuurvisie, milieubeleidsplan, handhavingstrajecten, klachtenbehandeling
Doorzetting	Reactieve aanwijzing, inpassingsplan, goedkeuringsbevoegdheid dijkversterkingsplan, indeplaatstreding
Grond	Inzet kavelruil en ruilgrondbank
Vergunningverlening	Omgevingsvergunning, grondwatervergunning, NB-wetvergunning, ontheffing Flora- en Faunawet, Wabo, Wet Milieubeheer, Ontgrondingsvergunningen
Toezicht en handhaving	Toezicht en handhaving industrie, afvalverwerkers, BRZO bedrijven, zwembaden/plaatsen en op natuurbeschermingswet, Flora- en Faunawet, boswet, bodemsaneringen en vuurwerkevenementen, luchtvaart, ontgrondingen
Metingen	Metingen kwaliteit grondwater, luchtverontreiniging, geur, zwemwaterkwaliteit, bedrijfsterreinen
Monitoring	Omgevingsbalans, gegevensuitwisseling via INSPIRE

#### 4.1.1. Inzet provinciale verordeningen

Beleidskaders voor provincie, gemeenten, waterschap, bedrijven en burgers zijn veelal door het Rijk wettelijk vastgesteld, zonder daarbij nadere inhoudelijke afwegingsruimte te bieden. Waar de wet wel voorziet in nadere afwegingsruimte voor medeoverheden, wordt de mogelijkheid geboden voor het opstellen van een verordening. De Provincie heeft daarmee de beschikking over een breed wettelijk instrumentarium om met een regionale invulling het algemeen belang veilig te stellen.

Voor het omgevingsbeleid zijn drie in volgend overzicht vermelde verordeningen in het bijzonder van belang, omdat daarin veel thema's aan de orde komen. De Provinciale Milieuverordening Zeeland (PMV) richt zich op een breed aantal milieuaspecten, waarbij vooral afspraken worden vastgelegd over toepassing en ontheffing van wettelijke normen bij vergunningverlening. In de Provinciale Waterverordening Zeeland (PWV) liggen vooral afspraken over overleg, proces en taakverdeling

rond de waterkeringen en waterbeheer vast. De Verordening Ruimte Provincie Zeeland (VRPZ) benoemt mogelijkheden en beperkingen voor ruimtelijke ontwikkelingen van provinciaal belang. De gemeenten nemen deze regels in acht bij het opstellen van hun bestemmingsplannen.

De ruimtelijke verordening wordt tegelijk met het omgevingsplan herzien. De waterverordening zal eind 2012 worden herzien, om ook wijzigingen als gevolg van het nationaal bestuursakkoord water mee te kunnen nemen.

Het Rijk werkt aan een ingrijpende herziening van het omgevingsrecht, met als doel te komen tot één omgevingswet waarin circa zestig afzonderlijke wetten worden geïntegreerd. De Provincie Zeeland heeft het voornemen om op basis van die omgevingswet ook de eigen verordeningen te integreren tot één Omgevingsverordening Zeeland. Om onnodig werk te voorkomen, wordt daarmee begonnen als de nieuwe randvoorwaarden en eisen voor die verordening duidelijk zijn.

	<b>Kaderstelling over de onderwerpen</b>	
<b>Milieuverordening Zeeland (PMV)</b>	afvalstoffen onderwater flora en fauna buisleidingen industrieterreinen van regionaal belang	milieubeschermingsgebieden bodemsanering procedurele aspecten
<b>Waterverordening Zeeland (PWV)</b>	normen waterkeringen waterkwantiteit beoordeling waterkeringen vaarwegbeheer	waterstaatswerken grondwateronttrekking grondwaterbescherming procedurele aspecten
<b>Verordening Ruimte Provincie Zeeland (VRPZ)</b>	duurzaamheidsladder bedrijven wonen windenergie recreatie concentratie agrarische bebouwing bufferzones	glastuinbouw intensieve veehouderij lawaaispoorten en landingsplaatsen regionale waterkeringen natuur landschap en erfgoed procedurele aspecten

## 4.2. Vergunningverlening, toezicht, handhaving en monitoring

### 4.2.1. Ontwikkelingen

De Provincie Zeeland zet in op een goed vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven en een schone, gezonde en veilige leefomgeving voor de inwoners. Vergunningverlening, toezicht en handhaving hebben hiermee een directe relatie. Een aantal landelijke ontwikkelingen zijn van belang voor het beleid en de uitvoering van de vergunningverlening en handhaving in Zeeland.

Door de uitbreiding van het Activiteitenbesluit neemt het aantal bedrijven met een vergunningplicht voor milieuaspecten af. In de toekomst zullen alleen nog de grotere bedrijven in Zeeland een omgevingsvergunning nodig hebben. De overige bedrijven vallen dan onder algemeen geldende regels.

Met de komst van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is een aantal vergunningstelsels samengevoegd tot één omgevingsvergunning voor onder andere milieu, bouwen, ruimtelijke inpassing en natuur. Door de Provincie zijn samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met gemeenten en andere instanties om zowel burgers als bedrijven optimaal te helpen bij een adequate vergunningverlening op grond van de Wabo. Vanaf 2013 zal deze samenwerking uitmonden in de vorming van één regionale uitvoeringsdienst (RUD-Zeeland) voor vergunningen, toezicht en handhaving (VTH). Daarmee ontstaat één organisatie voor het vergunningenloket met de benodigde inhoudelijke expertise. Voor de meest risicovolle bedrijven in Zeeland zal de RUD-Zeeland gaan samenwerken met de DCMR Milieudienst Rijnmond.

### 4.2.2. Vergunningverlening

#### **Visie op vergunningverlening**

Het bedrijfsleven verwacht een professionele en deskundige organisatie die, als het gaat om vergunningverlening, snel kan inspelen op de markt vraag. Burgers verwachten van de Provincie voldoende waarborgen voor een kwalitatief goed leefklimaat. Uitgangspunt voor de Provincie is dat de

verantwoordelijkheden worden gelegd waar deze horen; van bedrijven wordt bijvoorbeeld verlangd dat voldoende capaciteit en expertise beschikbaar is om vergunningaanvragen conform de wettelijke vereisten op te stellen en naleving van de voorschriften te borgen.

Het doel van de Provincie bij het verlenen van vergunningen is het recht doen aan de belangen van alle betrokkenen, in een transparante en deskundige organisatie met een open cultuur. De samenwerking met andere organisaties wordt versterkt om de juiste kennis en deskundigheid in huis te hebben en een goede gesprekspartner te zijn voor de bedrijven. Daarbij legt de Provincie prioriteit bij het beperken van risico's waaraan burgers worden blootgesteld en op het creëren van een schoon en leefbaar omgevingsklimaat. Belangrijke wettelijke instrumenten die daarvoor worden toegepast zijn onder andere de Wet milieubeheer, de Wet ruimtelijke ordening, de Waterwet, de Natuurbeschermingswet 1998, het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Europese wetgeving is veelal in deze Nederlandse wetgeving opgenomen.

#### **Uitvoering en procesbeheersing**

Alle bedrijven die onder de IPPC-richtlijn vallen en waarvoor GS het bevoegd gezag zijn (ca 50 bedrijven), hebben een vergunning die gebaseerd is op de best beschikbare technieken (BBT) volgens deze richtlijn. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van diverse BBT-documenten zoals de Europese BREF's (Referentie documenten) en de Nederlandse emissie richtlijn (NeR). Een ander uitgangspunt is dat bij de vergunningverlening wordt getoetst op luchtkwaliteitsnormen en vastgestelde zones voor geluid en externe veiligheid. Begin 2011 is de Richtlijn Industriële Emissies (RIE) in werking getreden. Deze richtlijn moet binnen 2 jaar in de Nederlandse wetgeving zijn geïmplementeerd. Deze richtlijn heeft ook gevolgen voor Zeeuwse bedrijven. Voor alle bedrijven waarvoor GS (deels) bevoegd gezag is, geldt als uitgangspunt dat sprake is van actuele vergunningen, veelal niet ouder dan 7 jaar dan wel getoetst op actualiteit.



De kwaliteitsdoelstellingen voor het proces van vergunningverlening zijn vastgelegd in een ISO-gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem. De focus voor de komende jaren is gericht op de meest risicovolle bedrijven in Zeeland. Daartoe wordt, in samenwerking met Toezicht en Handhaving, de prioritering bepaald aan de hand van een risicoprofiel per bedrijf. Voor een goede programmering wordt tevens gewerkt met een milieudoelenaanpak. Bij het werken met milieudoelen ligt de nadruk op milieuresultaten. Op deze wijze levert het vergunningeninstrument een bijdrage aan de leefbaarheidsdoelstellingen van het omgevingsplan.

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 – Actualiseren vergunningen

Actie 2 – Verbeteren effectieve aanpak

#### **4.2.3. Toezicht en handhaving**

##### ***Visie op handhaving***

De Provincie heeft de taak het toezicht en handhaving uit te voeren bij inrichtingen die vallen onder de wet milieubeheer, wet algemene bepalingen omgevingsrecht, activiteitenbesluit en wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen. Daarnaast is de Provincie in bepaalde gevallen bevoegd gezag voor de waterwet. Naast het toezicht op inrichtingen is de Provincie bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet, de Boswet, Ontgrondingenwet, wet bodembescherming, luchtvaart en bij vuurwerkevenementen.

De Provincie ziet het als haar missie om bij te dragen aan het behoud en versterken van de Zeeuwse omgevingskwaliteit door te bevorderen dat geldende wet- en regelgeving door alle betrokken partijen wordt nageleefd.

Vanuit het belang van de Zeeuwse omgevingskwaliteiten stelt de Provincie prioriteiten voor de integrale handhaving en voert deze uit. Hierbij spelen deskundigheid en innovatie een belangrijke rol. Over de gestelde prioriteiten en het gewenste resultaat communiceert de Provincie duidelijk met alle betrokkenen.

De Provincie past in het toezicht en handhaving verschillende, op de doelgroepen afgestemde instrumenten toe. Zo wordt doelgericht aan gedragsverandering bij deze doelgroepen gewerkt. Door samen te werken met andere toezichthouders wordt de kwaliteit van het toezicht verhoogd en de toezichtlast verlaagd. Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Revitalisering Generiek Toezicht, voorzien op 1 juli 2012, zal het stelsel van het Interbestuurlijk Toezicht ingrijpend wijzigen. De provincies worden verantwoordelijk voor het Interbestuurlijk Toezicht op de gemeenten. Hierbij worden ook de taken van de voormalige VROM-Inspectie aan de provincies overgedragen. Uitgangspunt van de nieuwe wet is dat het toezicht sober, proportioneel en risicogericht wordt uitgevoerd. De implementatie en vormgeving van het nieuwe Interbestuurlijk Toezicht binnen de provincie Zeeland is in voorbereiding.

##### ***Uitvoering handhaving***

Bij het uitvoeren van de handhavingstaak heeft de Provincie een directe relatie met bedrijven en inwoners. De handhaving kan alleen goed uitgevoerd worden als ambities en wettelijke kaders goed op elkaar aansluiten. Om zowel aan de ambities als aan de wettelijke kaders te kunnen voldoen wordt daarom ingezet op:

- Risico- en informatiegestuurd werken.
- Invulling geven en werken volgende de handhavingssladder, waarbij de vorm van toezicht en handhaving toegesneden wordt op het risicoprofiel van het bedrijf.
- Projectmatig, programmatisch en thematisch werken. Hierbij wordt tevens invulling gegeven aan het landelijke project "vernieuwing toezicht", waarbij onder meer inspecties per branche worden uitgevoerd. Hierbij speelt een uniforme landelijke toezichtstrategie een belangrijke rol.
- Actief mengen in voortrajecten, waardoor beleid, vergunningverlening en handhaving beter op elkaar afgestemd worden.
- Verdergaande samenwerking met andere handhavingorganisaties verder vormgeven en uitbouwen.

De concrete invulling van de provinciale toezicht en handhaving is opgenomen in de nota "Oog op Zeeland".

#### **Bijbehorende acties in hoofdstuk 5**

Actie 1 - Toezicht en handhaving toesnijden op het risicoprofiel van bedrijven

Actie 2 - Projectmatig, thematisch, risico- en informatiegestuurd werken

Actie 3 - Samenwerking met andere partijen uitbouwen en actief mengen in voortrajecten

#### **4.2.4. Monitoring**

Internationale verdragen en Europese richtlijnen eisen dat overheden informatie over milieu openbaar maken. Hierbij zijn vooral het Verdrag van Aarhus en de Richtlijn INSPIRE van belang. Milieu-monitoring is enerzijds nodig om aan wettelijke verplichtingen te voldoen en anderzijds om het provinciaal beleid te evalueren en verbeterpunten in beeld te brengen. Milieu-informatievoorziening is nodig om anderen te informeren. De milieu-informatie wordt beschikbaar gesteld via de website [zeeland.nl](http://zeeland.nl), via het provinciaal georegister en via de Atlas Leefomgeving. Monitoring van het beleid vindt plaats in de driejaarlijkse Omgevingsbalans Zeeland.

### 4.3. Ruimte voor maatwerk

Het Omgevingsplan 2012-2018 gaat uit van de provinciale kerntaken, beperkt beleid tot hoofdlijnen en biedt daarbinnen meer ruimte voor lokale afweging. Dit biedt ruimte om maatwerk te realiseren bij concrete initiatieven. Dit krijgt onder meer vorm binnen het beleid voor ruimte voor ruimte, verevening, landschappelijke inpassing en ontwikkelen met deskundig advies.

#### 4.3.1. Ruimte voor ruimte

Een eenvoudige vorm van ruimte voor ruimte is het uitruilen van ontwikkelingsmogelijkheden. Het kan bijvoorbeeld gaan om de verplaatsing van een agrarisch bouwblok naar een nieuwe locatie of het uitbreiden van bebouwing in het buitengebied ten behoeve van het vergroten van een nieuwe economische drager waarvoor elders bebouwing wordt gesaneerd. Van gemeenten wordt verwacht dat zij de mogelijkheden die dit omgevingsplan hiervoor biedt uitwerken in hun eigen beleid.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om ongewenste of in onbruik geraakte objecten in het buitengebied te saneren in ruil voor planologische ontwikkelingsruimte (bijvoorbeeld in de vorm van een woon- of recreatieve functie).

Een voorbeeld hiervan vormt de regeling voor sanering van vrijkomende (agrarische) bebouwing in het buitengebied, waarvoor in ruil een woonfunctie kan worden toegekend. Aan de uitvoer van deze regeling op gemeentelijk niveau worden de volgende voorwaarden gesteld:

- Er kunnen maximaal 3 (compensatie)woningen worden gerealiseerd. Voor de realisatie van een woning/bouwkavel wordt uitgegaan van een te slopen oppervlak van 500 m<sup>2</sup> schuur of 0,5 ha glas of andere (bedrijfs)bebouwing van een vergelijkbare grootte. Hiervan kan worden afgeweken indien:
  - Uit een financiële onderbouwing blijkt dat onvoldoende kostendragers kunnen worden gegenereerd voor de sloop van het betreffende object

- Dit aantoonbare meerwaarde oplevert voor het landschap.
- Het dient te gaan om niet cultuurhistorisch waardevolle bebouwing. Onder cultuurhistorisch waardevolle bebouwing wordt verstaan:
  - Categorie A bebouwing uit de inventarisatie historische boerderijen, deze mag niet gesloopt worden;
  - Categorie B bebouwing uit de inventarisatie historische boerderijen, deze mag in principe niet gesloopt worden. Maatwerk is mogelijk. Om in aanmerking te komen voor maatwerk zal door initiatiefnemer aangetoond moeten worden dat behoud van het bestaande object niet mogelijk is.
- Sloop en het voorkomen van heroprichting dienen te worden gewaarborgd.

#### 4.3.2. Het principe van verevening

Met het principe van verevening heeft de Provincie een regeling waarin (extra) ontwikkelingsruimte wordt geboden en tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het versterken van de kwaliteit van de omgeving.

De uitgangspunten voor deze regeling zijn vastgelegd in een provinciale handreiking en het convenant met alle Zeeuwse gemeenten. In 2013 worden in samenspraak met de gemeenten de handreiking verevening en, indien noodzakelijk, het convenant geactualiseerd.

De Provincie benadrukt dat bij toepassing van het vereveningsprincipe altijd sprake moet zijn van een duidelijke relatie tussen het initiatief en de te leveren investering in de omgevingskwaliteit. Dit moet in principe rechtstreeks worden vormgegeven in het project of in de directe nabijheid. Als uitzondering kan een gemeente ook kiezen voor het instellen van een kwaliteitsfonds. Hiervoor is het echter wel noodzakelijk dat vooraf in het gemeentelijk beleid een relatie wordt gelegd tussen de geboden ontwikkelruimte en de kwaliteitsmaatregelen waar het fonds voor zal worden ingezet.

#### 4.3.3. Landschappelijke inpassing

Voor nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied geldt dat zij aansluiten bij het bestaande karakter van het landschap. Als algemeen uitgangspunt geldt daarom dat

een nieuwe ontwikkeling zodanig in het landschap moet worden ingebed dat het als een logisch onderdeel deel uitmaakt van het landschap. Hiervoor wordt uitgegaan van een 10 meter brede afschermdende groengordel. Wanneer alternatieve maatregelen worden getroffen dient uit de ruimtelijke onderbouwing te blijken dat de maatregelen die worden getroffen qua investering gelijkwaardig zijn aan het realiseren van een 10 meter brede afschermdende groengordel. Maatwerk behoort hierdoor tot de mogelijkheden.

Afspraken over de realisatie van de landschappelijke inpassing worden door middel van een overeenkomst tussen gemeente en initiatiefnemer vastgelegd. De Provincie verkent de mogelijkheden voor en de haalbaarheid van het eventueel instellen van een stimuleringsregeling voor het tegemoet komen in de noodzakelijke investeringen.

#### 4.3.4. Ontwikkelen met deskundig advies

In het landelijk gebied ziet de Provincie nadrukkelijk een rol voor zichzelf weggelegd als het gaat om het bevorderen van de economische vitaliteit in combinatie met de zorg voor het behoud van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Hier wordt onder andere invulling aan gegeven door de inzet van deskundigheid op het gebied van economische ontwikkeling en landschap. Op verzoek van een gemeente of initiatiefnemer adviseren deskundigen over concrete initiatieven in het landelijk gebied. Met het advies wordt beoogd de economische, landschappelijke en cultuurhistorische meerwaarde van initiatieven in het landelijk gebied te vergroten, de proceduretijd te verkorten en combinatiemogelijkheden met overige initiatieven in de betreffende regio te bevorderen. Uitgangspunt hierbij is dat maatwerk wordt geleverd en regels voor ontwikkelingen in het landelijk gebied worden beperkt. De inzet van de deskundigen wordt in overleg met de betrokken partners nader ingevuld en kan per regio verschillen.

## 4.4. Gebiedsontwikkeling

### 4.4.1. Gebiedsprogramma's en -projecten

De Provincie Zeeland kiest er voor om het beleid meer te concentreren op een aantal speerpunten. In het collegeprogramma ligt sterke nadruk op economische ontwikkeling. Ook bezuinigingen leiden tot meer prioritering. Daarbij ontstaat het risico dat iedere beleidssector zich meer terugtrekt op eigen prioriteiten. Voor het natuurbeleid zijn dat de Natura 2000-gebieden. Voor waterbeleid het voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. Voor landbouwstructuurbeleid daar waar kavelruil mogelijk is.

Met sterker wordende sectorale prioriteiten vraagt integrale aanpak waar gezocht worden naar een win-win situatie en een optimaal resultaat over de sectoren heen extra aandacht. Integrale gebiedsontwikkeling kan helpen om èn te kiezen voor een beperkt aantal programma's en projecten en toch verschillende opgaven en beleidssectoren met elkaar te verbinden. Dit betekent ook vanuit de verschillende beleidssectoren meer focus op gebiedsontwikkelingen.

Gebiedsontwikkeling is een integrale benadering waarbij binnen een gebied diverse opgaven van verschillende partijen met elkaar worden verbonden en in gezamenlijkheid worden aangepakt. Gebiedsontwikkeling geeft een impuls aan uitvoering en voorkomt het blijven hangen in 'plannen'. Daarbij is sprake van verschillende typen programma's en projecten. Bij een programma is er een samenhangend geheel van activiteiten en projecten met als voorbeelden gebiedsprogramma Kanaalzone en een gebiedsprogramma als Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen. Bij 'projecten' is er sprake van een op uitvoering gerichte oplossing zoals bij de projecten Waterdunen en Perkpolder. De meeste programma's en projecten beginnen met weinig structuur in verkenning en incubatietijd om vervolgens in een ordelijk proces te komen van planvorming naar uitvoering. Bij uitvoering is de Provincie Zeeland meestal niet zelf de trekker, maar zorgt voor toezicht op de uitvoering.

Aan de volgende programma's en projecten wordt met een integrale gebiedsontwikkeling gewerkt:

- Kanaalzone (in samenhang met Biobased Economy). Dit gebiedsprogramma betreft een samenwerkingsverband van Zeeland Seaports, gemeente Terneuzen en Provincie Zeeland en richt zich op de economische ontwikkeling en de leefbaarheid (waaronder ook de landschappelijke ontwikkeling) van de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone.
- Gebiedsontwikkeling Sloegebied/Vlissingen met als belangrijkste onderdelen de realisatie van een Westerschelde Containerterminal, de realisatie van een estuarien natuurgebied Schorerpolder en Welzinge in combinatie met de functie van stedelijk uitbreidings- en uitloopgebied.
- Stedelijke gebiedsontwikkeling Middelburg / Vlissingen. In de stedelijke ontwikkelingszones van de gemeenten Middelburg en Vlissingen is een tweetal van provinciaal belang geachte ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. De inpassing van een marinierskazerneterrein (70 ha tussen Vlissingen en Ritthem, indicatief aangegeven op kaart) is van provinciaal belang vanwege het feit dat de provincie de regionale initiatiefnemer en uitvoerder is en grondaankopen doet. Bovendien heeft de kazerne een gemeentegrensoverschrijdend effect. Belangrijk is dat ook oefening en training buiten de feitelijke kazernelocatie aan de orde is. De provincie zal daarom bezien welke terreinen (denk aan stranden, natuur-/bosgebieden en havengebieden) in medegebruik geschikt zijn voor oefening en training van Defensie. Het Admiraal de Ruyterziekenhuis is voornemens om – inspeliend op de veranderende vraag naar planbare zorgvoorzieningen in de toekomst – zich op een centrale plek op Walcheren te vestigen. De locatie Mortiere (indicatief aangegeven op kaart) wordt hiervoor door de provincie als geschikt gezien voor de ontwikkeling van de sociaal-maatschappelijke voorziening.
- Zuidwestelijke Delta en de daarbij behorende gebiedsallianties. Binnen dit samenwerkingsverband van Rijk en de Provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland staat centraal de driehoek Vitaal, Veerkrachtig, Veilig. Economische

ontwikkeling is de belangrijkste pijler in combinatie met een veilige en gezonde basis. Doel is integrale ontwikkeling van economie, natuur- en waterkwaliteit, visserij en recreatie. Onderdelen zijn onder andere de Brouwersdam en een eventuele uitwerking voor de Westerschelde. Binnen de Zuidwestelijke Delta vindt ook de ontwikkeling van een Water&Energy Valley plaats. Hierbij wordt ingezet op het benutten van alle potenties van energie uit water die er in de ZW Delta zijn. Die varieert van een getijdencentrale in de Brouwersdam tot algenkweek voor biomassa.

- De Provincie Zeeland is in de Zuidwestelijke Delta trekker van de gebiedsalliantie Oosterschelde. De Alliantie is een samenwerkingsverband van Nationaal Park Oosterschelde, gebruikers en overheden, met als kader de "Oosterschelde visie; strategie van de Alliantie Oosterschelde voor een duurzaam gebruik van 37.000 ha Nationaal park in de Delta gebaseerd op respect voor de natuur en samenwerking tussen mensen". Binnen dit kader zijn verschillende deelallianties actief. De Provincie neemt actief deel aan en investeert in deelallianties over de zonering van ruimtebehoefte, innovatieve dijkconcepten, hotspots & blueports, watersport-jachthavenontwikkeling, versterking van de land-waterrelatie en de Green Deal biodiversiteit Oosterschelde.
- Landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker (in samenhang met De Schenge) en Oost Zeeuws-Vlaanderen. De belangrijkste opgaven in deze gebieden zijn het verbeteren van de landbouwstructuur in combinatie met realiseren van wateropgaven.
- Revitalisering en ontwikkeling verblijfsrecreatie Schouwen-Duiveland en de nieuwe jachthaven van de toekomst (Brouwersdam). Dit door een samenwerkingsverband van gemeenten, Provincie, Economische Impuls Zeeland en DLG en een integrale benadering.

Naast deze gebiedsontwikkelingen komen nog een aantal lopende gebiedsontwikkelingen tot realisering en afronding. Het gaat dan om:

- Natuurlijk Vitaal met beëindiging van de natuuropgave vanwege de herijking EHS en het accent dat enerzijds verschuift naar kavelruil, herstructurering van verblijfsrecreatie, aanleg van recreatienatuur en landschappelijke ontwikkelingen en anderzijds nadrukkelijker afstemming zoeken het programma leefbaarheid/krimp in deze regio. Dit betekent een aanpassing van de opgave voor het gebied. Volgens de oorspronkelijke planning zou het in 2018 moeten zijn afgerond. Door aanpassingen in de integrale opgave kan dit sneller. Het streven is afronding in 2016.
- Binnen Natuurlijk Vitaal valt ook het project Waterdunen. Realisatie hiervan is voorzien in 2016.
- Het project Perkpolder bestaat uit een buitendijks estuarien deel waarvoor Rijkswaterstaat verantwoordelijk is en een binnendijks recreatief deel waar de Provincie verantwoordelijk voor is. Van groot belang is beide delen te realiseren. Realisatie loopt tot 2024.
- Een aantal landinrichtingsprojecten vraagt de komende tijd om afronding. Het betreft Schouwen-West (2013), Schouwen-oost (2013), Philippine (beperkte opgave en loopt door tot 2013).
- Voor het Linieland van Waas en Hulst is er participatie in een grensoverschrijdende gebiedsontwikkeling. In 2014 wordt dit opnieuw bezien.
- Natuurpakket Westerschelde.

Het programma 'integrale gebiedsontwikkelingen' wordt elk jaar bij de begrotingsbehandeling geactualiseerd op bestuurlijk en ambtelijke inzet.

#### 4.4.2. Grondinstrumentarium

De Provincie is actief in het landelijk gebied om provinciale doelstellingen te realiseren. Grondbezit is daarbij een belangrijke ondersteunende en vaak doorslaggevende factor. Het aankopen, beheren en verkopen van grond staat nooit op zichzelf, maar helpt Provinciale doelen uit het Omgevingsplan, PVVP en Economische Agenda te realiseren. Het gaat bijvoorbeeld over de gebiedsgerichte projecten Kanaalzone, Waterdunen en Perkpolder. Daarnaast zijn

er sectorale doelen als structuurversterking van de landbouw, verbetering van landbouwroutes, verbreding en aanleg van provinciale wegen en stimuleren van aquacultuur.

Met de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG 2007) en de decentralisatie van de taken via het 'Deelakkoord Natuur en Landelijk Gebied' tussen het Rijk en Provincies is de provincie regisseur geworden voor de ontwikkeling in het landelijk gebied. De Provincie is verantwoordelijk voor het integrale beleid in het landelijk gebied en de plattelandontwikkeling. Op het gebied van 'grondbeleid' wordt de Provincie verantwoordelijk voor de grondverwerving, het kavelruilen en de aansturing van Dienst Landelijk Gebied (DLG).

In de provinciale Nota Grondbeleid (dec. 2009) is aangegeven dat de provincie bij een gezamenlijke aanpak niet alleen provinciale en de ILG-doelstellingen wil realiseren, maar vooral om de combinatie te zoeken met andere regionale doelstellingen van bijvoorbeeld het Waterschap, Rijkswaterstaat en gemeenten. De

autonome bevoegdheden van partijen verschuiven daarmee niet.

De Provincie vervult een regierol door partijen en belanghebbenden in een gebied bij elkaar te brengen, waarbij elkaars belangen worden besproken en ingezet wordt op een meer integrale realisatie van de doelen. De Provincie neemt daarbij een brede verantwoordelijkheid voor realiseren van publieke doelen in het landelijk gebied.

Het grondinstrumentarium neemt een onafhankelijk positie in ten opzichte van projecten. Met andere woorden, niet 'uitvoeringsgericht' maar 'ontwikkelingsgericht' werken staat centraal. Hierdoor ontstaat een dynamische werkwijze waarbij het 'grondinstrumentarium' en financiering continue breed ingezet en dienstbaar gesteld wordt aan diverse projecten. Daarnaast kan via desgewenst aanpassingen en toepassingen van instrumentarium tijdig ingespeeld worden op (toekomstige) ontwikkelingen.

#### 4.5. Financieel overzicht

Een groot deel van de uitvoeringsacties in het omgevingsplan wordt gerealiseerd door partners in het beleidsveld en de inzet van eigen personele capaciteit. Voor proceskosten zijn structurele budgetten van beperkte omvang beschikbaar. Zodra de Provincie actief aanjager is van projecten, zijn daar aanzienlijk meer proces- en uitvoeringskosten aan verbonden. Voor uitvoering van wettelijke taken ontvangt de Provincie middelen van het Rijk uit het Provinciefonds, motorrijtuigenbelasting en eigen inkomsten.

##### 4.5.1. Acties met financiële inzet

Het Omgevingsplan 2012-2018 biedt vooraf inzicht in benodigde middelen en welk deel daarvan binnen bestaande budgetten voor projecten en programma's zijn onder te brengen. Hieronder volgt een overzicht van de inzet van financiële middelen die nodig zijn voor uitvoering in de periode 2012-2018. De programmabegroting 2012 en najaarsnota 2011, zoals vastgesteld door Provinciale Staten, vormen het uitgangspunt.

##### 4.5.2. Programma's en financiering

Voor de uitvoering van het omgevingsplan is van groot belang dat vooraf duidelijk is welke uitvoeringsacties vragen om een aanvullende financiële inzet. Het grootste deel van de acties kan naar verwachting worden uitgevoerd met inzet van de beschikbare structurele middelen, die voornamelijk verbonden zijn aan personele capaciteit en procesgeld. Lopende projecten en uitvoeringsprogramma's dragen bij aan een groot aantal doelen uit het omgevingsplan. Het gaat onder andere om Biobased Economy, de Economische Agenda, Waterdunen, Mobiliteit en Bodemsanering. Deze programma's zijn gefinancierd voor de periode 2012-2015. Voor uitvoering van het omgevingsplan zijn nieuwe programma's en een beperkt budget voor nieuwe instrumenten nodig. De programma's zijn Kust en Deltawateren, Impuls Woningmarkt en Plattelandsontwikkeling. De totale jaarlijkse kosten voor de programma's Kust en Deltawateren en Impuls Woningmarkt en nieuwe instrumenten liggen naar

schatting tussen de drie en zeven miljoen euro, dit onder voorbehoud van definitieve besluitvorming.

##### ***Kust en Deltawateren***

Het programma kust en deltaxwateren is gericht op het vergroten van de veiligheid, aanpak van achteruitgang van de natuurwaarden en vergroten van gebruiksmogelijkheden voor de schelpdiersector, recreatie en watersport. Samenwerking vindt plaats binnen de contouren van het Nationaal Deltaprogramma en de regionale samenwerking Zuidwestelijke Delta. Hier zijn proces- en onderzoekskosten aan verbonden. In een enkel geval is cofinanciering van pilotprojecten aan de orde. De Provincie Zeeland is trekker voor het proces in de Oosterschelde.

##### ***Plattelandsontwikkeling***

Met decentralisatie van het rijksbeleid voor natuur en landelijk gebied worden ook financiële middelen overgedragen aan de Provincie. In het uitvoeringsprogramma plattelandsontwikkeling komen acties voor landbouw, oppervlaktewater, landschap, toegankelijkheid, natuur, leefbaarheid en cultuurhistorie bij elkaar. De jaarlijkse kosten en beschikbare middelen zijn nog onvoldoende in beeld, omdat de bestuursakkoorden over de decentralisatie, de bezuinigingen op het budget en de financiële vertaling daarvan nog niet zijn voltooid.

##### ***Impuls woningmarkt***

De woningmarkt in Zeeland verkeert in zwaar weer en staat vanwege demografische veranderingen voor een grote opgave. De Provincie heeft hierin een duidelijke taak en ontvangt voor de ontwikkelopgaven bij dit thema extra rijksmiddelen in het provinciefonds. Voor de bestaande particuliere woningvoorraad wordt via de prioriteit bevolkingsontwikkeling (€1,9 mln) eenmalig actie ondernomen.

Voor het vlottrekken van de gemeentelijk woningprogrammering en realisatie van herstructurering en nieuwbouwprojecten, vooral in de Zeeuwse grote steden, is de Provincie om een investeringsbijdrage gevraagd. Met provinciale cofinanciering kunnen de gemeenten voorinvesteren in de kwaliteit van de



woonomgeving in herstructurerings- en nieuwbouwprojecten. De Provincie besluit in het kader van de woningprogramma's welke aanvragen voor cofinanciering gehonoreerd worden.

#### ***Nieuwe instrumenten***

Voor effectieve uitvoering van het beleid is verbetering van een aantal instrumenten nodig. Voor afronding van bestaande en de verkennings- en startfase van nieuwe provinciale projecten is procesgeld nodig. Betere monitoring van de omgevingskwaliteit rond haven- en industriegebieden en de geluidsbelasting langs de grote wegen vraagt om meer middelen. Voor pilots en aanpak van acute situaties is aanvullend budget nodig. Effectieve toepassing van de duurzaamheidsladder voor stedelijke ontwikkeling is alleen mogelijk met een compleet en actueel inzicht in de markt voor woningen en

bedrijventerreinen in Zeeland. Ook biedt de provincie ondersteuning aan de regio's en het stedennetwerk Z4 bij het opstellen regionale programma's. Uitvoering van projecten voor afvoer en berging van oppervlaktewater biedt kansen voor recreatie en natuur, die met beperkte provinciale bijdragen zijn te realiseren. Het Rijk stelt de komende jaren middelen beschikbaar voor het stimuleren van duurzame ontwikkeling, maar onder voorwaarde van regionale cofinanciering.

#### ***Evaluatie financiering***

In 2015, halverwege de omgevingsplanperiode, wordt het beleid geëvalueerd. In de evaluatie zal ook worden bekeken of er aanleiding is voor wijzigingen en/of voortzetting van de inzet van financiële middelen in de periode 2015-2018.

## 5. Bijlagen

### 5.1. Overzicht operationele doelen en indicatoren

De beleidsdoelen in hoofdstuk 3 geven de hoofdopgaven aan voor de planperiode 2012-2018. De doelstellingen zijn verder onder te verdelen in operationele doelen, die door middel van uitvoeringsacties moeten worden bereikt. De uitvoeringsacties zijn beschreven in tabel 5.2. In de volgende tabel zijn de operationele doelen vermeld, met een nadere concretisering in subdoelen en/of indicatoren. Deze subdoelen en indicatoren zijn de basis

voor evaluatie van de voortgang van het beleid in de omgevingsbans en de jaarlijkse begroting en jaarrekening.

Eind 2012 zal in de Omgevingsbalans 2012 een evalueatie worden gegeven van het Omgevingsplan 2006-2012. Dit zal tevens de nulmeting zijn voor het Omgevingsplan 2012-2018. Waar nodig of gewenst worden de subdoelen en indicatoren in de Omgevingsbalans 2012 nader uitgewerkt en gespecificeerd.

Thema	Operationeel doel	Subdoelen / indicatoren
<b>3.1.1 Haventerreinen en industrie</b>	Groei Biobased Economy	Er zijn in 2018 meer bedrijven actief in de Biobased Economy dan in 2012. Gedurende planperiode is voldoende planologische ruimte aan haventerrein beschikbaar (meer dan 100% van de vraag)
	Vermindering milieubelasting	Milieubelasting bestaande bedrijven is in 2018 verminderd t.o.v. 2006 (waarden uit omgevingsbalans 2006).
	Havens goed toegankelijk	Toegankelijkheid van de havens is in 2018 tenminste op niveau van 2012. Achterlandverbindingen hebben in de hele periode voldoende capaciteit.
	Voldoende capaciteit achterlandverbindingen	Faciliteiten voor containeroverslag in het Sloegebied zijn in 2018 verbeterd t.o.v. 2012.
	Betere milieucommunicatie	Communicatie met omwonenden Sloegebied en Kanaalzone is in 2013 verbeterd en blijft in de periode tot 2018 goed.
<b>3.1.2 Bedrijventerreinen</b>	Goed naleefgedrag bedrijven	Bedrijven houden zich beter aan de milieuregels, waardoor het aantal geconstateerde overtredingen in 2018 is afgenomen t.o.v. 2012. Alle handhavingpartners voldoen in de hele periode aan de wettelijke kwaliteitscriteria.
	Meer bedrijven ondernemen maatschappelijk verantwoord	Bedrijven houden zich beter aan de milieuregels, waardoor het aantal geconstateerde overtredingen in 2018 is afgenomen t.o.v. 2012. In 2018 zijn minimaal 1000 bedrijven actief met MVO aan de slag.
	Professionele vergunningverlening en handhaving	Alle handhavingpartners voldoen in de hele periode aan de wettelijke kwaliteitscriteria.
	Voldoende planologische ruimte havens en bedrijven	Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door toepassing van de duurzaamheidsladder vanaf 2013 in bestemmingsplannen. Alle regio's baseren hun planning vanaf 2013 op een actueel en realistisch bedrijventerreinprogramma. Er is voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's. In 2018 is tenminste 100ha bedrijventerrein in herstructurering genomen.
	Verbetering kwaliteit en concentratie	Er is voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's. In 2018 is tenminste 100ha bedrijventerrein in herstructurering genomen. Tenminste 80% van nieuwe oppervlakte aan bedrijventerrein wordt gerealiseerd op grootschalige bedrijventerreinen.
<b>3.1.3 Nieuwe economische dragers in het landelijk gebied</b>	Versterking plattelandseconomie	Alle gemeenten benutten in 2018 de ruimere mogelijkheden voor NED's op de manier zoals bedoeld in het omgevingsplan, waardoor meer initiatieven worden gerealiseerd.
<b>3.1.4 Energie</b>	Energiebesparing, reductie CO <sub>2</sub> -uitstoot en meer duurzame energie	In de hele periode wordt gestreefd naar 2% energiebesparing per jaar en een evenredige reductie van CO <sub>2</sub> -uitstoot. In 2018 is verzekerd dat in 2020 in Zeeland tenminste 500 MW windenergie wordt geproduceerd. Via het gebiedsproject Zuidwestelijke Delta zijn in 2018 de technische en economische mogelijkheden bekend voor de aanleg van een getijdencentrale in de Brouwersdam.
<b>3.1.5 Transportleidingen</b>	Meer transport via buisleidingen.	Het aandeel transport van stoffen per buisleiding is in 2018 toegenomen t.o.v. 2012.

Thema	Operationeel doel	Subdoelen / indicatoren
<b>3.1.6 Verblifsrecreatie</b>	Benutten kansrijke locaties voor recreatie	De recreatiekansenkaart geeft kansrijke gebieden en ontwikkelingen aan. In 2018 is een zo groot mogelijk deel van deze kansen benut. Het aantal kampeereenheden in Zeeland mag in 2018 niet zijn toegenomen t.o.v. 2012. Het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal wordt in 2016 afgerond, met als effect de realisatie van kavelruil, kwaliteitsverbetering van de verblifsrecreatie, aanleg van recreatienatuur en landschapsverbetering.
<b>3.1.7 Dagrecreatie</b>	Toename inkomsten uit recreatie	De toeristische uitgaven in Zeeland zijn in 2018 toegenomen t.o.v. 2012.
<b>3.1.8 Voorzieningen</b>	Voldoende voorzieningen per regio	In 2013 hebben alle regio's een regionaal masterplan voorzieningen waarmee een adequaat voorzieningenniveau is vastgesteld en kan worden behouden. Detailhandelsvoorzieningen worden vooral gerealiseerd in de kernwinkelgebieden. Detailhandel in volumineuze en gevaarlijke goederen wordt in de planperiode geconcentreerd op de aangewezen PDV-locaties.
<b>3.1.9 Waterrecreatie en jachthavens</b>	Groei watersport binnen kaders	Het aantal ligplaatsen en watersportvoorzieningen is in 2018 toegenomen t.o.v. 2012. Watersportontwikkelingen hebben geen significant negatief effect op de natuur of de beroepsscheepvaart.
<b>3.1.10 Landbouw</b>	Ondersteuning verbreding en schaalvergroting landbouw	De provincie stelt in 2013 met de sector en andere betrokkenen een stimuleringskader op dat inspeelt op het GLB-beleid, waardoor optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van EU-middelen. De landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker en Oost-Zeeuws-Vlaanderen worden in de planperiode voortgezet met als resultaat verbetering van de landbouwstructuur en realisatie van wateropgaven.
<b>3.1.11 Aquacultuur</b>	Stimuleren aquacultuur	Alle gemeenten bieden in 2013 bestemmingsplanmatig ruimte voor aquacultuur conform het provinciaal beleidskader. Het aantal en oppervlakte aquacultuurbedrijven is in 2018 toegenomen t.o.v. 2012.
<b>3.1.12 Glastuinbouw</b>	Concentreren glastuinbouw	Het areaal glastuinbouw in het ontwikkelingsgebied Kanaalzone is in 2018 toegenomen t.o.v. 2012. Het areaal solitaire glastuinbouw in Zeeland is in 2018 niet toegenomen t.o.v. 2012.
<b>3.1.13 Intensieve veehouderij</b>	Verduurzaming intensieve veehouderij	In de omgevingsplanperiode is er geen nieuwvestiging van IV-bedrijven.
<b>3.1.14 Visserij, schaal- en schelpdiersector</b>	Vernieuwing visserijsectoren	Uiterlijk in 2018 is het gebiedsproject Oosterschelde afgerond en wordt de uitvoering via een alliantie voortgezet, met als resultaat een effectiever gebruik van de Oosterschelde.
<b>3.2.1 Woningbouw en herstructurering</b>	Evenwichtige ontwikkeling kwaliteit en aantal woningen	In 2013 hebben alle regio's een regionaal woningbouwprogramma, waarin afspraken staan over aantallen en typen te bouwen woningen. Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door toepassing van de duurzaamheidsladder vanaf 2013 in bestemmingsplannen.
<b>3.2.2 Gezonde leefomgeving</b>	Minimale milieuoverlast voor burgers	Het aantal klachten over de milieusituatie is in 2018 lager dan in 2012. Het aantal geconstateerde overtredingen met overlast als gevolg is in 2018 afgenomen t.o.v. 2012.
<b>3.2.3 Geluid</b>	Goede akoestische kwaliteit	In 2013 wordt geluidbelastingkaart gemaakt voor 120 km provinciale weg en een actieplan worden opgesteld voor de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 dBL. In 2013 zijn voor alle regionale industrieterreinen beleidsmaatregelen opgesteld, waardoor de geluidsruimte optimaal wordt verdeeld. Knelpunt geluidsoverlast Kanaalzone is opgelost in 2018.
<b>3.2.4 Luchtkwaliteit</b>	Goede luchtkwaliteit	Bedrijven voldoen in 2018 aan de wettelijke normen en streefwaarden.
<b>3.2.5 Geur</b>	Minder ernstige geurhinder	Gemeten en gemelde geurhinder is in 2018 afgenomen t.o.v. 2012. In 2018 zijn er geen nieuwe locaties met geuroverlast t.o.v. 2012.
<b>3.2.6 Licht en duisternis</b>	Minder lichthinder	Bij vergunningverlening worden de best beschikbare verlichtingstechnieken verplicht gesteld.
<b>3.2.7 Externe veiligheid</b>	Minder risico's voor burgers	In de planperiode blijven de risico's door bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarde (10-6).
<b>3.2.8 Afvalstoffen</b>	Goede afvalverwerking en toename hergebruik	Afvalverwerkers voldoen in de planperiode aan de wettelijke eisen. Het percentage hergebruik van afval is in 2018 toegenomen t.o.v. 2012. Alle nazorglocaties zijn afdoende beschermd.

Thema	Operationeel doel	Subdoelen / indicatoren
<b>3.2.9 Hoogwaterveiligheid</b>	Bescherming tegen overstromingen	Alle gemeenten beschermen de regionale waterkeringen via het bestemmingsplan. De nieuwe normen voor regionale waterkeringen worden uiterlijk in 2013 vastgelegd in de waterverordening.
<b>3.2.10 Medegebruik waterkeringen</b>	Meer medegebruik waterkeringen	Bij kustversterking in de planperiode wordt onderzocht welke andere belangen kunnen worden gediend. Het Nationaal Deltaprogramma zorgt voor veiligheid op langere termijn en biedt meer mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik van de waterkeringen. Zeeuwse bedrijven profiteren van de kennisontwikkeling in het deltaprogramma.
<b>3.3.1 Oppervlaktewater</b>	Veilige zwemlocaties	Alle bad- en zwemgelegenheden voldoen in de planperiode aan de veiligheidseisen.
	Minder wateroverlast	In 2018 ligt het halen van de doelstellingen voor KRW-watervoren voor 2027 op schema, zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater.
	Uitvoering kaderrichtlijn water	Vanaf 2012 wordt op basis van een convenant de samenwerking met de partners in de waterketen verbeterd t.o.v. 2012.
	Goede ecologische en chemische kwaliteit oppervlaktewater	Uiterlijk in 2020 heeft het waterschap alle peilbesluiten geactualiseerd op basis van de GGOR-normen.
	Minder verdroging natuurgebieden	In 2027 is 88 km natte ecologische verbindingen en 27,5 km brede natte ecologische verbindingen gerealiseerd. In 2018 is hiervan tenminste 20% gerealiseerd.
<b>3.3.2 Grondwater</b>	Behoud zoete grondwatervoorraad	Grondwatervoorkomens zijn beschermd en nemen in omvang niet af.
<b>3.3.3 Kwaliteit en medegebruik natuurgebieden</b>	Voltooiën natuurontwikkeling	De herijking van het EHS-beleid is in 2012 afgerond en vastgelegd in een wijziging van het Natuurbeheerplan. De herijking is bepalend voor de doelstelling ontwikkeling EHS. Hieruit volgt ook de oppervlakte te verwerven en in te richten EHS. Afhankelijk van de landelijke besluitvorming wordt in de planperiode het Natuurpakket Westerschelde gerealiseerd.
	Goed beheer natuurgebieden	Alle bestaande EHS-natuurgebieden worden in de planperiode goed en efficiënt beheerd op basis van de SNL. Alle EHS-gebieden worden in de planperiode bekeken op mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. Op basis daarvan wordt een streefbeeld voor medegebruik opgesteld en via de SNL en inrichtingsmaatregelen uitgevoerd.
	Bescherming natuurgebieden	Alle bestaande EHS-natuurgebieden zijn planologisch via de provinciale verordening ruimte, gemeentelijke bestemmingsplannen en handhaving beschermd. Voor de Zeeuwse Natura 2000-gebieden geldt een aanvullende wettelijke bescherming. De Provincie werkt dit uiterlijk in 2013 uit door middel van afronding van de 5 provinciale beheerplannen Natura 2000 en bijbehorende handavingsplannen.
	Minder overtreding wet- en regelgeving natuur	Alle bestaande EHS-natuurgebieden zijn via handhaving beschermd.
<b>3.3.4 Landschap en erfgoed</b>	Bescherming landschapswaarden	Alle gemeenten beschermen uiterlijk in 2016 de landschappelijke waarden van provinciaal belang conform de provinciale verordening ruimte.
	Verbeteren landschapskwaliteit	In 2013 is bekend welke alternatieve financieringsmogelijkheden er zijn voor behoud en ontwikkeling van landschapskwaliteiten in Zeeland. Alle provinciale gebiedsprojecten besteden in de planperiode aandacht aan verbetering van landschapskwaliteiten.
<b>3.3.5 Duurzaam gebruik van bodem en diepere ondergrond</b>	Saneren spoedlocaties	Uiterlijk in 2015 zijn alle spoedeisende locaties gesaneerd of beheersbaar gemaakt. Overige gevallen worden gedurende de planperiode door eigenaren of initiatiefnemers aangepakt. De nazorgverplichtingen voor alle voormalige saneringslocaties worden goed nageleefd.
	Goede nazorg saneringslocaties	Vanaf 2012 wordt bodeminformatie beschikbaar gesteld via <a href="http://www.zeeuwsbodemvenster.nl">www.zeeuwsbodemvenster.nl</a> . De informatie wordt continu geactualiseerd.
	Betere naleving bodemsanering	In de planperiode zijn samen met medeoverheden, marktpartijen en kennisinstituten pilotprojecten en studies uitgevoerd.
	Geen ongewenst gebruik diepe ondergrond	Er vindt in de planperiode geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats voor permanente opslag van radioactief afval en CO2 en winning van Schaliegas.
<b>3.3.6 Archeologie en aardkunde</b>	Informatievoorziening archeologie en aardkunde	Informatie over Zeeuwse archeologische en aardkundige waarden is actueel en goed toegankelijk. Archeologische vondsten worden adequaat beheerd.
	Bescherming archeologische en aardkundige waarden	Alle gemeenten beschermen archeologische waarden in het bestemmingsplan. In 2018 zijn de 7 meest waardevolle aardkundige gebieden aangewezen als aardkundig monument.

Thema	Operationeel doel	Subdoelen / indicatoren
3.3.7 Luchtvaart	Reguleren luchtvaartterreinen	In 2013 zijn er beleidsregels voor gebruik van luchtvaartterreinen vastgesteld en is de handhaving geregeld. Gemeentelijke bestemmingsplannen geven in de planperiode geen beperkingen voor vliegverkeer, zend- en ontvangststations en radiobakens.

## 5.2. Overzicht acties en inzet instrumenten

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>2.2 Duurzame ontwikkeling</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider</b>				
Actie 1 – Bevorderen duurzame ontwikkeling	Ambitiestatement duurzame ontwikkeling	Bedrijven, maatsch. organisaties, burgers, onderwijsinstellingen	Financieel, menskracht	2012-2018
	Inrichten koploperloket	Bedrijven, maatsch. organisaties, burgers, onderwijsinstellingen	Financieel, menskracht	2012-2018
	Opzetten grensoverschrijdend Zeeuws – Vlaams jongerenpanel	Bedrijven, maatsch. organisaties, burgers, onderwijsinstellingen	Financieel, menskracht	2012-2018
	Organisatie tweejaarlijks side event bij de four freedoms awards	Bedrijven, maatsch. organisaties, burgers, onderwijsinstellingen	Financieel, menskracht	2012-2018
	Stimuleren MVO bij 1000 industriële en midden- en kleinbedrijven.	Bedrijven maatsch. organisaties, onderwijsinstellingen	Financieel, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.1 Haventerreinen en industrie</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter + Belangenbehartiger</b>				
Actie 1 – Stimuleren Biobased Economy	Uitvoeren agenda 'Agro meets chemistry'	Impuls, Zeeland Seaports, Vlaanderen, Brabant	Financieel, menskracht	2012-2018
	Gebiedsgericht project Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone	Impuls, Zeeland Seaports, Terneuzen	Financieel, menskracht	2012-2018
Actie 2 – Toetsen bedrijven aan BBT	Creëren milieuruimte door toepassing BBT	Bedrijven, RUD	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	2012-2018
	Beperken handhavingslast en verbeteren systeemtoezicht	Bedrijven, RUD	VTH	2012-2018
Actie 3 – Uitbreiding havenfaciliteiten faciliteren	Faciliteren ontwikkeling WCT	I&M, Zeeland Seaports, Vlissingen	Financieel, vergunningverlening	2012-2018
Actie 4 – Verdere verbetering toegankelijkheid en achterlandverbindingen	Lobby voor uitbreiding capaciteit A58 Markiezaat-Zoomland	I&M, Bergen op Zoom, Zeeland Seaports	Overleg	2012-2018
	Lobby voor spoorverbinding Zeeland-Antwerpen (VEZA)	I&M, Vlaanderen, Zeeland Seaports	Overleg	2012-2018
	Lobby voor uitbreiding capaciteit sluizencomplexen Terneuzen, Krammer, Volkerak	I&M, RWS, Schuttevaer	Overleg	2012-2018
Actie 5 – Regulering milieuruimte	Vaststellen veiligheidscontour en beleidsregels in Kanaalzone	Terneuzen, bedrijven	Onderzoek, menskracht, beleidsregels	2013
	Aanpakken kleine milieuknelpunten rond de havens	Terneuzen, Vlissingen, bedrijven	Overleg, financieel, onderzoek, menskracht,	2012-2018
Actie 6 – Realiseren reststroomkoppeling	Steunen aanleg MUP Sloegebied	Zeeland Seaports	Overleg, financieel	2012-2018
Actie 7 – Verbeteren milieucommunicatie	Omwonenden rond Sloegebied en Kanaalzone beter informeren	Gemeenten, bedrijven, ZMF	Overleg	2012-2018
Actie 8 – Beschikbaar houden uitbreidingsruimte industrie	Rekening houden met aanleg industrieterrein op westelijk kanaalzone	Terneuzen, Zeeland Seaports	Bestuurlijke afspraken	2012-2018

Actie 9 – Aanpak knelpunt Oostelijke kanaaloevers	Rekening houden met aanleg industrieterrein op westelijk kanaalzone	Terneuzen, Zeeland Seaports	Bestuurlijke afspraken	2012-2018
Actie 10 – Ruimte reserveren voor uitbreiding Buitenhaven e.o. Vlissingen	Ruimte voor watergerelateerde bedrijvigheid, verlichting druk op Vlissingen-Oost	Vlissingen, Zeeland Seaports	Menskracht, bestuurlijke afspraken	2012-2018
Actie 11 – Opstellen bedrijfsmilieuplannen	Samen met het bedrijfsleven aansturen op een Zeeuwse variant op de bedrijfsmilieuplannen	Gemeenten, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.2 Bedrijventerreinen</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Regionale planning en afstemming	Effectieve regionale samenwerking	Gemeenten	Overleg, menskracht, verordening	2012-2018
	Faciliteren opstellen bedrijventerreinprogramma's	Gemeenten	Financieel, menskracht	2012-2018
	Inventarisatie uitgifte bedrijventerreinen (IBIS)	Gemeenten	Overleg, menskracht	2012-2018
Actie 2 – Kwaliteitsverbetering bedrijventerreinen	Nieuwe plannen verzekeren duurzaam beheer en onderhoud	Gemeenten	Overleg, verordening	2012-2018
	Correcte toepassing duurzaamheidsladder	Gemeenten	Overleg,	2012-2018
	Logistieke bedrijvigheid sluit aan op kwaliteitsnetwerk goederenvervoer	Gemeenten	Overleg, verordening	2012-2018
	Herstructurering van tenminste 100 ha in 2018	Gemeenten	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
Actie 3 – Uitwerking regionaal kwaliteitsnet goederenvervoer in relatie tot (grootschalige) bedrijventerreinen	(Logistieke) bedrijvigheid sluit goed aan op regionaal kwaliteitsnetwerk goederenvervoer	Gemeenten, waterschap, Rijkswaterstaat	Overleg, menskracht, financieel, verordening	2012-2018
Actie 4 – Stimulering en bescherming binnenhavens en laad- en loslocaties	Behoud & versterking natte overslagmogelijkheden t.b.v. bedrijfsleven	Gemeenten, Waterschap, Rijkswaterstaat, Zeeland Seaports, bedrijfsleven	Overleg, menskracht, financieel, verordening	2012-2018
Actie 5 – Grootschalige zelfstandige kantoren concentreren in binnensteden Z4	Goed bereikbare kantoorlocaties	Gemeenten, bedrijfsleven	Overleg, menskracht, verordening	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.3 Nieuwe economische dragers in het landelijk gebied</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider</b>				
Actie 1 – Versterken vitaliteit landelijk gebied	Verbeteren herbestemming en sanering vrijkomende agrarische bebouwing	Gemeenten	Communicatie, menskracht, financieel, verordening	2012-2018
	Mogelijk maken vestiging passende nieuwe bedrijven in buitengebied	Gemeenten	Communicatie, menskracht, verordening	2012-2018
Actie 2 – Behoud (agrarisch) cultureel erfgoed	Stimuleren restauratie en hergebruik waardevolle bebouwing	Particulieren, bedrijven, gemeenten, SCEZ	Communicatie, menskracht, financieel	2012-2018
	Realiseren voorbeeldprojecten behoud waardevolle bebouwing	Particulieren, bedrijven, gemeenten, SCEZ	Communicatie, menskracht, financieel	2012-2013

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.4 Energie</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Ontwikkelaar en investeerder</b>				
Actie 1 – Duurzame energie	Uitvoeren UPEK2	Burgers, bedrijven, gemeenten	Menskracht, financieel, verordening, VTH	2012-2018
	Planologisch mogelijk maken concentratielocatie Krammer	Gemeenten, bedrijven	Menskracht, verordening	2012
	Planologisch mogelijk maken mestvergisting	Gemeenten, bedrijven	Menskracht, verordening	2012
	Steunen bouw getijdencentrale	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht	2012-2018
Actie 2 – Energiebesparing	Stimuleren energiebesparing	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht, financieel, verordening, VTH	2012-2018
Actie 3 – Klimaatdoelstellingen	Monitoren klimaatdoelstellingen	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.5 Transportleidingen</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Bewaken bundeling buisleidingen	Aanleg buisleidingen alleen toestaan in buisleidingzones of -straten	I&M, Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht, verordening	2012-2018
Actie 2 – Bevorderen bundeling hoogspanningslijnen	Bevorderen bundeling in bestaande en nieuwe tracés	EL&I, I&M, TenneT, gemeente	Communicatie, menskracht	2012-2018
	Voorkomen nieuwe gevoelige bestemmingen in magneetveldzones	Gemeente	Communicatie, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.6 Verblijfsrecreatie</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Ontwikkelaar en investeerder</b>				
Actie 1 – Combineren kansrijke nieuwe initiatieven in hotspots	Ruimte bieden aan nieuwe bedrijven	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht, verordening	2012-2018
	Realiseren Waterdunen	Gemeente, particulieren, bedrijven, HZL, Rijkswaterstaat, EL&I, I&M	Communicatie, menskracht, financieel, inpassingsplan	2012-2018
Actie 2 – Kwaliteitsverbetering bestaande bedrijven	Stimuleren revitalisering	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.7 Dagrecreatie</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider+ Ontwikkelaar en investeerder</b>				
Actie 1 – Verbeteren dagrecreatieve infrastructuur	Uitbreiding en beheer fietsroutenetwerk en wandelnetwerk	Gemeenten, waterschap, particulieren, bedrijven, SLZ, terreinbeheerders	Communicatie, menskracht, financieel	2012-2018
	Nieuwe grote dagattracties sluiten aan op hoofdwegennet	Gemeenten, waterschap, RWS	Communicatie, verordening	2012-2018
	Benutten recreatieve vaarroutes	Gemeenten, waterschap, RWS	Communicatie, menskracht	2012-2018
Actie 2 – Meerwaarde dagrecreatief product vergroten	Ruimte bieden voor nieuwe kleine en grotere dagrecreatie	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, verordening	2012-2018
	Ondersteunen dagrecreatie die leefbaarheid platteland bevordert	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, financieel	2012-2018
	Beperken omvang ondersteunende detailhandel	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, verordening	2012-2018

	Concentratie van lawaaisporten	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht, verordening	2012-2018
--	--------------------------------	----------------------	---------------------------------------	-----------

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.8 Voorzieningen</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Verbeteren kwaliteit voorzieningenniveau	Iedere regio heeft een masterplan voorzieningen	Gemeenten, maatschappelijke organisaties	Communicatie, menskracht, financieel	2013
	Een visie op grote en specialistische voorzieningen	Z4, Impuls, maatschappelijke organisaties	Communicatie, menskracht, financieel	2013
	Ondersteunen voorzieningen die leefbaarheid platteland bevorderen	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, financieel	2012-2018
	Concentratie detailhandel in kernwinkelgebied	Gemeenten	Communicatie, verordening	2012-2018
Actie 2 – Verbeteren bereikbaarheid bovenlokale voorzieningen	Mobiliteitsbeleid sluit aan op bovenlokale voorzieningen	Gemeenten, waterschap, RWS, maatschappelijke organisaties, bedrijven	Communicatie, menskracht, financieel	2012-2018
Actie 3 – Concentratie detailhandel in kernwinkelgebieden	Vitale en attractieve kernwinkelgebieden	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, verordening	2012-2018
Actie 4 – Behoud/versterken huidige PDV/GDV concentratiegebieden (incl. woonboulevards)	Bundeling PDV/GDV en woonboulevards, tegengaan versnippering	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, verordening	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.9 Watersport en jachthavens</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Ontwikkelaar en investeerder</b>				
Actie 1 – Stimuleren ontwikkeling watersportsector	Ruimte bieden in kansrijke gebieden	Gemeenten, bedrijven	Overleg	2012-2018
	Ondersteunen innovatieve projecten ECO2	Gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
Actie 2- Behoud en ontwikkeling recreatietourvaartnetwerk	Bestaande netwerk onderhouden	Gemeenten, bedrijven, waterschap, RWS	Overleg, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.10 Landbouw</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Belangenbehartiger</b>				
Actie 1 – Omschakeling naar nieuw stelsel GLB faciliteren	Kansenkaart Landbouw	Gemeenten, maatschappelijke organisaties, waterschap, bedrijven	Overleg, menskracht, financieel	2012
	Ondersteuning binnen kansenkaart passende initiatieven	Gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Verbeteren afstemming tussen overheid en ondernemers	Gemeenten, ZLTO, bedrijven	Overleg, menskracht	2012-2018
Actie 2 – Faciliteren schaalvergroting	Verbeteren verkaveling bedrijven	Gemeenten, ZLTO, bedrijven	Grond, menskracht, financieel	2012-2018
	Verbetering logistieke landbouwroutes	Gemeenten, ZLTO, Cumela, Waterschap, gemeenten, RWS, bedrijven	Overleg, menskracht, convenant, financieel	2012-2018
	Grootschalige bedrijfsontwikkelingen koppelen aan logistieke landbouwroutes	Gemeenten, ZLTO, bedrijven	Overleg, menskracht	2012-2018
	Verplaatsing agrarische bouwblokken vereenvoudigen	Gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht	2012-2013



Actie 3 - Verbetering regionale distributie dierlijke mest	Mogelijkheid oprichting regionale mestopslag	Gemeenten, bedrijven	Overleg, verordening	2012
Actie 4 – Ruimte bieden voor huisvesting arbeidskrachten	Kleinschalige huisvesting in agrarische bebouwing en op een minicamping is mogelijk	Gemeenten, bedrijven	Overleg, convenant, verordening	2012

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.11 Aquacultuur</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider</b>				
Actie 1 – Stimuleren ontwikkeling aquacultuur	Aanwijzing geschikte locaties voor aquacultuur via kanskaart	Gemeenten, waterschap, bedrijven	Overleg, convenant, verordening	2012
	Ondersteunen initiatieven ondernemers	Gemeenten, Impuls, bedrijven	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.12 Glastuinbouw</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider</b>				
Actie 1 - Concentratie glastuinbouw	Benutten locatie Kanaalzone	Zeeland Seaports, Terneuzen, Impuls, bedrijven	Overleg, menskracht	2012-2018
	Geen extra uitbreiding locaties Oosterland, Sirjansland, St. Annaland, Rilland en Kapelle	Gemeenten	Verordening	2012
	Beperkte ontwikkelingsruimte bestaande solitaire glastuinbouw	Gemeenten	Verordening	2012-2018
	Ondersteunen sanering solitaire glastuinbouw	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.13 Intensieve veehouderij</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Verminderen milieubelasting intensieve veehouderij	Geen nieuwvestiging intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven	VTH, verordening	2012-2018
	Geen nieuwe neventakken intensieve veehouderij	Gemeenten, bedrijven	Communicatie, VTH, verordening	2012-2018
	Uitbreiding neventakken intensive veehouderij beperken	Gemeenten, bedrijven	VTH, verordening	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.1.14 Visserij, schaal- en schelpdiersector</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider</b>				
Actie 1 – Steunen innovatie in visserij en vis-, schaaldier-, en schelpdierweek.	Ruimte bieden voor experimenten	Gemeenten, bedrijven	VTH	2012-2018
Actie 2 – Afstemmen gebruik op de Deltawateren	Pilotproject Alliantie Oosterschelde	NPO, Gemeenten, waterschap, RWS, maatschappelijke organisaties, bedrijven	Overleg, menskracht, financieel	2012-2013

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.1 Woningbouw en herstructurering</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider+ Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Stimuleren regionale samenwerking en afstemming	Jaarlijks opstellen prognoses woningbehoefte voor Zeeland	CBS, WoOn, gemeenten	Onderzoek, menskracht,	2012-2018

	en per regio		financieel	
	Ondersteunen regio's bij maken afspraken en periodiek actualiseren van afspraken	Gemeenten, woningcorporaties, projectontwikkelaars	Menskracht, financieel, verordening	2012-2018
	Opstellen regionale kaders (woonprofielen)	Gemeenten	Menskracht, financieel	2012-2018
	Monitoring ontwikkelingen woningvoorraad	Gemeenten, woningcorporaties, projectontwikkelaars	Menskracht	2012-2018
Actie 2 – Ondersteunen transformatieprojecten Z4	Samen met Z4 nieuwe investerings- en financieringsmogelijkheden en verdienmodellen verkennen (o.a. JESSICA)	EU, I&M, gemeenten, woningcorporaties, projectontwikkelaars	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
Actie 3 – Stimuleren deeltijdwonen	Gemeenten benutten kansen deeltijdwonen en evalueren voortgang in 2014	Gemeenten	Overleg	2012-2014
Actie 4 – Stimuleren aanpak particuliere woningvoorraad	Meer toepassing energiebesparende maatregelen	Gemeenten, woningcorporaties, particulieren	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Instellen herstructureringsfonds	Gemeenten, banken, woningcorporaties, bedrijven, particulieren	Overleg, menskracht, financieel	2013

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.2 Gezonde leefomgeving</b>				
<b>RoI Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Verbeteren kwaliteit leefomgeving	In kaart brengen locaties met verhoogde gezondheidsrisico's	GGD, gemeenten, maatschappelijke organisaties	Onderzoek, menskracht	2012-2018
	Aanpak knelpunten gezondheid leefomgeving	GGD, gemeenten, maatschappelijke organisaties	Overleg, menskracht, VTH	2012-2018
	Woningbouw voldoet aan minimale eisen binnenmilieu en gezonde omgeving	Gemeenten, woningcorporaties	Overleg, onderzoek, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.3 Geluid</b>				
<b>RoI Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Efficiënte bestrijding geluidsoverlast	Opstellen en uitvoeren actieplan EU richtlijn omgevingslawaaai	Gemeenten, Zeeland Seaports	Overleg, menskracht, financieel	2013
	Geluidsbelastingkaart voor provinciale wegen	Gemeenten, particulieren	Overleg, menskracht	2012
	Actieplan voor woningen boven plandrempeel	Gemeenten	Overleg, menskracht, financieel	2012
	Beschermen rust en stilte in milieubeschermingsgebieden	Gemeenten, terreinbeheerders, particulieren	Overleg, menskracht, verordening, VTH	2012-2018
	Ontheffing hogere grenswaarden bij reconstructies	RWS, particulieren	VTH	2012-2018
	Toepassing stil asfalt	Gemeenten, particulieren	Menskracht, financieel	2012-2018
	Geen uitbreiding lawaaisporten	Gemeenten	Overleg, verordening	2012-2018
Actie 2 – Optimaal benutten geluidruimte	Beleidsregels voor beheer geluidzones voor alle regionale industrieterreinen	Gemeenten, Zeeland Seaports, maatschappelijke organisaties	Overleg, menskracht, verordening, VTH	2016
	Ontheffing grenswaarden bij verruiming geluidzone	Gemeenten, Zeeland Seaports	VTH	2012-2018
	Monitoren geluidbelasting Sloegebied	Gemeenten, Zeeland Seaports	Overleg, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.4 Luchtkwaliteit</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Verbeteren luchtkwaliteit	Terugdringen uitstoot zware bedrijven	Bedrijven	VTH	2012-2018
	In kaart brengen luchtkwaliteit in Sloegebied en Kanaalzone	Gemeenten, Zeeland Seaports, bedrijven	Overleg, menskracht, metingen	2012-2018
	Gedragsbeïnvloeding verkeer	Bedrijven, particulieren	Overleg, menskracht, VTH	2012-2018
Actie 2 – Bijstellen uitvoering	Jaarlijks monitoren luchtkwaliteit	Gemeenten, Zeeland Seaports, bedrijven	Overleg, menskracht, metingen	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.5 Geur</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Aanpak bij de bron	Naleving wettelijke normen	Gemeenten, bedrijven, particulieren	VTH	2012-2018
Actie 2 – Voorkomen hinder via ruimtelijk spoor	Beoordeling ruimtelijke plannen op effecten geur	Gemeenten	Overleg	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.6 Licht en duisternis</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider</b>				
Actie 1 – Beperken nieuwe verlichting in donker gebied	Behoud duisternis	Waterschap, Gemeenten, bedrijven, particulieren	Overleg, VTH, afspraken	2012-2018
Actie 2 – Aanpassen verlichting provinciale wegen	Terughoudend verlichten en nemen reductiemaatregelen	Gemeenten	Menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.7 Externe veiligheid</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Voorkomen risico's gevaarlijke stoffen aan de bron	Uitvoeren en actualiseren beleidsvisie 'Verantwoorde Risico's'	Gemeenten, bedrijven, brandweer, particulieren	Overleg, VTH, monitoring	2012-2018
	Vergroten expertise	Provincies in Nederland en Vlaanderen	Overleg	2012-2018
Actie 2 – Minder risico's door ruimtelijke maatregelen	Veiligheidscontouren rond Sloegebied en delen van Kanaalzone	Gemeenten, Zeeland Seaports, bedrijven, veiligheidsregio	Overleg, menskracht, verordening	2012-2018
	Plaatsing risicovolle activiteiten op geschikte locaties	Gemeenten, Zeeland Seaports, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018
Actie 3 – Rampenbestrijding	Opstellen, beheren en actualiseren Risicokaart	Veiligheidsregio, gemeenten, waterschap	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
Actie 4 – Rampenbestrijding	Samenwerking bij uitvoering meerjarenprogramma externe veiligheid	Veiligheidsregio, gemeenten, waterschap	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.8 Afvalstoffen</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Ketenaanpak afvalstoffen en efficiënt omgaan met grondstoffen	Sluiten materialenkringlopen	Bedrijven, afvalverwerkers	Overleg, onderzoek, menskracht	2012-2018
	Milieudruk afvalstoffen verminderen	Bedrijven, afvalverwerkers	Overleg, onderzoek, overleg	2012-2018

Actie 2 – Nazorg stortplaatsen	Sluitingsverklaring Koegorspolder	Exploitant stortplaats	Overleg, menskracht, financiële middelen, beschikking	2013-2014
	Toezicht		Menskracht, financiële middelen	2014-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.9 Hoogwaterveiligheid</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter + Belangenbehartiger</b>				
Actie 1 – Sterke waterkeringen	Goedkeuring versterkingsplannen waterkeringen	Waterschap, RWS	Menskracht	2012-2018
	Participatie VNK	Waterschap	Onderzoek, menskracht	2012-2015
Actie 2 – Voorkomen schade en slachtoffers	Productie en publicatie overstromingsrisico- en overstromingsgevaarkaarten	Waterschap, RWS, gemeenten, bedrijven, particulieren	Overleg, onderzoek, menskracht, financieel	2012-2015
	Vaststellen normen en kaders regionale waterkeringen	Waterschap	Menskracht, verordening	2013
	Risico-inventarisatie buitendijkse bedrijventerreinen	Waterschap, RWS, gemeenten, bedrijven,	Onderzoek, menskracht	2013
	Inventarisatie knelpunten bebouwing en infrastructuur bij overstroming	Waterschap, RWS, gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht	2013
	Handhaven veiligheidsniveau buitendijkse bebouwing Noorzeekust door het Rijk	RWS	Overleg	2012-2018
	Afwegen beleid en maatregelen meerlaagsveiligheid	Waterschap, RWS, Gemeenten, Veiligheidsregio	Overleg	2012-2014
Actie 3 - Langetermijnbeleid	Deelname aan verkenningen voor kust en deltawateren	I&M, RWS, waterschap, gemeenten	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Rijk vragen naar toekomstige veiligheid Oosterschelde in relatie tot stormvloedkering	IenM	Overleg	2012-2015

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.2.10 Medegebruik waterkeringen</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Belangenbehartiger</b>				
Actie 1 – Innovatief combineren functies in de kustzone	Uitwerking bouwen op dammen, dijken en duinen	RWS, waterschap, gemeenten	Overleg, menskracht	2012-2013
	Stimuleren proefproject multifunctioneel gebruik van de waterkering	IenM, RWS, waterschap, gemeenten	Overleg, menskracht, financieel	2012-2014
	Uitwerking kansen Deltadijk	Waterschap, RWS, gemeenten	Overleg, menskracht	2012-2014
	Structureel voldoende droog strand door lokale maatregelen en zandsuppleties	IenM, RWS, waterschap, gemeenten	Onderzoek, overleg	2012-2014
	Uitwerking dynamisch kust- en duinbeheer	Waterschap, RWS, IenM, terreinbeheerder	Onderzoek, overleg	2012-2013
	Meewerken aan proeven met verlegging stroomgeulen	RWS, waterschap	Onderzoek, overleg	2012-2018
	Bijdrage aan verhoging ruimtelijke kwaliteit waterkeringszone, o.a. de zwakke schakels	Waterschap, gemeente	Overleg, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.1 Oppervlaktewater</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				

Actie 1- Kwaliteitsverbetering oppervlaktewater	Actualiseren waterkwaliteitsdoelen	Waterschap	Overleg, verordening	2013
	Aanpak diffuse bronnen	Regioteam Zuiver Zeeuws Water, MMM	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Onderzoek stikstofbronnen	Waterschap, ZLTO	Onderzoek, menskracht, financieel	2012-2013
	Bevorderen samenwerking waterketen	Waterschap, gemeenten	Overleg, financieel	2012-2013
	Aanleg natte ecologische verbindingzones	Waterschap	Menskracht, financieel	2012-2018
Actie 2 – Kwaliteitsbewaking zwemwater	Aanwijzen en beborden zwemwateren		Verordening, menskracht, financieel	2012-2018
	Kwaliteitscontrole zwemwater	RWS, waterschap	Overleg, menskracht	2012-2018
Actie 3 – Beperken wateroverlast	Waar nodig aanpassing normen voor wateroverlast	Waterschap, ZLTO	Verordening, overleg, menskracht	2012-2013
Actie 4 – Werk met werk maken	Verbrede uitvoering waterprojecten	Waterschap, gemeenten, bedrijven	Overleg, bestuursakkoord, financieel	2012-2018
	Coördineren uitvoering maatregelen	Waterschap, gemeenten, bedrijven	Overleg, bestuursakkoord, verordening, financieel	2012-2018
	Verbeteren innovatieve toepassing bagger	Waterschap, gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht	2012-2018
	Verkenning innovatieve kostenefficiënte maatregelen	Waterschap, gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Verkenning (Europese) financieringsmogelijkheden	EU, I&M, waterschap	Overleg, menskracht	2012-2018
Actie 5 – Uitvoeren toezichtsrol	Opstellen jaarlijkse voortgangsrapportage Integraal Waterbeheer Zeeland	Waterschap, gemeenten	Overleg, menskracht	2012-2018
Actie 6 – Uitvoeren toezichtsrol	Actualisatie waterkansenkaarten	Waterschap, gemeenten	Overleg, menskracht	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.2 Grondwater</b>				
<b>Rol Provincie: Beleidsbepaler en leider + Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Bescherming grondwater	Aanwijzing en bescherming grondwaterbeschermingsgebieden	Evides, gemeenten,	Verordening, menskracht	2012-2018
	Aanvullende bescherming kwetsbare gebieden	Waterschap	Bestuursakkoord, verordening	2012-2018
	Monitoring grondwater en verdroging	Waterschap	Onderzoek	2012-2018
	Afwegen grote onttrekking grondwater voor drinkwater, industrie en bodemenergie	Waterschap, bedrijven	VTH, grondwaterheffing	2012-2018
	Onderzoeken effecten klimaatverandering	Waterschap, ZLTO	Onderzoek, menskracht	2012-2018
Actie 2 – Bestrijding verdroging	Verminderen verdroging kwetsbare gebieden	Waterschap, terreinbeheerders	Onderzoek, menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.3 Kwaliteit en medegebruik natuurgebieden</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Bescherming en kwaliteitsverbetering bestaande natuur	Bescherming Zeeuwse EHS	Gemeenten, terreinbeheerders, bedrijven	Verordening, VTH	2012-2018

	Vaststellen beheerplannen Natura 2000	I&M, waterschap, gemeenten, terreinbeheerders, bedrijven	Overleg, VTH, financieel	2012-2013
	Uitvoeren faunabeleid	FBE Zeeland, terreinbeheerders, particulieren	Overleg, VTH, financieel	2012-2018
	Behoud areaal bos	Gemeenten, terreinbeheerders, bedrijven, particulieren	Overleg, verordening, VTH	2012-2018
	Impuls aan kwaliteit gebieden en bescherming bijzondere soorten	Gemeenten, terreinbeheerders, particulieren, bedrijven	Overleg, financieel	2012-2018
	Opstellen handhavingsplan Natura-2000 gebieden	Terreinbeheerders, RWS, gemeenten, particulieren	Overleg, VTH	2012-2018
Actie 2 – Voltrokken herijkte Zeeuwse EHS	Aankoop en inrichting ontbrekende gebieden	EL&I, DLG, Gemeenten, terreinbeheerders	Overleg, grond, financieel	2012-2018
Actie 3 – Beheer natuurgebieden	Coördineren goed en efficiënt beheer van alle Zeeuwse natuurgebieden op basis van de SNL	Dienst Regelingen, Gemeenten, terreinbeheerders, particulieren	Overleg, financieel	2012-2018
	Verbetering toegankelijkheid natuurgebieden	SLZ, gemeenten, terreinbeheerders, bedrijven, particulieren	Overleg, financieel	2012-2018
Actie 4 – Natuur- en milieueducatie	Ondersteunen natuureducatie	Gemeenten, NME, IVN, ZMf, NPO, Terra Maris, scholen	Financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.4 Landschap en erfgoed</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Beschermen en ontwikkelen landschapskwaliteiten	Benoemen en beschermen specifieke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders, bedrijven	Overleg, verordening	2012-2018
	Stimuleren van onderzoek naar en opzet van nieuwe financieringsvormen voor landschapsbeheer, -onderhoud en -versterking.	Gemeenten, bedrijven, particulieren	Overleg, financieel	2012-2018
	Alle provinciale projecten besteden aandacht aan verbetering van de landschapskwaliteit		Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
Actie 2 – Vergoten economische baten landschap	Bieden van ruimere ontwikkelingsmogelijkheden bij bijdrage aan kwaliteit landschap	Gemeenten, bedrijven, particulieren	Overleg, verordening	2012-2018
	Ontwikkelen met deskundig advies	Gemeenten, bedrijven, particulieren	Overleg, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.5 Duurzaam gebruik van bodem en diepere ondergrond</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Inspelen op mogelijkheden, kansen en beperkingen van de Zeeuwse bodem	Regie en uitvoering stimuleringsprogramma 't Zeeuws Bodemvenster en Convenant Bodemontwikkelbeleid en aanpak spoedlocaties	EL&I, I&M, DLG, waterschap, gemeenten, bedrijven, maatsch. organisaties., Zeeuws Platform Bodembeheer,	Overleg, onderzoek, menskracht, VTH	2012-2018
	Uitvoeren praktijk pilots en onderzoek	DLG, waterschap, gemeenten, bedrijven, particulieren, maatsch. organisaties., Zeeuws Platform Bodembeheer	Overleg, onderzoek menskracht, financieel	2012-2018
Actie 2 – Kansen voor diensten van diepe ondergrond benutten	Ondersteunen winning aardwarmte	Gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht	2012-2018

	Ondersteunen en reguleren warmte-koudeopslag in de bodem	Gemeenten, bedrijven	Overleg, menskracht, VTH	2012-2018
Actie 3 – Beperken risico's gebruik van diepe ondergrond	Geen opslag radioactief materiaal in de ondergrond	Covra, IPO, EU, EL&I, I&M	Overleg	2012-2018
	Strenge voorwaarden stellen aan winning van schaliegas en CBM	EL&I, gemeenten, bedrijven	Overleg	2012-2018
	CO2-opslag alleen in combinatie met glastuinbouw	EL&I, gemeenten, bedrijven	Overleg	2012-2018
Actie 4 – Wegnemen onaanvaardbare risico's bodemverontreiniging	Aanpak spoedlocaties voor 2015	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	Overleg, menskracht, financieel, convenant	2012-2015
Actie 5 – Preventie en aanpak overige risico's bodemverontreiniging	Voorlichting en stimuleren uitvoering projecten	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Ondersteunen sanering bedrijfsgronden	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Ondersteuning sanering maatschappelijk ongewenste situaties	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Betere afdekking voormalige stortplaatsen	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Monitoring ontwikkelingen	Gemeenten, kadaster	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018
	Controlebemonstering bodemverontreiniging	Gemeenten, eigenaren, initiatiefnemers	Overleg, menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.6 Archeologie en aardkunde</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Kwaliteitsbewaking archeologie	Adviseren over beheer en behoud van archeologische waarden via Steunpunt en helpdesk archeologie.	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders, SCEZ	Overleg, verordening	2012-2018
	Vaststellen kaders noodzaak archeologisch onderzoek.	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders, SCEZ	Overleg, financieel	2012-2018
Actie 2 – Bewaren archeologisch erfgoed	Beheer Zeeuws archeologisch depot	Gemeenten, SCEZ	Menskracht, financieel	2012-2018
	Beheer en onderhoud Zeeuwse archeologische informatie (o.a. AMK Zeeland)	Gemeenten, SCEZ	Menskracht, financieel	2012-2018
	Registeren en verwerken vondstmeldingen	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders, burgers	Menskracht, financieel	2012-2018
	Verbeteren bewustwording en zichtbaar maken	Gemeenten, terreinbeheerders	Menskracht, financieel	2012-2018
	Behoud en beheer archeologische terreinen	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders	Menskracht, financieel	2012-2018
Actie 3 – Beheer en behoud aardkundige waarden	Adviseren over beheer en behoud van aardkundige waarden	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders	Menskracht, overleg, informatie	2012-2018
	Beschermen aardkundig waardevolle gebieden van provinciaal, nationaal en internationaal belang.	Gemeenten, waterschap, terreinbeheerders	Overleg, informatie	2012-2018
	Aanwijzen tenminste zeven aardkundige monumenten	Gemeenten, terreinbeheerders	Overleg	2012-2018
	Beheer geodatabestanden over aardkundig waardevolle gebieden in Zeeland		Menskracht, financieel	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>3.3.7 Luchtvaart</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Reguleren Zeeuwse luchtvaartterreinen	Vastleggen locaties luchtvaartterreinen	Gemeenten, bedrijven, particulieren	Overleg, verordening	2012
	Reguleren gebruik luchtvaartterreinen	Bedrijven	Overleg, beleidsregels	2012-2018
	Voorkomen risico's door bebouwing in de omgeving	Gemeenten	Overleg, beleidsregels	2012-2018
	Opstellen handhavingsbeleid vliegbewegingen	Gemeenten, bedrijven	Overleg, beleidsregels	2013
Actie 2 – Voorkomen beperkingen vliegvelden, zend- en ontvangststations en radiobakens	Ruimtelijke plannen geven geen beperking voor vliegverkeer	Gemeenten, bedrijven	Overleg, verordening	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>4.4.2 Vergunningverlening</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Actualiseren vergunningen	Periodiek de actualiteit van de vergunningen waarvoor de Provincie (deels) bevoegd gezag is toetsen en indien nodig reviseren.	Gemeenten, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018
Actie 2 – Verbeteren efficiënte aanpak	Opstellen risicoprofiel Zeeuwse bedrijven en werken met milieudoelenaanpak.	Gemeenten, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018

Thema	Prestatie	Direct betrokken naast Provincie	Instrument	Uitvoering in het jaar
<b>4.4.3 Handhaving</b>				
<b>Rol Provincie: Kwaliteitsbewaker en scheidsrechter</b>				
Actie 1 – Verbeteren efficiënte handhaving	Toezicht en handhaving toesnijden op het risicoprofiel van bedrijven	Gemeenten, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018
	Projectmatig, thematisch, risico- en informatiegestuurd werken	Gemeenten, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018
	Samenwerking met andere partijen uitbouwen en actief mengen in voortrajecten	Gemeenten, bedrijven	Overleg, VTH	2012-2018



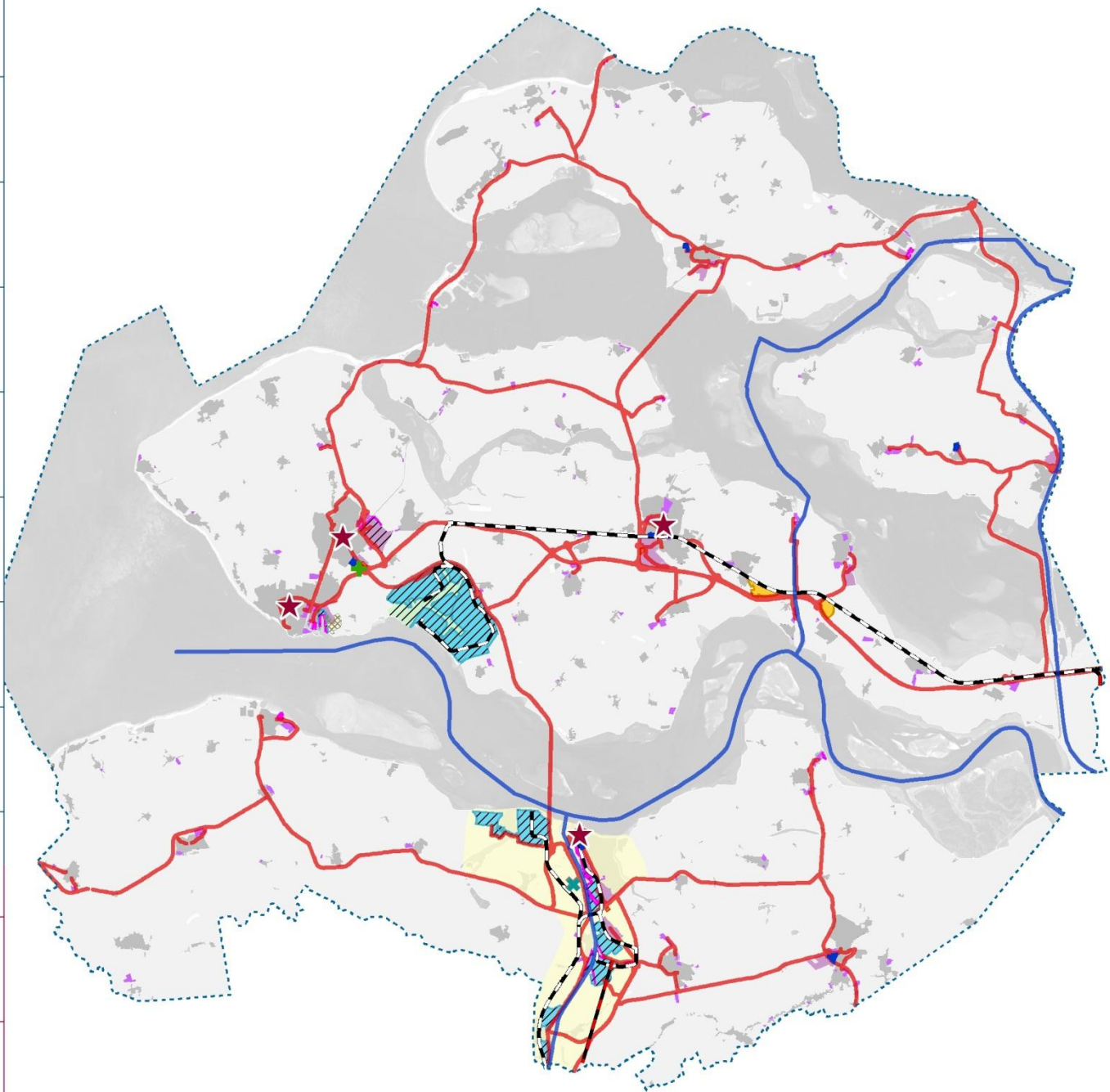
### 5.3. Kaarten

Bij beleidsteksten in hoofdstuk 3 horen kaartbeelden. De kaarten hebben verschillende functies, van illustratie bij de tekst tot concrete aanduiding van beleid. De status en functie van de kaart blijken uit de bijbehorende beleidstekst. De kaarten in deze 'papieren' versie van het Omgevingsplan 2012-2018 zijn verbeeldingen van een

deel van de geografische informatie die door op de landelijke website [www.ruimtelijkeplannen.nl](http://www.ruimtelijkeplannen.nl) wordt aangeboden. Bij verschillen in de weergave is de door Provincie Zeeland gewaarmerkte digitale informatie op [ruimtelijkeplannen.nl](http://ruimtelijkeplannen.nl) maatgevend.

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 1 - Bedrijvigheid



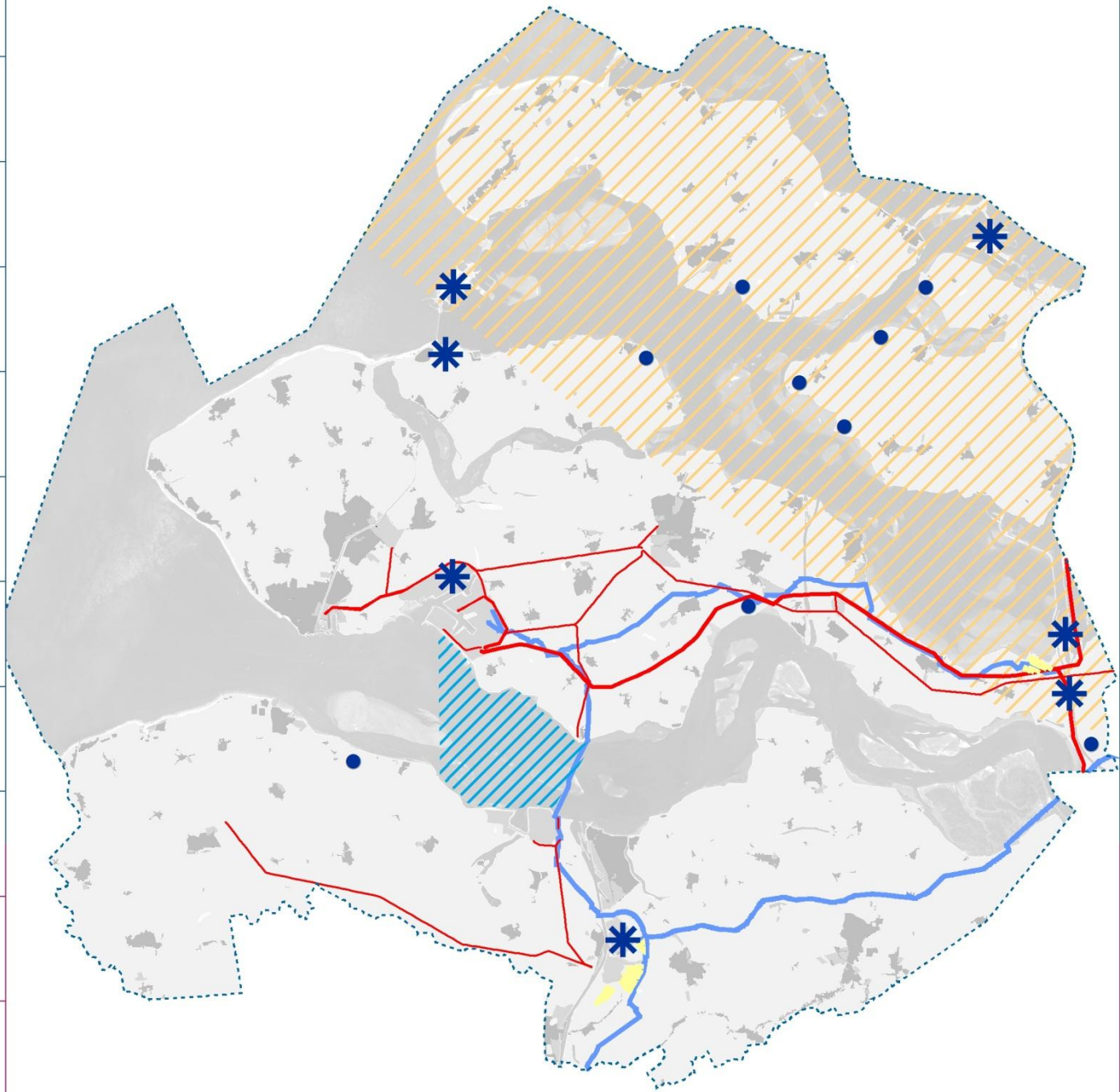
**Legenda**

- |                              |  |   |
|------------------------------|--|---|
| Kanaalzone                   | Reservering uitbreiding westelijke kanaaloever | Zoeklocatie ziekenhuis                  |
| Sloegebied                   | Agribusiness Bevelanden                        | Reservering marinierskazerne            |
| grootschalig                 | Leisure  | Kwaliteitsnetwerk goederenvervoer weg   |
| kleinschalig                 | Laad en loskades                               | Kwaliteitsnetwerk goederenvervoer spoor |
| Zeehaventerreinen            | Perifere detailhandelvoorziening               | Kwaliteitsnetwerk goederenvervoer water |
| Regionale industrieterreinen | Kernwinkelgebieden/kantoren Z4                 | Reservering spoorlijn                   |



# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

## Kaart 2 - Energie



### Legenda

Windenergie concentratie

 Concentratielocatie

 Overig

Hoogspanning Tennet

 380kV

 150kV

 Zoekgebied leidingstroken

 Glastuinbouw

 Geothermie

 Leidingstrook



Schaal: 1:350.000

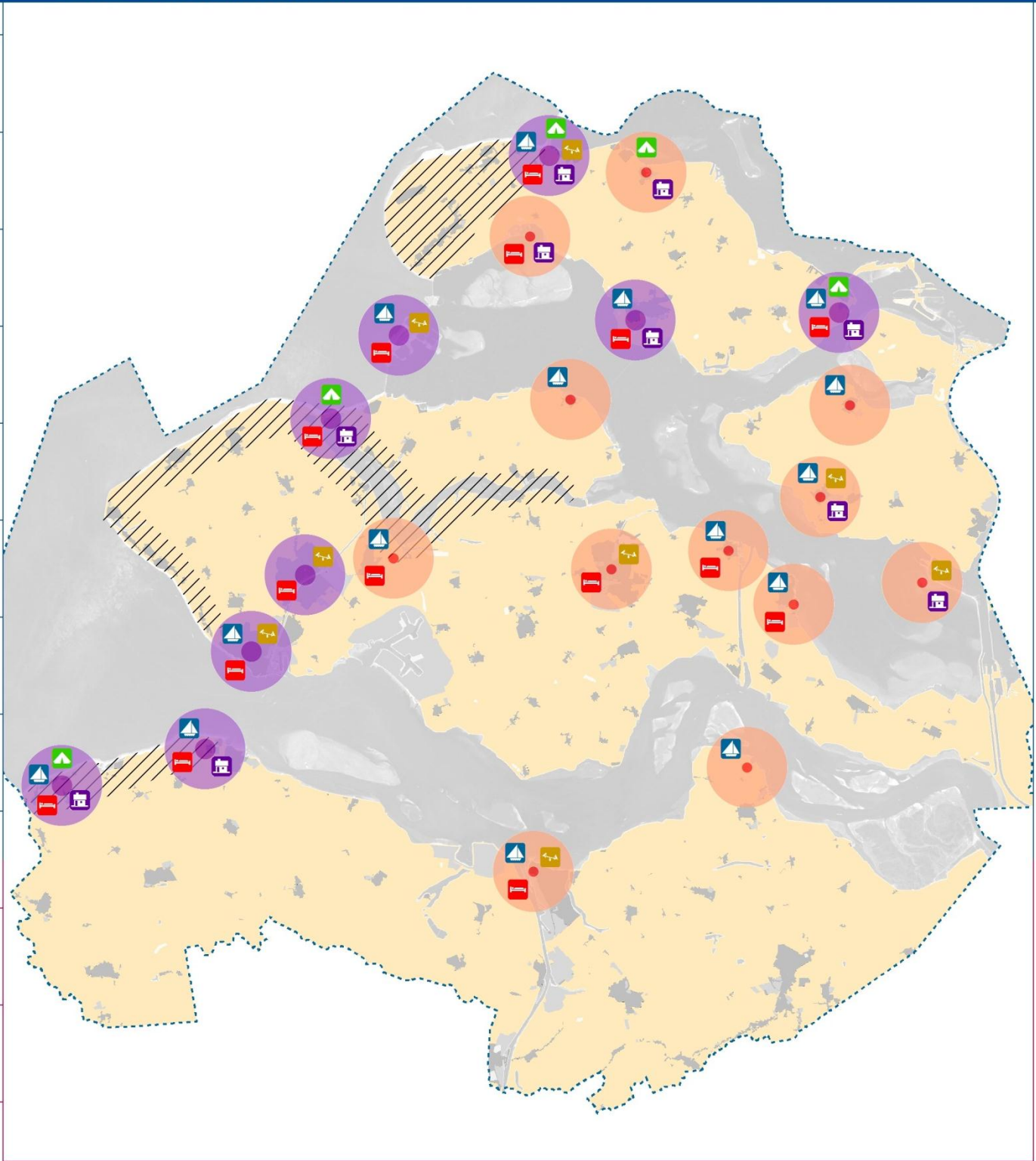
0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 3 - Recreatiekansenkaart



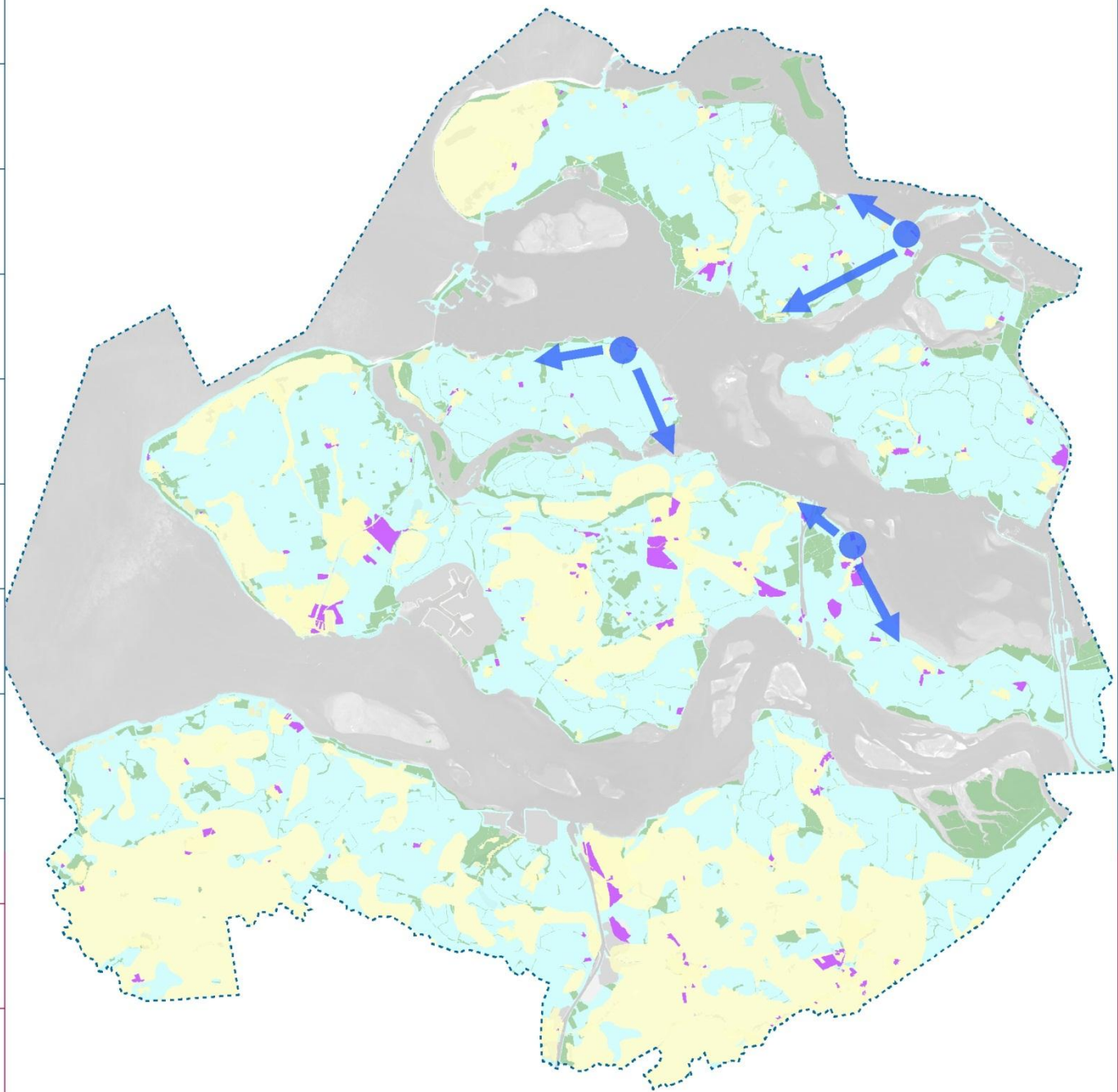
## Legenda

- |                        |   |
|------------------------|---|
| Jachthaven             | Hotspot   |
| Recreatiewoningcomplex | Kustzone (actualiseren, verbreden bestaand product) |
| Camping                | Regionale ontwikkelingslocatie                      |
| Dagrecreatie           | (Overig) Zeeland                                    |
| Hotel                  |   |



# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 4 - Aquacultuur



## Legenda

- Clustergebieden aquacultuur
- Bedrijventerreinen binnen de regionale programmering
- Overige gebieden aquacultuur
- Aquacultuur in natuurgebieden
- Uitsluiten voor aquacultuur



Schaal: 1:350.000

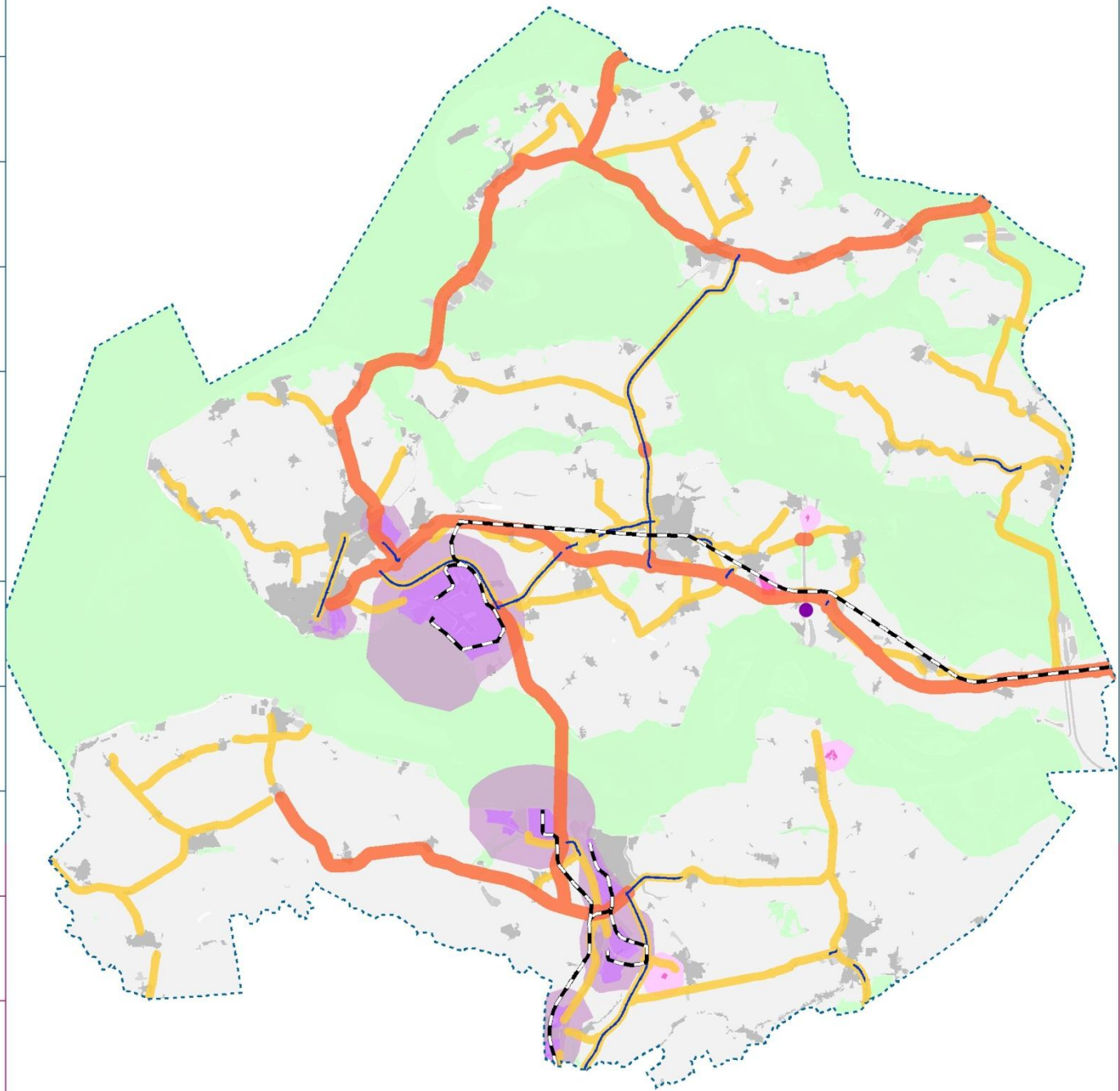
0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

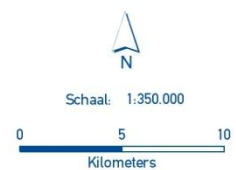
# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 5 - Geluid



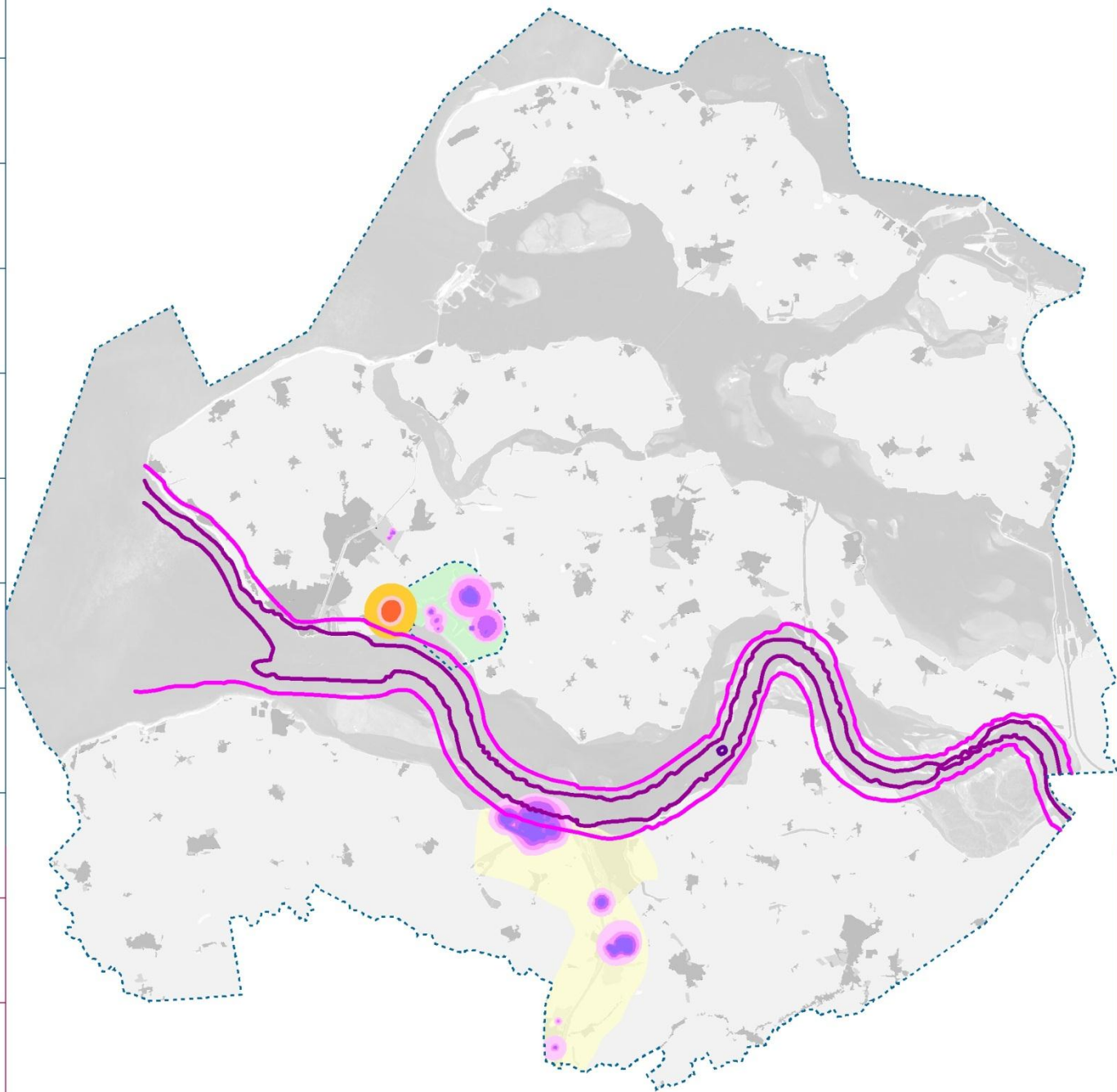
## Legenda

- |                                      |                              |   |
|--------------------------------------|------------------------------|---|
| Zone van rechtswege                  | Spoorlijn                    | Industrieterrein (zone in beheer Provincie) |
| Wegdelen EU richtlijn                | Provinciale wegen            | Bedrijventerrein                            |
| Rijkswegen                           | Regionale industrieterreinen | Geluidzone                                  |
| Integrale milieubeschermingsgebieden | Bedrijventerrein             | Geluidzone                                  |



# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 6 - Externe veiligheid



## Legenda

Risicocontouren:  
10-5/JAAR  
10-6/JAAR  
10-7/JAAR  
10-8/JAAR

Munitiedepot  
Zone A  
Zone B  
Zone C

Westerschelde  
10-6  
10-7  
10-8

Veiligheidscontour Vlissingen-Oost  
Sloegebied  
Kanaalzone



Schaal: 1:350.000

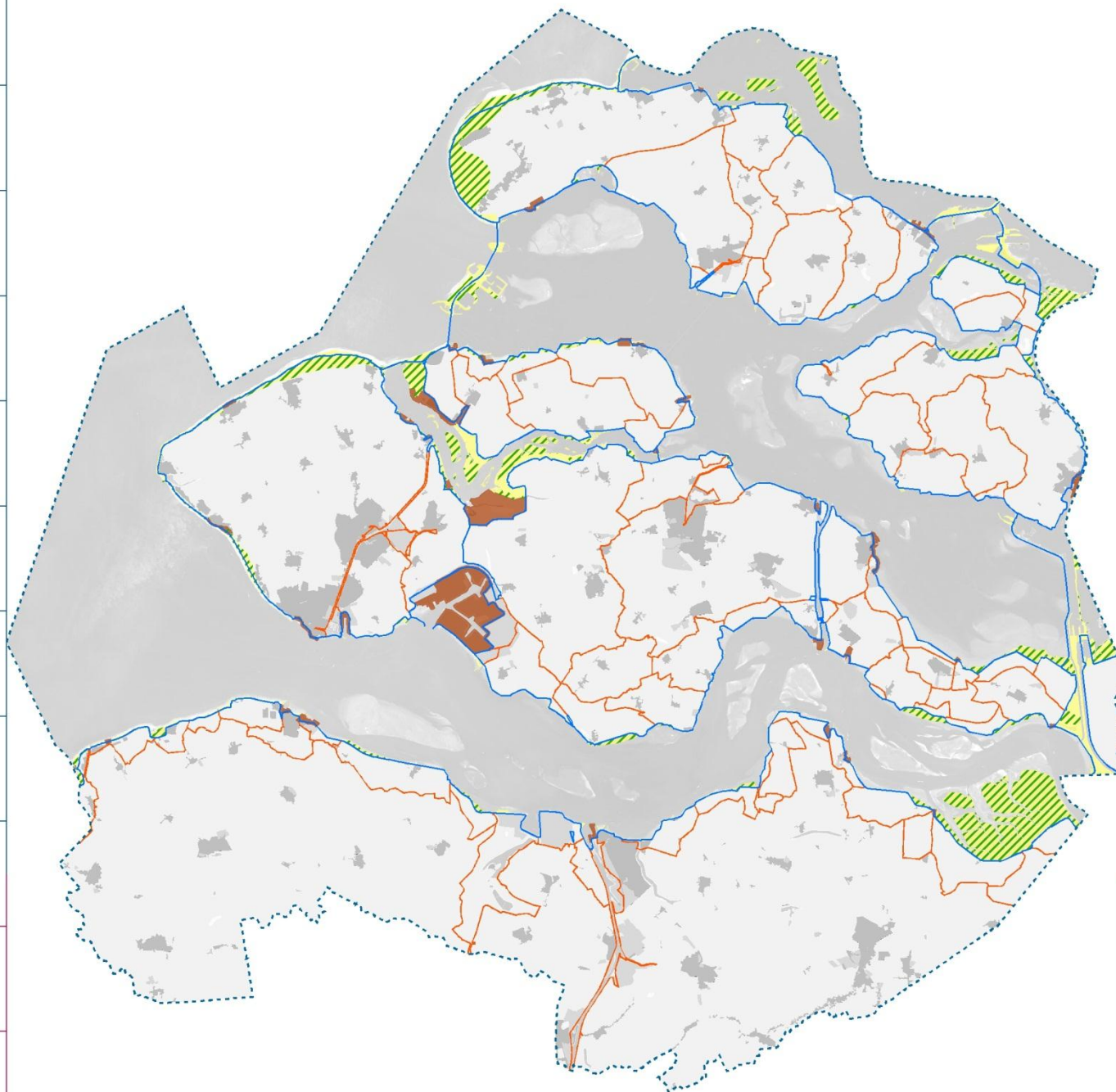
0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

## Kaart 7 - Hoogwaterveiligheid



### Legenda

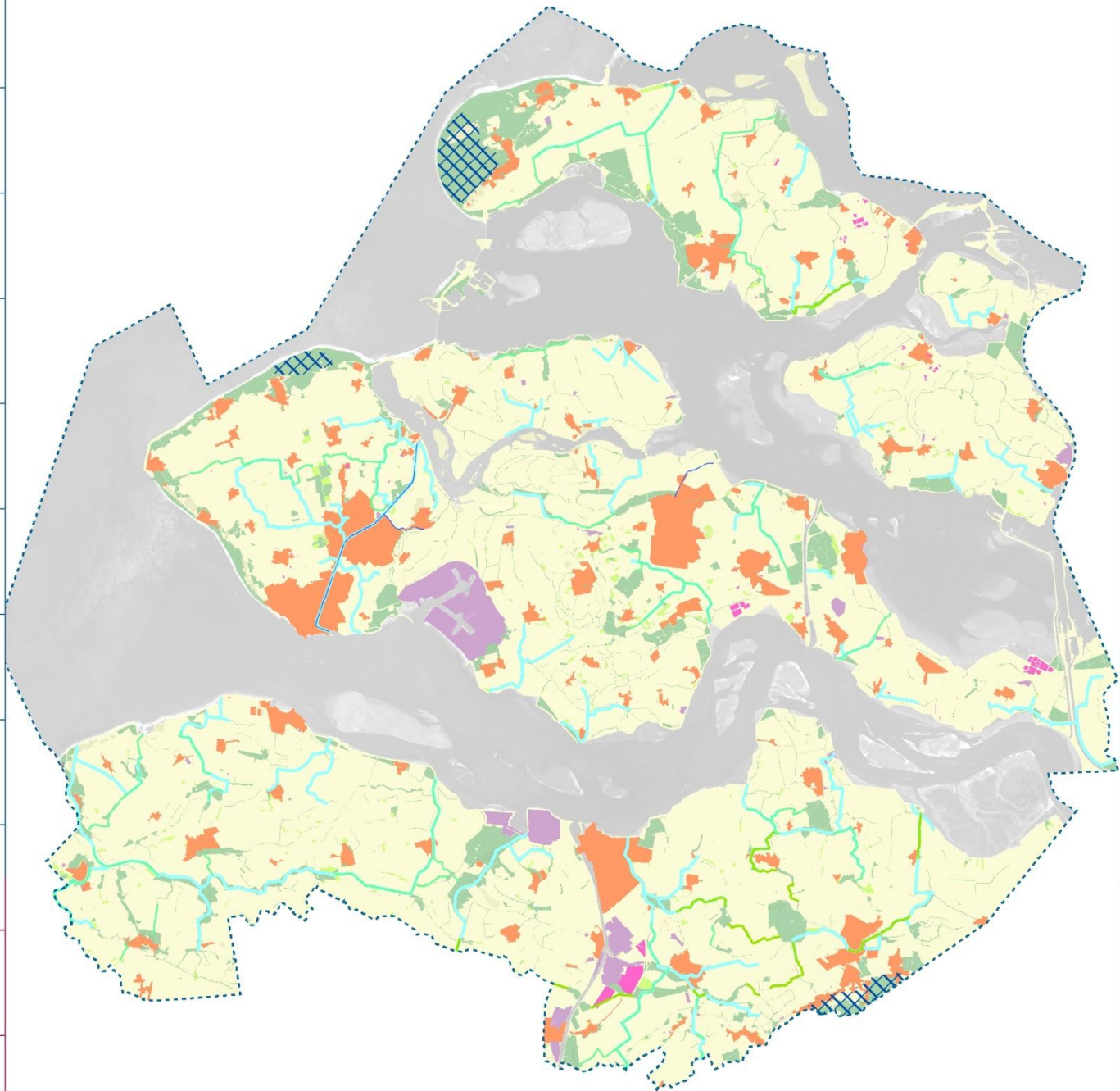
-  Primaire waterkering
-  Regionale waterkering
- Buitendijkse gebieden:
  -  Bebouwing
  -  Buitendijks
  -  Buitendijkse gebieden Natuur





# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 8 - Waterfunctiekaart



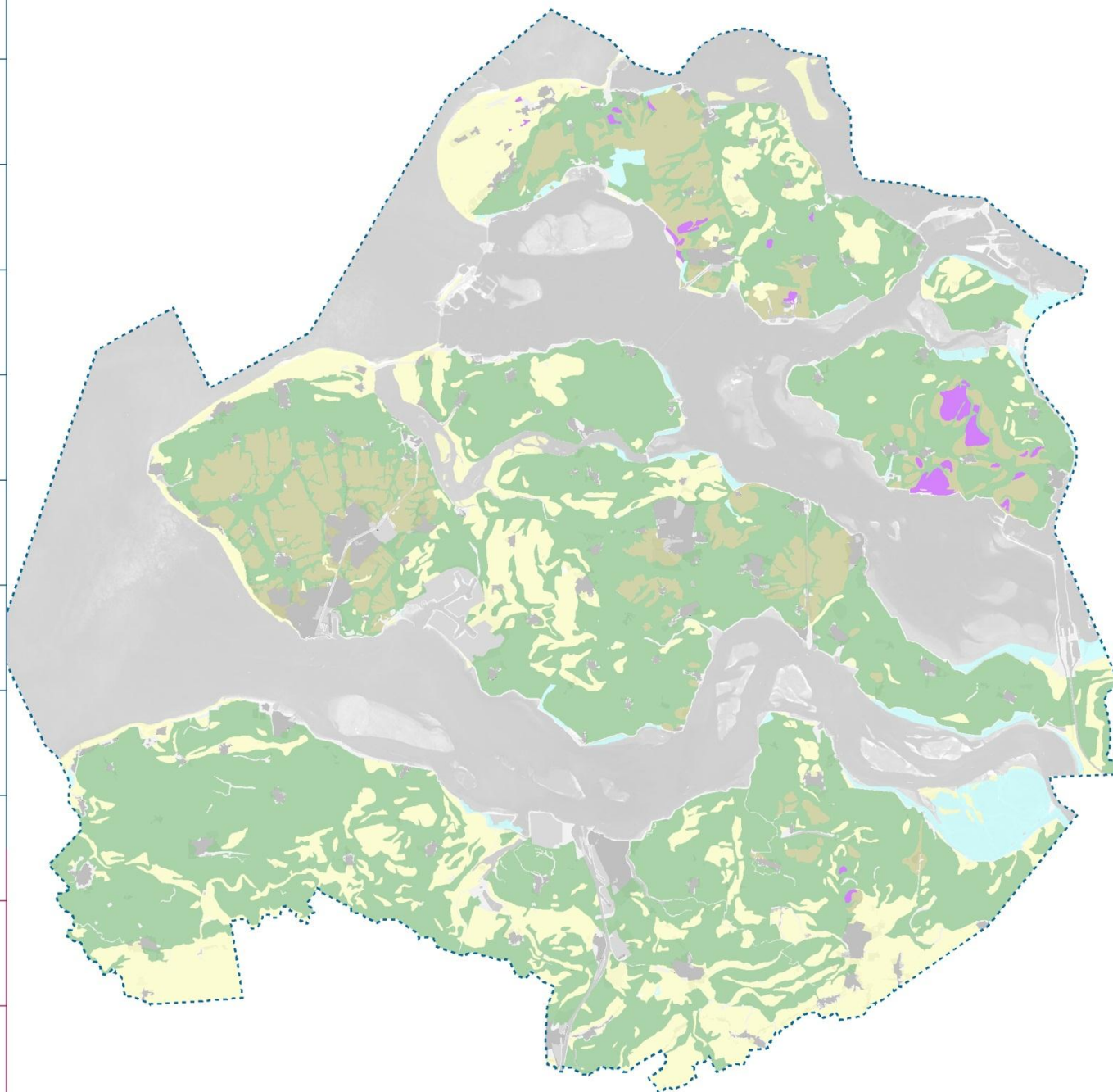
## Legenda

- |   |                     |
|---|---------------------|
| Scheepvaart                               | Glastuinbouw > 1 ha |
| Natte Ecologische verbindingszone         | Landbouw-natuur     |
| Natte Ecologische verbindingszone - breed | Natuur              |
| Oppervlaktewaterlichaam                   | Bebouwing           |
| Drinkwater                                | Bedrijventerrein    |
|   | Landbouw            |



# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 9 - Bodemkaart t.b.v. Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime



## Legenda

- Schorgronden
- Zand- en plaatgronden
- Veen
- Poelklei met veen
- Ongerijpt

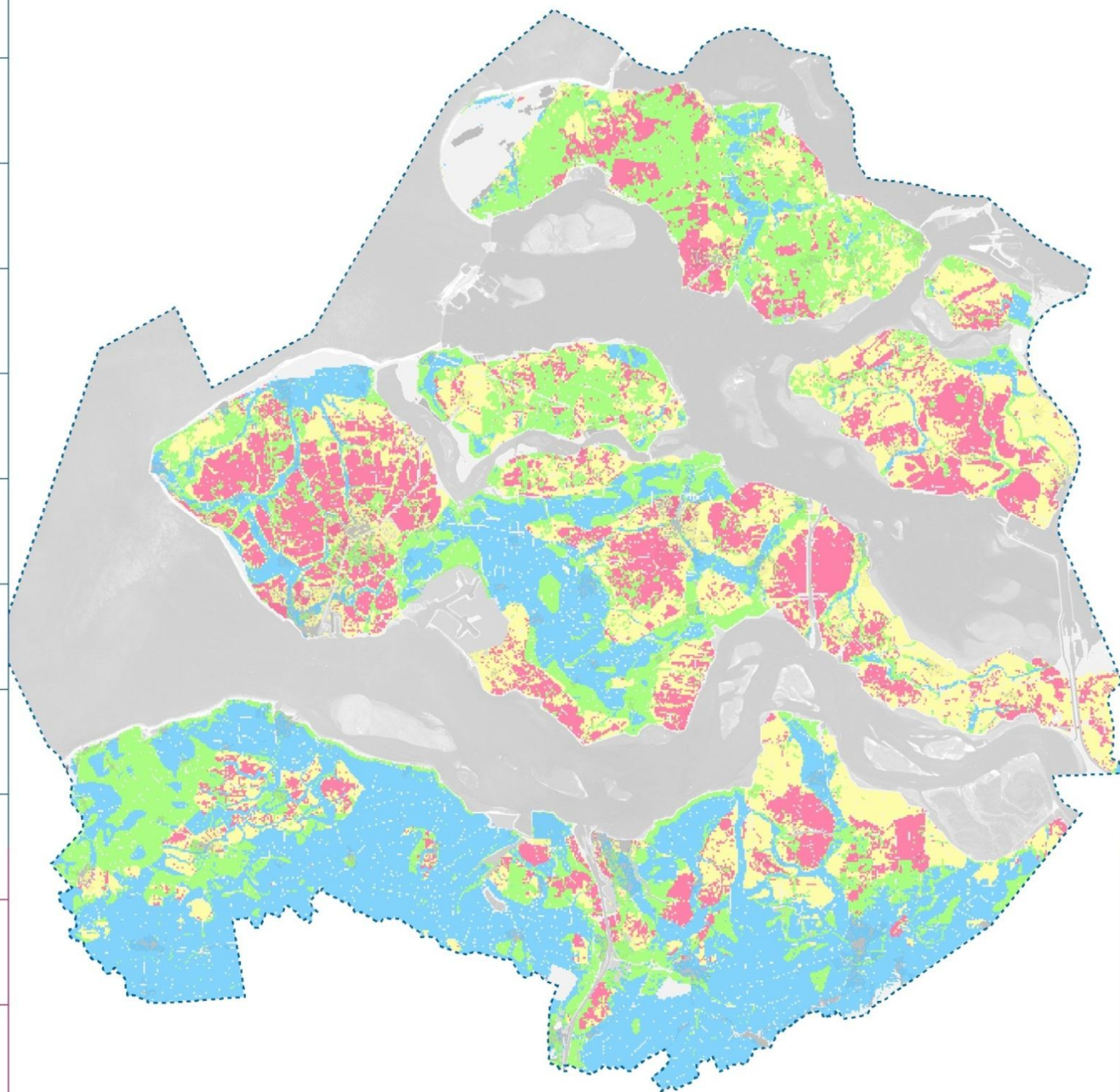


Schaal: 1:350.000

0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland



### Legenda

Noodzakelijke inspanning om gebied geschikt te maken voor stedelijke ontwikkeling

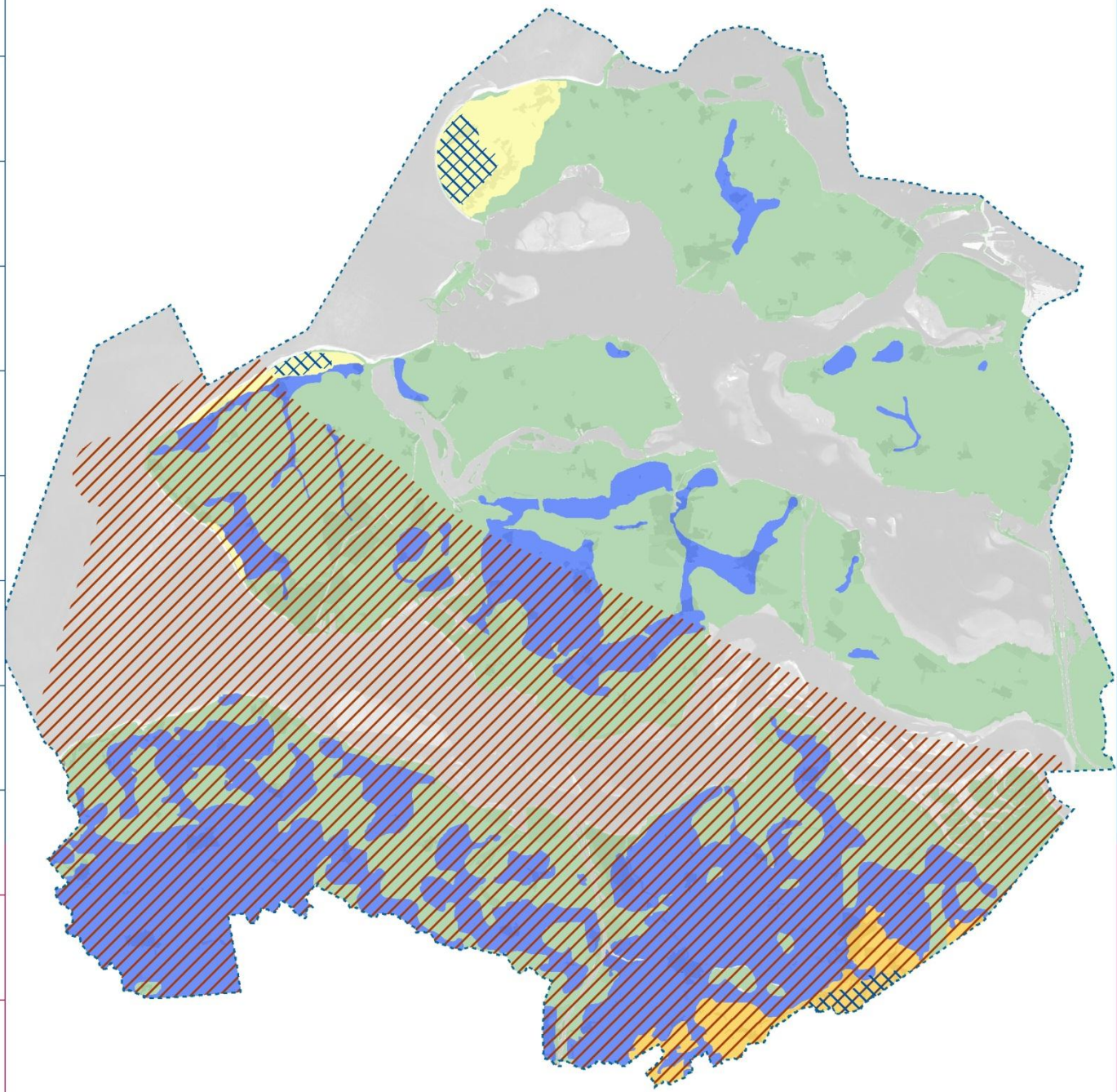
- Laag
- Normaal
- Hoog
- Zeer hoog



Schaal: 1:350.000



Provincie Zeeland



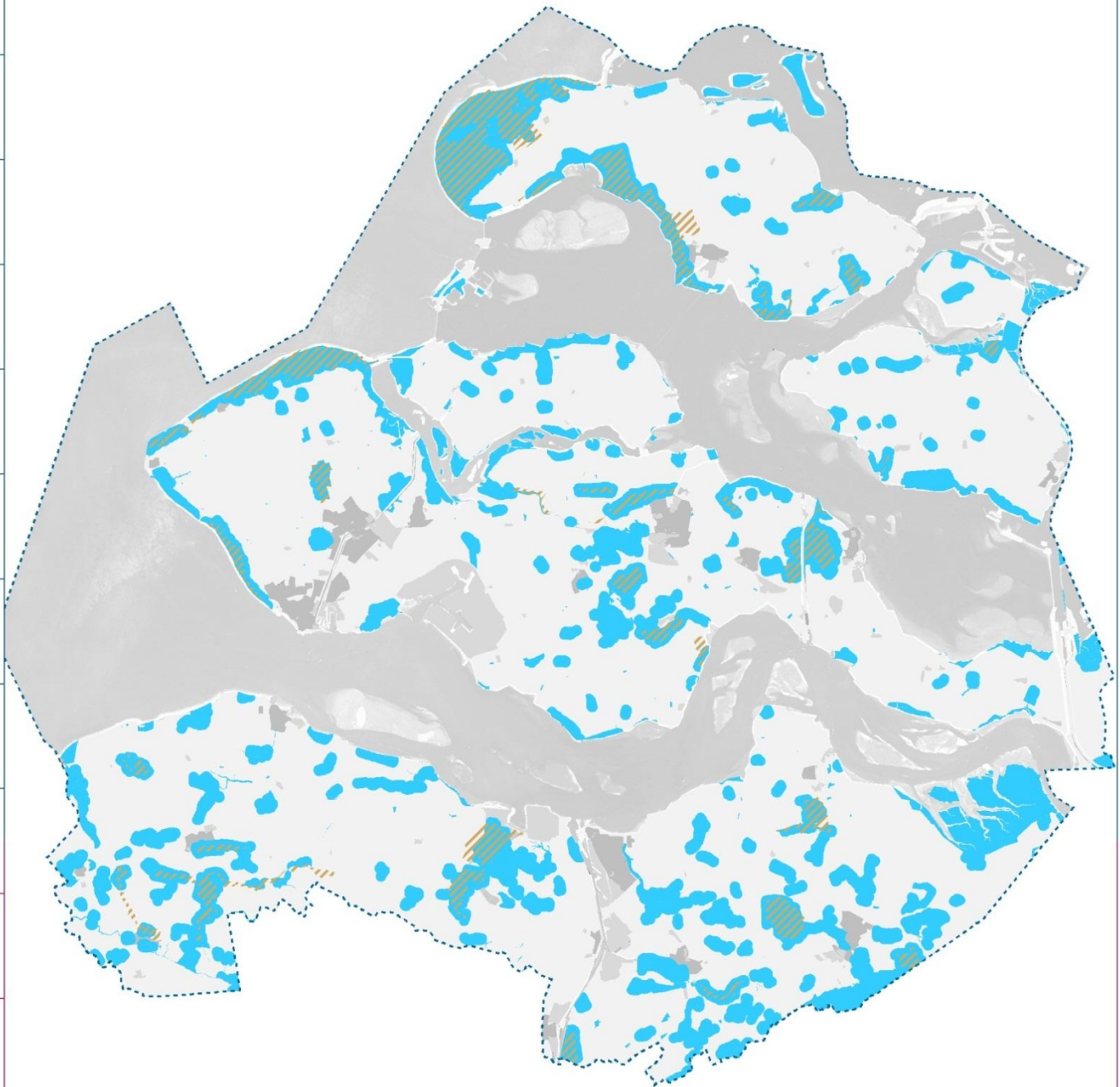
### Legenda

-  Menselijke consumptie
-  Grondwater in diepe zandlagen
-  Zoet grondwater in dekzand
-  Zoet grondwater in duingebieden
-  Zoet grondwater in kreekgebieden
-  Zout grondwater in ondiepe zandlagen



# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

## Kaart 12 - Grondwater kwetsbare gebieden en verdrogingsbestrijding



### Legenda

-  EHS/TOP gebieden verdroging
-  Kwetsbare gebieden



Schaal: 1:350.000

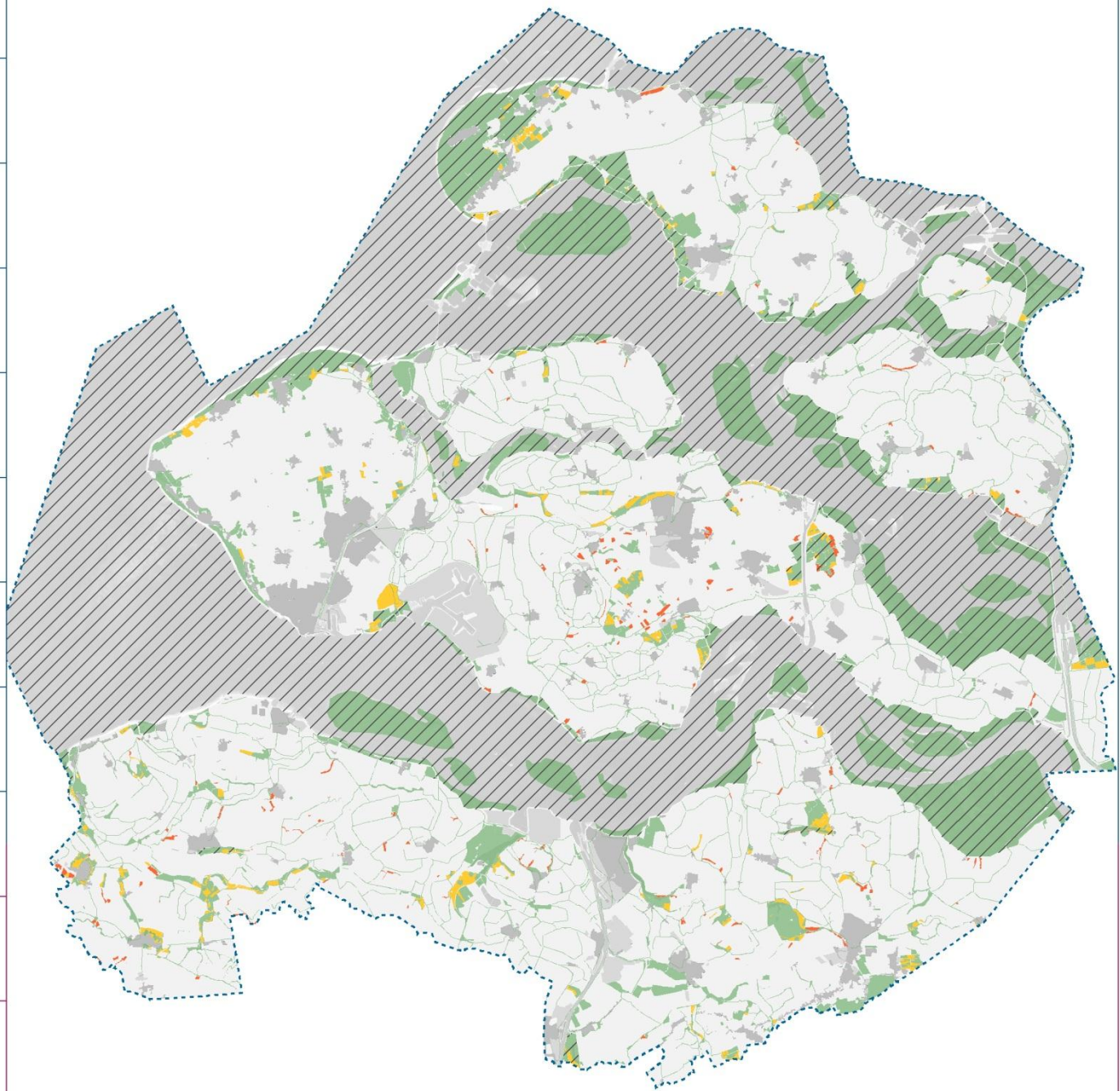
0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 13 - EHS en Natura2000



## Legenda

-  Natura2000
-  Agrarisch gebied van ecologische betekenis
-  Bestaande natuur
-  Nieuwe natuur



Schaal: 1:350.000

0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 14 - Landschap en cultuur



## Legenda

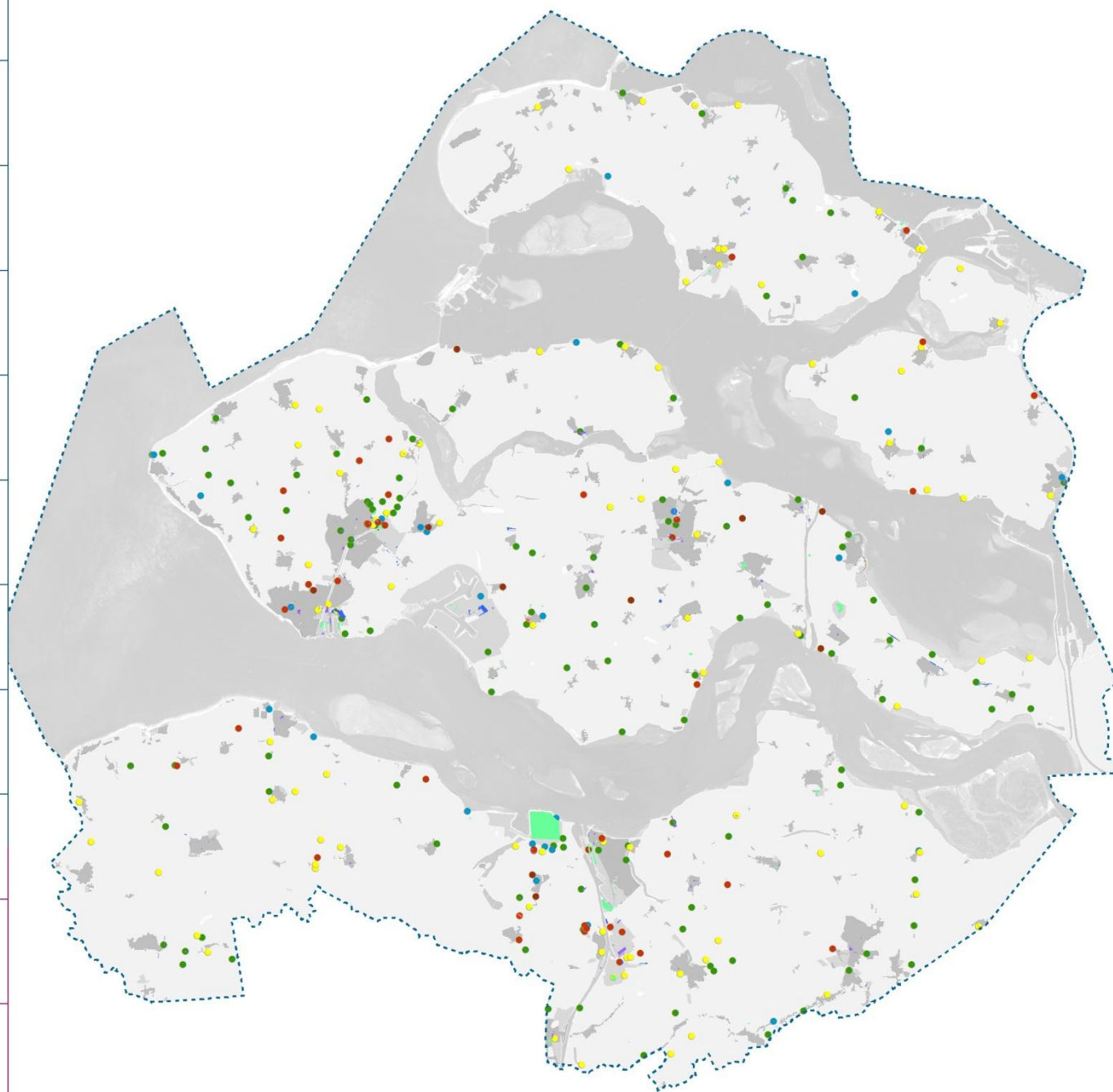
- Duin- en strandlandschappen, vrongronden, schorren en slikken, inlagen, karrevelden en open zilte weidegebieden, kreken en kreekrestanten, bossen en landgoederen, bijzondere open poelgebieden, (overige) EHS-gebieden en de open entree van Zeeland
- Deltawerken en overige grote ingenieurswerken zoals de Zeelandbrug, deltdijken, binnendijken, muraltmuurtjes, Atlantikwall, Landfront Vlissingen, Staats Spaanse Linies, duinbeken, houtwallen en elzenmeten in de Kop van Schouwen en herkenbare overgangen naar kleinschalige dekzandland-schappen in Zeeuws-Vlaanderen
- Vliedbergen, welen, paathoofden, molenbiotopen, forten, kastelen, hollestelles, oesterputten en groeve Nieuw Namen



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 15 - Bodemverontreiniging



## Legenda

- Nazorglocaties
- Spoed humaan
- Aanmelding bedrijvenregeling
- Ernstig beschikt, niet spoedeisend, nog niet gesaneerd

## Voormalige stortplaatsen

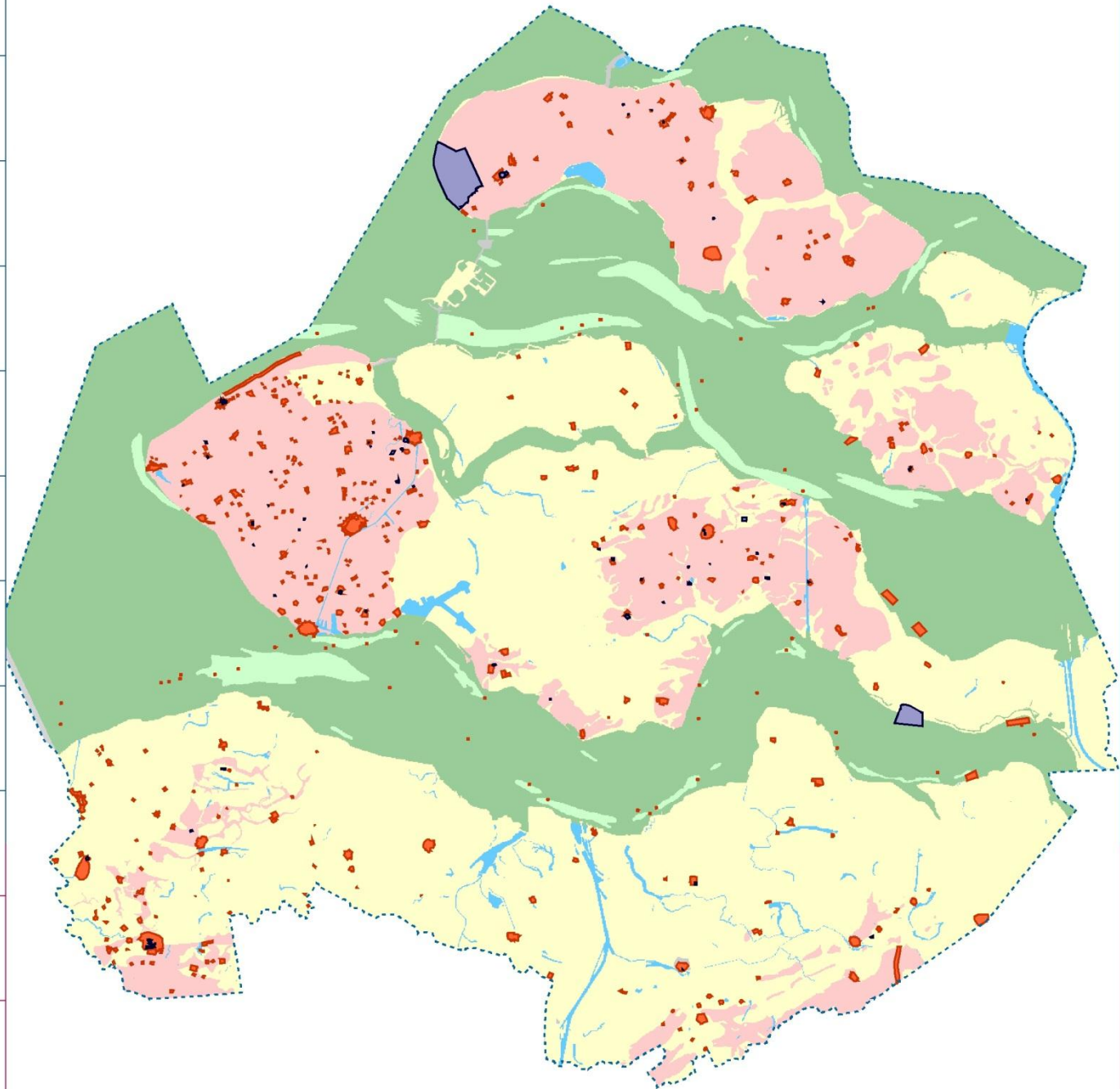
- Zowel afdeklaag als grondwaterverontreiniging afgerond
- Afdeklaag afgerond, grondwaterverontreiniging niet afgerond
- Grondwaterverontreiniging afgerond, afdeklaag niet afgerond
- Zowel afdeklaag als grondwaterverontreiniging niet afgerond
- Stortplaats afgegraven





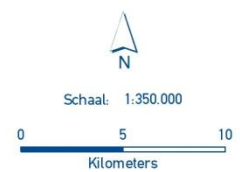
# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 16 - Archeologie



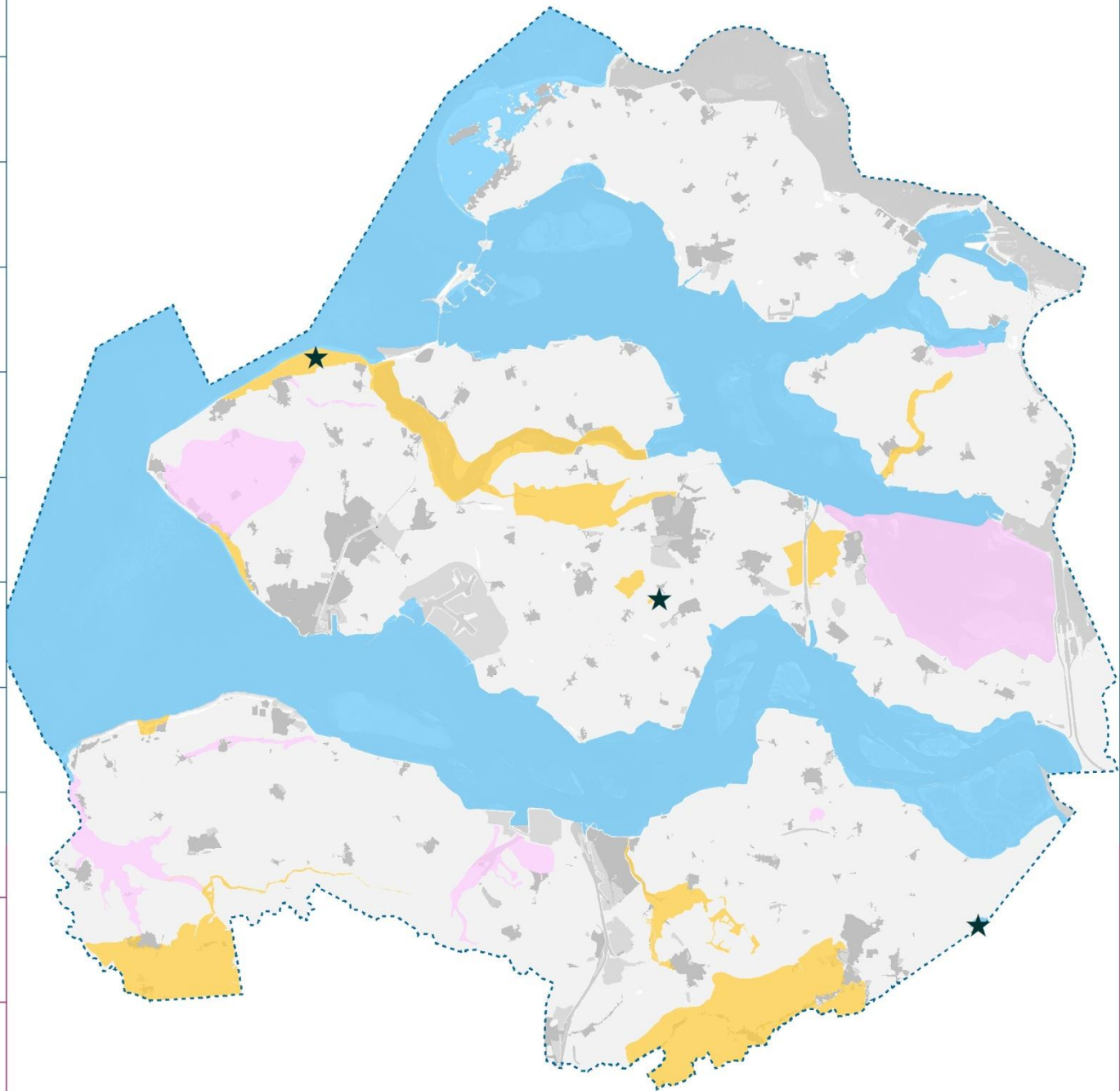
## Legenda

- |   |                        |
|---|------------------------|
| Archeologisch rijksmonument               | Geen onderzoek         |
| Vastgestelde archeologische waarde        | Geen onderzoek (water) |
| Archeologische verwachtingswaarde         | Water                  |
| Archeologische verwachtingswaarde (water) | Onbekend               |



# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

## Kaart 17 - Aardkundige waarden



### Legenda

#### Waardering

- Internationaal
- Nationaal
- Provinciaal

★ Aardkundige monumenten



Schaal: 1:350.000

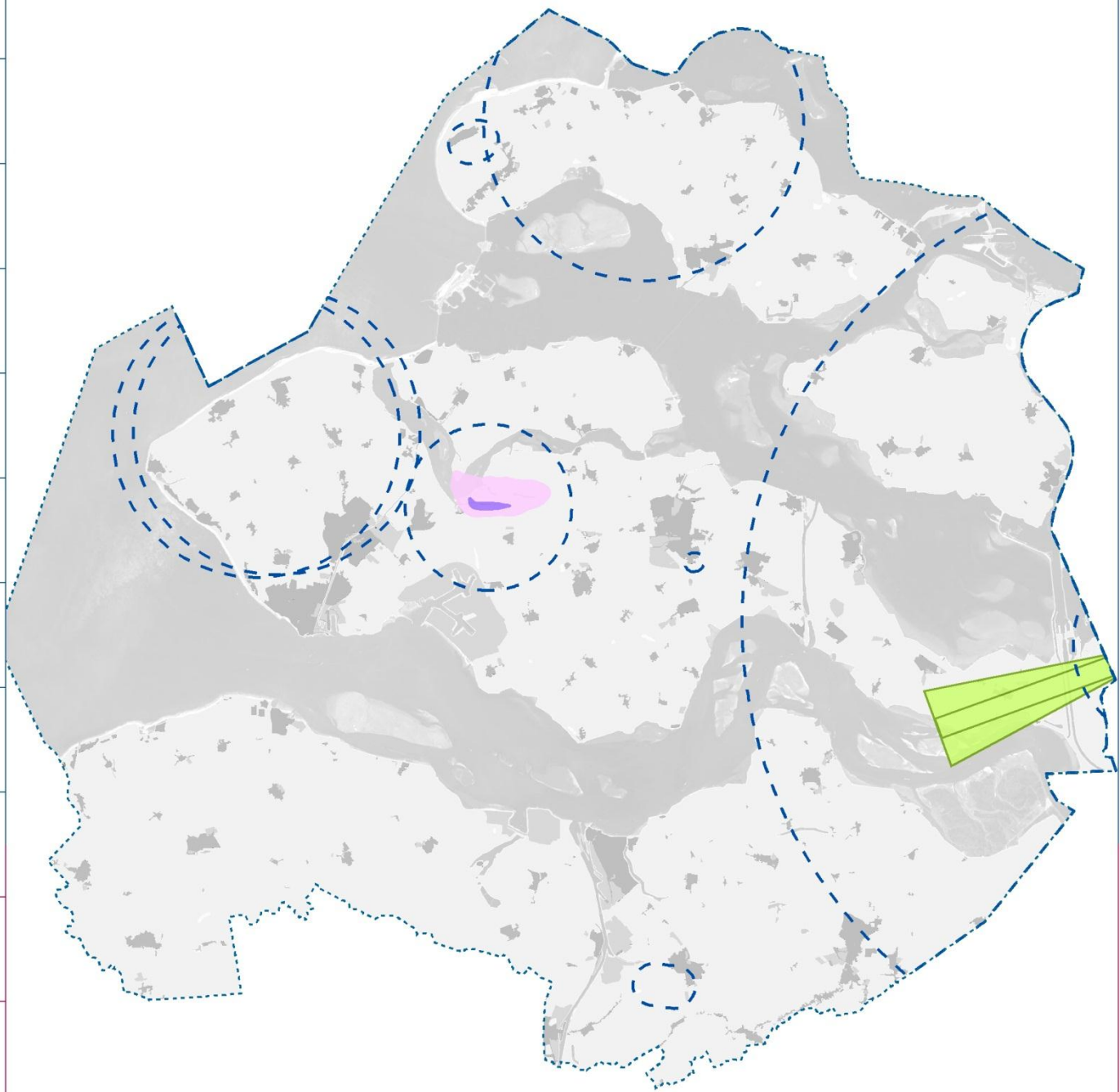
0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 18 - Luchtvaart



## Legenda

Geluidzones vliegveld:

47 BKL

57 BKL



Hoogtebeperkingen



Invliegfunnel Woensdrecht



Schaal: 1:350.000

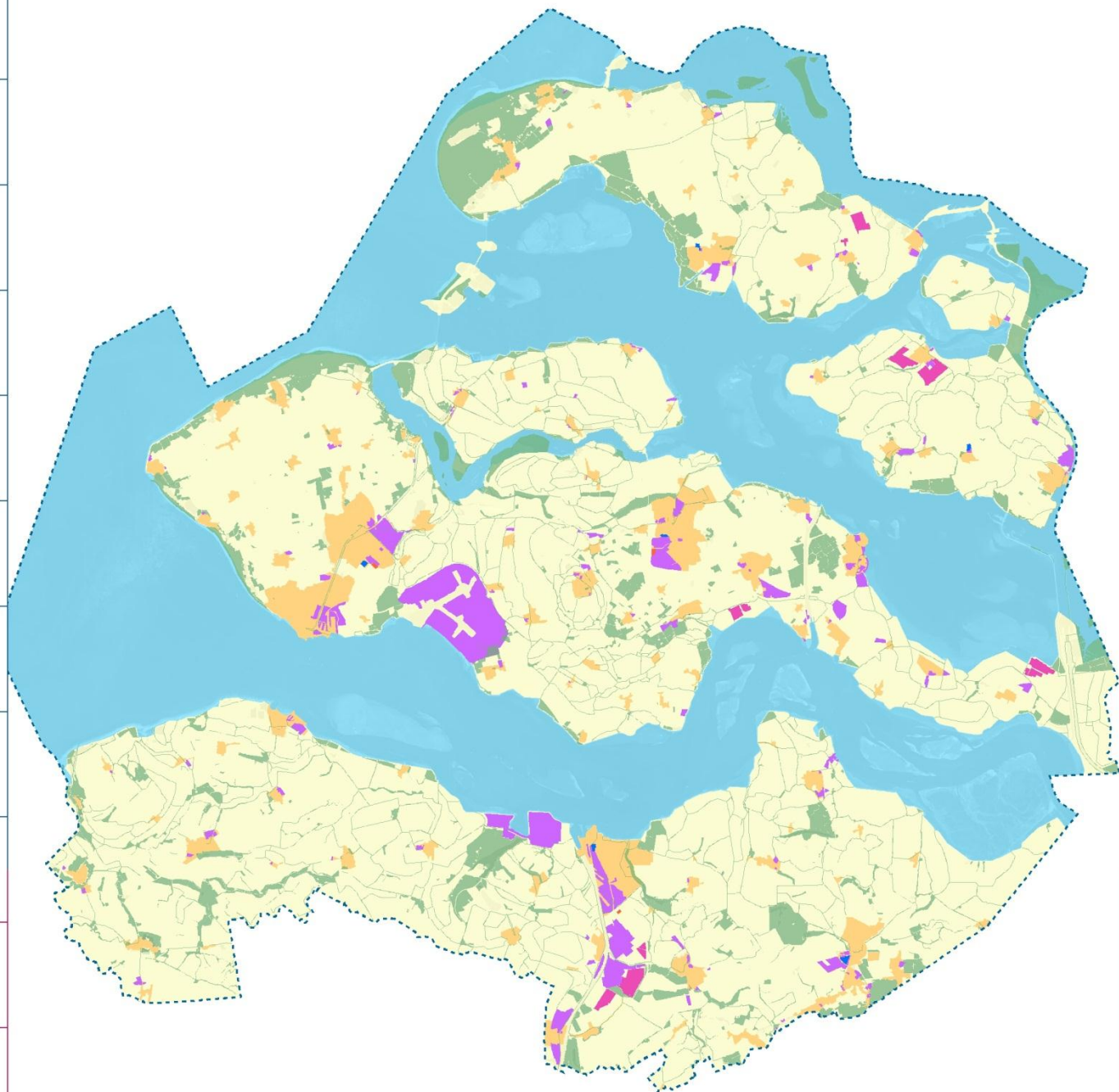
0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

# Omgevingsplan Zeeland 2012 - 2018

Kaart 19 - Ruimtelijke functiekaart



## Legenda

- |                                  |                         |
|----------------------------------|-------------------------|
| EHS op het land                  | Bedrijventerrein        |
| Leisure                          | Bestaand bebouwd gebied |
| Detailhandel                     | Deltawateren            |
| Glastuinbouwconcentratiegebieden | Landelijk gebied        |



Schaal: 1:350.000

0 5 10  
Kilometers



Provincie Zeeland

#### 5.4. Lijst nieuwe economische dragers (NED's)

In het beleid voor realiseren van Nieuwe Economische Draggers (NED's) in het landelijk gebied wordt bij de toegestane activiteiten onderscheid gemaakt in het herbesteden van bestaande bebouwing en nieuwvestiging.

Als het gaat om het herbesteden van bestaande bebouwing bepaalt de gemeente op basis van de in de paragraaf [Nieuwe economische dragers in het landelijk gebied](#) geformuleerde voorwaarden welke activiteiten kunnen worden toegestaan. Om dat mogelijk te maken

neemt de desbetreffende gemeente een lijst met toegestane activiteiten op in haar bestemmingsplan buitengebied. Onderstaande lijst kan is een voorbeeldlijst.

Dit is niet het geval voor de mogelijkheden voor nieuwvestiging van een nieuwe economische drager. Daarvoor heeft deze lijst een limitatief karakter. Voor activiteiten waarbij nieuwvestiging tot de mogelijkheden behoort, is dit apart aangegeven.

		Nieuwvestiging
<b>LANDBOUW VERWANTE FUNCTIES:</b>		
Verkoop (eigen) agrarische producten		
Agrarische hulpbedrijven	Loonbedrijven	X
	Drainage bedrijven	
	Veehandelsbedrijven	X
	Toeleverende bedrijven	
	Spermabank	
	Foeragehandel	X
	Zaaizaad en pootgoed	X
	Opslag agrarische producten	X
Semi-agrarische bedrijven	Hoefsmederij	
	Hoveniersbedrijven	X
	Boomverzorgingsbedrijven	
	Natuur- en landschapsbeheer	
	Tuincentrum	X
Vis/escargot/wormkwekerij		
Huisvesting arbeidsmigranten		X
Zorgboerderij (sociale nevenfunctie op agrarisch bedrijf bv. resocialisatie, therapie, gehandicapten, dagbesteding)		
Zorgwoning behorend bij agrarisch bedrijf1		
<b>OPSLAG:</b>	Caravans, boten, inboedel en overige opslag	
<b>RECREATIE:</b>		
Verblijfsrecreatie	Kampeerboerderij	
	Appartementen(verhuur)	
	Hotelaccommodatie	
	Logies met ontbijt	
Dagrecreatie	Horeca (restaurant, eethuis, ijssalon, theeschenkerij, partycentrum, bezoekerscentrum, paardenpension/-stalling, sauna)	
	Verhuur (paarden, fietsen, kano's, trapauto's)	X
	Manege	X
	Overige dagrecreatieve voorzieningen	X
<b>AAN HUIS-GEBONDEN-BEROEPEN:</b>	Individuele (para) medische of therapeutische praktijk	
	Dierenarts	
	Atelier	
	Overige aan huis gebonden beroepen	
<b>MEDISCHE (VERWANTE) DIENSTVERLENING:</b>	Privékliniek	
	Kuuroord	
	Dierenkliniek	
	Groepspraktijk	
<b>OVERIGE DIENSTVERLENING:</b>	Cursuscentrum	
	Crèche/Peuterspeelzaal	
	Museum/Tentoonstellingsruimte	
	Dierenasiel/-pension	
	Kapper	
	Computerservicebedrijf	
	Adviesbureau	
	Geluidsstudio	

	Antiekhandel	
	Kunsthandel	
AMBACHTELIJKE LANDBOUWPRODUCTVER- WERKENDE BEDRIJVEN:	Slachterij	
	Vleesverwerking	
	Zuivelverwerking	
	Plant aardige productverwerking	
	Imkerij	
	Palingrokerij	
	Wijnmakerij	
	Bierbrouwerij	
	Riet- en vlechtwerk	
OVERIGE AMBACHTELIJKE BEDRIJVEN:	Bouwbedrijven	
	Schilderbedrijven	
	Installatiebedrijven	
	Elektrotechnisch installatiebedrijf	
	Dakdekkersbedrijf	
	Rietdekkersbedrijf	
	Houtzagerij en -schaverij	
	Speeltoestellenfabricage	
	Lasinrichtingen/bankwerkerijen	
	Vervaardiging medische instrumenten en orthopedische artikelen	
	Meubelmakerij/restauratie	
	Meubelstoffeerderijen	
	Vervaardigen en reparatie sieraden	
	Vervaardigen en reparatie muziekinstrumenten	
	Spel- en speelgoedfabricage	
	Spinnen en weven van textiel	
	Vervaardigen van textielwaren	
	Kledingvervaardiging	
	Reparatiebedrijven en gebruiksgoederen	
	Pottenbakkerij	
	Natuursteenbewerking/beeldhouwerij	
	Zeefdrukkerij	

## 5.5. Natuur- en boscompensatie

Compensatie kan aan de orde zijn bij:

- Natura 2000-gebieden
- Bestaande natuurgebieden in de EHS, met uitzondering van de grote wateren (die vallen onder Natura 2000)
- Agrarische gebieden van ecologische betekenis
- Bossen en landschappelijke beplantingen die onder de Boswet vallen

Het compensatiebeginsel geldt voor ingrepen die per saldo significante schade toebrengen aan de waarden van het betreffende gebied. In principe mogen deze ingrepen niet plaatsvinden. De Provincie ziet daar op toe. Compensatie is noodzakelijk als na toepassing van de wettelijke en planologische beschermingsregimes geconcludeerd wordt dat de ruimtelijke ingreep wordt toegestaan, waarbij er sprake moet zijn van een groot openbaar belang en er geen alternatieven voorhanden zijn.

Uitgangspunt is, dat door het treffen van mitigerende en, indien deze onvoldoende zijn, compenserende maatregelen geen nettoverlies aan waarden resteert.

Toepassing van het compensatiebeginsel geschiedt door achtereenvolgens de volgende stappen te doorlopen:

- Landschappelijke inpassing en mitigatie. De initiatiefnemer is verplicht invulling te geven aan het voorkomen of verminderen van de nadelige effecten. Dit kan door landschappelijke inpassing en overige mitigerende (verzachtende) maatregelen.
- Fysieke compensatie. Dit betreft compensatie van het areaal, waarop na het treffen van mitigerende maatregelen nog nadelige effecten resterend. De

fysieke compensatie dient waar mogelijk in de directe omgeving van het aangetaste gebied gerealiseerd te worden. Vereist is een basisinrichting, waarmee de oorspronkelijke kwaliteit op termijn hersteld wordt. Er wordt, in tegenstelling tot het eerdere beleid, geen extra toeslag voor tijdelijk kwaliteitsverlies geëist.

- Financiële compensatie. Dit is slechts aan de orde voor zover directe fysieke compensatie door de initiatiefnemer redelijkerwijs niet of slechts ten dele mogelijk is. De financiële compensatie omvat het voor verwerving en inrichting benodigde bedrag. Dit bedrag zal als provinciaal budget gelabeld ondergebracht worden in het Groenfonds.

De kosten voor mitigerende en compenserende maatregelen maken onderdeel uit van de totale projectkosten en komen geheel voor rekening van de initiatiefnemer. De plannen voor daadwerkelijke uitvoering van de compensatie dienen gelijktijdig met de plannen voor de ingreep in procedure te worden gebracht. De provincie zal slechts instemmen met de ingreep indien de hiervoor beschreven compenserende maatregelen zijn gewaarborgd en de economische uitvoerbaarheid ervan is aangetoond.

Compensatielocaties dienen gevonden te worden buiten de waardevolle gebieden, waarvoor het compensatiebeginsel geldt. Door compensatie mag geen aantasting van andere waardevolle gebieden plaats vinden (voorkomen domino-effect).

Compensatie binnen begrensde maar nog niet ingerichte natuurontwikkelingsgebieden van de herijkte EHS is mogelijk, voor zover het netto-areaal van de herijkte EHS (bestaande en nieuwe natuur) uiteindelijk in stand blijft.

## 5.6. Milieueffectrapportage

In opdracht van de Provincie Zeeland heeft het bureau Witteveen+Bos een milieueffectrapport (MER) opgesteld over het omgevingsplan.

Het omgevingsplan stelt kaders voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten, zoals de aanleg van een windturbinepark, aanleg of uitbreiding van intensieve aquacultuur, uitbreiding van jachthavens en aanleg of wijziging van secundaire waterkeringen. Het gaat om besluiten over projecten met mogelijk belangrijk nadelige gevolgen voor het milieu. Een aantal van deze activiteiten vindt in de Deltawateren plaats die zijn aangewezen als Natura-2000 gebied. Om die reden is het nodig te onderzoeken of significante gevolgen voor Natura-2000 gebieden kunnen worden uitgesloten. Het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 is om deze redenen plan-m.e.r.-plichtig op grond van de Wet Milieubeheer.

Het milieurapport gaat in op de bijdrage van het omgevingsplan aan een duurzame ontwikkeling van Zeeland, vergeleken met autonome ontwikkelingen en voortzetting van het huidige beleid. De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat de verwachte effecten van uitvoering van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 minstens een even grote bijdrage tevert aan de duurzame ontwikkeling van Zeeland als het Omgevingsplan 2006-2012. Op het gebied van bodemkwaliteit, duurzame energie en landschap zijn de verwachte effecten van het nieuwe beleid een duidelijke verbetering. Op een deel van de onderzochte aspecten wordt naar verwachting de gewenste situatie in de planperiode (nog) niet wordt bereikt. Op het punt van zorgvuldig ruimtegebruik, milieuruimte, multimodale

bereikbaarheid, landbouw en natuur blijven knelpunten bestaan.

Daarnaast zijn de milieugevolgen onderzocht van m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten, waarvoor het omgevingsplan kaders stelt of waarin het omgevingsplan voorziet. Daarbij is met name onderzocht of deze activiteiten mogelijk significant negatieve effecten kunnen hebben voor Natura-2000 gebieden. Het milieurapport doet uitspraken op een zelfde abstractieniveau als het omgevingsplan. Daarom wordt vooral gewerkt met inschatting van effecten op basis van ervaringen met uitvoering van vergelijkbare plannen. Gedetailleerd berekenen van milieueffecten is op basis van het omgevingsplan niet mogelijk. Dat zal bij nadere uitwerking van activiteiten in een vergunningprocedure of bestemmingsplan wel mogelijk zijn.

Conclusies uit het MER over de effecten van het omgevingsplan voor de duurzame ontwikkeling van Zeeland en mogelijke gevolgen voor de natuur, zijn door Provinciale Staten betrokken bij de besluitvorming over vaststelling van het omgevingsplan. Het MER heeft geleid tot de volgende acties:

- De operationele doelstellingen in de uitvoeringsagenda zijn aangescherpt om een betere basis te bieden voor monitoring van effecten.
- Omdat milieueffecten zeer afhankelijk zijn van de invulling die gemeenten en bedrijven aan de provinciale beleidskaders geven, besteedt de Provincie extra aandacht aan goede planvorming en monitoring van ontwikkelingen.
- Aangezien een aantal belangrijke beleidsbeslissingen nog moet worden genomen (herijking EHS, maatregelen PAS, besluiten Nationaal Deltaprogramma), zal het omgevingsplan binnen enkele jaren worden geactualiseerd.



**Conclusies uit het planMER Omgevingsplan Zeeland ten aanzien van concrete activiteiten (tabel 6.1).**

activiteiten	conclusies milieubeoordeling
industrieterrein Westelijke Kanaalzone	Ontwikkeling van de Westelijke Kanaalzone is uitvoerbaar met mitigerende maatregelen. Onderzoek is nodig naar de beschikbaarheid van voldoende geluidruimte. In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet worden onderzocht of voldoende ontwikkelruimte beschikbaar is. De locatie is kwetsbaar door aanwezigheid van natuur-, cultuurhistorische en archeologische waarden
aanleg spoorwegen VeZa en Axel-Zelzate	Realisatie van de twee spoorverbindingen is mogelijk met mitigerende maatregelen. Aanvullende maatregelen worden getroffen om de leefbaarheid in het stedelijk gebied te verbeteren, zoals extra geluidwerende voorzieningen en het instellen van een plafond voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. In het buitengebied worden maatregelen getroffen om de effecten op natuur en landschap te beperken
Westerschelde containerterminal (WCT)	De aanleg van de Westerschelde containerterminal in de oorspronkelijke opzet is op voorhand niet mogelijk. Het risico op significant negatieve effecten op het Natura-2000 gebied Westerschelde kan niet worden uitgesloten. Voor een aangepast ontwerp zal een passende beoordeling duidelijkheid moeten bieden
optimaliseren auto(snel)wegen	Voor de N57 op Walcheren, N61 Schoondijke-Hoek, N62 Sloeweg, Sluiskiltunnel, N62 Tractaatweg en A4 Bergen op Zoom-Steenbergen zijn MER studies uitgevoerd. Voor zover nodig zullen mitigerende maatregelen worden getroffen voor het beperken van geluids- en trillingshinder
uitbreiding bedrijventerreinen	De ontwikkeling van zeehaven- en industrieterreinen betekent een toename van de geluid-, geur- en stofbelasting in een gebied dat al zwaar milieubelast is. Onderzoek is nodig naar de beschikbaarheid van voldoende geluidruimte voor het accommoderen van bedrijven op deze locaties
kerncentrale Borsele II	Realisatie betekent een toename van risico's voor significante negatieve effecten voor het Natura-2000 gebied Westerschelde, onder andere door de onttrekking en lozing van koelwater. Een passende beoordeling moet daarover meer duidelijkheid geven
uitbreiding locaties windenergie	Naar verwachting is er geen sprake van uitsluitende effecten en zijn significante effecten op de nabij gelegen Natura-2000 gebieden te voorkomen met passende randvoorwaarden en (mitigerende) maatregelen
windturbinepark Krammersluizen	Belangrijke aandachtspunten zijn geluidhinder, slagschaduw, veiligheid (invloed op waterkeringen), invloed op natuur en landschappelijke inpassing. Vanwege het risico op significant negatieve effecten dient een passende beoordeling te worden opgesteld
hydro-energiecentrale Brouwersdam	Realisatie leidt mogelijk tot significant negatieve effecten voor het Natura-2000 gebied Grevelingen, onder andere voor vissoorten nabij de centrale. Een passende beoordeling dient daarover meer duidelijkheid te geven
aanleg en uitbeiding hoogspanningsleidingen	Veel hoogspanningsverbindingen liggen in of nabij Natura 2000-gebieden. Voor het Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEVIII) is een passende beoordeling uitgevoerd. Deze geeft op strategisch niveau zekerheid dat de activiteiten niet zullen leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden
themapark dagrecreatie	Rekening moet worden gehouden met een toename van het verkeer, geluidhinder en stikstofdepositie. In een MER en eventuele passende beoordeling moet blijken of een dagattractie kan worden gerealiseerd en wat de benodigde mitigerende maatregelen zijn. In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet worden onderzocht of voldoende ontwikkelruimte beschikbaar is
uitbreiding jachthavens	Uitbreiding van diverse jachthavens kan leiden tot significant negatieve effecten voor Natura-2000 gebieden. Een passende beoordeling is nodig om hierover meer duidelijkheid te krijgen
uitbreiding intensieve veehouderij	Het risico van een toename van stikstofdepositie dient te worden beperkt met mitigerende maatregelen. In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet worden onderzocht of er voldoende ontwikkelruimte beschikbaar is voor de uitbreiding van intensieve veehouderijen
aanleg/uitbreiding intensieve aquacultuur	Aanleg en uitbreiding van intensieve aquacultuurbedrijven leidt tot een toename van transport en een mogelijke toename van geluidhinder en stikstofdepositie. Daarnaast kunnen landschappelijke waarden worden aangetast. Voldoende afstand moet worden bewaard ten opzichte van Natura-2000 gebieden met het oog op mogelijke significant negatieve effecten. In bijzondere gevallen kan een passende beoordeling hierover duidelijkheid geven
stedelijke ontwikkelingsprojecten	Een toename van het aantal woningen leidt tot meer verkeer en daarmee tot meer geluidshinder en stikstofdepositie. Geluidsreducerende maatregelen op en langs de wegen beperken de geluidshinder voor woningen. In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet worden onderzocht wat de ontwikkelruimte is voor deze stedelijke ontwikkelingsprojecten
aanleg/uitbreiding racebaan	Mogelijke effecten zijn ruimtebeslag, toename van geluidhinder en risico op aantasting van het landschap. Een uitbreiding of verplaatsing van lawaaisporterreinen is alleen mogelijk als dit leidt tot een verminderde geluidsoverlast en/of concentratie van grote lawaaimakers
aanleg/wijziging secundaire waterkeringen	Op dit moment zijn er geen beleidswijzigingen of nieuwe initiatieven bekend

## 5.7. Watertoets

De watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Het kader voor de Watertoets is het vigerend beleid van de verschillende overheden. Het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 is een belangrijk onderdeel van dat beleidskader, omdat het beleid bevat voor grondwater, oppervlaktewater en waterveiligheid. Vooral de waterfunctiekaart is een belangrijk hulpmiddel bij het beoordelen van nieuwe initiatieven. Voor de KRW-doelen en maatregelen wordt op onderdelen verwezen naar de Planherziening van het

Omgevingsplan Zeeland Europese Kaderrichtlijn Water 2010 – 2015. Het hoofdrapport en bijlagen blijven voor deze onderdelen van kracht.

Naast beleidskader voor de watertoets is het omgevingsplan ook een ruimtelijk plan met mogelijke gevolgen voor de waterhuishouding in Zeeland. Bij het opstellen van het plan is daarom overleg gevoerd met het Waterschap Scheldestromen en Rijkswaterstaat. Daarnaast zijn in de milieueffectrapportage de effecten op wateraspecten in samenhang met andere milieuaspecten beoordeeld.

#### **Uitgave**

Provincie Zeeland  
Directie Ruimte, Milieu en Water

#### **Coördinatie**

Provincie Zeeland  
Directie Ruimte, Milieu en Water  
Projectbureau Omgevingsplan

#### **Cartografie**

Provincie Zeeland  
Directie Ruimte, Milieu en Water  
Cluster ICT en GIS

#### **Fotografie**

- Ingrid Borger
- Beeldenbank  
[www.laatzeelandzien.nl](http://www.laatzeelandzien.nl)
- Ben Biondina
- Paul van Bueren
- Felice Buonadonna
- John van Haver
- Mark Neelemans
- Ben Seelt
- Eddy Westveer
- Willem Woznitza

#### **Prepress en Print**

Provincie Zeeland  
Afdeling I&D

Oktober 2012